

MÂNĂSTIREA SUCEVIȚA
CU ANEXE DE DOCUMENTE ALE SUCEVIȚEI
ȘI
SCHITULUI CELUI MARE

ooooooooo88ooooooooo

APROBAT DE ACADEMIA ROMÂNĂ

ooooooooo88ooooooooo

CU MAI MULTE ILUSTRĂȚIUNI

DE

CONSILIERUL CONSISTORIAL MITROFOR

DIMITRIE DAN

MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE
MEMBRU AL COMISIUNII MONUMENTELOR ISTORICE

EDIȚIA FONDULUI BISERICESC DIN BUCOVINA



BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA BUCOVINA

222 CALEA VICTORIEI 222

1923



Inov. A. 15.256

MÂNĂSTIREA SUCEVIȚA

CU ANEXE DE DOCUMENTE ALE SUCEVIȚEI

ȘI

SCHITULUI CELUI MARE

oooooooooooo

APROBAT DE ACADEMIA ROMÂNĂ

oooooooooooo

CU MAI MULTE ILUSTRĂȚIUNI

DE

CONSILIERUL CONSISTORIAL MITROFOR

DIMITRIE DAN

MEMBRU CORRESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE

MEMBRU AL COMISIUNII MONUMENTELOR ISTORICE

EDIȚIA FONDULUI BISERICESC DIN BUCOVINA



BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA BUCOVINA

222 CALEA VICTORIEI 222

1923



40732

Biblioteca Universitară
"Carol I" București
Cota 38349

1961

1956

1



MĂNĂSTIREA SUCEVIȚA

BCU-Bucuresti

C40732

PRECUVÂNTARE

Cea mai interesantă Mânăstire din Bucovina este Sucevița, atât din punct de vedere al arhitecturii, al pictorilor al fresco cu care este ornată pe dinlăuntru și afară, al mult prețioaselor odoare și manuscrite ce posedă și nu în urmă din pricina ctitorilor ei.

Ar fi deci o crimă neertabilă față de neam, dacă nu s'ar da la iveală istoria ei—așteptând poate ca un străin să facă—ca fie-care român să poată cunoaște și așa să-și oșelească iubirea de neam și de cultură națională.

Din acest punct de vedere încerc în cele următoare să aduc la iveală tot ce privește Mânăstirea Sucevița, acest neprețuit odor strămoșesc, fără să am pretenția, că am făcut ceva desăvârșit, ceea ce nu mi-a ertat multipla mea ocupațiune zilnică, cât și depărtarea reședinței mele de Sucevița.

Cetitorul însă fie încredințat, că ceea ce îi ofer este lucrat nu cu puțină muncă și cu mult zel izvorât din drogoste de neam și istorie românească.

Cernăuți, în Decembrie 1919

DIMITRIE DAN

CAP. I.

Timpul înființării mănăstirii Sucevița.

Timpul când s'a înjghebat mănăstirea Sucevița este foarte greu de fixat. Cert este, că ea a existat deja în secolul al 15-lea, căci aflăm, că în mănăstirea Sucevița a egumenit Pahomie până la anul 1504¹⁾, când s'a suit pe scaunul episcopesc din Rădăuți, eară în anul 1539²⁾ Ioan Movilă dăruie numitei mănăstiri un clopot.

Mănăstirea Sucevița, la început, de bună samă că nu era o mănăstire în toată regula, ci un simplu schit cu vreo câțiva călugări adunați din toate părțile țării, care însă în decursul timpului s'a dezvoltat tot mai mult prin înmulțirea călugărilor.

Mănăstirea Sucevița era acuma în anul 1551³⁾ bine cunoscută, căci la 1 Septembrie a anului amintit hatmanul Ioan Sturzevici cu soția sa Ana a ferecat pentru dânsa o evanghelie în argint.

În 10 Iunie 1560⁴⁾ era Sucevița deja o mănăstire bine populată, deși avea numai o bisericuță de lemn, ceea ce este evident dintr'o știre a orașului Bistrița, care raportează, că la acea dată călugărul Sava din Sucevița a fost prădat.

Mănăstirea însă se dezvoltă mai bine abia sub egumenia lui George Movilă, care zidi în anul 1578 o mică biserică de piatră. Mai apoi și anume acuma ca episcop de Rădăuți, zidi el o altă biserică de piatră mai spațioasă, pe care o fini în anul 1584, cărei îi adăogi domnul Moldovii și fratele amintitului episcop, Ieremie Movilă Vodă, probabil în 7103 (1595)⁵⁾, polunoșnicul, tinda, cele

1) Wickenhauser, Radauz, pag. 11 și D. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, Viena, 1912, pag. 40. Pahomie în egumenia Suceviței probabil că a avut și antecesorii. 2) Cf. cap. IX ad Clopote al acestei monografii. — 3) Cf. inscripția de pe Evangelia din Sucevița No. 19. — 4) Iorga, Documentele Bistriței, tom. II, pag. LIX. — 5) Cf. vechiul Inventar al Suceviței aflător în arhiva Conzistoriului arhi-episcopesc din Cernăuți.

2 baldahine dela intrare, chiliile călugărilor și zidul dimprejurul mănăstirii.

Dotând acești ctitori și alți donatori mărinimoși mănăstirea Sucevița cu multe moșii, eazuri, păscători, vii și diferite privilegii, existența ei a fost asigurată și de aceea ea întotdeauna a fost bine populată.

CAP. II.

Tradițiunile privitoare la zidirea bisericii din mănăstirea Sucevița.

Tradițiunea primă¹⁾ păstrată în mănăstirea Sucevița din călugăr în călugăr până în ziua de astăzi ni istorisește, că pe părâul Sucevița, care izvoarește de sub dealul Poiana-Mărului din Obcina cea mare, s'au fost așezat încă din străvechime câțiva pustnici iubitori de Dumnezeu și singuritate. Ei se retraseră în aceste locuri pustii, selbatice și singuratice spre a-și ispăși păcatele rugându-se necontenit lui Dumnezeu departe de valurile și ispitele lumii.

Locul, unde se așezaseră acești oameni evlavioși, era un petec de șes dintre dealurile: Pleșul, Cel rău și al Crucii, mai jos de Șipot, adecă de cataractul Suceviței.

Aice, în mijlocul pădurilor seculare rar îmblate de oameni și neatinse de securile lor doboritoare, acești refugiați din lume cine știe din care cauză își înjghebară cum putură niște colibioare din copaci neciopliți, ca să aibă unde să se adăpostească de frig, ploi și ninsori și mai ales de multele feliuri de fiare selbatice, cari prin aceste locuri ascunse trăiau în tihnă nestingerite de nimeni.

Acești evlavioși oameni cu timpul rădlicară din niște copaci tăiați și ciopliți cu multă trudă și răbdare o bisericuță joasă și îngustă, care era mai mult un paraclis decât o biserică și așa aveau acuma unde să se adune și să petreacă cea mai mare parte a zilei, ba și nopții, și să se roage lui Dumnezeu, căruia își închinaseră rămășița vieții lor.

Vestea acestui schitișor se lăți în acele timpuri înclinătoare spre misticism, prin întreaga Moldovă, ba și împrejurime și numărul pustnicilor creștea pe zi ce merge.

Amintita bisericuță de lemn acuma nu putu satisface pe adunatul sobor mănăstiresc și el se purta cu îndrăznețul gând să rădice în aceste locuri romantice o mă-

1) Cf. D. Dan, Scrieri, Cernăuți 1902, pag. 27—29.

reață mânăstire de zid. Și dorința călugărilor nu rămase tănuită, ci se răspândi, sigur cu voința soborului, și prin țară, că doară s'ar afla vre-un bun și evlavios creștin, care să se apuce ctitor pentru mult dorita lor biserică de zid.

Tocmai când bieții călugări, călăuziți de mult lăudabila lor dorință, își frământau mintea cum și în ce chip să facă, ca să-și vadă cu ochii visul împlinit, se ivi prin aceste locuri sălbatice o târără nevestă româncă cu un car tras de bivoli înjugați. Româncea zice, că veni înaintea soborului mânăstirii și se îmbiă să care cu carul și bivoli ei piatra și tot materialul trebuincios pentru o mânăstire zidită. Și pentru această muncă nemai pomenită și uriașă pentr'o femeie, ea nu doria altă plată sau desdăunare, decât numai favorul, ca după moarte să fie înmormântată în locul ctitorilor din biserică cea nouă.

Soborul, după mai multe și îndelungate sfaturi și chibzuirii, făgădui nevestei, că fierbinteia ei dorință va fi împlinită. Și Româncea zice, că s'a apucat de cărat materialul trebuincios pentru biserică ce avea să se zidească. Zi și noapte ea a cărat fără odihnă, numai cu cea a popasului bivolilor, prin 30 ani, pietre, cărămizi, năsip, var, bârne, leături, șindile ș. a. și biserică se zidi.

Prin 30 ani biata femeie nu și-a cruțat nici sănătatea, nici averea, ci a cărat tot mereu, fără întrerupere, afară de duminici și sărbători, tot materialul trebuincios pentru o astfel de clădire măreață. Indată după ce biserică a fost zidită, bunul Dumnezeu se îndură de dânsa și-i curmă suferințele, mutându-o din această lume plină de chin și necazuri, unde atât de greu își ispășise necunoscutul păcat, la locul de repaos, unde nu este nici întristare, nici durere, nici suspinare.

Motivul, care a îndemnat pe biata femeie să-și împună de bună voie un astfel de canon, de muncă și neodihnă pentru un răstimp de aproape o viață de om, nimeni nu l-a putut afla, căci vorbă deslușitoare n'a ieșit din gura ei.

Unii susțineau, că ea prin aceea muncă își ispășește niște păcate din tinerețe.

Alții ziceau, că ea ar fi fost necredincioasă bărbatului său, al cărui suflet și viață le-ar avea pe cuget.

Alții iar voiau să știe, că acea nevestă ar fi dus, după timpuria moarte a soțului ei, o viață foarte desfrănată pentru care aici își făcuse pocăința.

Alții, în urmă, voiau să știe mai bine și susțineau, că ea s'ar fi fost făcut vinovată de moartea părinților sau chiar a copiilor ei. În scurt, verzi și uscate se înșirau, o povestire mai de necrezut decât alta despre motivele

curagioasei și răbdătoarei neveste și nimeni nu voia să creadă, că ea s'a supus acelei grele și îndelungate munci numai din motivul, că tare credea, că prin un atare ajutor la zidirea unui locaș d-zeesc își va dobândi mântuirea sufletului.

Biserica mănăstirii se zidise și fiindcă nevasta, care cărase materialul trebuincios, murise, soborul mănăstiresc aducându-și aminte de făgăduința făcută nevestei, întrebă de mitropolitul și episcopii țării ori de dau învoirea, ca ea să fie îngropată în biserică, după cum dorise. Sinodul episcopilor adunat însă, hotărî, că răposatei nu i-se cuvine înmormântarea ctitorilor în biserică, dar orându-i, ca amintirea ei să rămâie neștearsă, și strâns legată de zidirea mănăstirii, prin aceea ca chipul nevestei să se cioplească în piatră și să se așeze într'un colț dela unul din cele 4 turnuri din zidul, care înconjură mănăstirea. Și așa se și făcu. Chipul nevestei Românce, ai cărei nume însă tradiția nu ni l-a păstrat, s'a săpat în piatră și s'a așezat în vârful contra fortului ostic, care sprijinește turnul-clopotniță, aflător la apus-mează-noapte în zidul care încunjură mănăstirea.

Acolo stă chipul acelei Românce¹⁾ cu capul acoperit c'o învăltoare de sute de ani și acolo va sta, cât timp vor sta zidurile măreței mănăstiri Sucevița și amintirea ei legendară va trăi în mijlocul conventului călugăresc, istorisindu-se fapta ei din călugăr în călugăr.

Tradițiunea a doua²⁾ scrisă, ne spune următoarele:

„Iară au rămas vecinica pomenire în țară, că au zidit sfânta monăstire Sucevița, prin oare-care, și descoperire dumnezească, care s'au învrednicit și Ieremiia Vodă a o vede, cu rugăciune și mijlocire cuviosului ieroshim-nach Calistrat, că în toate duminicile pe la vreme utrenii, adecă pela 6 ceasuri de noapte se vede făclii multe aprinsă, preoți și diaconi preminunați, și cu cântare pre predulce, cânta canonul învierii lui Hs. desupra unei poeniții, că era pădure foarte desă prin prejur, numai acuma unde este biserica, acolo era puțină poiană, și la răsărit puțin aproape un izvor, preminunat, care și până în ziua de astăzi se află. — Văzând Ieremiia Vodă ace minune și

1) Acoperindu-se clopotnița înainte de câțiva ani cu eternit, s'a rădăcat acoperământul contrafortului celui cu chipul femeii ceva pre sus, așa că astăzi din acel chip se vede numai $\frac{1}{2}$ de cap. La stăruința scriitorului acestor șire, comisiunea monumentelor istorice a vedezî îndreptarea acelei scăderi ca bustul femeii să fie vizibil.—

2) Vezi Inventarul No. 449/II, ex. 1863 din Mănăstirea Sucevița (No. 121 bibl.), Catalog No. 84/b, care este scris cu litere cirilice. Cartea este folio, însă nelegată, foaia 11 și 12.

Locul pre frumos, au dat laudă lui Dumnezeu, și cu mare sânguință s'au apucat a zidi acea sfântă mănăstire, cu mare cheltuială împodobindu-o, și înfrumusețindu-o, și cu moșii au îndestulat-o, și au sfințit-o Prea sfințitul Mitropolit chir Georgie Movilă, fratele lui Ieremie Vodă și a lui Simeon Vodă Movilă, în sfânta și preluminată zi a înviării lui Hr., și era preoți și diaconi 112 la care mănăstire să prăznuiască hramul Invierii Mântuitorului nostru Is. Hr. și până astăzi cu mare laudă. Iară după moarte lui Ieremii Vodă, moaștele lui le-au îngropat cu mare jale a toată țara Moldovii, întru însuș așa zidită mănăstire, unde au pus o piatră mare de marmură, cu flori și slove făcută, deasupra moaștelor lui, care până astăzi să vede¹⁾.

Această tradiție este copie a celor ce le scrie vornicul și cronicarul M. Costin despre domnia lui Ieremie Movilă Vodă²⁾, se înțelege că înfrumusețată c'o istorisire de vedenii mistice.

CAP. III.

Fundătorul bisericii din mănăstirea Sucevița după cronicar și documente.

Vornicul și cronicarul Miron Costin, descriind lupta lui Mihai Viteazul cu Turcii, zice: „Au răposat Ieremia Vodă în anul 7116. Rămasu-i-au pomană în țeră, monastirea Sucevița, zidită de dânsul”³⁾. Vestitul cronicar de astădată ne servește cu date neexacte atât ce privește anul morții lui Ieremie Movilă Vodă, cât și cu privire la fundătorul mănăstirii Sucevița, precum vom documenta în următoarele:

1) Aserțiunea că Ieremie Movilă Vodă ar fi murit în anul 7116 (1608) nu este exactă, de oarece el a răposat în 30 Iunie 7114 (1606⁴⁾), și anume în ziua Soborului Sf. Apostoli, care dată ne-o dă notița următoare:

Această carte numită Triod dela mijlocul înjumătățirii și până la dumineca tuturor sfinților a binevoit dreptmăritoriul și de Hristos iubitoriul și singur stăpânitoriul domnul Io Ieremie Movilă Voevod și l-a făcut și l-a dat nou ziditii sale mănăstiri numită Sucevița, unde este hram mărita Inviere a lui Hristos Dumnezeuul nostru întru amintirea domniei sale în anul 7114 (1606), luna Maiu 1. Și s'a săvârșit domnia sa în acelaș an luna Iunie 30, în

1) Cf. Cogălniceanu, Cronicele României, ed. II, tomul I, pag. 259. — 2) Cf. D. Dan, Fundătorul bisericii din mănăstirea Sucevița, Cernăuți, 1907. — 3) Cogălniceanu, l. c. — 4) El a murit la moșia Hudeștii din județul Dorohoiu. Această notiță o datoresc M. S. Regelui Ferdinand I al României.

ziua Soborului Sfinților Apostoli și a trecut din această lume deșartă la doritul Hristos, domniei sale vecinică pomenire”¹⁾).

Altă dovadă pentru exactitatea datei morții lui Ieremie Movilă adusă de amintitul Triod este inscripția dimprejurul portretului lui Ieremie Movilă, care urmează:

„Drept măritoriul și de Hristos iubitoriul Io Ieremie Movilă Voevod, cu mila lui Dumnezeu domn al țării Moldovii, zece ani și zece luni și 14 zile, cu frica lui Dumnezeu a domnit și țării sale din toate părțile i-a făcut bună pace, cu acest chip cătră domnul în pace din domnie și din viață s'a mutat în anul 7114 (1606), luna Iunie, a 30-a²⁾ zi”.

2) Tot așa nu este exactă aserțiunea lui Miron Costin, că Ieremie Movilă Vodă ar fi zidit mănăstirea Sucevița. Noi susținem, cum că atât biserica Botezului Domnului, cât și cea a Invierii lui Hristos din mănăstirea Sucevița a fost zidită³⁾ de George Movilă, episcopul Rădăuțului, ceace o documentăm prin următoarele extrase din urice domnești:

1). Petru Vodă Șchiopul cu uricul din 14 Septembrie 1582 confirmă episcopului de Rădăuți, George, cumpărătura satului Verbie dela călugării din Voroneț și dăruirea lui mănăstirii Sucevița și atestă, că episcopul George a început să zidească acea mănăstire:

„care Sfinția sa a început să zidească, anume Sucevița... unde este hramul sfintei *Arătării* a Domnului Dumnezeuului și Mântuitoriului nostru Is. Hr.”⁴⁾.

1) Cf. manuscr. slavon No.433 al invent. din Sucevița; vezi și Melchisedec: O vizită la câteva mănăstiri și biserici antice din Bucovina, București 1880, pag.56, apoi E. Kozak: Resultate meiner Forschungen im Kloster Socawica în Archif für slavische Philologie, tom. XIV, pag. 254 și Dr. E. Kozak, Die Inschriftén aus der Bukowina, I, Wien 1903, pag. 169, nota 1: (vezi și inscripția depe epitaful lui Ieremie Movilă în „Oesterreich-Ungarn in Wort u. Bild”, Bukowina, Wien 1899, pag. 105, în care data morții lui Ieremie Movilă consună cu cea din notița de sus, după cum vom vedea mai jos.

2) Cf. Portretul lui Ieremie Movilă în Hurmuzaki, Documente, Suplimentul II, volumul I. El se păstrează în mănăstirea Sucevița. Se află reproduș și în Oesterreich-Ungarn, tomul Bukowina, pag. 105. — Dacă documentul de scutire de dări a lui Simeon Movilă Vodă din 7 Iunie 1605 este exact, atunci s'ar putea presupune că el a domnit cu Ieremie dimpreună; cf. Creșterea Colecțiilor Ac. R., ex. 911, pag. 119. — 3) Tradiția populară susține că de lemn și că prima biserică era clădită pe muncelul „Furcoi” cu hramul „Înălțării”, după alții „Schimbării la față a Domnului”. Călugării, ținând cont de această tradiție, înainte vreme mergeau cu procesia bisericească în acea sărbătoare la fundamentul-ruină depe Furcoi. Aici să se fi arătat și vedenii de îngeri. — 4) Cf. Documentul original No. 505 al inventariului din Sucevița în Apendice.

H). Acelaş domn, dăruind mănăstirii Suceviţa teritoriul Suceviţii prin uricul din 6 Septembrie 1583, atestă, că George Movilă a început să zidească biserica Botezului Domnului din Suceviţa:

„care a început să zidească cu ajutorul lui Dumnezeu întru cinstea şi mărirea sfântului său nume şi întru numele sfântului măritului şi prea lăudatului *Botez al Domnului* şi Dumnezeului nostru Is. Hr., prea sfinţitul chir Georgie, episcopul Rădăuţilor, fiul marelui logofăt Movilă”¹⁾.

III). Aceiaş atestă Petru Vodă Şchiopul în uricul său din 28 Maiu 1584, confirmând mănăstirii Suceviţa nişte danii din partea episcopului George Movilă:

„rugii noastre nou ziditei sfinte mănăstii care se numeşte Suceviţa, unde este hramul sfintei *Arătării a Domnului* Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Is. Hr., care a zidit-o părintele şi rugătorul nostru chir Georgie, episcopul de Rădăuţi”²⁾.

IV). Şi vechiul Pomelnic al mănăstirii Suceviţa zice apriat, că George Movilă, episcopul de Rădăuţi, a zidit biserica Arătării Domnului:

S'a început acest Pomelnic în cinstitul chram, premărita şi *sf. Arătare a Domnului* Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Is. Hr., care este pe pâraul Suceviţa şi care l-a zidit *preluminatul arhiepiscop George de Rădăuţi*, fiul logofătului Movilă, în anul 7089 (1580), luna Septembrie a 3-a zi³⁾.

Din locurile citate până acuma rezultă deci cu siguritate, că episcopul George Movilă a zidit biserica cu hramul Arătării sau Botezului Domnului din mănăstirea Suceviţa şi anume din piatră, căci cuvântul slavon sozdati înseamnă a construi sau ridica ceva dintr'un material vârtos⁴⁾, adică piatră, cărămidă sau dintr'o amestecătură de ambele, niciodată însă din lemn.

Bazaţi pe aceste date susţinem, că George Movilă a început a zidi amintita biserică mănăstirească în dimensiuni mici încă pe la anul 1578⁵⁾, când era încă igumen al Suceviţii. Ajungând el în anul 1579⁶⁾ episcop de Rădăuţi şi voind el să dea acestei mănăstiri, postigiului său, o mai mare extindere, fiind însă terenul pe care el zidise

1) Cf. Documentul din Apendice. — 2) Documentul No. 510 din Suceviţa în Apendice. — 3) Cf. Pomelnicul mănăstirii Suceviţa No. 740/II, foaia 3. — 4) Cf. Fr. Milklosich, Etymologisches Wörterbuch der altslavischen Sprache şi Lexicon paleoslavico-graeco-latinum la acest cuvânt. — 5) A. Pumnul, Privire răpede preste moştile mănăstireşti, Cernăuţi, 1865, pag. 110; V. Mordvinov, Biserica ortodoxă din Bucovina, St. Petersburg, 1874, pag. 23 şi E. Popovici, Istoria Bisericească, Bucureşti, 1891, tom II, pag. 483. — 6) Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuţi, pag. 51.

mica biserică a Botezului Domnului, pe care o sfinți în 3 Septembrie 1580 nepotrivit și nesuficient⁷⁾ pentru a o putea înconjura cu largi și trainice chilii de piatră, sau poate distrugându-se ea prin niște întâmplări elementare nouă necomunicate de istorie, se hotărî, dispunând și de mijloacele necesare, să zidească o altă biserică măreață, care să poată rivaliza cu ori și care altă mănăstire din țară și chiar cu acea a lui Ștefan cel Mare din apropiată Putnă. În acest propus al său episcopul George a fost sprijinit — precum vom vedea mai jos — și de fratele său Ieremie Movilă Vodă. El însă singur l-a realizat definitiv de bună samă în anul 1584, când noua biserică, în vara anului 1584, a fost și sfințită, deoarece uricul lui Petru-Vodă Șchiopul din 1584⁸⁾ o amintește cu hramul Invierii Domnului, căci știut este că hramul unei biserici se dă numai cu ocaziunea sfințirii ei.

Aserțiunea, că episcopul George Movilă singur a zidit și această biserică a Inv. Domnului din mănăstirea Sucevița, se adeverește prin următoarele extrase din urice și insscripții:

I) Uricul lui Petru Vodă Șchiopul din 24 Decembrie 1584 confirmă dania episcopului George Movilă din 28 Maiu 1584⁹⁾ asupra $\frac{1}{2}$ de sat din Overchăuți și Lencăuți, care el le-a fost dăruit atunci bisericii Arătării Domnului, acuma aceste sate, după ce finise noua sa biserică mănăstirească a Invierii Domnului, acestei biserici:

„și a dat sfintei, nou ziditei sale mănăstiri, numită Sucevița, unde este *hramul sfintei Inviări* a Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Is. Hr., unde *Sfinția sa singur a zidit*”¹⁰⁾.

II) Uricul aceluiaș domn din 26 Februarie 1586 confirmă mănăstirii Sucevița dania pitarului Condrat Rugină și soției sale Sofronia cu $\frac{1}{2}$ de sat din Ozunești și constată, că biserica Invierii din Sucevița a fost făcută de episcopul George:

Și au dat rugei noastre sfintei mănăstiri numită Sucevița întru mărirea sfintei Treimi, unde este *hramul sfintei Inviări* a Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Is. Hr., care a fost *nou zidită de părintele nostru chir George*, episcopul de Rădăuți¹¹⁾.

7) Ea probabil a fost zidită pe locul, unde astăzi stă biserica parohială, care călugării au zidit-o și închinat-o Arătării Domnului întru amintirea vechii biserici mănăstirești zidite acolo de George Movilă pe timpul igumeniei sale în Sucevița. — 8) Cf. Pomelnicul mănăstirii Sucevița No. 746/II, foaia 3. — 9) Documentul No. 510 al Suceviței din Anexe. — 10) No. 509 al Suceviței din Anexe. D-1 Iorga, în Studii și documente, VI, pag. 640, susține, că Sucevița ar fi fost sfrâșită abia în anul 1595. Această dată poate să se potrivească pentru timpul când Ieremie Movilă, la această biserică, a făcut adaosul său. — 11) No. 507 al Suceviței din Anexe.

III). Uricul aceluias domn din acelaș timp, prin care dăruiește mănăstirii Sucevița satul Mândreștii pe Siretiu cu mori pe Siretiu și eazuri îl numește pe episcopul George Movilă fondător al bisericii Inviării Domnului din mănăstirea Sucevița:

„și am dat acel sat și am miluît mai sus amintita sfântă mănăstire numită Sucevița, întru mărirea sfintei Treimi, unde este *hramul Inviării sfântului Domnului Dumnezeului și Mântuitoriului nostru Is. Hr., care din nou a fost zidită de părintele și rugătoriul nostru chir Georgie, episcopul Rădăuțului*¹⁾.

IV). Inscricția de pe icoana Maicei Domnului din anul 1587, pe care o dăruiește episcopul George Movilă mănăstirii Sucevița zice răzvedit, că mănăstirea Sucevița cu hramul Invierii Domnului este nou zidită a lui George Movilă:

„eară *episcopul Georgie a dat-o la nou ziditul său lăcaș și mănăstire Sucevița*, unde este hramul *Inviării Domnului Dumnezeului și Mântuitoriului nostru Is. Hr.*”²⁾.

V). Uricul lui Petru Vodă Șchiopul din 11 Ianuarie 1588 confirmă dania lui George Movilă făcută Suceviței cu satul Hrincești și atestă, că amintitul episcop mănăstirea Sucevița a zidit-o din nou:

„acelei mai sus amintite sfinte mănăstiri, *care Sfinția sa din nou a zidit-o*, unde este hramul *Inviării Domnului Dumnezeului și Mântuitoriului nostru Is. Hs.*”³⁾.

VI). Uricul aceluias domn din 20 Iunie 1589 confirmă dania mitropolitului George Movilă făcută Suceviței cu satul Volovăț și atestă că acest ierarh „singur” a zidit biserica Inviării Domnului din mănăstirea Sucevița:

„și a dat Sfinția sa și a miluît cu acel mai sus scris sat Volovățul sfânta *nou zidita sa mănăstire*, numită Sucevița, unde este *hramul Inviării Domnului Dumnezeului și Mântuitoriului nostru Is. Hs... care Sfinția sa cu voia lui Dumnezeu singur din nou a zidit, începându-o din temelie*, mai sus numita sfântă mănăstire”⁴⁾.

VII). În inscripția din 9 Iunie 1591 depe chivotul din Sucevița făcut de arhiepiscopul și mitropolitul George Movilă, acesta susține, că nou zidita mănăstire cu hramul Inviării Domnului din Sucevița este a sa ctitorie:

1) No. 508 al Suceviței din Anexe. — 2) Kozak, Forschungen, pag. 178-a, Inschriften, pag. 164, nota 3, Melchisedec, l. c. pag. 55 și Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 213—214, cf. No. 473 din Sucevița. — 3) No. 23 aflător în arhiva Conzistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți, cf. traducerea germană la Wickenhauser, Geschichte u. Unkünden des Klosters Solka, Czernowitz, 1877, pag. 63. — 4) No. 511 al Suceviței din Anexe.

„I-a dat pentru sufleția sa *nou-ziditei sale mânăstiri Sucevița*, unde este *hramul Inviării Domnului Dumnezeu* și *Mântuitorului nostru Is. Hs.*”¹⁾.

VIII). Uricul lui Aron Vodă din 9 Iulie 1593 confirmă mânăstirii Sucevița dania făcută ei de mitropolitul Georgie cu satul Stănileștii, care ierarh singur a zidit lăcaș mânăstire:

„de Georgie Mitropolitul, care singur a zidit sus scrisa *sfântă mânăstire*”²⁾.

IX). Vechiul Pomelnic din Sucevița (citată mai sus) zice apriat, că *Georgie Movilă de Rădăuși a zidit mânăstirea Sucevița*³⁾.

X). Documentul din 1677 subscris de mitropolitul Dosoftei, Ioan episcopului Romanului, Serafim al Rădăușului și Calistru al Hușilor, de vornicul Miron Costin, vornicul Ilie Sturza, vornicul Grigorie Ghica, hatmanul Băhuș, logofătul Ioan Racovița și paharnicul Alexandru Rămândi atestă, că George, fratele lui Ieremie oVdă și Teodosie Barbovschi au fundat Sucevița: „*Georges le frere de Ieremie Voévode et Theodosie Barbov, fondateurs leur lés deux de Soutzavitze*”⁴⁾.

Pentru asertiunea, că episcopul George Movilă este primordialul fundator al bisericii Inviării Domnului din mânăstirea Sucevița vorbește mai departe și ponderoasa împrejurare, că *el mai întâi* a făcut donațiuni atât bisericii Arătării sau Botezului Domnului și apoi celei a Inviării Domnului din mânăstirea Sucevița. El adică a dăruit mânăstirii Sucevița, fundațiunii sale următoarele moșii: Verbie cu mori pe Jijie și Iacuri⁵⁾, Overcăuții și Lencăuții⁶⁾, Hrinceștii⁷⁾, Volovățuți⁸⁾, Urseștii cu moară pe Cracău⁹⁾, Solca¹⁰⁾ ș. a., apoi o prețioasă icoană, a renovat un chivot și icoana sf. Nicolai, cea de proveniență rădăușiană, pe care a și aurit-o, etc., pe când fratele-său Ieremie Movilă Vodă cu mult mai târziu, a făcut danii pentru amintita mânăstire. Și apoi și aceste danii ale lui sunt ca pentru un singur și așa de avut fundator, cum îl numește cronicarul, față chiar de danile lui Petru Vodă Șchiopul, pe care nimeni nu-l amintește ca fundator, foarte neînsemnate.

1) Kozak, Forschungen, pag. 178—9. — 2) No. 512 al Suceviței din Anexe. — 3) No. 740/II). — 4) Eclaircissements sur la question des monasteres Grecs situés les Principautés Danubiennes, Octobre 1857; Urechia, Miron Costin, I, pag. 701; Uricariul IX, pag. 130 și Iorga, Studii, VI, pag. 640. — 5) Cf. Documentul Suceviței No. 505. — 6) Documentul No. 510 și 509. — 7) Documentul No. 28 al Conzistoriului. — 8) Documentul Suceviței No. 511. — 9) Documentul din 6 Septembrie 1583 din colecția scriitorului acestor șire. — 10) Cf. nota 6.

Cu toate aceste, îl recunoaştem pe Ieremie Movilă Vodă, deşi nu ca singur fondator al întregii biserici, ca confundător al unei părţi a bisericii Inviării Domnului din mănăstirea Suceviţa, căci el probabil c'a adăogat primordialei biserici a Inviării Domnului din amintita mănăstire, zidită de fratele-său, de episcopul George Movilă, care consta desigur numai din pronaos, naos şi altar, pridvorul (tinda) cu cei 2 baldachini dela ambele intrări despre meazăzi şi meazănoapte şi primul pronaos sau polunoşnicul. Tot Ieremie Vodă a înzestrat întreaga biserică cu minunat de frumoasa şi până astăzi bine conservata pictură al fresco a pereţilor din lăuntru şi din afară. Astfel de adăogări erau pe acele timpuri usitate, căci ştim, că Alexandru Vodă Lăpuşneanul a adăogat în anul 1559¹⁾ bisericii episcopale din Rădăuţi, un pridvor de piatră cu 2 intrări, mitropolitul Teofan în anul 1579²⁾ bisericii metropolitane a Sf. George din Suceava asemenea un pridvor c'o intrare, ş. a.

Că amintitele două despărţituri ale bisericii din Suceviţa au fost mai târziu adăogate bisericii de astăzi, deşi nu cu mulţi ani în urma zidirii ei, o dovedeşte şi forma ferestrelor, cari le luminează. Pe când cele 2 fereste din pronaos, cele 6 din naos şi cele 3 din altar au toate o asemenea formă simplă, sunt mici şi întune-coase, cele 3 fereste din pridvor şi cele 4 din polunoşnic sunt înalte, luminoase şi artistic cioplite în formă gotică şi înfrumuseţate cu mici şi rotunde ochiuri de sticlă prinse în cadre de plumb, iar cele de sus în piatră cioplită.

Pentru aserţiunea de sus vorbeşte şi împrejurarea, că deasupra uşii, care duce din polunoşnic în despărţitura ctitorească, se reprezintă într'o afundătură lăsată anume în zid în forma unei inimi hramul bisericii, adică Invierea Domnului. Şi cunoscut este, cum că icoana hramului se aşeza cam de regulă pe pereţele din afară a bisericii şi anume deasupra uşii dela intrare sau şi alături.

Această intrare, care astăzi n'are uşă proprie, în vechime însă era înzestrată c'o puternică uşă prin care de afară se intra direct în biserică, ceea ce dovedeşte groasa ţiţină de fier aflătoare în puternicul uşor de piatră cioplită în partea stângă din lăuntru pronaosului, tot aşa şi masiva scoabă de fier aflătoare în uşorul din dreapta, care avea meninţa să ţie zăvorul şi clampa broştii dela uşă.

Mai departe, dacă intrăm în pronaos şi privim în un-

1) Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuţi, pag. 4.

2) L. c., pagina 43.

gherul din stânga dela intrare, apoi observăm o joasă uşă de lemn de stejar, care deschizându-o aflăm nişte scări cioplite din pietre masive, cari duc în formă de spirală în podul bisericii. Şi astfel de suişuri se făceau la vechile biserici, d. e. cea din Rădăuţi, de regulă în pronaos, adică imediat după intrarea în biserică¹⁾. Şi acest suiş deci documentează, că primordială biserică numai până aici se estindea.

Că ambele baldachine dela intrare, apoi pridvorul şi polunoşnicul mai târziu au fost adăogate bisericii primordiale o indică şi forma gotică a arcaşelor acestor baldachine, apoi tuguielele şi joasele uşi, cari duc de aici în pridvor, tot aşa şi foarte gustos în piatră cioplită şi înalta uşă cu formă gotică, care duce din pridvor în polunoşnic.

Şi împrejurarea, că păreţii polunoşnicului, destul de estinşi în lungime, nu sunt înzestraţi cu contra-forturi, pe când mai îngustul pronaos este sprijinit de fiecare parte de câte un înalt contrafort, ca şi naosul, ba chiar şi altarul, deşi numai de unul jos însă puternic, ci numai tinda de câte un puternic contrafort la fiecare corn, cari au meninţa de a ţine strâns lipite zidurile tindei şi a polunoşnicului de cele ale pronaosului, cât şi acea împrejurare, că podul deasupra pronaosului şi naosului este luminat de 3 ferestruice aflătoare în păreţii de sub streşina acoperământului bisericii şi anume 2 dinspre meazăzi şi 1 dinspre meazănoapte, pe când podul deasupra polunoşnicului şi tindei de nicăiri nu-şi capătă lumina trebuincioasă, întăreşte aserţiunea de sus.

Drept că tabloul ctitoresc depe păretele din dreapta naosului, în care Ieremie Movilă Vodă, urmat de toată familia sa, prezintă biserica din mânăstirea Suceviţa în forma ei de astăzi, — însă cu un altfel de acoperământ—Mântuitoriului s'ar părea că contrariază aserţiunea, că baldachinele dela intrare, tinda şi polunoşnicul acestei biserici au fost adăogate bisericii primordiale constatate din pronaos, naos şi altar, zidită de episcopul George Movilă, dar aceasta numai la aparenţă, căci uşor se poate explica, că Ieremie Movilă Vodă adăogând amintitele despărţituri bisericii zidite de fratele său episcopul George şi zugrăvind întreaga biserică pe din lăuntru şi din afară, ca un domn mirean ce era, a voit prin acest tablou ctitoresc să-şi eternizeze numele, pe când primul fundator al acestei biserici, ca un smerit

1) Romstorfer die Kirchenbauten in der Bukowina in Mittheilungen der K. K. Central-Kommission, anul XXI, Wien, 1895, pag. 165 şi Dan, l. c., pag. 4.

călugăr ce era, s'a învoit să lase această cinste de ctitorie fratelui său, poate vanitos, care altmintrelea prin însemnatul adaos și succupa zugrăveală cu care a înzebrat întreaga biserică, devenise și el fondător al acestei biserici.

Din cele înduse până acuma este deci evident:

1) că episcopul George Movilă dela Rădăuți, cu ajutorul mitropolitului Teodosie Barbovski, a zidit biserica cu hramul Înviării Domnului din mănăstirea Sucevița, cărei mănăstiri poate nu-i mai ajungea biserica Arătării Domnului, zidită tot de dânsul, probabil pe locul unde astăzi stă biserica parohială, care a fost zidită ca biserică a Schimbării și închinată tot arătării Domnului, întru amintirea primei biserici de lemn depe acel loc, prin urmare, că episcopul George este fondatorul ambelor biserici mănăstirești din Sucevița, nu însă și a mănăstirii, căci aceasta exista cu mult mai înainte de aceste zidiri și avea la început o bisericuță de lemn cu hramul Înălțării ș'a Schimbării la față . Domnului pe Furcoi.

2) că episcopul George a zidit actuala biserică a Înviării Domnului din mănăstirea Sucevița numai cu 3 despărțituri, adică: pronaos, naos și altar.

3) că Ieremie Movilă Vodă a adăugat acestei biserici mănăstirești polunoșnicul, tinda și baldachinele și c'a înzebrat-o cu pictura murală pe din lăuntru și din afară, prin urmare, că el este confundătorul acestei biserici.

Numai astfel cercetând starea lucrurilor putem rectifica relațiunile cronicarului nostru Miron Costin, privitor la fondatoriul bisericii din mănăstirea Sucevița și îndrepta nedreptatea făcută mult-meritatului episcop de Rădăuți și apoi arhiepiscop și mitropolit al Moldovii, George Movilă.

CAP. IV.

Hramul bisericii din mănăstirea Sucevița.

Tradițiunea mănăstirească ni istorisește, că pe muntele Furcoi, situat în apropierea actualii mănăstiri din Sucevița, a fost din timpuri străvechi o bisericuță de lemn închinată „Schimbării la față a Domnului Hristos”¹⁾.

Amintita tradițiune are și o bază istorică, ceea ce se dovedește prin faptul, că înainte vreme călugării mergeau în amintita sărbătoare cu procesia bisericească la fundamentul-ruină a amintitei bisericuți²⁾.

Mai târziu zidi George Movilă și anume pe la anul

1) După altă tradițiune hramul să fi fost: „Înălțarea Domnului”. — 2) Cf. D. Dan, Fondatoriul bisericii din mănăstirea Sucevița, Cernăuți, 1907, pag. 4, nota 2.

1578, când încă nu era episcop de Rădăuți, ci numai egumen al mănăstirii Sucevița³⁾, în Sucevița o biserică cu hramul „*Botezului Domnului*”, care o sfinți în 3 Septembrie 1580⁴⁾, când era deja episcop de Rădăuți.

De această biserică, care se pare că a fost situată în dosul actualei mănăstiri din Sucevița, pe terenul ce-l ocupă biserica parohială de astăzi, se face amintire în documentele lui Petru-Vodă Șchiopul din 14 Septembrie 1582⁵⁾, 6 Septembrie 1583⁶⁾ și 28 Maiu 1584⁷⁾.

Ajungând George Movilă în anul 1579 episcop de Rădăuți, a zidit în Sucevița o altă biserică, — fiindcă cea deja amintită era sau prea mică sau a fost surpată prin oarecari întâmplări elementare nouă necunoscute — care probabil o fini în primăvara anului 1584, pe care o închină „*Inviării Domnului*” și o sfinți în acel an în ziua de Paști⁸⁾.

De această biserică, care și astăzi stă, se face mențiune în documentul lui Petru Vodă Șchiopul din 24 Decembrie 1584⁹⁾, din 26 Februarie 1586¹⁰⁾, în inscripția de pe icoana Maicii Domnului din anul 1587¹¹⁾, din documentele amintitului domn din 11 Ianuarie 1588¹²⁾ și 20 Iunie 1589¹³⁾, în inscripția de pe chivotul Suceviței din 9 Iunie 1591¹⁴⁾, în uricul lui Aron Vodă din 9 Iulie 1593¹⁵⁾, în vechiul Pomelnic¹⁶⁾ al Suceviței și în documentul subscris de ierarhii țării din anul 1677¹⁷⁾ ș. a.

CAP. V.

Biserica din mănăstirea Sucevița.¹⁾

Călătorul doritor să vadă mănăstirea Sucevița pleacă din vechiul oraș Rădăuți, care prin secolii a fost reședința Episcopiei de Rădăuți²⁾, iar astăzi este capitala românescului județ cu acelaș nume, spre sud-vest pe neteda

3) Cf. D. Dan, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, Viena, 1912, pag. 51.—4) Cf. *Pomelnicul Suceviței* No. 740/II.—5) Cf. Doc. No. 505 mănăstirea Sucevița.—6) Cf. Copia acestui document aflătoare la autoriul acestei monografii. 7) Cf. Documentul No. 510 din Sucevița.—8) Cf. No. 449/II, ex. 1863 din Sucevița. — 9) Cf. Documentul No. 509 din Sucevița. — 10) Cf. Documentul No. 508 din Sucevița. — 11) Cf. Kozak, *Forschungen*, pag. 181 și *Inscripfen aus der Bukowina*, pag. 164, notă; *Mełchisedec, O visită*, pag. 55 și Dan, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, pag. 213—214 și documentul No. 473 din Sucevița. — 12) No. 23 al documentului aflător în arhiva Consistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți; 13) Cf. Documentul No. 511 din Sucevița. — 14) Kozak, *Forschungen*, pag. 178—9. — 15) Cf. Documentul Suceviței No. 512. — 16) Cf. *Pomelnicul* No. 740/II. — 17) Cf. nota 3 de pe pag. 10 a acestei monografii.

1) Acest capitol a fost publicat în anul 1912 în revista populară „*Albina*” din București și în Extras. — 2) Cf. D. Dan, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, Viena, 1912.

și cu bătrâni plopi țarmurita șosea districtuală Dornești-Marginea și ajunge după o plăcută cale de 5 km. la mândrul sat românesc Marginea. Aici amintita șosea dă în excelent întreținutul și așa numitul „drum împărătesc” sau „șoseaua acoperită a imperiului”, construită între anii 1780—87. Ea își ia începutul dela satul rutenesc Dubouț, situat pe malurile Prutului, și duce peste brașul Storojineț, comuna Vicovui de sus, Solca la orașul Gura Humorului.

Drumețul, după câteva minute de cale și după ce a trecut pe un frumos și întins pod peste cele câteva linguri de apă, cari formează pârâul Suceviții, care aici se pierde în răzlețul prundiș, părăsește drumul împărătesc și trăsura cotește în preajma marelui biserici și pe lângă școala din Marginea, în șoseaua districtuală Marginea-Sucevița, în care ultimă comună ajunge după o călătorie de $\frac{3}{4}$ de oră sau 9 km. de drum și parcurgând în lung satul Sucevița, situat pe pârâul Sucevița, se oprește la poarta mânăstirii Sucevița.

Mânăstirea din depărtare se vede; intrând călătorul în sat, mânăstirea se ascunde după niște deluțuri acoperite cu brazi și molizi, din care cauză n'o poate vedea mai curând decât când s'a apropiat de dânsa.

Călătorind spre mânăstire, câte fapte și persoane istorice nu trec prin memoria călătorului adâncit în gânduri?

Înainte mânăstirii aflăm o largă curte în care intrăm prin o înaltă poartă de zid încoronată de-o cruce. În curte aflăm în mâna dreaptă o frumoasă casă zidită, fosta școală mânăstirească, iar în stânga grajdurile, șurile, hambarele și locuințele slugilor mânăstirești.

Privind din această curte drept înainte, ochii se opresc la un întărit portal, situat în partea nordică a zidului înconjurător, deasupra căruia tronează un turn în 4 unghiuri, de 10 metri 10 cm. înălțime. Portalul, lucrat din cvadre de piatră cioplită, este sprijinit de 2 contraforturi puternice și piezișe, din același material. Deasupra portalului aflăm emblema Moldovii cioplită în piatră. De ambele părți ale portalului se întind puternice și înalte ziduri înzestrate cu metereze. Aceste ziduri au la capete câte un puternic turn, unul, adecă clăpotnița, în formă cvadrată și poligonală, iar celălalt în formă octogonală. Dela aceste două turnuri zidurile urmează în dreptunghi până ce se întâlnesc cu alte 2 turnuri octogonale, între cari terenul se închide iarăși prin un zid.

Aceste puternice ziduri, sprijinite, mai ales în partea dela mează și răsărit, de tari contraforturi, măsură în lungime 100 și în lățime 104 metri.

Dacă pe vârful turnului de deasupra porții de stejar,

înzestrată cu ferestre și ferecată cu fier, în care ferecătura se cunosc bine șemnele loviturilor de topoare ale hoților, cari nu odată voiau să încalce și jăfuiască mănăstirea și pe cel a celorlalte turnuri dela cornurile zidurilor îngrăditoare, n'ar străluci falnic în razele soarelui câte-o cruce, atunci călătorul ar fi ademenit să creadă numaidecât, că se află dinaintea porții unui puternic și falnic castel medieval!

Pe ambele părți ale intrării se află ocnite în zid, în cari sunt lavițe.

Intrând prin amintita poartă în adevărata curte a mănăstirii, vedem imediat în mijlocul ei o biserică minunată de frumoasă, care însă la aparență și în proporție cu impozantele ziduri ce o încunjură, pare mică. Stăm aici nedumeriți încotro să ne îndreptăm mai întâi privirile: la forma arhitectonică a bisericii sau la picturile religioase, cu cari întreaga biserică este înfrumusețată și pe din afară, afară de perețele dela apus.

Biserica are forma unei cruci și stilul zidirii este moldo-bizantin din timpurile târzii și arhitectura ei arată forme romanice și gotice. Biserica este închinată Inviării Domnului nostru Isus Hristos și măsură în lungime 28, iar în lărgime 9,50 metri¹⁾. Zidul bisericii măsură până la acoperemânt 12.10 metri. El are o grosime de 1.90 metri. Biserica este sprijinită de 7 contraforturi, cari se împărțesc astfel, că pereții pronaosului și naosului sunt întăriți cu câte 2 contraforturi, tot așa tinda la ambele cornuri, iar pereții altarului numai de un puternic contrafort, care însă se urcă numai până la fereastra răsăriteană a altarului:

Intrarea în biserică se face atât dela mează-noapte, cât și dela meazăzi prin câte un pavilion sau baldachin clădit în stil gotic.

Pavilionul dela meazăzi este așezat pe 3 colonne zidite și 2 din piatră cioplită, iar cel dela mează-noapte odihnește pe 4 colonne zidite.

Intrarea în primul pavilion se face pe 6 scări de piatră, așezate lângă perețele bisericii, iar în al doilea, pe 2 scări așijdere de piatră, așezate în frontul pavilionului.

Deschisele pavilioane sunt înzestrate cu lavițe de șezut. Pavilionul meazăziual, adică despre poarta mănăstirii, este vărui și numai ici-colea se văd încă tablouri de diferite vietăți, pe când celălalt este prevăzut cu tablouri sfinte și la intrare, în tinda bisericii, cu tabloul Inviării Dom-

1) Romstorfer, Die Kirchenbauten in der Bukowina, în: Mittheilungen der K. K. Central-Comission, XXI, Wien, 1895, pag. 166.

nului. Aceste picturi însă sunt executate într'un timp mai nou și n'au nici o valoare artistică.

Aceste pavilioane la biserica primordială, nu erau deschise²⁾.

Din pavilioane se intră într'o spațioasă tindă, înfrumusețată cu tablouri religioase pictate al fresco.

Din tindă intrăm prin o înaltă ușă gotică, deasupra cărei se află o mare lespede de piatră, fără inscripție, însă ornată cu tabloul „Ridicării depe cruce a trupului Domnului Isus”, în polunoșnic³⁾. Acesta este ornăt cu picturi religioase și înzestrat cu 2 cupole și are o lungime de 8.65 m. și o lățime de 6.15 m.

Din polunoșnic ajungem în pronaos prin o intrare, care în vechime era prevăzută c'o puternică ușă, prin care de afară se intra direct în pronaos, dovadă puternica țigăna de fier îndasă în tarele ușor de piatră cioplită în partea stângă și masiva scoabă aflătoare în ușorul din dreapta. Deasupra acestei intrări aflăm într'o ocnită lăsată în zid în forma unei inimi, tabloul Inviării Domnului și emblema Moldovii, iar în pronaos tabloul Sf. Treimi.

În ultima despărțitură aflăm în stânga o joasă ușă de stejar, care duce pe niște scări masive de piatră cioplită în podul bisericii.¹⁾

Și pronaosul sau despărțitura citorească este separată de naos, ca și polunoșnicul de tindă și pronaos, prin un zid, prin care o ușă ne duce în naos. Deasupra acestei uși se află în partea pronaosului tabloul Bunăvestirii Maicii Domnului, iar în partea naosului, și anume în stânga, Capul de bou, iar în dreapta: Insigniile Movileștilor.

Naosul este înzestrat c'o boltă, deasupra cărei se ridică un nu prea înalt turn, zidit în 8 unghiuri și luminat de 6 ferestre. Și el este ornăt cu tablouri de sfinți.

Naosul este despărțit de altar prin un iconostas frumos, sculptat și aurit. Pictura de pe iconostas, cât și sculpturile lui documentează arta bizantină mai târzie. Icoanele împărătești ale iconostasului sunt ferecate în argint, iar icoana Maicei Domnului poartă pe cap o coroană de argint aurit ornată cu mărgăritare și pietre scumpe.

Stranele de stejar din naos au fost făcute de igumenul Antioh, carele și-a săpat numele pe dânsle.

Picturile religioase de pe pereții bisericii, executate de-o mână măestră în minunat de frumoasă formă bizantină,

2) Vezi tabloul bisericii primordiale. — 3) Acesta în biserica primordială lipsea; vezi D. Dan, Fundătorul bisericii din mănăstirea Sucevita, Cernăuți, 1907, pag. 9. — 1) L. c., pag. 16.

la începutul veacului al XVII-lea, sunt împărțite în câmpuri cvadrate, albastre și verzi. În aceste aflăm icoane de sfinți pictate al fresco, sub cari se află câte un citat din Sf. Scriptură în limba vechie slavonă. Pe boltiturile bisericii zugrăvite în albastru, se află presărate mii de stele de aur, cari reprezintă cerul înstelat²⁾.

Foarte nimerit caracterizează d-l Iorga pictura acestei biserici, zicând: „Sucevița e de sigur cea mai frumos zugrăvită biserică bizantină ce se poate închipui: pe dinăuntru, ca și pe din afară, e un strălucit covor de chipuri care se desfac de pe armoniosul fond albastru și verziu³⁾”.

În altar aflăm pe coarda cea de deasupra usilor (din iconostas următoarea inscripție:

„Întru mărirea lui Dumnezeu, cu stăruința soborului, sub igumenui Ghenadie s'a înouit iconostasul Sf. Mănăstiri a Inviării din Sucevița 1801”. Probabil că atunci pictura iconostasului s'a îmbogățit.

Tinda bisericii este luminată dinspre apus de 3 înalte ferestre gotice, cioplite în piatră și înzestrate cu mici și rotunde ochiuri de sticlă, prinse jos în cercevele de plumb, iar sus în piatră cioplită. Cercevelele au fost făcute în anul 1765 de ieromonahul Atanasie, pe timpul igumenului Gurie, precum ne indică o însemnare de pe aceste ferestre.

Patru ferestre la fel cu cele ale tindei luminează și polunoșnicul.

Pronaosul este luminat de 2, naosul de 6 și altarul de 3 ferestre mici de-o formă simplă.

Podul bisericii deasupra pronaosului și naosului este luminat de 3 ferestruice, dintre cari 2 se află în perețele dela meazăzi și una în cel dela mează-noapte, de sub streșina bisericii. În acest pod se află despre meazăzi o spațioasă chilie, prevăzută cu 2 ocnite în pereți, în cari se păstrează hârtii vechi mănăstirești. Chilia se luminează de 2 ferestruice.

Turnul bisericii, astăzi mai gros și mai înalt decât cel original, este sprijinit de 4 contraforturi, cari sunt rânduite între ferestre și au înălțimea ferestrelor⁴⁾.

Ferestile și contraforturile turnului se finesc în sus în câte 2 ocnite, în cari sunt zugrăvite tablouri de sfinți. Deasupra acestor ocnite aflăm câte 3 ocnite la fel cu

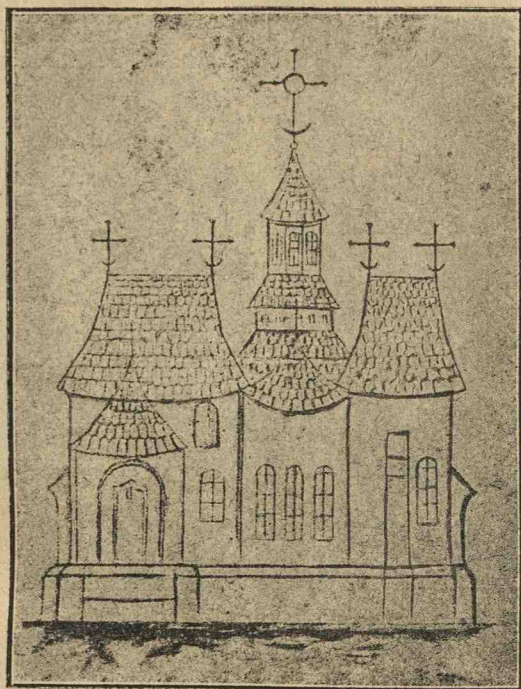
2) Se pare, că actuala pictură în unele locuri este înouită, căci deslipindu-se tencueala cam de 1/2 cm groasă dela ferestile naosului, se vede dedesupt o altă tencueală zugrăvită. — 3) Iorga, *Negoțul și Meșteșugurile în Trecutul Românesc*, București, 1906, pag. 62-63. Într'un capitol deosebit alăturăm părerea arhitectului și pictorului polon Vladislav Padlacha asupra picturilor murale din Sucevița.

4) Acestea liuseau la turnul bisericii primordiale, cf. tabloul bisericii primordiale.

cele deja amintite. Deasupra acestui al 2-lea rând de ocnite, încunjură turnul o ghirlandă de serafini zugrăviți. Mai sus de acest ornament se află un colan de piatră cioplită, iar sub streșina turnului încă jur împrejur o ornamentică de rozete de gips.

Cornurile dela trupina turnului sunt acoperite cu șindrila, iar turnul cu finichea albă.

Vârful turnului este înfrumusețat c'o cruce de fier cu capetele aurite și c'o semilună cu coarnele în sus. Crucea este ținută de 4 lanțuri de fier înțepenite în acoperemânt.

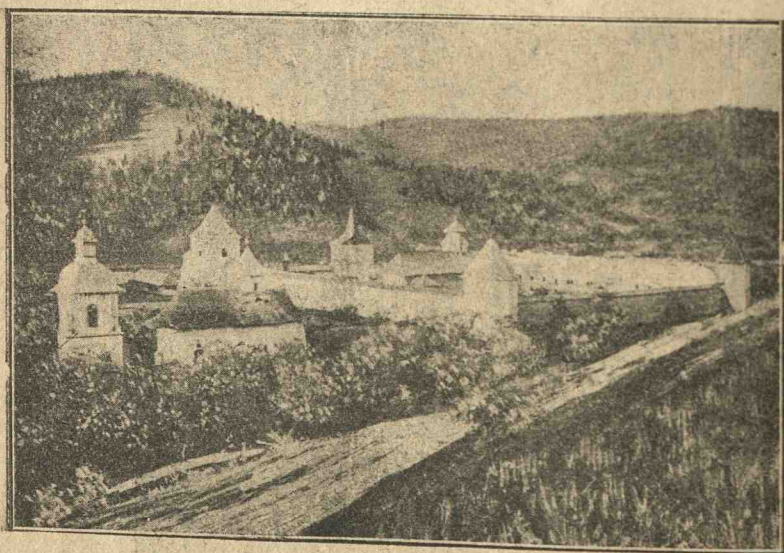


Biserica din mănăstirea Sucevița în forma ei primordială.

Biserica este acoperită cu șindrila. Forma acoperemântului este a unei tarnițe. Streșinele lui sunt lăsate peste ziduri în jos, așa că ele scutesc zidurile de stricăciunea ploilor și a zăpezii. Intreg acoperemântul bisericii este înpanat cu 4 cruci de fier, din cari 2 sunt la capete, iar câte una de ambele părți ale turnului. Crucile au forma crucii patriarhale¹⁾.

1) Înainte vreme biserica era prevăzută cu 7 cruci de fier, cf. Inventariul cel vechiu al mănăstirii.

Biserica primordială avea 3 acopereminte de sine stătătoare și anume unul pentru pronaos și altul pentru altar, cu câte 2 cruci. Aceste acopereminte lăsașu turnul de deasupra naosului bisericii liber, care avea un acoperemânt la vârf, apoi la mijloc un brâu acoperit și tot așa trupina. De ambele părți de acest turn erau câte o aripă de acoperemânt înzestrată cu câte o cruce, care aripă scutea părțile laterale ale naosului¹⁾. Și pavilioanele aveau acoperemintele lor deosebite ornate cu câte o cruce. Aceste acopereminte constau din table de plumb colorate cu culoare cărămie ștearsă. Ele de bună seamă, că au fost luate de năvălitoarele cete de cazaci ale lui Timuș



Fosta Săhăstrie a mănăstirii Sucevița (astăzi biserica satului Sucevița).

și topite ca glonțuri de pușcă, după care întâmplare biserica a fost acoperită cu șindrilă.

Așa a fost ea acoperită — de bună seamă, că nu pentru prima dată — în anul 1763²⁾, când familia Callimachi a dat pentru acest scop un ajutor de 15 lei, și mai apoi în anul 1802 și în 1860³⁾.

1) Cf. tabloul bisericii primordiale și epitaful lui Ieremie Movilă Vodă în „Oesterreich-Ungarn in Wort und Bild”, tomul Bukowina, Wien, 1899, pag. 105.

2) Iorga, Familia Callimachi, II, pag. 128. — 3) Schematismus der Bukowiner gr. or. Archiepiscopal Diözese für das Jahr 1911, Czernowitz, pag. 27.

Despre înnoirea acoperemântului în anul 1802, ne deslușește următoarea inscripție slavonă, aflătoare sub streșina răsăriteană a turnului bisericii:

„S'a înnoit acest acoperemânt sub igumenul Ghenadie Platenschi în anu 1802. Iubește pe D-zeu și aproapele, mergi fără lene la biserică, ascultă cu luare aminte, ca să nu-mi fii protivnic”.

În curtea bisericii și anume în partea răsăriteană se află un edificiu cu două rânduri, în care sunt chiliile egumenului și ale călugărilor, odăile pentru oaspeți, biblioteca mănăstirii și în subteren bucătăria mănăstirească. Zidurile acestui edificiu sunt de piatră și au o grosime de peste 2 metri, din care cauză chiliile iarna sunt foarte reci și greu de încălzit.

Și de ambele părți a porții mănăstirii sunt chilii pentru călugări și portar.

Chiliile au ars în anul 1831. Ele, cât și turnurile cu zidul încunjurător au fost adaptate și restaurate în anul 1860, iar în ultimul deceniu, acoperite cu eternit.

Mănăstirea a mai avut o biserică, și anume cea a Săhăstriei din apropiere, care a fost zidită în anul 1772 de arhimandritul Iosif și închinată Sf. Ioan Botezătorul¹⁾. După ce Sihăstria se desființă în anul 1785, biserică a servit mănăstirii ca a doua biserică până la anul 1832²⁾, când ea deveni parohială. Pe lângă această biserică se afla, în anul 1785, trei căsuțe, din cari una s'a dat ca locuință pentru cantorul bisericesc, alta pentru palimar și a 3-a s'a risipit³⁾.

CAP. VI.

Frescurile din mănăstirea Sucevița.¹⁾

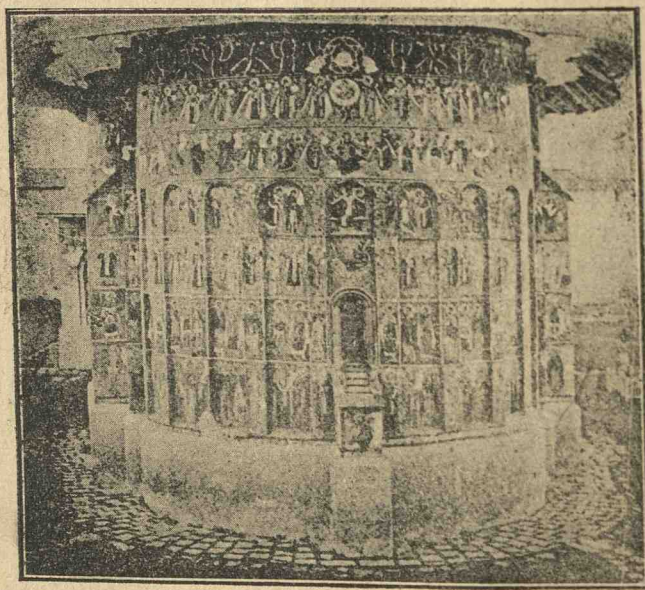
Zidirea bisericii din Sucevița de lângă Rădăuți cade pe timpul când familia Movileștilor era în floare. Atât mănăstirea, cât și biserică, au fost zidite între anii 1582—1585, la stăruința episcopului de Rădăuți și mitropolitului de mai târziu George Movilă și a fratelui său Ieremie, care mai târziu a fost domnul Moldovii (1595—1606). Mănăstirea avea întâi hramul Inviării, amintit în documentele lui Petru-Vodă din anul 1585, așa dar la acest hram trebuie a lua sama la datele posteroare-

1) L. c., ex 1913, pag. 101. — 2) Onciul, Fondul religiosar, pag. 123. — 3) Inventarul cel vechiu susține, că hramul bisericii săhăstriei ar fi fost „Arătarea Domnului”.

1) Acest capitol este o traducere a cap. V din opul lui Wladislaw Podlacha, Małowidła scienne w cerkwiach Bukowiny, Lwowie, 1912, pag. 186—193.

a zidirii și sfințirii bisericii¹⁾. Trebuie să susținem, că chiar în același timp și sigur că nu cu mult mai târziu, s'au făcut frescurile. Cine le-a efectuat nu este cunoscut, certă însă este tradiția, că lung timp a trebuit să se caute un pictor apt, care să orneze biserica cu pictură, iar când acesta s'a aflat și a prestat o însemnată parte de lucru, a căzut de pe schele, pe când picta pereții din afară, și a rămas mort pe loc, din care cauză frescurile din afară n'au putut fi terminate²⁾.

Pictorul frescurilor din Sucevița este un pictor foarte iscusit, deși efectuarea lor nu întrece măsura de mijloc. Ele seamănă în ființă cu frescurile din Curtea-de-Arges,



Pictură murală din Sucevița.

originare din sec. 16 și au, ca și acele, sigur un deosebit fel de a auri, în compoziție însă se arată ca mai târziu. Intre temele obicinuite, se arată ca linii nouă, mai ales la apside. La figurile sfinților se întrebuintează prea multe colori amestecate câteodată în fel complicat. În executarea tehnică a frescurilor este un progres în asemănare spre exemplu cu frescurile din Sântilie, tot așa în mănănuarea formei, însă totuși acestea nu sunt libere de felul personal de executare.

1) Klausner, Mittheilungen der K. K. Zentral-Kommission, tom. XV (1889), pag. 277—78, notița 239. — 2) Milkowicz, Zwei Fresko-Kalender, pag. 42 și Romstorfer, Bildende Kunst, pag. 451.

Trebuie a deosebi între pictura aflătoare pe intrarea adăogată la meazăzi. Aceasta din urmă ni înfățișază un tablou din Apocalipsă și icoana sf. Ioan Botezătorul, lucrată de un pictor mai slab cu siguritate în secolul al 18-lea. Aceasta este un semn al acelei decadențe, care domnia pe acele timpuri în viața tuturor stărilor lumesti din Bucovina, neexceptionând mănăstirile — decadența descrisă în negre colori de Wickenhauser și Kaindl¹⁾. Decadența artei se arată în acele forme barbare în care cercetătorul vede pentru sine un adevărat semn din veacurile anterioare în formă și în deosebi în iconografie, dar în zadar ar căuta un desemn corect și o consonanță în compoziția colorilor. Mai ales partea tehnică este cu totul desconsiderată. Cert că avem aici de-aface cu un pictor local, fără talent și fără cultură întinsă, care imitează modele vestice. Hristos stând în nouri pe un pește sfânt este o creație foarte departe de stilul tradițional bizantin. Impodobirea gingașă pe bolte și feston este luată din ornamentica barocă și renesană, care începând din veacul al 17-lea, s'a impus în cărți scrise și codici ilustrate, dominând ornamentica tabelelor de inscripții și ornamentica sculpturală a ușilor și pietrelor mormântale, uzându-se adesea de motive de origine orientală, cu predelecțiune de cele deja cunoscute a artei bizantine. Cât de departe se cunoaște această decadență a vechi arte de pictură este acuma evident din acele prelungi inscripții și texte, cari ocupă locul icoanei.

Restul frescurilor din Sucevița stă mai sus în privința stilului și executării. Coloarea galbenă prevalează în pictura murală, partea de jos a icoanei, la singuritele figuri, este verde și în cea de sus, unde dacă nu este arhitectură, albastru-închis și ici-colo presărată cu stele. În tipuri se cunoaște îndreptarea, cum se poate observa la icoanele sfinților Ioan cel Nou și Constantin, din naos. Acești bărbați, deci în puterea vieții, ceva trași la față și rumeni, cu barba despăcată, privesc cu ochi cari pătrund pe privitor. Sf. George, Teodor Stratilat, Teodor Tiron, Mercur, aflători în tinda bisericii, aduc aminte (ce-i drept, numai cu foarte mică asemănare) de vechi tipuri antice. Foarte nimeriți sunt îngerii depe bolta tinzii, cari au semnele vietăților aflătoare și la alte icoane frumoase a Pentocratorului din laterna naosului. Hristos ridică ambele mâni spre binecuvântare și ține la piept deschisă cartea, pe a cărei foi se citește cuvintele începătoare din evangelia lui Ioan:

1) Wickenhauser, Solka, pag. 37 și 111 și Homor, pag. 150. Kaindl, Geschichte der Bukowina, II, pag. 81, 93, 94-5 și III, pag. 31.

„La început era cuvântul și cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era cuvântul”.

Pe pereții tindei se află liturgia dumnezească, una din icoanele cele mai frumoase, care a produs cândva arta creștină. Scenăria înfățișează pe Hristos stând, îmbrăcat în veșminte arhieresti, înaintea altarului și aplecându-se cu un gest de binecuvântare către șirul îngerilor cari se apropie spre dânsul. Ingerii ducând mari lumini, cărți



Pictură murală din Sucevița.

bisericești, acre, toge, cruci și felurite obiecte liturgice. Aceasta înfățișează lucrări religioase, care le săvârșește preotul în altar și sunt aplicate de penelul pictorului pe pereții de sus, unde ele ies în relief. Liturgia d-zeească, numită și cântarea Heruvimilor, deși se arată ca ceva simbolic, în realitate însă este altceva, adică marea în-cunjurare a preotului cu diaconul pe timpul plinirii dum-nezezeștei slujbe. Și de oarece pictorul a dat însuș lui Hristos rolul preotului, de aceea n'a luat un ritual obi-ci-

nuit, ci a episcopului, spre a arăta mai mare ceremonie, care se desvoltă în mai mare măsură decât când ființează preotul și diaconul. De aceea, rolul de asistență a căzut asupra îngerilor, spre a da mai mare însemnătate rugăciunii preotului, care zice la încunjurare cea mică: „Stăpâne, Doamne D-zeul nostru, care ai înființat în cer cetele și oștile îngerilor și arhanghelilor, ca să servească măririi tale, fă ca cu intrarea noastră să se facă intrarea sf. îngerilor, care-Ți servesc dimpreună cu noi și măresc mila Ta”.

Scolirii tehnice și nedisputabilului talent decorativ, care se arată în frescurile din Sucevița, trebuie să contrapunem cu siguranță lipsa de cunoștință a propoziției câmpului și psihologiei ochiului. Lângă frescuri de măsură monumentală, aflăm multe scene mărunte, neaccessive pentru ochiu în înaltele părți ale bisericii, cari fără sticlă nu este cu putință a le folosi. Păreții din tindă, pronaos și naos sunt ocupați prea mult cu astfel de sistem de icoane. În tindă aflăm desvoltate multe scene din testamentul vechiu, în pronaos un calendar în figuri, în naos scene din viața Mântuitorului și ilustrațiuni cari închipesc prorocirile lui. Nici una din aceste scene însă, cu excepția unor de pe aspide, nu atrag atenția privitorului. Frescurile din Sucevița în ale tehnice și compoziției au o afinitate cu lucrările emailurilor bizantine, care totuș nu le măresc valoarea artistică. Rondakow, care descrie codicii bibliotecii naționale din Paris, de sub No. 74, originari din secolul al 11-lea, a pus greutatea pe aceea, că emailurile bizantine au croit o mare influență tehnice miniaturelor cunoscute prin lipsa de ton expres, tot așa și de culoare, ce la email este un lucru cunoscut din cauza neputinței de-a acomoda emailul la graduațiunea colorilor. Apoi liniile aurite cari se trag pe hainele figurilor depe miniaturi și au să substituească chiar faldurile și umbra, acele arată în tot lucrul dorul de imitare de-a induce pe glazură aur sau alt metal. Dar unde aici o astfel de întreprindere este necesară, căci servește spre despărtirea colorilor, la miniaturi este ea fără trebuință. Un astfel de caracter așează miniatura cu totul în rândul codicelor și de oarece pictura de frescuri din codice și-a scos temele compozițiilor ei și felul lucrării, deci ușor se înțelege, că prin urmare au vărât și în tehnică acea caracteristică și acel neajuns, care s'a aflat și la miniaturi, lucrute în email. Frescurile din Curtea de Argeș, aflătoare astăzi în Muzeul național din București, aduc aminte de tehnica emailului cu adaosuri, deși aici nu lipsește modelarea fețelor și drapeurilor. Și mai mult se poate aceasta vede la Sucevița,

deși utilizarea liniilor aurite este rară, cum se află singurite pe icoanele pictate în sec. 17 și 18, de piadă pe icoanele lucrate de Ruși în anul 1708, pe iconostasul din Sântilie. Nu trebuie a condamna influența emailului la luxul cercului preîntins și aș mai adăoga și acea împrejurare, că și arhitectura icoanelor cu motive amestecate, care câteodată se leagă la olaltă fără țel, are acelaș caracter care provine în partea cea mai mare la toate frescurile din bisericile bucovinene.

Cu toate că mănăstirea Sucevița a fost totodată reședință domnească și s'a bucurat de scutul ambilor frați Movilești, ordinea caracteristică a frescurilor n'a fost aplicată la o artă a unei curți, cum ar fi fost acolo de așteptat. Poate că aici se manifestă dorința de-a arăta fețe sfinte și tendința învățătoare mai mult ca aiurea, așa se vede această tendință precum este ființa călugărească. Aceasta o vedem la județul cel de pe urmă, moartea păcătosului și dreptului, scara virtuților, însirarea ierarhică a sfinților pe icoanele aspidelor din afară, în ilustrațiile parabolelor, în frescurile calendaristice, în tinereța sfinților cari se luptă pentru intrarea în templu cu neprietenii credinței dreptmăritoare. În despărțitura unde zac osemintele ctitorului bisericii Sf. Sisoie, ascetul egiptean, stând lângă mormântul deschis, unde era un schelet omenesc și cugetând asupra nimicniciei lucrurilor omenesti. În închipuire cetim cuvintele: „Vedem și privim aceasta în morminte, unde omul este oase goale, mâncare viermilor, putrejune puturoasă și înțelegem ce este a-vuția, frumuseța, puterea și tinereța! Aceasta este viața noastră? Ca floarea, fumul și rosele s'au vestezit”. Aceste cuvinte, cari sună în urechi ca o ultimă admoniare, se află în mai multe variante în Parastasul, care se citește lângă piatra mormântului în fiecare an. În altă formă de învățătură se află pe partea meazănoptală a păreților bisericii de dinafară, ridicând virtutea pe scară în sus și pictorul a dat aici apoteoșa vieții virtuozose. Insuș cuprinsul este luat din faptele Sf. Ioan, monahul mănăstirii Sinai. Acele fapte și titlul Climax o descrie în 30 cuvântări despre virtute prin care se poate ajunge în cer, dând și multe povețe. Motivul pictorului despre scara virtuților s'a arătat mai întâi în ilustrarea codicelor și de aici a trecut la pictura murală. La nici unul din frescurile din Sucevița nu se află vreun desemn original, ci numai repetirea elementelor cunoscute din iconografia județului celui de pe urmă.

Tema luată din partea manifestației se împune ochiului privitor la frescurile din launtrul apsidelor, unde Mântuitorul din Treime este închipuit ca mare Arhiereu. Tot

aceea se poate observa și la cina Domnului, unde Iui Hristos într'adevăr s'a dat locul în cornul dextra, dar totodată deosebindu-l de ceilalți apostoli și înzestrându-l cu anumite atribute, precum spre exemplu tronul și scăunelul de picioare. La comunicarea apostolilor, Hristos iarăș este închipuit ca mare Arhiereu și așa dar aici se face un pas înainte în asemănarea icoanei din Voroneț, unde poartă pe sine încă obicinuitul veșmânt apostolic. Aceasta nu este alta decât apoteosa închipuită, o icoană cunoscută, aflătoare în naos sub arcul boltei vestice și se pare că reprezintă cuvintele cântării: „De tine binecuvântată se bucură toată făptura”, o asemenea tendință se cuprinde în tabloul pictat al Incoronării Mariei, o temă străină lucrării bizantine, executată între icoanele Acaftistului, pe pereții din afară a tindei.

Intre scenele din tindă atrage atențiunea asupra sa scena Înțelepciunea depe perețele de miazăzi, ilustrând cuvintele pildei lui Solomon 9, 1, dar închipuită ca cină, la care participă Hristos cu Solomon, alături cu Ioan Damaschinul. Aceasta este o temă cunoscută în pictura grecească, precum de expl. frescurile soborului Chilandar depe Sf. Munte, cam din anul 1582, deși compoziția este alta. În picturile bisericeilor din Iaraslau¹⁾, din jumătatea a doua și finea secolului al 17-lea, se află Înțelepciunea foarte adese, numai în concepție cu totul schimbată, foarte depărtată de lucrarea acestei teme din tindă bisericii din Sucevița. Căci, pe când pictorul aici încă caută să păstreze tonul textului biblic, artiștii ruși dau chipului o formă largă de alegorie, de ex. pictura din biserica Sf. Ioan Botezătorul din Iaraslau din anii 1694—5. Pentru îndeplinirea acestei cercetări trebuie să îndreptăm încă atenția la fenomenul, că între picturile din Sucevița aflăm felul de pictură rusă. Așa este Acoperemântul Maicei Domnului, care temă putea alocurea îndestula, ca în rândul frescurilor Acaftistului, pictura aparține influenței moldo-române din praxa școalelor ruse. Frescurile noastre se află în 5 cupole din interiorul bisericii. Sub cupola principală a bisericii și sus aflăm chipul lui Isus binecuvântând, de desupt 2 îngeri desfăcând în sbor mantia sau naframa Maicei, sub aceasta Născătoarea stând pe nouri și ridicând ambele mâni în sus, rugându-se. În despărțiturile laterale, în partea stângă lângă Maria, sunt părinții bisericii și proorocii cu Ioan Botezătorul în frunte, de-a dreapta apostolii și mucenicii, toți pe nour, cu gestul mânelor așezate spre rugă. Sub Maria, tânărul cântăreț Roman

1) Un oraș din Galiția.

pe tribună, c'o panglică desfăcută și cu cuvintele înce-pătoare a condacului scrise pe dânsa:

„Fecioară astăzi stă în biserică”. În fund și pe delături aflăm grupe de credințioși, între cari în dreapta Sf. Andrei, arătând tânărului Epifanie pe Născătoarea care se ivește. Și episcopul Teodosie¹⁾ în sacos, iar în stânga bărbați în haine împărătești, cu aureole pe frunte, desigur Cesarul Leo VI filosoful (806—12) cu sōția, întrucât pe baza acestei presupuneri am lua anii la cari legenda referă Arătarea Maicei în biserica Blacherna din Constantinopole. Dacă asemănăm scena aici descrisă cu schița originalului lui Straganow, apoi vom declara că pictorul Suceviței a cunoscut exemplarul rus, cu toate deosebirile unor particularități, așa de ex. în originalul de acasă descris de noi a bisericii cu 3 cupole, Născătoarea este prezentată în text nu ca cum ar desvăli mantia, ci ca rugându-se la Mântuitor. Această biserică idealizată posedă o unică mare cupolă și 4 mici, precum se poate vedea în catedrale mari și în bisericile rusești. Și ceea ce e mai particular, e împrejurarea, că cupolele cele mari au forma unor copii, cari le întâlnim pe timpul floarei zidirii bisericilor în Rusia, în secolul 15—17. În fine, nu fără însemnătate este particularitatea, că Ermeneiul între temele ce s'au țesut împrejurul persoanei Născătoarei nu amintește nicăiri de acoperemântul ei. Acesta nu provine în frescurile calendaristice din Voroneț și Sucevița și Mineile grecești nu amintesc nimica despre acest minunat fenomen. În Rusia însă, ziua Sf. Acoperemânt este o solemnă sărbătoare așezată deja în sec. 12 și ținută foarte mult la 1 Octomvrie. Din această cauză și originalele ruse și calendarele ilustrate amintesc în rândul întâiu Acoperemântul Născătoarei și apoi pe acei sfinți cari cad în acea zi. Cine știe de nu și alocurea Incoronarea Mariei aflătoare între icoanele Acaftistului nu trebuie de atribuit influenței ruse, căci aceasta o întâlnim în bisericile din Iaraslau și se întărește foarte observarea noastră de aici despre existența influenței ruse este tema:

„Unul născut fiu, cuvântul lui Dumnezeu”, lucrată în apsida miazăzuală din lăuntru bisericii cu totul în acelaș mod, precum o făcură zoografii în Nowgorod și Pskow, în răstimpul secolului al 16-lea.

1) Teodosie Barbovski, unul din ctitorii bisericii mănăstirești. conf. cap. II.

CAP. VI.

Paraclisul din mănăstirea Sucevița

Deasupra porții, care duce în curtea mănăstirii, și anume în turnul de deasupra acestei porți, se află un paraclis cu hramul „Schimbării la față a Domnului¹⁾).

Paraclisul, în care se face liturgia numai pe timpul ernei, constă din o despărțitură mai mare de 4 m. lățime, înzestrată cu s. altar, de 3.80 m. și două mai mici laterale, cari sunt prevăzute cu câte o sobă de spijă, cari încălzesc întregul paraclis. Iconostasul este săpat barok în lemn. Din paraclis duce o scară de piatră de 60 cm. în podul turnului.

Foarte interesant este pomelnicul zugrăvit pe-o tablă de lemn aflător aici, care a fost sfințit în 25 Noembrie 1772²⁾ de Dositei, episcopul de Rădăuți.

Acest pomelnic amintește următoarele persoane:

Vii: Episcopul Daniil, Igumenul Ghenadie Mucarevici ș. a.

Ctitori: Ieremie Movilă, Constantin, Bogdan, Elisaveta, Irina, Maria, Ecaterina, Ana, Zamfira.

Arhiepiscop George, Petru, Teodosie, Ioan, Maria, Teodora.

Simeon, Movilă, Mihail, Gavril, Ioan, Maria, Melania, Moisi, Nastasia, Teodosie, Ruxandra.

Petru Șchiopul, Maria, Petru, Elena.

Dumitru Mohilovici, Lupa.

Condrat Rugină, Sofronia, arhimandrit Dositei.

Draxinapostelniceasa, Petru, Elena.

Avraam Balici, Ioan, Magdalina, Salomia.

Teodor Hagi, Petru, Teodora.

Iordachi Cantacuzino, monah Grigori, Ecaterina, Constantin, Șerban,

Ion Solomon vel logofăt, Mafta, Grigorii, Paraschiva.

Constantin Simon și Constantin Andriaș, logofeți de visterie.

Gavril Niculce și Paisie monah, Știuța ș. a.

1) Se vede, că acest hram s'a dat paraclisului întru amintirea bisericuții de lemn cu acelaș hram, care a stat pe apropiatul muncel Furcoi, unde exista ea încă la anul 1760, căci atunci aflăm acolo ca stareț pe ieromonahul Isaachie. Cf. Schematismuss pro 1911, pag. 26 și Pomelnicul Suceviței, No. 740/II, ex. 1863, foaia 58. — 2) Cf. acel pomelnic, în care însă se zice, că este dat hramului „Bunăvestiri a presfintei Născătoare de D-zeu din mănăstirea Sucevița”. Se pare, că hramul paraclisului a fost schimbat la ultima restaurare.

CAP. VII.

Tabloul ctitoresc din mănăstirea Sucevița.

Pe pãretele despãrțitor dintre despãrțitura ctitorească și naosul bisericii din mănăstirea Sucevița, și anume în naos, se află tabloul ctitoresc lucrat de sigur de același pictor, care a zugrăvit și întreaga biserică pe din lăuntru și din afară.

Tabloul înfățișază pe Mântuitorul Is. Hs. șezând pe scaun îmbrăcat în veșminte arhieresti. La spatele Mântuitorului stă un arhanghel, iar în dreapta Maica Domnului, prezentându-i un uric de fundațiune.

Înainte Mântuitorului stau într'un lung șir 10 persoane domnești, în următoarea ordine: Întâiu stă Io Ieremie Movilă Voevod, îmbrăcat în haine împărătești roșii cu galoane de aur și cu coroană pe cap. El seamănă să fie în vârstă de vreo 40 de ani, posedă regulate trăsături ale feții încunjurată de-o barbă neagră. În mâna dreaptă ține el o cruce cu 3 brațe, iar în stânga, biserica: mănăstirea Sucevița, pe care o prezintă Mântuitorului, care îl binecuvântă.

În stânga lui Ieremie Vodă stă în asemenea veșminte Io Constantin Voevod, care ține micuțele sale mâni ridicate către Mântuitorul. Apoi urmează domnița Irina. După ea stă: Maria maica domnului Io Ieremie Voevod, înveșmântată în haine roșii cu galoane de aur. Ea este înbrobodită, c'o învălitoare albă, a cărei capete lungi atârnă pe spate în jos, iar deasupra brobei îi urmează (pe pãretele drept al naosului): Elizafta doamna, înveșmântată la fel ca soacră-sa, însă în culoare galbenă. Ea poartă pe cap o broboadă roșie cu coroană deasupra. Și ea ține mâinile ridicate spre Mântuitorul. Ei îi urmează pe rând următoarele odrasle ale lui Ieremie Movilă Vodă: Maria, Alexie și Zamfira sunt îmbrăcați în haine roșii, iar celelalte fete în haine galbene.

1) E. Kozak în *Resultate meiner Forschungen im Kloster Sucevica*, pag. 238, scrie greșit „Ieremiia” și tot așa greșit aduce el rândul persoanelor domnești depe acest tablou ctitoresc. — 2) Deoarece ea a murit în 7 Mart 1596, apoi putem conchide că tabloul ctitoresc a fost pictat pe pãretele bisericii înainte de acest an.



Tabloul ehitorese din mănăstirea Sucevița.

După această descriere a tabloului ctitoresc din Sucevița, vom face în cele următoare mai întâi o scurtă dare de samă istorică asupra familiei Movilă și apoi vom da o schiță biografică a tuturor persoanelor de pe acest tablou.

Familia Movileștilor era o vechie și nobilă familie română care descindea din boerul Petru Hudici. Membrii de-ai acestei familii se amintesc în Moldova chiar din timpurile cele mai vechi. Așa se face amintire de un Movilă, venit din Ardeal, care la 14 Noemvrie 1499¹⁾ era ceășnic la curtea lui Ștefan cel Mare, căruia Bogdan Vodă cel Orb îi întări, în 28 Fevruarie 1507²⁾, stăpânirea asupra satului Pitești, pe Bârlad.

Un Teofan Movilă a fost din 1520—35³⁾ episcop de Rădăuți și apoi în trei rânduri mitropolit al Moldovii.

Un oarecare Moisi Movilă, venind în anul 1534⁴⁾ din Ardeal în Țara Românească, voia să ocupe acolo tronul țării, însă fu silit să se întoarcă înapoi.

Un alt Movilă a ocupat prin timp îndelungat postul de pârcălab al Hotinului, unde îl aflăm amintit în 15 Mai 1546⁵⁾, în 2 Martie 1548⁶⁾ și în 7 Aprilie 1558⁷⁾.

Dumitru Movilă vătavul cu soția sa Lupa este amintit în anul 1586⁸⁾, când a dăruit mănăstirii Sucevița satul Dovidă.

Logofătul Ioan Movilă⁸⁾, care se coborîse deja timpuriu dimpreună cu frate-său Vascan Movilă⁹⁾ din Ardeal în Moldova, este amintit ca atare în uricul lui Alexandru Vodă Lăpușneanul din 9 Mai 1558¹⁰⁾, prin care se întărește cumpărătura satului Gădești. El a avut de soție pe o oarecare Greacă¹¹⁾, fiica postelnicului Iani și a soției sale Irișna, și apoi pe Maria¹²⁾, fiica lui Petru Rareș Vodă, pe care o cunoscuse în castelul Ciceul din Ardeal, unde locuia. Ea era soră cu Ruxandra, soția lui Alexandru Vodă Lăpușneanul și nu a lui Alexandru Lăpușneanul.

Ioan Movilă sui curând toate treptele oficiilor curții, căci îl aflăm în 22 August 1546¹³⁾ vistier, din 1 August 1553—24 Aprilie 1555¹⁴⁾ vel postelnic, iar în 9 Mai 1555¹⁵⁾ deja logofăt.

1) Melchisedec, *Chronica Romanului*, I, pag. 150—3. — 2) *Cresterea Colectiunilor Acad. Rom.* ex 1910, pag. 128. — 3) Dan, *Cronica*, pag. 42—43. — 4) Laurian, *Magazin istoric*, București, 1846, III, pag. 195. — 5) Melchisedec, I, c. pag. 172. — 6) L. c. pag. 178—180. — 7) Iorga, *Studii*, VI, pag. 125 și 141. — *) Cf. documentul respectiv. — 8) Numele Movilă îl purta în 1522 un sat din Moldova, cf. Iorga, I, c., pag. 11. — 9) Cf. doc. No. 505 din Anexe. — 10) *Arhiva Istorică*, I, pag. 110—11. — 11) Iorga, I, c., pag. 414. — 12) Gh. Enăceanu, *Petru Movilă*, în *Biserica ort. rom. București*, 1889, pagina 438—9, nota 6 și Laurian, I, c., pag. 145. — 13) Iorga, *Studii*, VI, pag. 140. — 14) L. c., pag. 75—76. — 15) *Arhiva ist.*, I, c.

Tatăl logofătului Ioan Movilă a fost Dragot, iar părinții lui s'au numit Cozma și Marina. Maica lui Ioan Movilă s'a numit Saponia. Ioan Movilă a avut următorii frați și surori: Costin, Daniil, Drăgan, Vascan¹⁶⁾, Ana, Eudochia și Teodora¹⁷⁾.

Logofătul Ioan Movilă a avut din întâia căsătorie cu Greaca pe: Nastasia¹⁸⁾ și pe Toader Cârnu¹⁹⁾, iar din a doua căsătorie cu Maria²¹⁾ Rareș următorii copii: Ieremie, George, Simeon²⁰⁾, Schiuca sau Ana, Greaca, Anastasia, călugăriță, Nastea²²⁾ și Maricuța. El, la bătrânețe, primi cinul călugăresc și numele „Ioanichie”²³⁾.

Ioan Movilă, căsătorindu-se a tria oară, a luat de soție pe văduva Maria Rareș, care a avut din întâia căsătorie cu Balica pe Melentie Balica²⁴⁾ și pe Eleana, care se pare că a fost soția logofătului Vasile Stroici²⁵⁾.

Toți fii lui Ioan Movilă jucară roluri însemnate în Moldova.

Ieremie Movilă, după ce a ocupat mai multe boerii în Moldova, se retrase la moșia Uscie, pe Nistru, din Polonia, unde trăia în 12/21 Decembrie 1591²⁶⁾ și unde primi în anul 1593²⁷⁾ indigenatul polon. Cu ajutorul Polonilor se sui el în 16 August 1595²⁸⁾ pe tronul Moldovii. În anul 1598²⁹⁾ cumpără el moșia Uscie. El domni în Moldova până la 30 Iunie 1606³⁰⁾, când muri și fu înmormântat în mănăstirea Sucevița.

16) El a fost pârcălab de Hotin și avea un fiu Dumitru aprodul, cf. doc. No. 505 din Anexe. — 17) Cf. Pomelnicul Suceviței No. 740/II, foia 14 verso. Ana și Teodoru se amintesc într'un sursef din 24 Febr. 1607. Cf. Arhiva genealogică, ex. 1913, pag. 237.— 18) Hurmuzaki, Documente, XI, pag. LI.—19) Marian S. Fl., Portretul lui Miron Costin, în Analele Acad. Rom., seria II, tomul XXII, Iorga, Studii, V, pag. 581, No. 3 și 4 și VI, pag. 414, nota 1, Pomelnicul Suceviței, foia 6, Wickenhauser, Solka, pag. 64—5 și Documentul Putnii, No. 126 din Anexe. — 20) Uricariul, tom. XVIII, pag. 492, nota 2 citează pe Engel II, pag. 243, unde se susține, că Ioan Movilă mai avea un fiu anume „Ștefan”. — 21) Creșterea Colecțiilor Ac. Rom. pe anul 1908, pag. 58. Ea trăia încă în 24 Aprilie 1606, când cu nora ei Elisaveta scrie din Iași uriadnicului din Hârlău pentru o jalbă a călugărilor din Neamț (Iorga, Studii, VII, pag. 314, nota 1 și Nicolaescu, Documente, București, 1905, pag. 205). — 22) Melchisedec, I. c. pag. 25. — 23) L. c. — *ad. nota 16*: Dumitru Movilă este amintit în 16 Febr. 1587 (Iorga, Studii, VII, pag. 209).

24) Ghirbănescu, Uricariul XVIII, pag. 401, nota și 493, nota. — 25) Archiva istorică, I, pag. 128. Urechia Miron Costin, I, pag. 107, 191, 265 și 735; Iorga, Studii, IV, pag. 272—3. Pomelnicul Suceviței, foia 6; Iorga, Elisaveta Doamna, pag. 17. Ea apoi s'a călugărit, primind numele Elisaveta, Cf. Uricariul, I. c., pag. 387 și Pomelnicul Suceviței din Anexe. — 26) Iorga, Studii, XI, pag. 110. — 27) Iorga, Elisaveta Doamna, pag. 3. — 28) L. c. pag. 13, nota 5. — 29) Hurmuzaki, Documente, Supl. II, pag. 470—1 și Iorga, I. c., pag. 5. — 30) Cf. Inscriptia depe epitaful lui și Notița depe Triodul Suceviței.

George Movilă intră în starea monahală în mănăstirea Sucevița, unde a și egumenit. De aici a trecut ca episcop la Rădăuți în anul (1579¹), iar în anul 1587²) la Mitropolia Moldovii. Aici petrecu el până la începutul anului 1606³), când se retrase la mănăstirea Sucevița, ctitoria sa, unde a și murit în primăvara aceluiaș an.

Simeon Movilă⁴) a ocupat mai multe funcțiuni înalte, așa a fost el pârcălab de Hotin, apoi de Suceava și hatman al țării, apoi domn al țării românești și în urmă și al Moldovii. El a avut cu soția sa Marghita 7 feciori și 3 fete, și anume: Mihail, Gavril, Petru, Pavel, Ioan, Moisi, Petru, Nastasia, Teodosia și Ruxandra⁵). Nastasia și Ruxandra au fost măritate⁶). Simeon Movilă a murit în 14 Septembrie 1607⁷) și se susține că de otravă, care să i-o fi dat boierii țării în conțelegere cu Elisaveta, văduva lui Ieremie Movilă Vodă. El a fost înmormântat în Sucevița.

Ioan, fiul lui Simeon Movilă, care a trăit în Ardeal, a avut cu soția sa Teodora, fiica lui Iani postelnicul, o fiică Elena, care a fost soția cronicarului Miron Costin⁸).

Toader Movilă Cârnel este amintit în 8 Martie 1605⁹) ca postelnic. El a zidit mănăstirea Todireni din Burdujeni, cărui i-a dăruit satul Hrenăuți la Hotin¹⁰). Portretul lui se află pictat pe zidul amintitei mănăstiri¹¹).

Schiuca sau Ana Movilă a fost măritată după Leontie sau Melentie Balica din Muntenia, fiul vitreg al lui Ioan Movilă dela soția sa Maria¹²), care este amintit la 8 Aprilie 1585 ca portal de Suceavă¹³). El a murit în 9 August 1586*) și a lăsat în urmă o fiică, Safta, căsătorită cu Dumitru Bârnovschi, mama lui Miron Bârnovschi-Vodă și un fiu, pe Isac Balica. Acesta avea de soție pe Anastasia, fiica lui Nestor Ureche. El era în 5 Maiu 1606¹⁴) mare căminar și atunci scrie membrilor stauro-pighiei din Lemberg, că se va întrepune la Ieremie Movilă Vodă să le dea ajutor bănesc pentru zidirea bisericii. El fu tăiat de Ștefan Tomșa Vodă, în 1612, după

1) Dan, Cronica Episc. de Rădăuți, pag. 51-58. — 2) L. c.—ad. 3) Iorga, Istoria bisericii românești, I, pag. 240. — 4) Soția lui se chema „Marghita”, iar cu numele călugăresc „Melania”, cf. Iorga, Studii, VI, pag. 640-1; Urechia, Miron Costin, II, p. 582; Enăceanu, I. c., p. 449. — 5) Cf. Pomelnicul cel Mare din Sucevița, lipit pe table de lemn, pe când Okolski apud Enăceanu, pag. 450—2 cunoaște 6 fii și nici o fiică. — 6) Zotta, I. c., pag. 233. — 7) Kozak, I. c., pag. 167. — 8) Urechia, I. c., pag. 107 și Arhiva genealogică, ex. 1912, pag. 88. — 9) Iorga, Studii, V, pag. 531. — 10) L. c., VI, pag. 414—5 și 688. — 11) Marian, I. c., pag. 25 și Iorga, Inscriptii, I, pag. 3. — 12) Iorga, Istoria literaturii religioase, pag. CXIV și Pomelnicul Suceviței No. 740. — 13) Urechia, Miron Costin, I, pag. 217. — 14) Hurmuzaki, I. c., Supl. II₂, pag. 348, No. CLXXVI.—*) Ghibănescu, I. c., pag. 401.

lupta sa cu Constantin Movilă, iar văduva lui muri în Iulie 1614, în Polonia¹⁾.

Greaca Movilă este amintită în documentul lui Petru Vodă Șchiopul din 14 Septembrie 1582²⁾, prin care se întărește mănăstirii Sucevița dania episcopului de Rădăuți George Movilă asupra satului Verbie din ținutul Hârlăului.

Anastasia Movilă³⁾, care se pare că n'a fost măritată, ci s'a călugărit de cu timpuriu cu numele Ana⁴⁾. Ea avu certe de hotar cu mănăstirea Bistrița, la anul 1589⁵⁾.

Nastea Movilă este amintită împreună cu Anastasia, sora ei, în documentul lui Petru Vodă Șchiopul din Iulie 1583⁶⁾.

Măricuța Movilă⁷⁾, soția lui Chiriță sau Dumitrașcu Paleologul, postelnicul care a fost tăiat după lupta de pe apa Jijiei în anul 1612⁸⁾ de Ștefan Tomșa. Văduva lui fugi în Polonia, de unde se întoarse abia la începutul anului 1620⁹⁾, când au și murit, căci Maria dăruind, în 14 April 1620 z) satul Vânătorii din ținutul Neamțului mănăstirii Bisericii, zice că este văduva răposatului Dumitrachi Paleolog.

După ce ne-am ocupat în treacăt de frații și surorile lui Ieremie Movilă Vodă, în cele următoare ne vom ocupa de însăș familia lui Ieremie Vodă.

Ieremie Movilă a fost căsătorit cu Elisaveta, fiica pârcălabului de Hotin, George de Lozini, cu porecla de Kataratos și a soției sale Crăstina¹⁰⁾. Elisaveta aveă frate pe Vasile stolnicul și Pătrașcu, care era urednic de Botoșani¹¹⁾, și Ștefan de Loze¹²⁾, o soră Maria¹²⁾, soția lui Chiriță Dumitrachi, postelnicul Moldovii, amintită în 7 Iunie 1613¹³⁾ și altă soră Anghelina¹⁴⁾, care a fost înmormnătată în Sucevița¹⁵⁾ în anul 1601 y).

1) Pomelnicul Suceviței, pag. 14; Iorga, Studii, V, pag. 578; Inscriptiile, I, pag. 33; Barvinski în Priscos lui Sturza, pag. 202—8; Urechia, I. c. I, pag. 461; Iorga, Doamna, pag. 22, Studii, XIV, pag. 23; Ghibănescu, I. c., pag. 304 și 387. — 2) Cf. Documentul Suceviței No. 505.

3) Creșterea Colectiunilor Ac. Rom. în 1908, pag. 58. — 4) Pomelnicul Suceviței, foaia 6. — 5) Cf. ad. 1) Hurmuzaki, Documente, XI, pag. LI, nota 1. — 6) Iorga, Mănăstirea Bistrița, Analele Ac. R., tom. XXXVI, sect. ist., pag. 444. — 7) Pomelnicul citat, foaia 11. — 8) V. A. Urechia, Miron Costin, I, pag. 461 și Iorga, Elisaveta doamna, pag. 22. — 9) Iorga, Studii, V, pag. 82, No. 69. — 10) Cf. Arhiva genealogică, ex. 1913, pag. 178—180. — 11) Iorga, Studii, XVI, pag. 347. — 12) Hurmuzaki, Supplement II₂, pag. 384. — 13) L. c., pag. 375. — 14) Cf. Pomelnicul Suceviței No. 740 din Anexe. — 15) Kozak, Inschriften, pag. 173.

*1) Zotta, Sever, de. Știri noi despre Movelești, Arhiva genealogică ex 1913, pag. 231. — y) Hurmuzaki, Documente, II, pag. 30—31. — z) Arhiva istorică, tom. I, pag. 70.

Doamna Elisaveta, după moartea soțului ei Ieremie Vodă, se retrase la moșia Uscie, în Polonia. Ea vându moșia Napadova, pe Nistru, din ținutul Sorocii, care Ieremie Vodă o primise de la fratele său George, episcopul de Rădăuți, cu 2500 galbini mitropolitului Anastasie Crimca, care apoi o dăruie ctitoriei sale Dragomirna. Doamna din Uscie face în 4 Ianuarie 1613 și 1614¹⁾ danie mănăstirii Zadorov din Galiția. Ea a fost darnică în mai multe rânduri și față de biserica ortodoxă din Lemberg din veniturile moșiei Uscie²⁾.

În anul 1616 ea se amestecă cu ajutorul Polonilor prea mult în încercările fiului ei Alexandru, spre a obține domnia în Moldova, ceea ce sili pe Turci să aranjeze expediție militară în Moldova, când fu prinsă împreună cu fiii ei Alexandru și Bogdan și dusă la Constantinopol. După ce se turci împreună cu fiii ei, fu internată în haremurile împărătești.

Despre această prindere a Elisavetei, văduva lui Ieremie Movilă Vodă, cronicarul Miron Costin ni istorisește următoarele: „Îndată ce au înțeles Skindir Pașa de purcesul Leșilor, au repezit o samă de oști sprinteni și i-o ajuns la Dăcșeni, în ținutul Hârlăului. Apăratură s'au oarece cei dintâi, iară dacă s'au mai înglotit oastea, s'au răsipit Leșii, cine în cotro au putut. Singur Gorețchi au căzut pe mâinile lui Skindir Pașa și biata Doamna lui Ieremie Vodă cu cuconul Bogdan-Vodă. Pre boiari i-au scos Radu Vodă dela Skindir Pașa, câți erau prinși, iară Doamna la mare ocară au ajuns, de carele singură au mărturisit către boiari; trecând cu rădvanul, văzând pe boiari, și lacrămând au zis: boieri cinstiți, m'au rușinat păgânul! Și atunci tunzindu-și cosițele sale și plângând cu amară jale, au rugat pe un nepot al lui Nestor Ureche, anume Toderășcu, care sta cu alți boiari: Ce să binevoești aduce acest păr la mănăstirea noastră Sucevița, că nu m'am învrednicit a fi cu răposatul la un loc și după moarte, măcar acest păr să fie de pomenire. Fost'au aceasta în anul 7124 (1616) ³⁾.

Ieremie Movilă Vodă a avut cu soția sa Elisaveta următorii copii:

1) Irina sau Regina, măritată după Mihail Korybut, principe de Wisnoviecki, staroste de Obruci, care era rus de legea ortodoxă. Cununia lor s'a serbat în Su-

1) Iorga, Studii, XI, pag. 112.

2) Iorga, Elisaveta Doamna, pag. 11, 17 și 20.

3) Cronicele României, I, pag. 226; Urechia, M. Costin, I, pag. 748 și Iorga, De ale noastre, București, 1910, pag. 222.

ceava, în ziua de 25 Maiu 1603¹⁾). Korybut să fi fost otrăvit în anul 1616, în Iași, de un preot, prin cununi-cătură otrăvită²⁾). Din această căsătorie se nascu un fiu Ieremie și o fiică, care a fost soția căpitanului de Lublin³⁾). O rudă de a lui Mihail și anume Mihail Toma Wisnoviecki a fost ales în anul 1689⁴⁾ rege al Poloniei.

2) Maria, a 2-a fiică a lui Ieremie Vodă, s'a măritat în 1606⁵⁾, așa dar în urma surorii ei Irina, întâi după Ștefan Potocki, voevodul Braclavului. Acesta conduse în anul 1612⁶⁾ o expedițiune polonă în Moldova, spre a ajuta pe cumnatul său Constantin Movilă în contra lui Răzvan și Mihailaș Vodă, însă fu bătut, prins și dus la Constantinopole⁷⁾, de unde fu eliberat de Gaspar Vodă⁸⁾.

Maria, care încă în anul 1632⁹⁾ era văduvă, se mărită după Nicolai Firlei, voevodul Sandomiriei. Ea s'a aflat între damele de onoare, cari au adus din Viena în Polonia pe regina Cecilia Renata, soția regelui Vladislav IV¹⁰⁾.

3) Alexandra¹¹⁾-Ecaterina, a 3-a fiică a lui Ieremie-Vodă, a fost soția lui Samuil Korecki. Cununia lor întâmplată în Martie-April a anului 1616, adică în postul mare, a fost celebrată de patriarhul din Constantinopole aflător atunci la Hotin¹²⁾.

Și Korecki luă parte în anul 1616 împreună cu ceilalți cumnați la expediția în Moldova în ajutorul lui Constantin Movilă, fu însă prins și internat în Constantinopole, în aceeaș închisoare cu Potocki, iar soția sa fu dusă la Cetatea Albă, unde născu pe fiul său Ieremie¹³⁾. Korecki scăpă târziu din prinsoare¹⁴⁾.

1) Ilarianu, Tezaur de monumente istorice, II, pag. 139, cf. și Enăceanu, l. c., pag. 444 și Hurmuzaki, Supplement II₂, pag. 259.

2) Hurmuzaki, l. c., pag. 391.

3) Okolski apud Enăceanu, l. c., pag. 444.

4) Ilarianu, l. c., pag. 140.

5) N. Iorga, Elisaveta doamna, pagina 10 și 25 susține, că înaintea Irinei. Cf. Sadak Baracz, Pamiaŭki, Buczeckie, Lwow, 1882, pag. 7, nota 1.

6) Cf., nota 5.

7) Miron Costin susține, că a fost răscumpărat din robie de soli leșești, Urechia, I, pag. 460—61.

8) Iorga, Documentele Bistriței, II, pag. 34, No. XLIV.

9) N. Iorga, Studii, XI, pagina 112₃: Wickenhauser, Bistum, Radauz u. Gross-Skit, Czernowitz, 1891, pag. 61, susține, că Patocki ar fi murit în 9 August 1647.

10) Enăceanu, l. c., pag. 445.

11) Baret, Histoire des troubles Moldavie, apud Laurian, l. c. II, pag. 56, o numește „Alexandrina”.

12) Baret apud Ilarianu, l. c., pag. 56.

13) Iorga, Elisaveta doamna, pag. 26—27.

14) Iorga, Documentele Bistriței, II, pag. 34.

4) Stana sau Ana¹⁾, a 4-a fiică a lui Ieremie Movilă Vodă, a fost de 4 ori măritată, și anume: I-a oară, în 1620, după Maximilian Przebelski, voevodul de Leencici, a II-a oară, după Ioan Szedziwoj Czarnkowski, castelanul de Lencici; a III-a oară, după Vladislav Myszkowski, voevodul Cracoviei și a IV-a oară, după Stanislav Potocki, general al Poloniei. Ana dăruie fraților din Lemberg o evanghelie dela părinți și răposata ei soră²⁾. Ea muri în anul 1666, credincioasă legii ortodoxe³⁾.

5) Zamfira⁴⁾, a 5-a fiică a lui Ieremie Movilă, a murit nemăritată în 7 Martie 1596⁵⁾ și se află înmormântată în mănăstirea Sucevița.

6) Gafița⁶⁾, a 6-a fiică a lui Ieremie Movilă, amintită în 30 Iulie 1634, când Vasile Vodă i-a întărit ei și lui Gociul Diacul seliștea Cobăla din ținutul Hârlăului. Ea a fost măritată după Ștefan Brăescu, vornicul de Botoșani⁷⁾. Din această căsătorie se nasc doi fii, și anume: Gavrilaț, care a fost în 1680⁸⁾ vel jitnicer și 1685⁹⁾ stolnic și Dumitrașco, care a fost în 1656¹⁰⁾ postelnic, iar în 1663¹¹⁾ fost vornic și care primi la 1657 dela Gociul de Lozeni $\frac{1}{2}$ din moșia Cobăla în dar¹²⁾, iar $\frac{1}{2}$ au cumpărat-o.

Probabil, că Ieremie Movilă Vodă a mai avut și alte fiice, ale căror nume însă nu le cunoaștem, ceea ce se pare că spune uricul amintitului domn din 12 Mai 1606¹³⁾ „și pre celelalte de D-zeu dăruite nouă odrasle” prin care dăruiește mănăstirii Secul satele ungurești: Săboianii și Berendeștii, cari sate fuseseră domnești.

1) Cf. Pomelnicele din Sucevița; *ad. 1)* S. Zotta, *Știri nouă despre Movilești*, Arhiva genealogică, ex. 1913, pag. 237.

2) Hurmuzaki, *Supplement*, II₃, pag. 77.

3) *Lugubre Monumentum în Tesaur*, II, pag. 138. D-l A. Lăpădatu, în *O nouă narațiune a luptelor dintre Movilești*, București, 1907, pag. 5, susține, că Ana a fost cea mai mică fiică a lui Ieremie Vodă.

4) Iorga, în *Istoria bisericii românești*, I, pag. 205—206 susține, că Zamfira ar fi primit la nunta ei cu Wiczniowiecki numele de Regina. Acest nume îl primi Irina, care se mărită după acel nobil polon.

5) Kozak, *Inscripții*, pag. 166.

6) Urechia, M. Costin, I, pag. 305, nota, 691 și 708. Creșterea colecțiilor Ac. Rom. în 1906, pag. 97.

7) Iorga, *Studii*, V, pag. 399.

8) Urechia, I, c., pag. 709.

9) L. c., II, pag. 529.

10) Creșterea colecțiilor, 1906, pag. 99.

11) *Loc. cit.*, ex. 1908, pagina 52; *Despre urmașii acestor Brăești*, cf. Iorga, *Studii și documente*, VII, pag. 213.—111) Cf. Creșterea colecțiilor Acad. Rom. în 1906, pag. 99. 12) L. c.

13) Melchisedec, *Chronica Romanului*, I, pag. 25—26.

Jeremie Movilă Vodă a avut 3 fii, și anume: Constantin, Alexandru și Bogdan.

1) Constantin Movilă Vodă a fost așezat de Poloni pe tronul Moldovii în anul 1608, după moartea unchiului său Simeon Movilă Vodă și domni prin 3 ani, adică până în Noemvrie a anului 1611¹⁾, când Poarta îl mazili în favorul lui Ștefan Tomșa. Atunci el se închise cu maica sa și cu rudele Movileștilor în cetatea Hotinului, unde aștepta ajutoare polone în contra lui Ștefan Tomșa. Acesta însă, având ajutor dela Tătari, îi oferi lui Constantin Vodă, care intră venind dela Cămenița cu oști polone în țară, o luptă la Cornul lui Sas în 19 Iulie 1612²⁾. Oștile polone, conduse de marele hatman Zolkiewski, au fost bătute și singur Constantin Vodă a fost prins de un tătar³⁾. Acesta ducându-l pe Vodă poclon hanului său, l-a așezat spre a trece Niprul într'o luntre, care umplându-se de apă, Constantin Vodă s'a înecat⁴⁾.

2) Alexandru⁵⁾ Movilă Vodă, care și el domni în Moldova în anul 1615, căci bătu cu ajutorul Polonilor pe Ștefan Tomșa și-l alungă din scaunul țării. Alexandru însă nu obțină întărirea Porții și el în lupta sa cu Skindir pașa și Radu Mihnea, domnul Munteniei fu bătut la Drăcșani în 1616, prins împreună cu maică-sa și dus la Constantinopole, unde se turci și ocupa o boerie⁶⁾.

3) Bogdan, care s'a născut înainte de moartea lui Jeremie Vodă, căci îl aflăm amintit în documentul acestuia din 12 Maiu 1606⁷⁾. El, în anul 1616, fu prins împreună cu Alexandru Vodă, fratele său și maica-sa Elisaveta de Skindir pașa și dus la Constantinopole, unde se turci⁸⁾. Aici petrecu el un timp ca Capugi-bașă, adică Căpitenia porturilor. El se strecură cu ajutorul surorii sale Ana, în anul 1655⁹⁾, în Polonia, căutând să ocupe tronul Moldovii, ceace însă nu îi succese.

1) Iorga, Elisaveta doamna, pag. 19. --

2) L. c.

3) Iorga, Studii, IV, pag. XCIV—C.

4) Urechia, M. Costin, I, pag. 460.

5) Iorga, Elisaveta doamna, pag. 12, nota 2, crede, că Jeremie Movilă a mai avut un fiu Alexie, care să fi murit. Probabil, noi însă, credem, că Alexie și Alexandru era una și aceeași persoană.

6) Urechia, M. Costin, I, pag. 460 și Xenopol, Istoria Românilor, III, pag. 493—98. El să fi murit în urma tăierii împrejur făcută cu ocazia trecerii lui la legea mahomedană (Iorga, Elisaveta doamna, pag. 28).

7) Cronicele României, ed. II, tom. I, pag. 266 și Melchisedec, I, c., pag. 25.

8) Ureche, I. c.

9) Iorga, I. c.

La finea acestor date genealogice observăm, că membri din familia Movilă exista și în secolul al 18-lea. Așa aflăm, că monahul Clăment Movilă posedă în 13 August 1779¹⁾ o parte din moșia Zberești, iar în 10 Decembrie 1793²⁾, Ana, fiica lui Ioan Movilă se judeca cu Ioniță Chișcă pentru moșia Buciumenii din ținutul Romanului.

CAP. IX.

Intâmplări marcante din mănăstirea Sucevița.

Pentru mănăstirea sau mai bine zis Sehăstria Sucevița a dat în 1 Septembrie 1551³⁾ hatmanul Ioan Sturza cu soția sa Ana o evanghelie ferecată în argint și în 10 Iunie 1560⁴⁾ a fost prădat în Sucevița călugărul Sava, ceace era ușor, de oarece Sehăstria de sigur nu era încunjurată cu un puternic zid și chiliile singuriților sehaștri erau răzlățite prin cele păduri.

Sfințindu-se în anul 1580⁵⁾ biserica Arătării Domnului din Sucevița de către ctitorul ei, episcopul de Rădăuți George Movilă, au aflat acolo cu acest prilej un sfat politic al familiei Movileștilor nemulțămă cu domnia lui Iancu Vodă Sasul. În urma acestui sfat, toți Movileștii emigrară din țară, unii în Polonia, alții în Muntenia și Turcia.

În ziua de Paști a anului 1584, mitropolitul George Movilă sfinți noua biserică a Inviării Domnului din Sucevița, zidită de dânsul. Ctitorul aici să fi murit și să fi fost și înmormântat⁶⁾.

În mănăstirea Sucevița muri mitropolitul Moldovii Teodosie Bârleovschi, în anul 1606⁷⁾. Tot în acest an s'a scris în Sucevița o evanghelie slavonă, care astăzi se află în Moscova⁸⁾.

În 25 Septembrie 1610⁹⁾, petrecea aici un tânăr boier, Ștefan, și avu o vedenie în urma căriia și sfatului lui Petru Movilă¹⁰⁾, care pe atunci și el petrecea în Sucevița, se călugări acolo primind numele Atanasie.

1) Iorga, Studii, VII, pag. 228.

2) Creșterea colecțiilor Ac. Rom., ex. 1908, pag. 94.

3) Căndela, ex. 1907, pag. 828.

4) Hurmuzaki, Documente, tom. XV, p. I, pag. 561—562 cu data de 24 Iunie, Iorga, Documentele Bistriței, I, pag. LIX.

5) Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 52.

6) Iorga, Istoria bisericii românești, I, pag. 240.

7) Dan, l. c., pag. 70—71.

8) Creșterea colecțiilor Ac. Rom., ex. 910, pag. 256.

9) Enăceanu, l. c., pag. 659—661.

10) Iorga, Istoria literaturii religioase a Românilor, București, 1904, pag. 132.

În anii 1610 și 1615¹⁾ mănăstirea Sucevița a fost jefuită de Poloni și Cazaci. Sucevița era populată în 18 Ianuarie 1615²⁾ cu fețele monahale: Egumenul Pancrație, proegumenii: Anastasie și Zaharie, ieromonahii: Nicon, Enoh, Filip și Ioan, ierodiaconul Severian și alți monahi, iar în 16 Aprilie 1615³⁾: egumenul Pancrație, proegumenul Zaharie, ieromonahii: Anastasie, Enoh, Rafail, Nicon, Ioan, Luca și alți monahi.

În 29 Octombrie 1620⁴⁾ se simți în Sucevița un cutremur de pământ.

Mănăstirea Sucevița a adăpostit în anul 1621⁵⁾ moaștele sf. Ioan cel Nou dela Suceava. Voind mitropolitul Anastasie Crimca să le strămute de acolo, de frica Cazacilor, cari cutreierau Moldova și o prădau, se întâmplă minunea, că nimeni nu era în stare să ridice racla cu moaștele sfântului, așa de grele se făcuseră.

În 20 Octombrie 1629⁶⁾, cincizeci de tâlhari au prădat mănăstirea Sucevița, lăsând numai zidurile goale.

Mănăstirea Sucevița a stat în legături cu episcopii din Ardeal, căci vedem că Benedict, episcopul de Vad, cere în 4 Maiu 1631⁷⁾, ca un diacon care mergea în solie la Sucevița, să poată trece vama liber.

Sucevița, în urma amintitei prădări, rămase aproape deșartă și fu populată în anul 1642⁸⁾ cu călugări din Schitul cel Mare din Polonia, cari neavând acolo cu ce trăi, au fost atrași la Sucevița de mulțimea moșiilor ce posedă.

În 31 Martie 1648⁹⁾ mănăstirea Sucevița a fost închinată de Vasile Lupul Vodă, la cererea Mariei, văduva lui Ștefan Potocki și fiica lui Ieremie Movilă Vodă, Schitului celui Mare cu toate satele, viile, țișanii și veniturile. Această închinare a fost confirmată în 6 Martie 1660¹⁰⁾

1) Wickenhauser, Solka, pag. 77.

2) Cf. Documentul Suceviței No. 520 din Anexe.

3) Bianu, Documente române, I, pag. 28.

4) Cf. notița mss., No. 427/I, (61, a) din Sucevița.

5) Enăceanu, I. c., pag. 181—84; Iorga, Istoria bisericii românești, I, pag. 305.

6) Iorga, Documentele Bistriței, I, pag. 46; *ad. 4*: Hurmuzaki, Documente, tom. XV₂, pag. 969.

7) L. c., pag. XCV; *ad. 5*: L. c., pag. 982.

8) Wickenhauser, Gross-skit, pag. 61 și Iorga, Studii și doc., VI, pag. 126 și 559, cu data corectă 1643, cf. și docum. din 31 Martie 1648 privitor la Schit.

9) L. c., cf. și docum. respectiv la Isidor Onciul, Fondul religiosionar, pag. 65—67, nota 1. O copie a acestui document se păstrează în arhiva Conzistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți. Documentul a fost publicat în traducere polonă de Dr. I. Televiciu în Istoria skiti Maniavskago, Liov, 1887, pag. XXXVI—VII.

10) Onciul, I. c., pag. 67, nota.

de Ștefan Vodă, fiul lui Vasile Lupul Vodă și apoi de domnitorii următori. În acest timp, mănăstirea se pare, că se afla în mare mizerie; căci 2 călugări de-ai ei cerșeau în anul 1654 prin Bistrița. (Iorga, Studii și documente, tom. I, pag. 48).

Cu terminul închinării Suceviței la Schit intră în vigoare obiceiul, că fiecare egumen și vicar al Schitului era totodată egumen și vicar și la Sucevița. Alegerea acestor funcționari pe un an se făcea, nu de întregul sobor, ci de 12 mai în vârstă ieromonahi¹⁾.

Pe la finele secolului al 17-lea, Sucevița din nou a fost prădată și dărâmată de oștile polone, ceea ce este evident din depozitiunea lui Varnava, egumenul Suceviței, făcută în 4 Octomvrie 1695²⁾, în Moscova, unde se afla după milostenie pentru mănăstire.

În primăvara anului 1710³⁾, vizită Sucevița Iosif Potocki, voevodul Haliciului și Kievului, în trecerea lui spre Iași.

Și Rușii vizitară, în anul 1711⁴⁾, Sucevița, de unde luară multe odoare, pe cari Smigelski, ginerele lui Iosif Patocki, le reclamă dela domnul Moldovii.

În Sucevița era, în Decemvrie 1750⁵⁾, dichiu ieromonahul Meftodie, care mărturisește, că răzeșul Toader Brahă întotdeauna a ridicat zeciueala din satul Românești.

În 21 Iulie 1768⁶⁾ erau în Sucevița cei mai însemnați călugări: egumenul Amfilohie, proegumenul Iosaf, ierodiaconul Iosaf și monahul Silvestru Bogatul. În anul 1775⁷⁾ erau în Sucevița 53 călugări.

Sucevița avea, în 13 Oct. 1785⁸⁾, ca dichiu pe ieromonahul Aftinogen, care a subscris hotarnica Homorului, Părteștilor și $\frac{1}{2}$ din Comănești, proprietățile mănăstirii Humorului de cele ale Suceviței, iar în 15 Octomvrie 1783⁹⁾ pe ieromonahul Paisie, care a intervenit cu ocaziunea delimitării Branistii, proprietatea Putnii, de proprietățile celorlalte mănăstiri din țară.

1) Wickenhauser, l. c., pag. 90.

2) Dr. S. Dragomir, Relațiile bisericii românești cu Rusia în veacul XVII, An. Ac. Rom., tom. XXXIV, sect. ist., București, 1912, pag. 64—65.

3) Wickenhauser, Bochetin, pag. 47.

4) Iorga, Carol al XII, București, 1910, pag. 50.

5) Wickenhauser, Homor, pag. 13.

6) L. c., Grossskit, pag. 93.

7) L. c. Homor, pag. 158—162.

8) Dr. I. Palek, Ortsverzeichnis der Bukowina aus dem Jahre 1775, în Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums. ex. 1893, pag. 40.

9) Wickenhauser, Kimpolung, II, pag. 62—65.

Mănăstirea Sucevița, dependentă de Schitul cel Mare, era bagatelizată de acesta, căci el trimetea din Schit care călugări la Sucevița de cari voia să scape, despre care împrejurare mănăstirea Sucevița s'a deplâns în 12 Noembrie 1783¹⁾ înaintea comisiunii de delimitare, cerând deslipirea ei de Schit.

La acea dată Sucevița era populată de 47 călugări și avea un venit de 2773 fl. 30 cr.²⁾ În Martie a anului 1786³⁾ însă, scăzu numărul călugărilor la 25, și anume:

1) Igumen Areta Hugarovici, 42 ani, din Raicovodoc (Ucraina), dela Schitul mare, știe: moldovinește, rusește, latinește.

2) Vicar Varlaam Budovici, 44 ani, din Uschee (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

3) Proigumen Huri Maximov, 61 ani, din Padhaiț (Galiția), dela Schitul mare, știe: moldovinește, rusește.

4) Ieromonah Porfirie Ciphovici, 54 ani, din Scorum (Ucraina), dela Schitul mare, știe: rusește.

5) Ieromonah Sara Alexievici, 62 ani, din Malibos (Polonia), dela Schitul mare, știe: rusește.

6) Ieromonah Ambrosie Popovici, 46 ani, din Vucov (Ucraina), dela Schitul mare, știe: rusește; pictor.

7) Ieromonah Ilari Grigorovici, 53 ani, din Scorum (Polonia), dela Schitul mare, știe: rusește.

8) Ieromonah Ioanichie Slavovici, 60 ani, din Chirce (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

9) Ieromonah Aftanasie Faltinovici, 57 ani, din Nadvorna (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

10) Ieromonah Nicodim Filipovici, 101 ani, primit mantia în 10 Martie 1723, din Colomea (Galiția), dela Schitul mare, știe: moldovinește și rusește.

11) Ieromonah Ilarion Petrovici, 46 ani, din Comama (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

12) Ieromonah Ianuar Michalov, (?), din Sasou (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

13) Ieromonah Hilarion Suscciky, 35 ani, din Valeziun (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

14) Ieromonah Anania Salaciky, 50 ani, din Padhayetz (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

15) Ierodiacon Timotei Zbbnyky, 37 ani, din Nabaume, (Galiția), dela Schitul mare, știe: moldovinește și rusește.

16) Iulian Teodorovici, 47 ani, din Halicz (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

17) Gherman Tibon, 32 ani, din Stobei (Ungaria), dela Schitul mare, știe: rusește.

18) Sila Simeonovici, 33 ani, din Serafinetz (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

19) Hipodiacon Dometiann Podcioretchi, 56 ani, din Masty (Polonia), dela Schitul mare, știe: rusește; portar.

20) Irim Vlasovici, 62 ani, din Muceniț (Polonia), dela Schitul mare, știe: rusește.

21) Monah Nil Teodorovici, 72 ani, din Giurgiu (Muntenia), dela Sucevița, știe: moldovinește, rusește și turcește.

1) L. c., Grossskit, pag. 92.

2) I. Onciul, l. c., pag. 94, pe când Wickenhauer, l. c., pag. 93, susține, că erau 64 călugări.

3) Cf. Catalogul respectiv din Sucevița.

22) Iliodor Mihaelovici, 50 ani, din Ciortcov (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

23) Gherasim Cowarowschi, 55 ani, din Leov (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

24) Ipolit Dolincichi, 67 ani, din Halicz (Galiția), dela Schitul mare, știe: rusește.

25) Isidor Costac, 29 ani, din Siliș (Ungaria), dela Schitul mare, știe: rusește.

În mănăstirea Sucevița călugărul Veniamin Jacotă a tipărit, în anul 1839 și 1855¹⁾, pe hârtie groasă, octav, mare, o icoană a Maicii Domnului, care se reprezintă ținând pe pruncul Isus în brațe. În dreapta capului ei se află inscripția: *Mr Teu iar la capul lui Isus: Iis. Hș.* și apoi o rază și literile: o, ρ, u. Icoana este executată



Icoană sculptată de un călugăr
din Sucevița.

în negru și are la margini un ornament de arabescuri. Pe partea de jos a ornamentului aflăm notița scrisă cu litere cirilice: „Tipărit în sfântă monastire Sucevița în anul 1855”.

Altă icoană a Maicii Domnului, la fel cu cea dintâi, numai că lipsesc literele amintite, poartă inscripția: „Impărăteasa ceriurilor și al pământului, ceea ce ai născut pre împăratul tuturor și ai purtat pre cel ce poartă toată făptura, bucură-te că tu în ceriuri ești binecuvântată și pre Pământ slăvită. — De Veniamin Monahul săpata în S. M. Suceviță”²⁾).

1) Creștereacolectiunilor Ac. Rom., ex. 1908. pag. 130.

2) Cf. Ilustrațiunea.

Icoana sf. Ioan cel Nou dela Suceavă cu inscripția: „Sft. Marele Mucenic Ioan Novi dela Suceavă. — De Veniamin monah sft. m. Sucevița, 1857”¹⁾

Icoana sf. Georgie cu inscripția: „Sft. Marele Mucenic Georgie. — Veniamin monah, în sft. monast. Sucevița, anul 1857. — Dreptul ca finicul va înflori: și ca chedrul cel din Livan se va înmulți”²⁾

Alt călugăr, și anume ieromonahul Várnava Șindilar, s'a ocupat și cu pictura, căci el a zugrăvit în anul 1868, în Sucevița, pe o ripidă de tinichea: Înălțarea și Inviarea Domnului, iar pe alta: Bmavestirea și Botezul lui Isus, semnând numele său cu titulatura „ieromonach și zugrav”.

CAP. X.

Odoarele mănăstirii Sucevița.

A. Aere.

1) Mănăstirea Sucevița păstrează un aer de atlas roș, căptușit cu atlas albastru-deschis, care pe lângă că are o valoare reală de peste 50.000 coroane, reprezintă pentru noi Români un odor neprețuit național³⁾. Pe acest aer Domnul Hristos se închipuește zăcând și încunjurat de o mulțime de îngeri și sfinți, ai căror figuri sunt cusute cu fir veritabil de aur și argint. Jur împrejurul aerului, și anume pe margine, se află cusută cu fir de aur incripția slavonă care zice în traducere:

„Cu voința Tatălui și cu ajutoriul Fiului și conlucrarea sfântului Duh, robul lui Dumnezeu Io Ieremie Movilă Voevod, cu mila lui Dumnezeu domnul țării Moldovii și maica lui Maria și doamna lui Elisaveta au făcut acest dumnezeesc aer pentru mântuirea sufletelor lor și sănătatea trupească și pentru sănătatea preaiubiților lor copii⁴⁾, Io Constantin Voevod și doamnei Irina și Maria și Ecaterina și l'au dat la nouzidita lor mănăstire Sucevița, unde este hramul Invierii Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Is. Hs. pe timpul arhiepiscopului chir Georgie, mitropolitul Sucevii, în anul 7100, iar a domniei lui, doi ani pe al treilea”.

Cu data aerului trebuie să ne ocupăm ceva mai mult, căci dacă am lua data de 7100 de bună, atunci aerul ar fi trebuit să fie cusut în anul 1592. Inșă fiindcă la finea incripției se zice apriat, că el s'a cusut după doi ani

1) Vezi ilustrațiunea.

2) Vezi ilustrațiunea. Și Varnava Șindilar, care mai târziu a ajuns vicar igumenesc, să fi tăit mai multe tipuri de icoane.

3) Cf. Dan, Un odor din mănăstirea Sucevița, Cernăuți, 1909.

4) Cf. cap. VII al acestei monografii.

de domnie a lui Ieremie Vodă și de oarece inscripția de pe epitaful lui ni spune clar, că el a domnit din 17 August 1595 și până la 30 Iunie 1606¹⁾, apoi trebuie să susținem cu siguranță, că iscusitele cusutoare domnești au uitat să adauge la data de 7100 încă un 5, greșală, care după cum am arătat mai sus, nu este numai unica în textul inscripției. Intregind deci noi data inscripției rezultă, că aerul a fost cusut în anul 7105=1597.

Cam la mijlocul inscripției, și anume pe marginea de sus a aerului, aflăm emblema Moldovii, adică un bour, câteva stele și o coroană într'un cerc, înzestrat cu 51 mărgăritare mari. Totul este cusut cu fir de aur și argint veritabil. La finea inscripției aflăm o rosetă cusută cu asemenea fir.

Trupul Domnului Isus Hristos așezat în mormânt, este străjuit de 2 îngeri, cari stau dedesupt cu toiege în mâni, pe ale căror vârfuri se află tăblițe rotunde cu cuvintele: „sfânt”, „sfânt”, „sfânt”. Apoi se mai află încă 2 îngeri mai mici și cuvântul grecesc: o epitafiasmos =adică îngroparea.

Lângă capul Domnului stau următoarele persoane: Sf. Maria, Maica Domnului și Maria Magdalenă, iar la picioarele lui Isus se află: Iosif, Nicodim și Maria lui Iosif, iar cam la mijlocul mormântului aflăm pe Sf. Ioan, care cu mâinile ține giulgiurile lui Hristos. Deasupra capului apostolului Ioan, zboară patru îngeri mici, între cari se află crucea lui Hristos, iar deasupra ei stau 2 îngeri mai mari, cari țin în mâni asemenea toiege, ca și cei 2^o îngeri deja șus amintiți.

În dreapta îngerilor este soarele, care este lucrat din 30 mărgăritare mari, iar în stânga luna, efectuată din 28 mărgăritare mari și 77 mici.

În cele 4 unghiuri ale aerului se află închipuite cele 4 vietăți ale celor 4 evangeliști, și anume: leul, boul, omul și vulturul și cuvintele grecești: adonta, voonta, kegrakonta și kelegonta²⁾, iar peste întreg aerul aflăm stele împrăștiate, cusute cu fir de aur și argint.

1) Cf. și Oesterreich-Ungarn in Wort und Bild, tomul „Bukovina”, Wien 1899, pag. 105. — E. Manasterski, Mănăstirea Sucevița, Candela ex 1907, pag. 818, No. 1 aduce data de 1593, fără a mai cerceta ori de este corectă, căci ar trebui să fie 1592, și ori de în acel an Ieremie Movilă era deja Voșvod sau ba. Această neglijență este cu atât mai condamnată, de oarece d-l Manasterski a făcut parte din comisia pentru reinventarea și taxarea odoadelor noastre strămoșești!

2) Cântând, strigând, glas înălțând și grăind. Apocalipsul lui Ioan, izce H, 6, că 4 fiare și anume: leul, boul, omul și vulturul zboară împrejurul scaunului lui Dumnezeu răsipicând cuvintele de sus. După sf. Gherman vulturul cântă, boul strigă, omul grăește și leul înalță glasul.

La capul lui Hristos se află o stea de aur în care sunt prinse 6 diamante foarte mici și un diamant mai mare.

Chipurile dimpreună cu veșmintele persoanelor închipuite, sunt toate ornate cu multime de mărgăritare, și anume:

- 1) Evangelistul Ioan, cu 34 mărgăritare mari, 239 mijlocii și 57 mici, = 330.
- 2) Evangelistul Luca cu 10 mărgăritare mari, 362 mijlocii, = 372.
- 3) Evangelistul Marcu cu 223 mărgăritare mijlocii, = 223.
- 4) Evangelistul Maftei cu 395 mărgăritare mijlocii, = 395.
- 5) Crucea lui Hristos cu 249 mărgăritare mari, = 249.
- 6) Coroana Maicii Domnului cu 101 mărgăritare mari și 442 mijlocii = 543.
- 7) Coroana Mariei Magdalenei cu 92 mărgăritare mari și 158 mijlocii = 250.
- 8) Apostolul Ioan cu 755 mărgăritare mici, 273 mari și 234 mijlocii = 1262.
- 9) Ingerii de lângă soare cu 782 mărgăritare mici, 89 mari = 871.
- 10) Ingerii de lângă lună cu 104 mărgăritare mari și 548 mijlocii = 662.
- 11) Coroanele îngerilor primi cu 55 mărgăritare mici, 26 mărgăritare mari și 10 mijlocii = 91.
- 12) Cei 2 îngeri mai mici cu 472 mărgăritare mici și 23 mărgăritare mari = 495.
- 13) Trei îngeri cu 501 mărgăritare mici și 24 mari = 525.
- 14) Patru îngeri cu 21 mărgăritare mici și 25 mari = 46.
- 15) Maria cu Iosif, cu 99 mărgăritare mijlocii și 517 mici = 616.
- 16) Coroana lui Nicodim cu 58 mărgăritare.
- 17) Coroana lui Iosif cu 98 mărgăritare.
- 18) Coroana și capul lui Isus cu 962 mărgăritare.
- 19) Coroana îngerilor mari de lângă Sf. Maria cu 142 mari și 546 mijlocii = 688.
- 20) Coroanele îngerilor mici cu 99 mărgăritare mari și 585 mijlocii = 681.
- 21) Coroanele îngerilor mari de lângă Iosif cu 130 mărgăritare mari și 585 mijlocii = 715.
- 22) Coroanele, aripile și hainele îngerilor mici cu 370 mărgăritare mari.

Deosebit de mărgăritarele enumerate, se mai află pe aer încă câteva sute de mărgăritare, așa că numărul lor total se urcă la considerabila sumă de 10.591.

Acest neprețuit odor național măsură în lungime 180 cm., iar în lățime 149 cm. și poartă No. 122 al inventariului mănăstiresc ex. 1867. El se păstrează sub sticlă încadrată în lemn, lângă perețele răsăritean din pronaosul bisericii.

2) Un aer de atlas albastru deschis cusut mai că peste tot cu aur, argint și mătăasă. El este împrejurat cu damast roș și are o lungime de 206 cm. și o lățime de 118 cm. Ștefan Vodă cel Mare cu doamna sa Maria I-a dăruit la 1 Martie 1497 mănăstirii Moldovița. Cum a ajuns acest aer la Sucevița, nu se știe. Inscripția slavonă dimprejurul aerului este în traducere următoarea:

Cu învoirea Tatălui și cu ajutorul Fiului și săvârșirea

sf. Spiret, Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu domnul țării moldovinești, fiul lui Bogdan Voevod cu dreptmăritoarea doamna lui Maria și cu iubiții săi copii Alexandru, Bogdan, Vlad, au făcut acest aer la mănăstirea din Moldovița, unde este hramul Bunăvestirea pre sfintei Născătoare de Dumnezeu în anul 7002, Martie 1¹).

Aerul măsură în lungime 206 cm., iar în lățime 115 cm. El este tras la inventar sub No. 123/p. ex. 1881 și se află expus în pronaosul bisericii, sub fereastra din partea dreaptă. În aer se reprezintă Hristos zăcând cu capul pe brațele Mariei, mumei sale, iar picioarele pe brațele altei femei. Sus și jos, în genunche, între stele, 4 îngeri mici. La cornurile aerului se află simbolurile evangeliștilor.

3) Un aer²) de damast roș înflorit și cusut cu fir de aur și argint de mărime 31/49 cm. El n'are inscripție ctitorească, ci numai una evangelică cusută cu fir de argint, deci nici nu i se cunoaște originea. Inscripția slavonă întrodusă zice:

Iosif cel cu bun chip de pe lemn a rădicat precuțat trupul tău, l-au înfășurat cu gulgiu curat și mirezme și acoperindu-l l-a pus în mormânt nou și a 3-a zi ai înviat Mântuitoriule dăruind lumii mare milă.

Aerul este căptușit cu mătăasă galbănă. Trupul lui Chr. este încunjurat de raze și stele de aur. La cornurile aerului se află cei 4 evangheliști, iar între ei 2 serafimi cusuți cu fir de aur. El este taxat numai cu 400 coroane și tras la inventar sub No. 247 și încunjurat cu frunze de mătăasă verde.

B) Epitafe.

1) Acoperemântul depe mormântul lui Ieremie Movilă Vodă este de catifea roșie cu flori. Pe el Ieremie Movilă Vodă este închipuit îmbrăcat în strălucită hlamidă. Agrafa cucei, cât și chiutorile hlamidei sunt ornate cu 1279 mărgăritare. Pe marginea de sus și cele 2 laterale ale epitafului, se află următoarea inscripție slavonă cusută cu fir care în traducere zice:

„Binecinstoriul și de Hristos iubitoriul Io Ieremie

1) D-I Manasterski, care aduce numai o parte din inscripția aceea. Aceasta, susține, l. c. No. 2, că Ștefan cel Mare a dăruit acest aer mănăstirii Sucevița, ceea ce după inscripție este fals și ceea ce nici nu se putea să fie, căci la anul 1494 mănăstirea Sucevița nu exista. Aerul a fost dat Suceviței de mănăstirea Dragomirna în urma orânduiri consistoriale din 5 Februarie 1816, No. 57, Cf. Inventarul cel vechiu al Suceviței.

2) Manasterski, l. c. pag. 818, Nr. 3.

Movilă Voevod, cu mila lui D-zeu domnul țării Moldovii a domnit 10 ani și 10 luni și 14 zile cu frica lui D-zeu și țării sale din toate părțile i-a făcut bună pace, cu acest chip și înfățișare către Domnul în pace din domnie și din viață au trecut în anul 7114 (1606), luna Iunie a 30-a zi¹⁾.

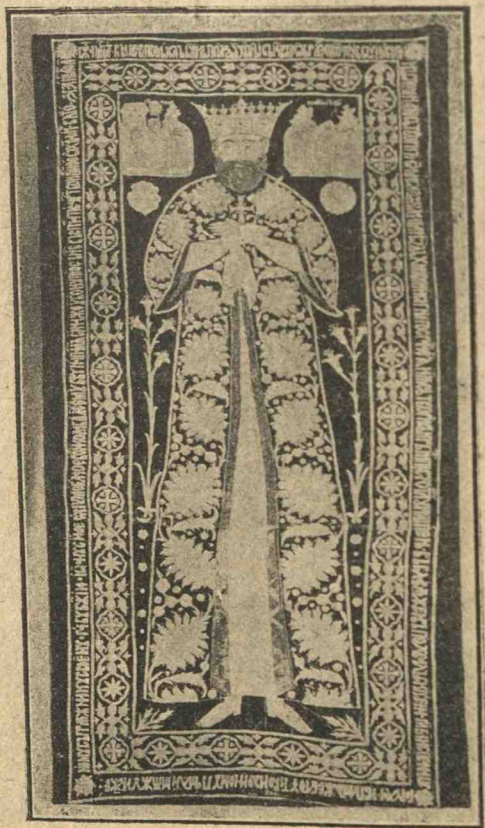


Portretul lui Ieremie Movilă Voevod.

Portretul are mărime naturală. Capul, cuca și veșmintele lui sunt cusute cu mătăsă și fir de aur și argint.

1) Cf. ilustrațiunea cap. III al monografiei prezente.
Vezi și Oesterreich-Ungarn în tomul Bukowina, Wien 1899,
pag. 105 Manasterski, l. c., No. 4 și Hurmuzaki, Documente,
Supl. II.

Sus, în dreapta portretului, aflăm coroana domnească, mai jos o stea și în mijlocul ei emblema Moldovii încunjurată de raze, adică un cap de bou c'o stea între coarne, apoi în dreapta, împrejurul stelei, literele: E. M. V. M., adică: Ieremie Movilă Voevodul Moldovii".
 Sus, în stânga, aflăm o mână și deasupra ei notița: (Ctitor Io Ieremie Movilă Voevod, iar de desupt o bi-



Portretul lui Simeon Movilă Voevod.

serică cu 3 turnuri, spre care arată mâna, pe a cărei păreți se văd tablouri de sfinți cusuți cu fir de aur.

În dreapta și stânga portretului se află câte un arbore și lângă rădăcina lor flori, iar mai jos, în stânga, un crin înflorit.

Coroana domnească din partea stângă de sus a portretului este ornată cu 11 mărgăritare mijlocii și 62 mai mici.

Pe cuc se află aplicat un smoc de pene de baltan cusut cu mătăasă. Razele acestui ornament se compun din 75 mărgăritare mijlocii.

Hlamida domnească este ornată cu mai mult decât 1000 mărgăritare mijlocii. Pe întregul epitaf se află 1279 mărgăritare.

Epitaful căptușit cu atlas roș măsură în lungime 237 cm. și în lățime 146 cm., este prins în cadre de lemn și așezat sub sticlă. El atârna pe pereții despărțitor din naos, valorează 25.000 coroane și poartă No. 123 a/c ex. 1867 al inventariului mănăstiresc.

2) Un epitaf al lui Simeon Movilă Vodă, cusut pe catifea roșie cu mătăasă, fir de aur și argint. Jur împrejurul epitafului se află cusută cu fir de aur inscripție slavonă; care în traducere ni spune:

„Doamna Marghita și-a pus gând dat de Dumnezeu și folositor pentru suflete și așază această piatră să înfrumusețeze cu chipul și să facă amintire din multă dorință și din caldă suflare a inimii ei a făcut așternut de mormânt înfrumusețat întru mărirea și pentru lauda înviării Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Is. Hs. și întru amintirea dreptmăritoriului și de amintire vrednicului bărbat și întru fericire adormitului soțului ei, robului lui Dumnezeu Ioan Simeon Movilă Voevod, ca să-i fie lui vecinică amintire și ea împreună cu dânsul să dobândească împărăția cerească în Hs. amin; în anul 7117 (1609), luna August 1”.

Portretul este încunjuțat de ornamente cusute cu fir de aur, argint și cu 394 mărgăritare. În dreapta capului lui Vodă se află închipuită sf. Treime și dedesupt emblema Moldovii, iar în stânga Inviarea Domnului și dedesupt emblema Munteniei, adică un corb c'o cruce în plisc și c'o stea deasupra capului cusută cu fir de aur și argint. Amintita icoană este ornată cu 388 mărgăritare mici.

Epitaful căptușit cu atlas galbăn măsură 216 cm. în lungime și 108 cm. în lățime; este prins în cadre de lemn cu ochiuri de sticlă și-i atârnat în pronaos pe pereții din partea stângă. El poartă No. 123 b/c ex. 1867 și este taxat cu 20.000 cor.

3) Alt epitaf³⁾, al lui Simeon Movilă Vodă, din bracat de argint cusut cu flori de aur și mătăasă în galbăn, verde și albastru. El este tivit pela margine cu catifea verde și căptușit cu pânză albă simplă. Pe ambele părți ai

1) I în loc de g.

2) O în loc de v.

3) Cf. și Manasterski, l. c. No. 65, pag. 43.

lungimei epitafului se află inscripție slavonă, care în traducere zice:

„Acest acoperemânt l-a făcut doamna Marghita și fiul ei Gavriil Movilă Voevod și l-au dat la sf. Suceviță pentru sufletul lui Simeon Movilă Voevod și a fiului său Mihail Voevod”.

Brocatul epitafului este deja defectuos, tivitura însă și inscripția este bine conservată. Epitaful măsoară 185 cm. în lungime și 87 în lățime. El poartă No. 270 și este taxat cu 300 coroane.

C) *Cruci.*

1) O mare cruce de argint aurit¹⁾ cu 8 capete și multe tablouri sfinte gravate în lemn. Cam la mijlocul crucii se reprezintă: Mântuitorul răstignit pe cruce, pe ramul din stânga: Adormirea Maicii Domnului, iar pe cel din dreapta: Pogorirea Duhului sfânt. Pe al 2-lea ram din stânga aflăm: Intrarea lui Isus în Ierusalim, în dreapta: Invierea lui Hristos, iar la vârful crucii: Înălțarea lui Isus la cer.

Pe fața a doua a crucii se înfățișează la mijloc: Botezul Domnului, jos: Bunăvestirea, pe primul ram în stânga: Nașterea lui Isus, în dreapta: Adormirea Maicii Domnului, mai în dreapta: Nașterea ei, iar sus: Înălțarea sf. Cruci.

Această cruce se află pe sf. masă din biserica Suceviței. Ea are o înălțime de 37,5 cm. și pe ea se află gravat portretul ctitorului, însă n'are nici o inscripție.

2) O cruce²⁾ de lemn ferecată în argint și înzestrată cu 11 pietre roși, verzi și violete. Ea a fost făcută de Ieremie Movilă Vodă la 5 Aprilie a anului 7114 (1606) și a fost prelucrată în anul 1846. Crucea poartă No. 97 ex. 1829 și este taxată cu 200 coroane.

3) O cruce de mână³⁾ de lemn, ferecată în argint. Ea are o înălțime de 13 cm. și este înzestrată cu următoarele tablouri sfinte sculptate în lemn: În mijlocul feței prime: Mântuitorul răstignit pe cruce, în dreapta: Cina cea de taină; în stânga: Spălarea picioarelor, iar sus: Invierea lui Hristos. Pe a 2-a față: În mijloc: Botezul Domnului; în stânga: Nașterea lui, în dreapta: Bunăvestirea; sus: Dumnezeu Tatăl, iar jos: Schimbarea la față a Domnului. Sub icoanița Răstignirii Domnului, se află o părticică din crucea lui Hristos, prinsă în cruce și acoperită cu un căpăcel de argint aurit.

1) L. c., pag. 819, No. 14.

2) Manasterski, l. c., pag. 820, No. 16.

3) L. c., No. 15.

Crucea este sculptată de Ierodiaconul Ieronim și taxată cu 200 coroane și este trasă la inventar sub No. 11 ex. 829.

4) O cruce¹⁾ de mână de lemn, ferecată în argint, 24 cm. înaltă. Pe ea se reprezintă pe o parte: Mântuitorul răstignit pe cruce, iar pe cealaltă: Botezul Domnului, Sf. Nicolai și Ioan Gură de aur. Ea este de proveniență rusească și a fost dăruită de ieromonahul Eutropie în 15 Septembrie 1779. Prețul ei este de 150 coroane. Ea poartă inscripția:

„Această cruce este a ieromonahului Eutropie, 1779, Sept. 15. Ea poartă No. 13 ex. 829.

5) O cruce sculptată de lemn²⁾, ferecată în argint aurit și prevăzută cu un postament, ea are o înălțime de 29.5 cm.

Pe ea se reprezintă pe-o parte, în mijloc: Răstignirea lui Hristos; pe lături: Maica Domnului și Maria Magdalena, iar dedesupt: sf. Grigorie Teologul. Pe partea a doua în mijloc: Arătarea Domnului, sus: Domnul Savaoft și jos: Sf. Ioan Gură-de-aur.

Crucea poartă următoarea inscripție română: „Varnava Șindilar, ieromonach și namesnic, 1859”, care se pare că s'a pus cu ocaziunea prelucrării acestei cruci. Ea este trasă la inventar sub No. 86 și valorează 150 coroane.

6) O cruce de lemn cu trei brațe, ferecată în argint aurit și ornată cu pietre scumpe. În ea se află o ocnifă și în aceasta o micuță cutie de argint, în care se păstrează o părticică din Crucea lui Hristos.

Pe fața crucii, în mijloc, se află icoana: Răstignirea lui Hristos, în dreapta: Sf. Apostol Ioan și Longhin, în stânga: Maria Magdalena, sus: 2 îngeri, iar jos: 2 sfinți. Pe partea de jos a crucii aflăm încrustată o inscripție rusească care în traducere zice:

„Această cruce a jertfit-o marele domn, împărat și marele principe Teodor Alexievici, singur stăpânitoriul a mării și micii și albei Rosiei la mănăstirea Înălțării a pustnicilor Schitului din districtul Galіției în anul dela facerea lumii 7188 (1680), Iunie într'a 2 zi”.

Desființându-se Schitul cel Mare în anul 1785, această cruce a fost adusă de o samă de călugări, cari au emigrat, la Sucevița⁴⁾. Crucea poartă No. 29 și este prețuită cu 1000 coroane.

1) Cf. Manasterski, I. c., No. 17.

2) Se află la Manasterski, I. c., pag. 827, No. 54.

3) Kozak, Resultate, pag. 179 și Vl. Modvinov, Biserica ortodoxă în Bucovina, St. Petersburg 1874, pag. 116, Candela ex 1888, pag. 457. — Manasterski o amintește I. c., pag. 825, No. 42.

4) Wickenhauser, Grossskit, II, pag. 106.

7) O cruce¹⁾ de lemn ferecată în argint cu mănunchiu la fel și așezată într'o cutie de lemn. Ea poartă No. 28.

8) O mare cruce²⁾ de lemn cu patru arme. Ea este sculptată și trasă la inventar sub No. 123.

D) Icoane.

1) Icoana Sf. Nicolai, zugrăvită în stil bizantin pe o bucată de lemn a cărui margini sunt ferecate cu argint aurit. Pe ferecătura marginii de jos se află o inscripție slavonă care în traducere zice:

„Această icoană s'a ferecat în mitropolia din Rădăuți sub episcopul Pahomie, în anul 7013 (1504), luna Noemvrie 18”³⁾

Pe marginea stângă a icoanei aflăm următoarea inscripție:

„și a înoit-o și aurit-o arhiepiscopul și mitropolitul Sucevii Georgie Movilă în zilele domnului Io Ieremie Movilă Voevod cu mila lui Dumnezeu domnul țării Moldovii în anul 7106 (1598)”⁴⁾.

Această icoană, pe dos, este lipită cu pânză, pe care se află scrisă cu negru o inscripție slavonă, care în traducere ni spune:

„Această icoană a sfântului părinte Nicolai este a Schitului Mare, unde a fost înoită de pictorul ieromonahul Iov în anul dela nașterea lui Hristos 1698, luna August în ziua 1. Iar în zilele Igumeniei părintelui Sofronie...”⁵⁾.

Această icoană măsură 40 cm în lungime și 32 cm în lățime, este trasă la inventar sub No. 469 și reprezintă din punct de vedere istoric un preț foarte mare.

2) Icoana Maicii Domnului, în dimensiunile 86/29 cm zugrăvită în stil bizantin pe pânză întinsă pe scândură. Ea este ferecată în argint, iar pe dos căptușită cu mătasă, unde aflăm o inscripție slavonă; care o traducem:

„Părintele Ioachim, patriarhul Antiohiei a dat această sfântă icoană părintelui Georgie, episcopului Rădăuțului și episcopul Georgie a dat-o la nouziditul său lăcaș și mănăstire Sucevița, unde este hramul Invierii Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Is. Hs. și cine va

1) Manasterski n'o înregistrează.

2) Cf., nota 2.

3) Melchisedec, O vizită, pag. 54; Kozak, Resultate, pag. 180, cf. și Manasterski, l. c., pag. 826, No. 46 și Daň, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 211, No. 4.

4) Kozak, l. c., pe când la Melchisedec, data este greșită, ca și la Wickenhauser, l. c., pag. 11, în traducere germană.

5) Kozak, l. c.

îndrăzni s'o iee ori episcop ori sau altul oarecare din călugări, și acela să fie neiertat de Hs. Dumnezeu și Mântuitorul nostru Is. Hs. și de 318 părinți din Nichea și să fie numărat cu Iuda Iscariotul în anul 7095 (1587)¹⁾.

Pe această icoană se reprezintă Maica Domnului cu pruncul Isus în brațe, care binecuvântă pe Nichita, episcopul din Cetatea nouă. Ea a fost prădată de Leși în anul 1685, care apoi a fost răscumpărată de boeriul Iordachi Mihailescu și restituită Suceviței²⁾. Ea, în anul 1711³⁾ din nou să fi fost furată, însă a fost restituită mănăstirii nu se știe de cine.

Icoana poartă No. 473 și are o valoare reală de 500 coroane³⁾.

3) Icoana Adormirei Maicei Domnului este zugrăvită pe pânză întinsă pe-o bucată de scândură. Ea are dimensiunile 31/27 cm. Lucrarea este bizantină și chipurile sfinților de pe dânsa sunt ornate cu filigrame de argint. Ea este prinsă în cadre astăzi defecte. Cu toate că nu este prevăzută c'o inscripție care ar desluși proveniența ei, se poate susține cu multă probabilitate că a fost zugrăvită în secolul al 16-lea. Icoana poartă No. 477 și valorează 300 coroane. Pe dosul ei aflăm data de 13 Iulie 1782, probabil a renovării ei⁴⁾.

4) O icoană⁵⁾, a Maicei Domnului, pictată pe lemn și ferecată în argint. Proveniența ei este necunoscută. Ea este trasă la inventar sub No. 477/II.

5) Icoana sf. Teodor Tiron⁶⁾, sculptată în os de fildis și încadrată în filigrame de argint. Pe verso sunt sculptate 12 scene din viața Maicei Domnului și a lui Isus Hristos. Ea este fără inscripție, poartă No. 470 și valorează 100 coroane.

6) Iconiță sculptată în os de fildis⁷⁾ cu cadre de argint aurit ornate c'o piatră. Pe față se reprezintă întâmplări din viața Maicei Domnului și a lui Isus Hristos, iar partea opusă este netedă. Inscriptia lipsește. Iconița inventariată sub No. 471, valorează 100 coroane.

7) Icoană de lemn⁸⁾ pe care este închipuită Maica Domnului, sf. Treime și 3 îngeri. Ea a fost zugrăvită în anul 1726 de ierodiaconul Ambrosie M., este prețuită cu 250 coroane și poartă No. 490 ex. 1863.

1) Kozak. Inscriften, pag. 164, nota 3; Manasterski, l. c., p. 820. No. 18 și Dan, Cronica, pag. 213—4.

2) Em. Grigoroviță. Dela hotare, București, 1905, pag. 165-204.

3) L. c.

4) Manasterski, l. c., No. 19.

5) Manasterski, l. c., Candela ex 1908, pag. 45—46, No. 76.

6) Manasterski, l. c., Candela ex 1907, pag. 820—821, No. 20.

7) Manasterski, l. c., pag. 821, No. 21.

8) L. c., No. 22.

8) O iconiță sculptată în os (de fildis¹⁾) încadrat în argint, pe care se reprezintă 12 praznice din an. Partea opusă este netedă, fără tablouri. Ferecătura a fost ornată cu pietre, din cari astăzi numai 2 au rămas.

Iconița este taxată cu preț de 100 coroane și se păstrează sub No. 472.

9) O icoană pe pânză²⁾ a Răstignirii lui Hristos, taxată cu 300 coroane.

10) O iconiță³⁾ rotundă a Mântuitorului, care binecuvântă cu amândouă mânele. Capul și mânele sunt cusute cu mătasă, restul cu fir de aur și argint. Ea se pare că a fost aplicată pe vreun felon sau epitrahil.

11) O iconiță⁴⁾ rotundă a Maicei Domnului cu pruncul Isus, cusută cu mătasă și fir de aur, iar conturile hainelor cu mici mărgăritare. Ea probabil că a fost luată de pe un epitrahil sau felon.

12) O rotundă iconiță⁵⁾ a Sf. Treimi, cusută cu mătasă, aur și argint. Și aceasta a fost luată de pe un veșmânt preoțesc vechiu.

E) *Evangelii slavone, manuscrise și tipărite.*

1) O vechie evanghelie slavonă scrisă pe hârtie folio în secolul al 16-lea, în Muntenia⁶⁾. Ea este înfrumusețată cu 4 miniaturi mai mari și 351 mai mici și 4 portrete ale lui Alexandru Vodă și fiului său Mihnea. Inițialele evangeliilor sunt efectuate în aur.

Legătura cărții este de piele, cu ferecătură de argint fără încuitori, iar spinarea constă din o zale de argint.

Pe placa din mijlocul feței evangheliei, se reprezintă Învierea Domnului, iar pe cea de pe verso, Sf. Nicolai.

Evanghelia poartă o inscripție slavonă, care în traducere ni spune:

„Acest tetraevangelie l-a ferecat și înnoit Io Ieremie Movilă Voevod în anul 7113 (1605) 25 August”⁷⁾.

Cartea numerotată cu No. 23 este taxată cu 6000 coroane.

2) O evanghelie slavonă scrisă foarte frumos pe pergament în folio format mare. Ea conține 12 miniaturi ornamente mari și 335 mici.

1) Menționată de Manasterski, pag. 825, No. 40.

2) Cf. Manasterski, l. c., pag. 822, No. 33.

3) Melchisedec, l. c., pag. 48—9 și Iorga, Istoria literaturii religioase, pag. 105 și Manasterski, l. c., ex 1907, pag. 822, No. 34.

4) Melchisedec, l. c. și Kozak, Resultate, pag. 188.

5) Manasterski, l. c. ex 1908, pag. 44, No. 69.

6) L. c. No. 67.

7) L. c., No. 68.

Ferecătura cărții este foarte frumos executată în argint, c'o spinare de sârmă și 2 încuietori de acelaș metal. Pe placa din mijlocul feței legăturii se vede Învierea Domnului, iar pe cele din cornuți cei 4 evangeliști. Pe verso legăturii aflăm icoana Botezului Domnului și o inscripție slavonă, care tradusă ni informează:

„Acest tetraevangeliiu l-au îngrijit, făcut și ferecat, Io Ieremie Movilă Voevod și doamna lui Elisaveta și fiul lor Io Constantin Voevod și l-a dat întru amintire la nouzidita lor mânăstire numită Sucevița, unde este hrumul Învierii Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Is. Hs. în anul 7115 (1606), Martie 25”¹⁾.

Pe ferecătura se află numele argintarului: Grigorie Moisiu.

Cei 4 evangeliști aflători la începutul fiecărei evanghelii sunt foarte frumos executați în aur. Pe foaia 296 se reprezintă Mântuitorul Hristos șezând pe tron, după care stau arhangeli Mihail și Gavril. Mântuitorul binecuvântă pe Io Ieremie Voevod, care ține în dreapta evangelia, iar cu stânga predă un document. Lângă Ieremie Vodă stă fiul său Constantin. În urma lor se văd 2 femei, probabil doamna cu mama lui Ieremie, iar deoparte înainte Alexandru și Bogdan și 2 femei, probabil 2 fiice de ale numitului domn. Aceste toate persoane sunt îmbrăcate în veșminte domnești ornate cu cusături cu fir de aur și țin toate câte o cruce c'o basma roșie în mână.

Evangelia este înregistrată sub No. 24 și taxată cu 15.000 coroane²⁾.

3) O evanghelie slavonă scrisă pe o groasă hârtie lucitoare, ferecată în argint. Pe placa din fața cărții aflăm icoana Coborîrii lui Hristos în iad, iar pe cea de pe verso Adormirea Maicii Domnului.

Cartea nu este ornată cu icoanele evangeliștilor, n'are încuietori, însă deasupra icoanei de pe față inscripția:

„Acest tetraevangeliiu a făcut Io Niagoe Voevod și domn”³⁾.

În realitate însă, această carte nu este un tetraevangeliiu, ci aprakosevangeliiu.

Evangeliul nu posedă icoane miniature, ci numai câteva vignete cari reprezintă 4 paseri și balauri în culori intensive. Titlurile evangeliilor sunt executate în aur, roș

1) Melchisedec, I. c., pag. 48, No. 1 și Kozak, I. c., pag. 183 și Manasterski, I. c., No. 35.

2) O evanghelie slavonă scrisă în Sucevița se află în biblioteca din Moscva, cf. Creșterea colecțiilor Ac. R. ex 1910, pag. 256.

3) Melchisedec, I. c., pag. 49, No. 3 și Kozak, I. c., pag. 193, cf. și Manasterski, I. c., pag. 824, No. 40.

sau albastru, iar simplele inițiale în albastru sau roș. Scrisoarea este cea uncială. Cartea se compune din 379 foi, este $38\frac{1}{4}$ cm înaltă și $27\frac{3}{4}$ cm lată, poartă No. 25 și valorează 3000 coroane.

4) O evanghelie slavonă scrisă pe pergament în format folio. Ea este legată în catifea roșie și ferecată în plăci de argint aurit.

În mijlocul din față a legăturii se află închipuită Coborîrea lui Hristos în iad, iar în cornuri, cei 4 evangeliști. Pe verso aflăm icoana Sf. Nicolai, Maica Domnului și sf. apostol și evangelist Ioan.

Evangelia este prevăzută cu 2 încuitori de argint și pe verso cu 4 inele de argint ca postamente. Sub icoana sf. Nicolai se află o inscripție slavonă, care în traducere zice:

„Acest tetraevangelie l-au înnoit și ferecat Io Ieremie Movilă Voievod cu mila lui Dumnezeu domnul țării Moldovii, în anul 7114 (1606), Martie a 12-a zi”¹⁾.

5) O evanghelie slavonă scrisă pe hârtie. La finea cărții aflăm notița:

„Cu învoirea Tatălui, și ajutoriul Fiului și săvârșirea sf. Duh, a făcut acest Tetraevangelie Efrem, episcopul de Rădăuți și l-am dat sf. mănăstiri Moldovița, unde este hramul Bunăvestirii presfintei Născătoare de Dumnezeu, iar dacă cineva, împins de diavolul, ar îndrăzni să-l iee și strămute dela sf. mănăstire în alt loc, el să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu, făcătorul ceriului și pământului și de presfânta lui Maică și de 318 părinți din Nichea și de toți sfinții și să aibă parte cu Iuda. În anul 7121 (1613). Cartea se păstrează în mănăstirea Sucevița sub No. 423 (57, a)”²⁾.

6) O evanghelie slavonă scrisă pe hârtie groasă și lucie în format folio. Ea este legată în pânză verde. Cartea are dimensiunile 42×28 cm și constă din 252 foi. Scrisoarea este nucială. Evangelia este ornată cu 4 icoane în miniatură ale celor 4 evangeliști, vignetele și inițialele sunt executate în aur și roș. Ea a fost scrisă de diacul Dimitrie în 1 August 1616, după cum ni spune notița de pe foaia 251-a de jos:

„Și a scris acest tetraevangelie mult păcătosul scriitor Dumitru în anul 7124 (1616), August 1”³⁾.

Pe foile 5—12 jos, aflăm o notiță slavonă:

1) Melchisedec, l. c., pag. 49 și Kozak, l. c., pag. 191, cf. și Manasterski, l. c., pag. 823—4, No. 39.

2) Ea nu provine în izvodul lui Manasterski, nici la Melchisedec și Kozak.

3) Melchisedec, l. c., pag. 51, No. 00 și Kozak, l. c., pag. 195—6.

„Cu învoirea Tatălui și cu ajutoriul Fiului și săvârșirea sf. Duh, dreptmăritoriul și de Hristos iubitoriul Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu domn al țării Moldovii, fiul dreptmăritoriului Ștefan Tomșa Voevod, Domnia sa a binevoit și a dat și s'a scris acest sfânt tetraevangeliu, care l-a și dat la nouzidita sa mânăstire Solca, unde este hramul sfinților primi apostoli Petru și Paul pentru sufletea și amintirea sa și părinților săi și a doamnei sale și a fiilor lor dăruiți de D-zeu, iar cine o va lua din sfânta mânăstire pentru oarecare trebuință sau cu binecuvântarea soborului său și fără binecuvântare și nu va înapoia-o iarăș la mânăstire, unul ca acela să fie afurisit și de 3 ori afurisit de domnul D-zeu și de precurata și purure fecioara Maica lui Hs. și de sfinții primi apostoli Petru și Paul și de toți sfinții, amin. În anul 7124 (1616), Luna August 1”.

Evangelia se păstrează în Sucevița sub No. 423/II (57, b) și este taxată cu 3000 coroane.

7) O evanghelie¹⁾ slavonă scrisă în sec. 16 pe hârtie. Pe prima față jos începe următoarea notiță:

„Această carte numită evanghelie învățătoare a cumpărat-o robul lui Dumnezeu Andrii Voromin, orășan din Colomea Bezpoloc și cu micul său (fiu) numit Iuga, din adevărata sa avere, cu stăruință și bună râvnă cu care a fost scrisă cartea și a dat-o și dărui-t-o la biserica lui Dumnezeu, adică a sf. Duh, în târgul Colomea...”

Cartea se păstrează în mânăstirea Sucevița sub No. 425/IV (59, d).

8) Evanghelie slavonă²⁾ scrisă pe hârtie, înzestrată cu ilustrațiuni, din anul 1684. Ea poartă No. 426/II (60, b).

9) Evanghelie slavonă³⁾, scrisă în sec. 18 pe hârtie folio mic sub No. 425/I (59, a).

10) Evanghelie slavonă⁴⁾, scrisă semiuncial în sec. 16, pe hârtie folio mic sub No. 425/II (59, b).

11) Evanghelie slavonă⁵⁾, scrisă semiuncial pe hârtie folio mic sub No. 425/III (59, c). Ea a fost scrisă în 7024 (1516) de popa Toma.

12) Evanghelie slavonă⁶⁾ scrisă semiuncial în sec. 15, pe hârtie octavă sub No. 442/II (76, b).

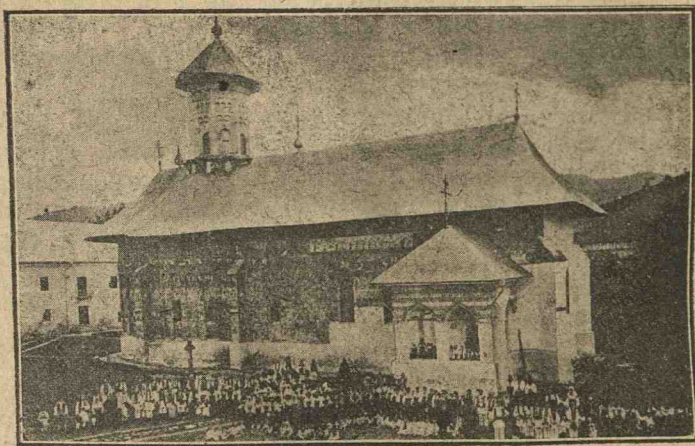
13) Evanghelie slavonă⁷⁾, scrisă semiuncial în sec. 16, pe hârtie cu înflorituri roși, sub No. 442/I (76, a). Pe legătura de piele cetim: Dominus illuminatio mea: 1581.

1) Nu provine în izvodul lui Manasterski.

2-7) Cf. nota 1.

14) Evanghelie slavonă⁸⁾, scrisă semiuncial în sec. 15. pe hârtie folio și înzestrată cu ornamente în roș. La începutul evangheliei lui Matei aflăm jos notița: „Această sfântă evanghelie este a mănăstirii Solca, să-s știe, Varlam egumen Solca”. Pe scoarța din dosul cărții cetim: „Aztă ivangeli au fostu la mâna pop Petru Rus și au dat la mâna lui Orestu călugăr, s'au dus la mănăstire Solca că di acolo i-au fostu dată”. Cartea poartă No. 423/III (57, c).

15) Evanghelie slavonă⁹⁾, scrisă semiuncial în sec. 16, pe hârtie folio mic. O notiță ni spune, că Ioniță Sorotanul a înfrumusețat-o cu albastru, galbăn, aur și roș. La finea lui Luca aflăm notița: In anul (7201 = 1693), scrisă cu albastru. Cartea poartă No. 423/IV, (57, d).



Biserica Mănăstirii Sucevița

16) Evanghelie slavonă¹⁰⁾, scrisă în sec. 17, pe hârtie în folio mic (a lui Teofilact), unele litere cu roș, defectă, sub No. 442/III (76, c).

17) Evanghelie slavonă¹¹⁾, scrisă pe hârtie, inițialele cu roș, sub No. 442/I (76, a). Ea a fost scrisă de Efrem, episcopul de Rădăuți, -n 7121 (1618) în folio mic și a fost proprietatea mănăstirii Moldoviței. Ea valorează 2000 cor.

18) „Evanghelie din tipariul din Krilov, 7115 (1606), Octombrie 1”¹⁾.

8) Evangelia se pare c'a fost scrisă în Solca, căci egumenul Varlaam, amintit ca atare în 3 Martie 1742 (Wickenhauser, Solka pag. 112, No. LXVII), susține în notița sa că este a Solcii.

9)+10+11) Nu provine la Manasterski.

1) Manasterski n'o amintește.

Cartea în format folio, poartă No. 376 ex. 1863 (20).

19) O evanghelie slavonă¹⁾ tipărită în Decembrie a anului 1697, în Lavra pecersca din Kiew. Ea este legată în piele roșie și bătută cu place de argint și a fost adusă la Sucevița în anul 1715 dela Schitul cel Mare din Galiția de egumenul de acolo Varlaam Stupnitzki. Cartea se află pe altarul Paraclisului. Pe placă din mijloc depe fața cărții se reprezintă Răstignirea Domnului, de ambele părți sfinți și îngeri și pe cele din cornuri evangeliștii cu ciselătură în argint. Pe verso cărții aflăm 4 place mici de argint. Ea este înzestrată cu 2 încuitori de argint, poartă No. 77 (21) ex. 1863 și este taxată cu 300 coroane.

20) O evanghelie slavonă²⁾, aflătoare în paraclis, tipărită la Moskwa, la 15 Decembrie 1725 (1766). Ea este înscrisă sub No. 409 (29) ex. 1863.

21) O evanghelie slavonă³⁾ tipărită în Ianuarie 1781 la Moskwa. Ea este legată în piele bătută cu place de argint.

Pe placa din mijloc depe față se reprezintă Invierea Domnului, iar în cornuri cei 4 evangeliști cu simvoalele lor.

Deasupra Inviării se află icoana Bunăvestirii, iar în dreapta Nașterea, în stânga Botezul lui și dedesupt Răstignirea lui Hristos.

Pe verso cărții aflăm icoana Adormirii Maicii Domnului cu 12 apostoli, cari plutesc în aer, iar D-zeu Tatăl și sf. Duh. Sus sunt gravate cuvintele următoare:

„Ferecătura acestei evanghelii din vechia sf. mănăstire a Inviării a mănăstirii Sucevița din Moldova sub igumenul Antioh 1781, Aprilie 30”.

Pe marginea de jos aflăm următoarea notiță slavonă: „Din argintul luat depe vechia evanghelie, care a fost ferecat-o domnul Ioan Sturza hatmanul și soția lui Ana, anul 7060 (1551) Septembrie 14) și dată spre păstrare la mănăstirea Sucevița”.

Spinnarea cărții constă dintr'o singură placă de argint, înzestrată cu mai multe ornamente. Cartea se închide cu 2 încuitori de argint, are o mărime de 46+30 cm și este înregistrată sub No. 298 ex. 1856 și 19 ex. 1863.

22) Evangelia patimelor tipărită în Moskwa la anul 1759, în folio. Ea se păstrează sub No. 328.

1) Manasterski, l. c., pag. 823, No. 37.

2) La Manasterski nu provine.

3) Manasterski, l. c., pag. 824, No. 41.

4) Această știre despre hatmanul Ioan Sturza este cea mai vechie cunoscută până astăzi, Cf. Uricariul XVIII, pag. 492.

23) Evanghelie cu tălcuirea lui Teofilact, arhiepiscopul Bulgariei, tipărită la Moskwa în anul 1764, sub No. inventarului 346.

24) Evanghelie -n mare folio, tipărită în Moskwa la anul 1771. Ea se păstrează sub No. 327.

25) O evanghelie¹⁾ tipărită la 1783 în Lavra Pecersca din Kiew. Ea este legată în catifea roșie și bătută cu plăci de argint. Pe placa (din mijloc depe fața cărții se află icoana Inviării Domnului și pe la cornuri cei 4 Evangeliști. Deasupra și sub icoana Inviării aflăm câte un serafim de argint. Pe verso cărții se reprezintă Schimbarea la față a Domnului, iar pe la cornuri sunt nasturi de argint. Cartea inventarisată sub No. 20, valorează 300 coroane.

F. Chivote.

1) Un chivot din argint veritabil, aurit, în forma unei biserici cu trei turnuri și cu tot atâtea cruci deasupra, pe cari se află câte o piatră de turchis. Pe chivot se află ciselată următoarea inscripție:

„Acest chivot l-a făcut George arhiepiscopul și mitropolitul Sucevii din argintul răposatului Efrem, numit popa Patraș, l-a dat pentru sufleția sa la nouzidită să mânăstire Sucevița, unde este hramul Inviării Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, în zilele domnului Io Petru Voevod și fiului său Ștefan Voevod în anul 7099 (1591), luna Iunie a 9-a zi”²⁾.

Sub această inscripție se află stema lui George Movilă. Chivotul care se păstrează pe sf. masă din biserica mânăstirii din Sucevița sub No. 31 ex. 1863 este taxat cu 500 coroane.

2) Un chivot de argint în forma unei bisericuțe cu turnurile și cu cruci deasupra. El stă pe 4 picioare de argint și poartă inscripție slavonă, care în traducere ni spune:

„Pentru sfânta mânăstire a Invierii din Sucevița, din argintul dăruit de ctitorul mânăstirii cu stăruința lui Ghenadie Platenchi³⁾, Marț. 20, din 4 funți 14 loturi vieneji”. Chivotul poartă No. 15 ex. 1829”.

1) Manasterski, l. c.

2) L. c., pag. 825, No. 45 și Kozak, l. c., pag. 178—9 și cap. III al acestei monografii.

3) Recte Popovici, egumenul Suceviții din 1800—1818, iar din 1826—1837 al Putnii, cf. Dan, Mânăstirea Putna, pag. 123, No. 55 și Cap. XI al monografiei prezente, privitor la Egumenii Suceviței. El nu se află înregistrat la Manasterski.

G. Policandre.

1) Un mare policandru¹⁾ de bacfon, cu 24 brațe în naos. El se finește cu un ou de struț și un canaf. Stilul este bizantin.

2) Un policandru mijlociu de bacfon cu 6 brațe în pronaos. El este ornat cu 6 ouă de struț și drept la mijloc posedă o capsulă de argint aurit cu părul doamnei Elisaveta, soția lui Ieremie Movilă Vodă. Stilul este bizantin.

3) Un policandru de bacfon în polunoșnic ornat la vârt cu 2 pajure care țin coroane pe cap.

H. Cădelnițe.

1) O mare cădelniță de argint²⁾ aurit lucrată în flori și figuri de îngeri înaripați ornați cu pietre scumpe. Ea are 4 lanțurile de argint. Ea a fost dăruită mănăstirii Sucevița de Marghita, doamna lui Simeon Movilă, în Februarie a anului 1612, precum zicea inscripția ce-o avea înainte de prelucrare. Cădelnița este înscrisă la inventar sub No. 47 și taxată cu 300 coroane;

2) Două cădelnițe³⁾ mijlocii, de argint și ornate cu flori și pietre, sub No. 57.

3) O cădelniță de argint de mărime mijlocie, înzestrată cu ornamente aurite. Ea are pe capac un înger, care împunge c'o lance pe Satana în cap; este înscrisă la inventar sub No. 38 L.

4) O cădelniță de argint sub No. 34.

I. Alte obiecte de metal și lemn.

1) O mare tipsie (colivar) de argint, în mărime de 48 cm, ornată cu emblema Moldovii la mijloc și cea a Munteniei la finea inscripției slavone; care în traducere urmează:

„Această tipsie a făcut Io Simeon Movilă Voevod și doamna lui Marghita și au așezat-o în sfânta mănăstire Sucevița, 7127 (1619)”. Tipsia este trasă la inventar sub No. 52 și taxată cu 1200 coroane⁴⁾.

1) Policandrele nu sunt amintite de Manasterski.

2) Cf. Manasterski, I. c., pag. 828, No. 55.

3) Toate cădelnițele ce urmează nu se află amintite la Manasterski.

4) Kozak, I. c., pag. 182. Deoarece Simeon Movilă a răposat în anul 1607, de aceea văduva lui, Marghita, nu Simeon, a făcut tipsia. Cf. și Manasterski, I. c., pag. 819, No. 12.

2) Un potir de argint¹⁾ aurit pe din lăuntru, al cărui postament este înfrumusețat cu reliefuri. El a fost dăruit Schitului celui Mare, din Galiția, în anul 1661, de Ștefan Byjea cu soția sa Vasilisa, precum ne spune inscripția: Ștefan Byjea cu soția sa Vasilisa dat aceșt potir la sf. sobor al Schitului în anul 1661.

Potirul are dimensiunile 26/11 cm și valorează 100 coroane.

3) Două potire de argint²⁾, unul sub No. 18 și altul sub 22 L.



Capsalacu părul doamnei Elisaveta.

4) O stea de argint³⁾ pe din lăuntru aurită cu inscripția:

„Sosind șteaua, a stat deasupra, unde era pruncul”.
Ea este taxată cu 20 coroane.

5) O stea de argint⁴⁾, la fel și cu aceeaș inscripție, ca cea precedentă, însă la capete ornată cu câte un serafim. Ea valorează 20 coroane.

1) Manasterski. l. c., ex 1907, pag. 826, No. 47.

2) Neînsemnate la Manasterski.

3) Manasterski. l. c., pag. 827, No. 48.

4) L. c., No. 49.

6) O stea de argint dela George Movilă¹⁾, înzestrată cu literele: G—M, A—M, K—G, E—K, A—P²⁾.

7) Un discos de argint³⁾ în mărime de 17 cm., lucrat de meșterul Rafail sub egumenul Ioasaf în anul 1763, sub No. 28. Inscripția de pe dânsul este:

„Acest discos s'a făcut din argintul mănăstirii Sucevița sub egumenul Ioasaf în anul 1763”.

Pe discos se află gravat numele argintarului Rafail. Călugărul argintar Rafail ni este cunoscut din scrisoarea mitropolitului Iacov, adresată în 20 Martie 1758⁴⁾ lui Venedict, egumenul Putnii.

8) O linguriță de argint⁵⁾ aurită, la a cărei capăt se află o cruce înfrumusețată c'o piatră roșie și prevăzută c'o criptogramă L. T. b. Ea este taxată cu 20 coroane.

9) Două lingurițe de argint⁶⁾ mai simple, taxate cu câte 10 coroane.

10) Un discos de argint aurit⁷⁾, ornat cu chipul Maicii Domnului, cu pruncul Isus în brațe. Pe margine aflăm inscripția:

„Toată nădejdea mea o pun pe Maica lui Dumnezeu, apără-mă cu sângele tău”. Discosul a fost de iznou aurit în 4/16 Iunie 1881, pe timpul egumeniei lui Varnava Șindelâr. El poartă No. 35 și este taxat cu 100 coroane.

11) Un discos de argint aurit⁸⁾ înzestrat cu chipul Bunăvestirei și următoarea inscripție:

„Glasul îngeresc îți cântă ție, curată; bucură-te cea plină de dar, Domnul este cu tine”. El este înscris la inventar sub No. 46.

12) O capsulă împletită din sârmă de argint¹⁵⁾, cu inscripția:

„Sângele sf. marelui mucenic Dimitrie”. Pe fundul capsulei se află stema Munteniei și cea a Movileștilor, ceea ce documentează, că ea este dăruită de Simeon Movilă sau de doamna lui. Ea poartă No. 86 și este taxată numai cu 50 coroane.

1) Neînsemnată la Manasterski.

2) Aceste litere însemnă: George Movilă, arhiepiscop-mitropolit, Kievului-Galiției, Exarh-Constantinoplei, Arhimandrit-Pecarscâi, cf. G. Enăceanu, Petru Movilă, Biserica ortodoxă ex 1883, pag. 258. Această explicație însă nu poate să fie exactă, de oarece toate aceste epitete le avea posteriorul Petru Movilă, iar nu mitropolitul Moldovii George Movilă. Este deci probabil, că steaua a fost donată de Petru Movilă.

3) Cf. Kozak, I. c. și Manasterski, I. c., No. 11.

4) Manasterski, I. c., No. 50.

5) L. c., No. 51 și 52.

6) L. c., No. 43.

7) L. c., pag. 827, No. 53.

8) Kozak, I. c., pag. 182 și Manasterski, I. c., pag. 819, No. 8.

13) Un îmar de argint aurit¹⁾, care se desface în două și în care se păstrează blondul păr al doamnei Elisaveta, nenorocita soție a lui Ieremie Movilă Vodă. El se păstrează pe policandru²⁾ din despărțitura cîtorească, este taxat cu 200 coroane și înscris sub No. 51.

14) Un îmare litier de argint²⁾ cu 3 armuri.

15) Un pocal de argint³⁾ cu ornamente de înger, taxat cu 500 coroane.

16) Șase candel⁴⁾ de argint, din cari una poartă inscripția: „cîtor Petru, meșter” și alta „Vasilie, 1781”.

17) O coșercuță⁵⁾ de argint cu un capac, în care se păstrează un deget al sf. Iacov din Persia. Ea poartă No. 14 ex. 1867.

18) O cană de argint⁶⁾, cu toartă și capac, în care se încălzește apa pentru sf. taine.

19) Două părechi pafale¹⁾ de argint, cu ornamente. Ele sunt aplicate la două brăe.

20) Două coroane²⁾ de argint mai mari și 2 mai mici la icoanele iconostasului.

21) O mitră constătătoare din subțiri plăci de argint cu ornamente în email. Pe fiecare plăcă se află câte 3 pietre colorate.

22) Trei cruci arhimandrești de argint.

23) O cârjă egumenească de trestie, bătută cu argint aurit, pe care sunt gravate literele F. T. și anul 1648.

24) Un litier de argint din anul 1796, tras la inventar sub No. 35 L.

25) Un pahar de argint aurit, ornamentat cu ștruguri și înger, în preț de 300 coroane³⁾.

26) Două ripide⁴⁾ de tinichea în formă octogonală. Pe una se închipuește: Inviarea și Bunăvestirea, iar pe a doua: Arătarea și Înălțarea lui Hristos. Ele au fost pictate în 1868, în Sucevița, de ieromonahul Varnava Șindelar și valorează 100 coroane.

1) Manasterski, ex 1908, pag. 48, No. 87.

2) Cf. nota 8.

3) Manasterski, l. c., pag. 819, No. 9.

4) Cf. nota 2.

5) Cf. nota 2. — După inventarul cel vechiu al Suceviței să se păstreze în această coșercuță și un deget al sfintei Paraschive din Iași.

6) Cf., nota 2.

1) Manasterski, l. c., pag. 45 ex 1908, No. 74 și 75.

2) Obiectele de sub No. 21—25 inclusive, nu se amintesc de Manasterski.

3) L. c. ex 1907, pag. 819, No. 10.

4) L. c. pag. 827 No. 153. —

H. *Ornate și alte obiecte bisericești.*

1) Un stihar diaconesc de atlas roș, cu flori de mătășă și fir de aur, înzestrat cu șireturi de argint veritabil. La spate este ornate cu un serafim cusut cu fir de aur și mătășă. Pe gulerul de mătășă roșie-închisă este cusută notița slavonă:

„Acest stihar l-a făcut dreptmăritoriul domn Io Ștefan Voevod, fiul lui Tomșa, pentru sufleția sa și părinților săi și a copiilor săi în anul 7122 (1614), Martie 18”⁵⁾.

Stiharul este taxat cu 2000 coroane.

2) Un felon de atlas roș, cu flori de fir de aur și mătășă. El este ornate în spate cu icoana Mântuitorului binecuvântând cu ambele mâni. Icoana este cusută cu fir de aur, argint și mătășă. Gura felonului este prevăzută cu inscripția:

„Acest felon l-a făcut dreptmăritoriul domn Io Ștefan Voevod, fiul lui Tomșa, pentru sufleția sa și a părinților săi și a copiilor săi în anul 7122 (1614), Martie 18”⁶⁾. Felonul este taxat cu 600 coroane.

3) Un felon de atlas roș⁷⁾, cu flori de aceeaș colorare. Partea de sus este întreșută cu brocat cu mult aur, pe care se închipuesc: Ioan Gură de aur, Vasile cel Mare și Grigorie Teologul. Spatele felonului este ornate cu icoana Maicei Domnului, pe care se află 120 mărgăritare. Pe gulerul de mătășă roșie întunecată se află inscripția:

„Acest felon l-a făcut dreptmăritoriul domn Io Ștefan Voevod, fiul lui Tomșa, pentru sufleția sa, a părinților săi și a copiilor săi în anul 7122 (1614), Martie 18”.

Acest felon, încunjurat de șireturi de argint veritabil, este de proveniență bizantină și reprezintă un preț foarte mare. Comisia însă pentru reinventarea și taxarea obiectelor din mănăstirea Sucevița, compusă din 2 Ruteni și 2 Germani, l-a taxat numai cu 200 coroane.

4) O păreche de mânecări de catifea roșie cusute cu fir de aur și argint, căptușite cu damast roșiu și prevăzute cu 16 verigi de alamă. Ele au fost făcute de doamna Marghita întru amintirea lui Simeon Movilă Voevod, ceea ce se cunoaște din fragmentele de inscripție ce aflăm pe dânsle:

„Mânecări au făcut... Simeon Movilă Voevod..... soțului său Io Sim.... dreptmăritoriului și fericitului.....”

Mânecările au fost taxate cu 100 coroane¹⁾.

5) Manasterski, l. c., ex 1908, pag. 46—47; ad 5. După vechiul, nventar să fi avut acest felon icoana lui Isus.

6) L. c., pag. 47.

7) L. c., pag. 44—45, No. 70.

1) Manasterski, l. c., pag. 41, No. 58.

5) Patru înmăncări făcute din o bucată de brocat vechiu de argint înflorit²⁾. Ele sunt trase la inventar sub No. 216 și taxate cu câte 50 coroane.

6) Un vechiu brâu³⁾ de acsamit negru cusut cu fir de aur și argint, căptușit cu piele și înzestrat cu două pafale de argint ale căror capete sunt aurite. El poartă No. 237 și este taxat cu 200 coroane.

7) Un brâu de acsamit roș⁴⁾ cusut cu fir de aur, căptușit cu piele, prevăzut cu 2 pafale de argint ornate la capete cu reliefuri. El este taxat cu 250 coroane.

8) Un genuncher (epigonation)⁵⁾ de materie verde întunecată, cusut cu aur și argint și împrejurat cu catifea roșie cu borduri. Pe el se închipuește Hristos binecuvântând cu ambele mâni; are literile: Is. Hs. și 7 stele. Pe ambele părți de Mântuitoriul se află câte 3 capete de îngeri și câte 6 stele. Genuncherul este taxat cu 300 coroane.

9) Un genuncher⁶⁾ arhieresc de atlas cenușiu cu căptușeală roșie. El este cusut cu fir de aur și argint. Pe el se află icoana Mântuitoriului șezând pe tron, în dreapta lui Maica Domnului, iar în stânga Ioan Botezătorul. Aceste icoane sunt cusute cu fir de aur și argint. Înainte vreme capul lui Isus era ornat cu 14 granate mici, iar cel al Sf. Ioan c'o pietricică sură. Astăzi, din aceste pietre, se află numai șapte.

Deasupra tabloului amintit și anume la cornul de sus al genuncherului, se află o cruce, iar la ambele părți câte un înger îngenunchind.

De ambele părți a Mântuitoriului se află Invierea lui din morți și Înălțarea lui la cer, iar dedesupt Adormirea Maicei Domnului.

Cornurile genuncherului sunt ornate cu câte un canat de mătasă. El este taxat numai cu 300 coroane.

10) Un epitrahil arhieresc⁷⁾ de atlas roș cusut cu fir de aur și argint și mătasă. Pe el se închipuește sus, la mijloc, Mântuitoriul, iar de-o parte și alta arhanghelii Mihail și Gavril, apoi arhanghelul Gavril și Maica Domnului și mai mulți sfinți și părinți. Pe epitrahil aflăm următoarea inscripție slavonă; care în traducere zice:

„Acest epitrahil l-a făcut doamna Marghita la sf. Suceviță pentru sufleția lui Simeon Voevod”.

2) L. c., pag. 45, No. 73.

3) L. c., No. 74.

4) L. c. No. 75.

5) L. c., pag. 45, No. 71.

6) L. c., pag. 41, No. 59.

7) L. c., pag. 42, No. 62.

Acest foarte prețios obiect este foarte iscusit lucrat și bine conservat și a fost taxat numai cu 800 coroane.

11) Un epitrahil arhieresc¹⁾ de-o materie albastră deschisă, cusut cu fir de aur și argint și cu mătăasă. El era înfrumusețat sus cu icoana Mântuitorului, care a căzut. Pe el aflăm icoanele: Doi îngeri, Maica Domnului, arhanghelul Gavril, sf. Grigorie, Ioan și Vasile, părintele Nicolai și sf. Aftanasie și Chiril. Aceste icoane cusute fiecare îndeosebi din fir de aur și argint și mătăasă au fost aplicate la epitrahil, care este compus din două părți. Aceste părți se țineau la un loc de nasturi din cari astăzi numai unul a rămas. Jos latarnă de epitrahil 3 canafuri de mătăasă. Acest antic epitrahil, de bună seamă un dar de-al Movileștilor, este taxat numai cu 600 coroane.

12) Un văzduh²⁾ de bracat galbăn întreșut cu aur. În mijloc se află o cruce cusută cu mătăasă roșie, în sus și jos cu atlas roș întunecat, iar pe delături cu mătăasă. Văzduhul este captușit cu pânză cenușie închisă. Sus și jos pe atlasul tiviturei, se află următoarea inscripție cusută cu fir de aur:

„Acest acoperemânt l-a făcut doamna lui Simeon Voevod”. Probabil că acest acoperemânt a fost lucrat de însăși mânele doamnei Marghita. Cu toate că acoperemântul are mare valoare artistică și istorică, a fost taxat numai cu 50 coroane.

13) Un văzduh de atlas albastru-deschis pe care se închipuește Mântuitorul la sf. altar, unde comunică din potir pe 6 apostoli și pe arhanghelul Gavril. Mai sus vedem soarele, luna și mai multe stele cusute cu fir de aur și argint.

Pe marginea de sus a văzduhului se află următoarea inscripție, cusută cu fir de aur și argint:

„A dat și ucenicilor și apostolilor săi, zicând: beți dintru acesta toți acesta este sângele meu al legii celei noue care pentru voi și pentru mulți se varsă pentru iertarea păcatelor”, iar pe marginea de jos:

„Cu mila lui Dumnezeu Io Ștefan Voevod a făcut acest acoperemânt pentru biserica sfântului făcătoriu de minuni și arhierarh Nicolai, care este în Rădăuți la anul 7001 (1493)”⁴⁾.

1) Manasterski, l. c., pag. 43, No. 63.

2) L. c., pag. 45, No. 64.

3) L. c., No. 72.

4) Melchisedec, l. c., pag. 54 și Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 209 și ilustrațiunea No. 45, pe când Manasterski, l. c. ex 1907, pag. 828, No. 56, susține greșit, că ar fi un acoperemânt pentru potir.

Acoperemântul se păstrează în Sucevița sub No. 249 ex. 1863.

14) Un acoperemânt (proschinitar) pentru analoghion²⁾ de atlas vișiniu, cusut cu fir de aur și argint veritabil. El este tivit c'o materie verde în flori, căptușit cu nanking verde și înzestrat peste tot cu flori și frunze. Și acest obiect se pare a fi un dar al Movileștilor. El este taxat cu 500 coroane.

15) Un acoperemânt pentru analoghion¹⁾ de acsamit roș întunecat, cusut cu aur și înzestrat cu frunze de mătasă, taxat cu 100 coroane.

16) O perdea pentru ușile raiului³⁾ de mătasă și brocat de aur cu chipul Mântuitorului, care binecuvântă cu ambele mâni. Pe tivitura de atlas verde dimprejur se află inscripția cusută de mâna doamnei Marghita:

„Această perdea a făcut-o Io Simeon Movilă Voevod și a înfrumusețat-o doamna Marghita în zilele fiului ei Gavril Voevod”.

Din această inscripție concludem, că perdeaua s'a făcut între anii 1606—1608, când Simeon Movilă a domnit în Moldova, însă s'a prevăzut cu inscripția și ornamente de însăși doamna Marghita pe timpul candidaturii la domnie a lui Gavril, fiul lui Simeon Movilă, între anii 1608—1611, când domnia în Moldova vărul lui Gavril, adică Constantin Movilă.

Perdeaua este taxată cu 3000 coroane și măsură 250 cm în lungime și 170 cm în lățime.

17) O perdea³⁾ de aceeași materie ca cea anterioară, căptușită c'o materie sură întunecată, taxată cu 50 cor.

18) Un acoperemânt⁴⁾ pentru cap de femeie de mătasă roșie, căptușit în timpul cel mai nou cu pânză albă. La mijloc se află cusută stema Moldovii, apoi Sf. George ucigând balaurul și acelaș vindecând pe un tânăr. Toate aceste tablouri sunt efectuate cu cusuturi de fir de aur și argint și de mătasă. Și acest obiect de proveniență Movilească este taxat numai cu 400 coroane.

19) Acoperemânt⁵⁾ pentru cap femeesc de mătase roșie la margini, cu mătasă albă, aur și argint. El este taxat cu numai 600 coroane.

20) Alte două acopereminte⁶⁾ la fel cu cel anterior, taxate cu câte 50 coroane.

1) Manasterski, l. c. ex 1917, pag. 819, No. 6.

2) L. c. ex 1908, pag. 46, No. 77.

3) L. c. No. 78.

4) L. c., pag. 47, No. 81.

5) L. c., No. 82.

6) L. c. No. 83.

21) Un ștergar de mătasă⁷⁾: cusut pe ambele părți cu fir de argint și mătasă. El este foarte vechiu și se crede c'a fost purtat ca brâu de vreo domniță. A fost taxat numai cu 50 coroane.

22) O față de masă⁸⁾ cusută cu ornamente de fir de aur și mătasă. Ea este taxată cu 50 coroane.

23) O naframă⁹⁾ de mătasă sură, cusută pe ambele părți cu argint și mătasă. Cu toate că este un obiect antic, a fost taxată cu 20 coroane.

24) Un antimis de atlas roș întunecat, căptușit cu simplă pânză verde de casă. În mijlocul lui se află o cruce patriarhală cu 3 ramuri, care în mijloc este ornată c'o cunună de laure. În dreapta crucii stă lancea, iar în stânga trestia cu buretele în vârful. Jos, pe lângă cruce, se află câte un ulcior în formă grecească. Deasupra crucii stă soarele și luna. În cele 4 cornuri ale antimisului sunt inițialele celor 4 evangeliști, iar sub postamentul crucii se află un cap de mort. Restul spațiului depe antimis este ocupat de următoarea inscripție slavonă scrisă cu litere unciale:

„Altariul domnului D-zeului și Mântuitorului nostru Isus Hristos cu prezența sf. duh și s'a început, s'a zidit și sfârșit acest hram cu numele Adormirea precinstitei și prebinecuvântatei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pure fecioarei Maria, s'a sfințit cu mâna presfințitului arhiepiscop chir Anastasie, fiul lui Crimca, mitropolitul Sucevii, în zilele dreptmăritoriului și de Hr. iubitorului domnului nostru Io Constantin Movilă Voevod, cu mila lui Dumnezeu domnul țării Moldovii și cu preiubitului maică doamne Elisaveta, doamna răposatului Io Ieremie Movilă Voevod și cu preaiubiții săi frați Io Alexandru și Bogdan Voevozi, în anul 7118 (1610), August 15”.¹⁰⁾

Antimisul tras la inventar sub No. 246, este taxat cu 300 coroane.

25) Acoperemânt de mătasă deschisă pentru s. potir în forma s. cruci. El este cusut cu aur, argint și mătasă. În mijlocul acoperemântului este închipuit Mântuitorul Hristos zăcând pe discos, pe ambele părți câte cinci îngeri, dintre cari doi apără trupul domnului cu ripida, iar pe la margini arhanghelii: Mihail, Uriel, Gavril și Rafail.

7) L. c., No. 84.

8) L. c., No. 85.

9) L. c., No. 86.

10) Cf. Dan, I. c., ilustrațiunea No. 15 și Manasterski I. c. ex 1917, pag. 828—9, No. 57.

Pe marginea de jos a acoperemântului aflăm următoarea inscripție slavonă cusută cu fir de argint:

„Aminteste Doamne pe robii tăi dreptnăritorii și de bun neam Ioan și Ecaterina întru împărăția ceriului”¹⁾.

Acoperemântul este taxat cu 250 coroane.

26) Acoperemânt pentru potir²⁾ de acsamit verde cusut cu aur, argint și mătăasă. Marginele lui sunt ornate cu



George Movilă Arhiepiscopul și Mitropolitul
Moldovei.

frunze de mătăasă roșie. Pe el se închipuește trupul Domnului zăcând pe discos și pe ambele părți 2 îngeri, sus zboară 2 serafimi, iar pe la cornuri se află 4 arhangheli. El este prețuit cu 250 coroane.

1) Manasterski, l. c. ex 1908, pag. 42, No. 60.

2) L. c., No. 61.

27) O *shimă*¹⁾ de chitai negru căptușit cu pânză neagră. Aceasta se întrebuițează spre înveșmântarea shimăicilor, este ornată cu multe citate din sf. scriptură scrise în limba slavonă. Ea a fost prețuită cu 300 coroane.

I. Portrete.

1) Portretul lui George Movilă²⁾, episcopul de Rădăuți și apoi mitropolitul Moldovii. El este închipuit



Petru Movilă Mitropolitul Kievului la a. 1633.

îmbrăcat într'o mantie verde, ținând cărja arhierască în mână. Camelauca, care-i acopere capul, este ornată la frunte c'o cruce. Portretul lucrat pe pânză în oleiu este

1) L. c., pag. 44, No. 66.

2) Cf. ilustrațiunea și Manasterski, ex 1907, pag. 821, No. 24. Inițialele titlaturii sunt luate după cele ale lui Petru Movilă, în-duse în Euchologiul lui (Molitvenic) din 1646. — Ele însumă: George Movilă, Arhiepiscop-Mitropolit, Kievului-Galiției, Exarh-Constantinopolui, Arhimandrit-Pecearski.

încadrat în privazuri de lemn verzi cu aur. Portretul are dimensiunile 185/111 cm, iar cu cadre cu tot 2 m+1.37 m. Pe portret aflăm literele: G-M, A-M, K-G, E-K, A-P și stema Movileștilor. El a fost lucrat în anul 1837 de pictorul Carl Renner din Cernăuți, după un portret vechiu din 1600, este taxat cu 400 coroane și poartă No. 475. Astăzi atârnă, el în sala pentru oaspeți, iar mai înainte vreme se afla pe păretele din stânga polușnicului.

2) Portretul lui Petru Movilă¹⁾, arhiepiscopul și mi-



Petru Movilă Mitropolitul Kievului
(la bătrânețe).

tropolitul Kievului. El este înfățișat în veșminte arhieresti, cu stema Moldovii și Munteniei și cea a Movileștilor. Portretul s'a lucrat în anul 1824 după unul vechiu din anul 1630. Mărimea lui este de 220/110 cm și este prins în cadre de lemn dat cu verde și aur. Astăzi se află el în sala pentru oaspeți, pe când mai înainte vreme atârna pe un părete din polușnicul mănăstirii. Portretul poartă No. 474 și este taxat cu 600 coroane. Și

1) Cf. Enăceanu, I. c.

acest portret are inițialele de sus, numai că litera primă este:

3) Portretul lui Ștefan cel Mare, lucrat în anul 1845 de pictorul din Suceava, Laurentie Fialkowsky, este prins în cadre aurite. El atârnă în sala pentru oaspeți, poartă No. 24/I ex. 1863 și este taxat cu 200 coroane.

4) Portretul episcopului Hacman Eugenie, prins în cadre aurite. El este taxat cu 400 coroane.

5) Portretul egumenului Ghenadie Zaharovici, în cadre negre, prețuit cu 150 coroane.

6) Portretul egumenului Varnava Șindelar în cadre aurite, prețuit cu 150 coroane.

7) Portretul mitropolitului Teoctist Blejevici în cadre aurite, în preț de 150 coroane.

8) Portretul egumenului Dositei Tișcovici în cadre aurite, prețuit cu 150 coroane.

9) Portretul arhimandritului și egumenului Filaret Bendeschi, din anul 1825, taxat cu 300 coroane.

10) O copie a portretului arhimandritului și egumenului Ilarion Filipovici, din anul 1900, prețuită cu 200 coroane.

K. Cărți vechi bisericești.

A. Manuscripte slavone.

1) Un Triod slavon pentru luna Decembrie, scris semi-uncial pe pergament, în format folio. Pe ultima foaie se află următoarea notiță:

„Această carte numită Triod dela mijlocul înjumătățirii și până la duminica tuturor sfinților a binevoit dreptmăritoriul și de Hr. iubitoriul și singur stăpânitoriul domnul Io Ieremie Movilă Voevod și l'a făcut și l'a dat nouziditei sale mănăstiri numită Sucevița, unde este chram mărita Inviare a lui Hs. D-zeul nostru întru amintirea domniei sale în anul 7114 (1606), luna Maiu 1.

Și s'a săvârșit domnia sa în acelaș an, luna Iunie 30, în ziua Soborului sfinților apostoli și a trecut din această lume deșartă cătră doritul Hs., vecinica pomenire domniei sale, și mai bine ni-ar fi fost să nu fi răsărit soarele, decât să dispară din ochii noștri dreptmăritoriul și puternicul și înduratul domn, vai, vai cine ne-a despărțit de atâtea bunătăți ale domniei sale, fiind atunci arhieru în țara Moldovii presfințitul domn Teodosie Barbovschi, mitropolitul Sucevii, care a fost îndreptător acestor sfinte cărți. Prohor.

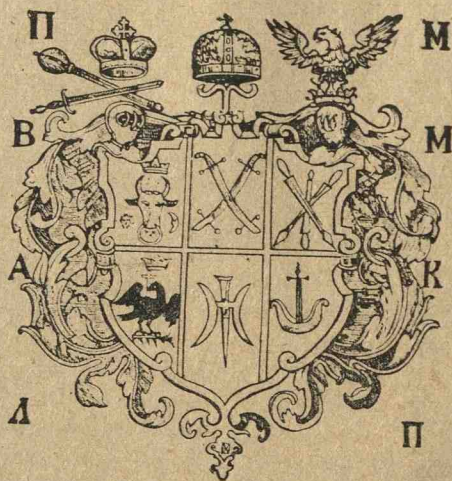
1) Melchisedec, l. c., pag. 56 și Kozak, Inschriften, pag. 169, No. 1. Melchisedec descifrează criptograma cu cuvântul călugăresc „Prohor”.

Cartea este prevăzută cu vechiul No. 300 și cu 433 ex. 1863.

2) Un Minci slavon pentru luna lui Decemvrie, scris pe hârtie în format folio. Pe ultima foaie aflăm notița: etc.²⁾, ca și în Triodul de sus. Cartea poartă vechiul No. 66, b. și 432/II ex. 1863.

3) O carte de cântare slavonă, în cvart, scrisă pe pergament cu inițiale roși, numită de fericitul episcop Melchisedec greșit Nagramin³⁾, care cuprinde slujba paștelor, paraclise, irmoase și psalmi pentru mărimuri. Pe verso primei foi aflăm următoarea notiță:

„Smeritul în Episcopie chir Teodosie Barbovski, episcopul de Rădăuți, cu ajutorul lui Dumnezeu și din inimă arzătoare cu a noastră bunăvoință am dorit și am făcut



Emblema lui Petru Movilă 1628.

această carte pe pergament din dreapta noastră avere pentru praznicul sfințelor paști și cinstitul paraclis și irmoase și psalmi aleși cu pripele și am dat-o la sfânta biserică a mănăstirii Sucevița, unde este hramul Inviării Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Isus Hr. întru amintirea sa și a părinților noștri. Iar cel ce ar îndrăzni să iee sau schimbe din sfânta biserică sau s'o vândă, unul ca acela să nu fie iertat de sfântul și cinstitul hram și de precurata lui Maică și de toți sfinții plăcuți ai lui Dumnezeu și neertat și de smirenia noastră și sub tare blăstăm. In anul 7112 (1604), Maiu 25.

2) Melchisedec. I. c., pag. 55—57.

3) L. c., pag. 57, No. 11.

Cartea, legată în piele, este înscrisă la inventar sub No. 434 (68).

4) Un manuscript slavon în octav foarte mic, bine legat, care cuprinde canonul crucii, înviării, nașterii, întimpinării, înălțării, adormirii și sâmbetii. El este înregistrat sub No. 449/I și provine din secolul al 16.

5) Un manuscript slavon.

El poartă No. 419 ex. 1863, este un tractat aseatic a lui Petru Damaschinul, scris pe hârtie și are la fine o foaie de pergament.

6) Triod, manuscript slavon, fără titlu, pentru lunile: Septemvrie—Aprilie, sub No. 428 ex. 1863 (62). El este scris semiuncial pe hârtie folio.

7) Ivan Zlatoust, manuscript slavon, fără titlu, sub No. 427/II ex. 1863 (61, b). El este scris pe hârtie în sec. 16 și a fost proprietatea Moldovei.

8) Arătarea faptelor apostolilor, manuscript slavon, scris uncial, pe pergament, cu litere aurite. Pe ultima foaie aflăm notițele:

„† Acest Prazin s'a îngrijit să se înocască și lege a doua oară smeritul Anastasie, episcopul de Rădăuți, în zilele dreptmăritoriului domnului nostru Ion Vasile Voevod în anul 7150 (1641), Sept. 23, însuș Ivanco scriitorul m'am trudit scriind”¹⁾.

„† Acest Prazin l'a scris cu mâna mult păcătosul popă Ieremie din Badenți, în 15 a lunei Iunie s'a sfârșit”.

„In anul 7052 (1544), Ianuarie 22 am ajuns cu ritualul la finea cărții aceștia, însuș Teodosie cu Anastasie, diaconul și învățacelul”.

Cartea poartă No. 424/I ex. 1863 (58, a).

9) Praziiu slavon, scris uncial pe pergament folio, cu cheltuiala mitropolitului Teofan, de diaconul Michail, în Voroneț, la anul 7052 (1542—3). El poartă No. 4224/II și este taxat cu 5000 cor.

10) Praziiu slavon scris semiuncial pe hârtie în secolul 16. El se află sub No. 424/III.

11) Irmologion slavon scris pe hârtie. Cartea poartă No. 448/III ex. 1863. Ea este scrisă în sec. 17, cu semiunciale. Inceputul și finea lipsește.

12) Cuvântări evanghelice tâluite de Ioan gură de aur. Cartea scrisă pe hârtie folio este înscrisă sub No. 427/III a 1863, (61, c.). Scrierea este semiuncială și cartea provine din sec. 16.

13) A pustnicului Ioan Casian, carte scrisă pe hârtie în sec. 18 și aflătoare sub No. 422 (56).

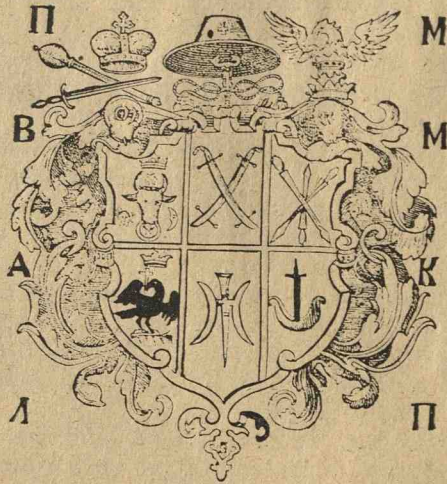
1) El este al II-lea cu acest nume și a arhipăstorit la Rădăuți din 1639—1645. cf. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 81.

14) Faptele apostolilor, scrise pe hârtie. Cartea este înregistrată sub No. 424 (58, C).

15) Zlataust, manuscript slavon, scris semiuncial în secolul 16, pe hârtie, în 30 Martie 7091 (1583). El a fost dăruit, după notița dela finea cărții, la Sucevița, de Nil, proegumenul dela Slatina. Tot acolo se mai află o notiță în care se zice, că în 29 Octomvrie 7129 (1620) s'a simțit în Sucevița un cutremur de pământ. Cartea poartă No. 427/I (61, a.).

16) Ioan Zlataust, manuscript pe hârtie, sub No. 426/I (60, a), scris semiuncial în sec. 16.

17) Slujba dumnezească. La mijlocul cărții, scrisă pe hârtie, pe marginea de jos se află notița:



Emblema lui Petru Movilă 1630.

„Cu învoirea Tatălui și ajutoriul presfântului Duh, această carte numită cu numele Liturghie și a cumpărat-o mulțpăcătoșul și nevrednicul ierei Ieremie, fost protopop la ținutul Hotinului și cu soția sa Maria și cu copiii anume Nicolai, Miron, Eutimie, Irina, Catrina, Nastasia și răposatele roabele lui D-zeu Ana, Agafia și cu tatăl meu Roman și maica Sofica și cu fiii lor Georgie și Clementie, ierodiaconul Vasile, Nastasia, Andronie, Gavril și răposații robii lui D-zeu Carp, Eudochia din ținutul Dorohoiu în satul Adașeni¹⁾ și am dat pentru această liturghie 1000 ugi, ca să fie tuturor celor scriși amintire-

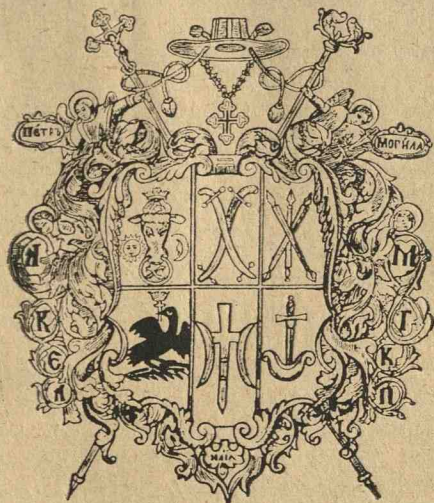
1) Acest sat, situat pe Bașău, există și astăzi, cf. Frunzescu, Dicționarul, pag. 2.

și părinților noștri în zilele dreptmăritoriului și de Hristos iubitoriului domnului nostru Ioan Vasile Voevod în anul dela facerea lumii 7158 (1650), iar dela nașterea tru-pească a Domnului Dumnezeuului și Mântuitoriului no-stru Is. Hr. 1650, cruugl soarelui 18, curgerea lunei 14, indictul 4, însă¹⁾ din luna Fevruarie 22-a zi”.

Cartea este înregistrată sub No. 436/II (70, b), scrisă în sec. 16 pe hârtie de format quart.

18) Slujba dumnezească, manuscris în quart mic pe pergament. La finea cărții se află notița:

„Această sf. carte Liturghia au binevoit și o au făcut dreptmăritoriul și de Hs. iubitoriul și singur stăpânitoriul domn Ioan Ieremie Movilă Voevod și au dat-o nouziditei



Emblema lui Petru Movilă 1664.

sale mănăstiri numită Sucevița, unde este hramul mă-riritei Inviării a lui Hr. Dumnezeuul nostru, întru amintirea domniei sale în anul 7115 (1607), luna Iulie a 4-a zi.

Atunci a arhipăstorit în pământul Moldovii smeritul în arhiepiscopie chir Teodosie Barbovski, care a îndreptat această carte din dragoste pentru Hristos”.

Pe prima foaie verso a cărții aflăm notița:

„L-am aflat zăcând în Sucevița pe ieromonahul Isaie așijdere și pe Lazăr”.

Cartea executată în aur, colori și arabescuri, numără 126 foi, este legată în piele roșie și poartă No. 431/I (70, a). Ea este taxată cu 2000 coroane.

19) Tipic, manuscript slavon scris cursiv, pe hârtie for-mat quart mic. Scrisoarea e foarte mică, cu roș și negreală

verzie, care este cam ștearsă. Cartea este legată în piele întinsă pe table de teiu. Pe prima foaie aflăm notița:

„Această carte o a făcut episcopul George Movilă”, iar pe verso acestei foi notița:

„Smeritul ieromonah Enoh fiind eclesiarh a sf. mânăstiri Sucevița, în anul 7104 (1606), luna Iulie în a 22-a zi a scris aice pe numele Ioan zugravul și fratele lui Sofronie și a răposat ieromonahul Visarion igumenul în zilele dreptmăritoriului domn Io Ieremie Voevod cu mila lui D-zeu domnul țării Moldovii”.

Pe ultima foaie aflăm notița:

„In anul 6939 (1421), Martie 24 am sfârșit”. După această notiță, acest tipic este cea mai vechie carte aflată în mânăstirea Sucevița. Ea este trasă la inventar sub No. 431 (65).

20) Trebnic manuscript în octav de hârtie, scris semiuncial în sec. 16, No. 443/I (77, a).

21) Trebnic manuscript în octav de hârtie foarte defectă, semiuncial din sec. 15. No. 443/II (77, b).

22) Irmologion slavon, manuscript pe hârtie quart mic. Este scris în sec. 15—16. No. 445 (79).

23) Apocalipsis sau Oterovenie scris pe hârtie octav mare, în sec. 15, No. 421 (55).

24) Regulament, manuscript scris semiuncial pe hârtie folio în anul (1662), pe timpul lui Istrate Dabija Vodă. No. 429 (63). Pe foaia 42 aflăm notița:

„Cu învoirea Tatălui și cu ajutoriul Fiului și săvârșirea sf. Duh + Această carte numită regulament am cumpărat-o eu Solșno și cu Vasile din Samchovăț, cu soția sa Tatiana și cu copiii săi pentru ertarea păcatelor și a părinților lor în zilele domniei îndurării sale Io Istrate Dabija Voevod, domnul țării Moldovii pe timpul stăpânirii îndurării sale domnului Miron părcălabul Hotinului în anul 1662 și a vândut-o Cozma nou botezatul dascăl din Hotin dela biserica precuvioasei Paraschive”.

25) Minei, manuscript din sec. 16, pe hârtie folio. No. 430 (64).

26) Tarstvenicul lui Dariil, litopiseț sârbesc, scris pe pergament. El să fie scris de monahul Azarie în anul 1567. Pe foaia 40 aflăm notița:

„Arhimitropolitul George Movilă — în 4 Martie 7073 (1565)”.

La finea cărții se află următoarea notița: In anul (7075—1567), apoi cu altă scrisoare:

„Acest letopiseț l-a cumpărat Georgie Movilă, mitropolitul Sucevii și l-a dat la mânăstirea din Sucevița, unde este hramul Inviării Domnului Dumnezeuului și Mântuitoriului nostru Is. Hr. și cine va voi să-l iee dela

mănăstire să fie blăstămat de sf. hram". Cartea poartă No. 420 (54).

27) Invățătură pentru ecleziarhi. Manuscriptul este scris pe hârtie în quart de ierodiaconul Gherman la 1794. No. 435/II (69, b).

28) Tipicul slujbei bisericesti pe un an, No. 435/I (69, a).

Pe perețele dela fine aflăm notița:

„Nicolai episcopul Rădăuțului". Cartea este scrisă semiuncial pe hârtie folio¹⁾.

29) Minei pentru luna lui Maiu. Manuscriptul slavon scris semiuncial pe hârtie folio. La mijlocul cărții se află următoarea notița:

„Acest Minei pentru luna lui Maiu l-a făcut Teodosie Barbovski, episcopul de Rădăuți și l-a dat la mănăstirea Sucevița ca rugă sie și părinților săi, în anul 7112 (1604), luna Iunie 25".

Pe dorso a ultimei foi din carte aflăm notița:

„In anul Domnului dela zidirea lumii lui Dumnezeu 7173 = 1665 și dela întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, în luna lui Maiu 30 am sosit la Sucevița ierodiaconul Arsenie, ierodiaconul Varlaam, monahul Veniamin". Cartea poartă No. 432/I (66, a).

30) Faptele apostolilor, manuscript slavon pe pergament, înfrumusețat cu arabescuri foarte frumoase în culori. Pe ultima foaie a cărții aflăm notița:

„Cu poronca și darea presfințitului mitropolit Teofan s'a scris acest praxin și l-a dat la biserica, unde este hramul domnului Dumnezeu și a precuratei lui Maice și a sf. și măritului marelui mucenic Georgie din mănăstirea Voroneț, ca să-i fie lui amintire pentru nesfârșitii veci, și s'a scris de mâna diaconului Mihail și s'a săvârșit în anul 7052 = 1543, luna Decembrie 21".²⁾

Manuscriptul este tras la inventar sub No. 424 (58, b).

31) Viața sf. Ioan Scholasticul, manuscript slavon, fără titlu. Pe ultima foaie aflăm notița:

„Ioan Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu domnul țării Moldovii", apoi 1734, August 20 și o notiță polonă. No. 437 (71). El a fost scris de călugărul Amon din

1) Se pare că a fost scris în anul 6939 (1431), după mărturia Inventariului vechiu. Tot acest inventar ni spune, că mănăstirea a posedat un Penticastar pe pergament dela Ieremie Movilă din 7114 și o Carte a psalmilor, tot dela acest domnitor, în quart, din anul 7115.

2) După inventarul cel vechiu să se fi aflat în Sucevița și un alt exemplar al Faptelor apostolilor, tot pe pergament, din Rădăuți, dela anul 7051 (1542).

Moldovița semiuncial, pe hârtie format quart, în 7005 (1596) și dăruit Suceviței.

32) Molitvenie, manuscript slavon, care la fine are notița:

„Acest sf. molitvenic l-am jertfit noi smeritul Teodosie Barbovski, arhiepiscop și mitropolit al Sucevii în această țară a Moldovii din averea noastră dreaptă și de Dumnezeu dăruită și l-am făcut ca să ni fie amintire pentru sufleția noastră și a părinților noștri și pentru vecinica pomenire și l'am dat la mănăstirea din Sucevița, ca să fie nestrămutată nici când în veci din sf. biserică. Iar cine ar cuteza să-l schimbe sau cu oareșicare șireclie să-l iee și să-l vândă, să fie blăstămat și neertat de Domnul Dumnezeu și de smerenia noastră. În anul 7114 (1606), luna lui Iunie 5”.

Cartea este trasă la inventar sub No. 440 (74).

33) Viața sfinților. Cartea scrisă semiuncial în sec. 15—16, pe hârtie folio mic este defectă și poartă No. 444 (78).

34) Tipicul slujbei bisericesti, scris semiuncial în sec. 16 pe hârtie quart mare și este tras la inventar sub No. 438 (72).

35) Ceaslov slavon scris uncial în sec. 16 pe hârtie. El este foarte defect și poartă No. 441 (75).

36) Două Irmologhioane scrise pe hârtie quart mic, unul cursiv și altul semiuncial, în sec. 17 și 18. Ele sunt inventariate sub No. 448/I + II ex. 1863.

37) Un Pomelnic scris pe 22 foi de pergament, în quart, cu vignete aurite, 2 foi dela început însă și 45 dela fine sunt scrise pe hârtie. Cartea este legată în piele. Pomelnicul a fost început la 3 Septembrie 1580/1 de Georgie Movilă. El poartă No. 740/II ex. 1863.

38) Pomelnic scris în limba slavonă pe 12 foi de pergament și una de hârtie groasă, la început lipită de pereții de piele în cari sunt întipărite flori aurite și 10½ foi de hârtie la fine, dintre cari 3 sunt nescrise. Mai târziu s'a adăogat cărții, care are o formă lungăreață și mărimea de 11.7+3.7 cm, o coală de hârtie pe care se află scrise nume. Cartea poartă No. 740/I ex. 1863 (240, a).

39) Marele Pomelnic al mănăstirii Sucevița, scris pe pergament, înzestrat cu tablouri și flori colorate în limba slavonă. Pergamentul este lipit pe o colosală tablă de lemn. Pe pomelnic se reprezintă Hristos ca judecător, șezând pe scaun, pe ambele părți Maica Domnului și Apostolii, deasupra Ingerii și Serafimii, dedesupt Duhul sf. în chip de porumb. În dreapta stă ceata dreptilor, iar în stânga cea a osândiților. Pomelnicul, care poartă

No. 461, a fost început de George Movilă la anul 7096 (1588). Tablele pomelnicului sunt astfel aranjate, că 2 părți depe margini se pot închide, așa că ele acopăr fața.

40) Irmologion. El este scris în limba slavonă, pe hârtie de mare octav, la anul 1795, în mănăstirea Neamț. El se păstrează sub No. 414.

41) Pravila sf. părinți, scris semiuncial în sec. 15—16, pe hârtie folio mic, cu cerneală roșie. El este defect și poartă No. 446 (80).

42) Pravila sf. Apostoli și Soborarelor, Cernăuți, 1815. Poartă No. 736 (236).

43) Scurtă descriere a Lavrei Adormirei din Pociacov. Manuscriptul din 1859, scris pe 22 foi, a fost adus la Sucevița de Maftei E. Negornyj din Pociacov și dăruit Suceviței de ieromonahul V. Șindilar.

44) Pomelnic slavon zugrăvit pe-o tablă de lemn. El a fost scris în 25 Noemvrie 1772, când a fost sfințit de Dositei, episcopul Rădăuțului. No. 740/III.

B. *Tipărituri slavone.*

1) Irmologhion, fără titlu, sub No. 417, ex. 1863. Viena, 1791, quart.

2) Invățăturile precuviosului părintelui nostru Aba Dorotei, Lavra Pecerska din Kiev, 7136 (1628). Cartea are în prefață o dedicațiune pentru Petru Movilă de Filotei Kizarevicz și poartă No. 353, ex. 1863.

3) Solie către fratele doritor săi i se trimită cuvintele aflate ale precuviosului nostru părinte Aba Dorotei. Cartea, fără titlu, poartă No. 353/II ex. 1863.

4) Trebnic, tipărit în Pecerska Lavra din Kiev în 16 Decemvrie 1646, cu binecuvântarea mitropolitului Petru Movilă. Cartea este în 3 tomi, sub No. 340/I, 340/II și 340/III, ex. 1863.

5) Prolog, Moscva, (1755) Febr. 3, No. 344/I+II.

6) Cartea vieții sfinților, tipărită în Pecerska Lavra în 1689, Ianuar 1700 și Septemvrie 1705, în 3 tomi, No. 343/I+II+III, ex. 1863.

7) Irmologhion Leov, 1709, Mai 25, No. 356, ex. 1863. El a fost dăruit Suceviței de mitropolitul Antonie.

8) Născătoare de Dumnezeu, tipărit în 13 August 1707 în mănăstirea lui Varlaam Vasilievici, din Cernigov, No. 355, ex. 1863.

9) Cuvântări asupra Faptelor sf. apostoli, tipărit la anul 1624 în Pecerska Lavra. No. 350, ex. 1863.

10) Sf. scriptură, testamentul vechiu și nou, fără titlu, sub No. 345, ex. 1863, tipărită în 1581, la Ostrog.

11) *Invățăturile lui Calist*, traduse în rusește de Petru Movilă, fără titlu, sub No. 347, ex. 1863. Ele au fost tipărite în 1637, în Pecerskaja Lavra din Kiev.

12) *Cuvnătări*, fără titlu, sub No. 349, ex. 1863, Kiev 1659.

13) *Invățătura lui Vasilie*, arhiepiscopul Chesarei Capadochiei, fără titlu, No. 348, ex. 1863. Ostrog 1594.

14) *Liturgier*, fără titlu, sub No. 674, ex. 1863, Moskva 1721.

15) *Minunile presf. Născătoarei de Dumnezeu*, fără titlu, No. 251, ex. 1863.

16) *Liturgier slavon*, octav mic, fără titlu, sub No. (44) 338, Kiev 1775 și unul 1806, No. 339.

17) *Desfășurarea datoriilor fiecărui creștin*, Moscva 1754, No. 293.

18) *Trebnic*, tipărit în Pecerska Lavra la 1775, sub No. 384, ex. 1863.

19) *Triod slavo-român pentru lunile Septemvrie—Decemvrie*, fără titlu, sub No. 86.

20) *Cartea s. Isac Sirianul*, Neamț, 15 Octomvrie 1812, sub No. 585 (88).

21) *Acatiste și canoane*, tipărit la 1741 în Pecerska Lavra, sub No. 735, ex. 1863.

22) *Trebnic*, tipărit la 1877, 11 Decemvrie, în Pecerska Lavra, sub No. 32.

23) *Cartea vieții sfinților pentru lunile: Iunie, Iulie și August*, tipărită în Pecerska Lavra din Kiev la anul 1764, sub No. 386, ex. 1863.

24) *Viața lui Paisie*, fără titlu, sub No. 363, 379 și 386, ex. 1863, în 2 exemplare, Neamț, 1836.

25) *Psaltire cu explicări*, tipărit la 14 Noemvrie 1781 în Lavra Pecerska, sub No. 417/5, ex. 1863 (37).

26) *Cartea lui Efrem Syrul*, tipărită la 1701 în Moskva, sub No. 389 (24).

27) *Cartea vieții sfinților*, în 3 tomi, tipărită în Lavra Pecerska la 1764, sub No. 386/I (23, a), 386/II (23, b), și 386/IV (23 d). Cf. No. 23.

28) *Piatra credinții*, tipărită la 1730 în Pecerska Lavra din Kiev, sub No. 351 (9).

29) *Pravila*, tipărită la 1760 în Pecerska Lavra, sub No. (42) 417/11 și alta din 1707, No. 417/10.

30) *Acatistul marei mucenițe Varvara*, tipărit la 1859 în Pecerska Lavra din Kiev, sub No. (41) 417/9.

31) *Faptele sf. apostoli și Apocalipsa*, format mic, fără titlu, sub No. 673 (174).

32) *Canonul Născătoarei de Dumnezeu*, tipărit la 1746, în Lavra Pecerska din Kiev, sub No. 668 (170).

- 33) Cartea sf. sfințitului mucenic Ignat, tipărită la 3 Septembrie 1784 în Moskva, sub No. 634 (136).
- 34) Minunile presfintei stăpâne noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea fecioarei Mariei, fără titlu, sub No. (43), 749/b., quart mic, tipărit la Leov în 1665.
- 35) Liturgia sf. Vasile, fără titlu, sub No. 45.
- 36) Canonul Inviării, tipărit la 1734 în Leov, sub No. 48.
- 37) Triod slavon, fără titlu, pentru lunile: Septembrie-Februarie, sub No. 49.
- 38) Antologhion, tipărit la 1759 în Moskva, sub No. 417 (19).
- 39) Trebnic, tipărit la 1750 în Lavra Pecerska, No. 589 (92).
- 40) Ceasolsov, tipărit la 1748 în Lavra Pecerska, No. 588 (91) și unul din 1764, No. 412.
- 41) Cântări, psalmi și stichuri, Cernăuți 1847, No. 659/I+II/161, a+b).
- 42) Scurtă și adevărată istorisire asupra Rascolnicilor (Lipovenilor) de Platon Atanașcovi, Buda 1848, No. 652/I—IV (154, a+b+c+d).
- 43) Extras din darea de samă a mărturisirii dreptcredincioase pentru anul 1836 (St. Petersburg 1837, No. 638 (140).
- 44) Catichis misionar, 1780, tipărit în Mănăstirea din Potieva, No. 637 (139).
- 45) Psaltire, de Pau. Kenghenței, Buda, 1821, No. 638 (137).
- 46) Pravila monahală, Kiev, 1851, No. 713 (213).
- 47) Expunerea datorințelor vieții monahale de rând, fără titlu, No. 708 (208).
- 48) Liturgier, Lavra Pecerska din 1762, No. 381, și altul fără început, dela începutul sec. 18, No. 417/12.
- 49) Floarea s. Efrem Sirianul, Kiev, 1857, No. 698/198).
- 50) Faptele Apostolilor, tipărit în Moskva la 1759, No. 329.
- 51) Faptele Apostolilor, (tipărit în Kiev la 1752, No. 331.
- 52) Minei lunar, în 12 tomi, tipăriți în Moskva la 1774, No. 333.
- 53) Psaltire, tipărită în Kiev la 1760, No. 366.
- 54) Octoich, tipărit în Kiev la 1768, No. 352.
- 55) Istoria sf. Ioan Damaschin despre Varlaam și Ioasaf, tipărit la începutul sec. 17 de ieromonahul Ioasaf, vicariul mănăstirii Moghilev. Inceputul lipsește. No. 354.
- 56) Liturghier, tipărit în Kiev la 1740, No. 377.
- 57) Minei, în 6 tomi, pe anul întreg, Kiev 1750, No. 387.
- 58) Liturgia înainte sfințită, fără început, sec. 17, No. 417/13.

- 59) Catavesier, slav și grecește, deasupra scrise deșușiri românește, tipărit (?), formatul este de 6/10. No. 670.
60) Expunerea principalelor datorinți ale fiecărui creștin, Moskva 1794, No. 788.

C. Manuscripte române.

- 1). Calendariu pe 112 ani, manuscript în folio, sub No. 734 ex. 1863.
- 2). Floare cuvintelor, cari le cuprinde în sine slujba praznicilor împărătești, etc., peste tot anul, scris în 13 Septemvrie 1783. Pe ea aflăm notița: Ego Samuil Cantor Schul Maister von Ragla ano 1783. Cartea poartă No. 439 (73).
- 3). Canoane, manuscript român defect, No. 447 (81), scris folio în sec. 18.
- 4). Planu pentru întreaga Eparchia Bucovinii, este a sf. mânăstiri Sucevița, s'au prescris la anul 1850, latin-german, No. 576/IV (87, d).
- 5). Pentru clirosul mânăstirilor, No. 576/II+III (87, b+c).
- 6). Planul regulării depe altul vechi, priscriș de ieromonahul Isaie Zugrave în Sucevița la 1 August 1843, dăruit mânăstirii de egumenul Dositei Țișcovici, No. 571/I (87, a).
- 7) Protocele poroncilor bisericesti ex. 1785 și 1800—1830, No. 573/I—VI (85, a—f).
- 8) Catechizație mare clericesc, No. 449/IV (83).
- 9) Bogoslovie scrisă de Teodor Dracinschi, presviter, în 20 Decemvrie 1799, No. 758, ex. 1881 (263).
- 10) Bogoslovie ce a învățat Clericii supt Arhiereul Daniil Vlachovici, Eparhialnic Episcop al Bucovinii, să adresește sau agiorisește Bibliothikii a sf. Monăstiri Sucevița de iscălitul Ghenadie Zaharovici, arhimandrit și igumen la anul 1852, No. 449/III+IV (413).
- 11) Catechetica, scris folio, No. 325 ex. 1829.
- 12) Insemnare asupra tuturor călugărilor ce se află acum în mânăstirea Sucevița din Eparchia Bucovinii, 1785, No. 574.
- 13) Istoria domniei lui Ieremie Movilă Vodă, traducere din izvoare polone, un caiet scris cursiv în secolul al 19-lea, No. 84/b. și al Inv. No. 449/II.
- 14) Istoria domniei lui Ștefan cel Mare, scris cursiv pe hârtie folio. Caiet nelegat, din secolul 19. No. 449/I.
- 15) Pomelnic scris pe hârtie folio și început de Dositei, episcopul Rădăuțului, în 1769. El constă din 30 foi legate în piele și poartă No. 741.

D. *Tipărituri române.*

- 1) Catichizis mic, Cernăuți, 1804, No. (315) 810, rom. slav. german.
- 2) Octoichos, adică Osmoglasnic, Cernăuți, 1804, No. 675.
- 3) Învățătura creștinească, Iași, 29 Septembrie 1850; No. 676.
- 4) Carte folositoare de suflet, fără locul tiparului, ex. 1800.
- 5) Kyriakodromion sau Evangele învățătoare, București, 1732, No. (317) 812.
- 6) Simeon, arhiepiscop Tesalonicului, București, 1765, No. 662.
- 7) Pidalion, Neamț, 1844, No. 370.
- 8) Prolog, Neamț, 1859, No. 173/a+b+c+d, ex. 11.
- 9) Molebnic, adică carte cu rânduiala rugăciunilor pentru Împăratul a toată Rossia, Iași, Iunie 1828, No. 587 (90).
- 10) Besericeasca Istorie a lui Meletie, Iași, 1843, No. 591/I—VII (93, a—h).
- 11) Catavasier, fără titlu, octav foarte mic, legat în piele și *dăruit mănăstirii în (1604)*, No. 679 (172).
- 12) Orologion, adică Ceasoslov bogat, Brașov, 1806, fără No.
- 13) Biblia, Sanctpetersburg, în 15 August 1819, No. 1.
- 14) Scurtă istorisire și chronologia despre Mitropolia Moldoviei, de Neofit Scriban, Paris, 1857, No. 131.
- 15) Cvestia învățaturii publice, de G. Asachi, Iași, 1858, No. 627 (127).
- 16) A sf. Vasilie celui mare cuvânt ce iaste chipul monahicesc, fără titlu, No. 617 (117).
- 17) Iubitoriul de înțelepciune (Învățătură dogmatică), Iași, 1831, No. 610 (111).
- 18) Universalul institut de păstrare, de Ioan Halupca, tradus de Petru Lopulov, Viena, 1846, No. 611 (112).
- 19) Învățături religioase, morale și istorice, Iași, 1844, de arh. Filaret Scriban, No. 595 (97) și 644 (145).
- 20) Istoria sfântă pe scurt, Iași, 1847, de Filaret Scriban, No. 594 (96).
- 21) Azbucoavnă, Neamț, 1847, No. 665 (167).
- 22) Morala creștinească, de F. Scriban, Iași, 1855, No. 664 (166).
- 23) Carte folositoare de suflet, Iași, 1819, No. 660 (162) și București, 1802, No. 811.
- 24) Micul Comenie (româno-german), Czernowitz, 1849, No. 654 (156).

- 25) Bucoavnă, Cernăuți, fără dată, No. 653 (155).
- 26) Psălmii, Neamț, 1836, No. 651 (153).
- 27) Poetice cercări a lui Michail Cuciuran, Iași, 1839, No. 648 (149).
- 28) Despre Holera epidemiască de Costachi Varnav, Iași, 1848, No. 647 (148).
- 29) Almanach de învățătură, de Mihail Cogălniceanu, Iași, 1842, No. 646 (147).
- 30) Sinopsis, adică adunare de multe învățături, Iași, 1857, No. 640 (142).
- 31) Funie, Iași, 1831, No. 645 (146).
- 32) Piatra scandellii de Ilie Miniati, Iași 1844, No. 639 (141).
- 33) Elemente aritmetice arătate firești, de Amfilochie Hotinul, Iași, 1795, No. 632 (134).
- 34) Cinstitul Paraclis a sf. și întocmai cu Apostolii, împăraților Constantin și Elena, fără titlu, No. 696 (196).
- 35) Istoria vest și ost Romanilor, Timișoara, 1857, No. 682 (183).
- 36) Rânduiala hirotoniei arhieresti, Neamț, 1855, No. 683 (184).
- 37) Apologia, Iași, 1803, No. 375 (230).
- 38) Cuvântări bisericești, de Samuil Andrievici, Cernăuți, 1860, No. 729/I+III (229, a+b).
- 39) Raport anual a comitetului pentru înființarea și chfvernisirea bibliotecii țării din Bucovina, 1853, No. 722 (226).
- 40) Prăznuirea solenei desvăliri a chipului împăratului nostru Francisc Iosif I, de Teoctist Blajevici, Cernăuți, 1854, No. 723 (223).
- 41) Lexicon de conversație, de George Asachi, Iași, 1842, No. 716 (216).
- 42) Liturgica, de Samuil Andrievici, Cernăuți, 1860, No. 715 (215).
- 43) Istoria bisericească, pe scurt, de F. Scriban, Iași, 1838, No. 707 (207).
- 44) Constituția pentru împărăția Austriei din 4 Mart 1849, Cernăuți, 1849, No. 703/II (203, b).
- 45) Carte soboricească a clerului Moldovii, din 1 Ianuarie 7260 (1752), No. 697 (197).
- 46) Slujba sf. mucenic Haralambie, Neamț, 1853, No. 702 (202).
- 47) Istoria Greciei, de Catinca Asachi, Iași, 1853, No. 700 (200).
- 48) Ostășirea hristienească, 1859, fără loc, No. 695 (195).
- 49) Manualul adevăratului religios, de arhimandritul Dionisie, Iași, 1858, No. 690 (190).

- 50) Geografia sfântă, București, 1859, No. 691 (191).
- 51) Cuvânt din dumnezeasca Scriptură, Neamț, 1859, No. 689/I—III (189, a+b+c).
- 52) Ceasoslov, fără titlu, No. 678.
- 53) Cuvinte 22 pentru purcederea presf. Duh, Buzeu, 1832, No. 679 (180).
- 54) Carte de pravilă, partea I. Cernăuți, 1807, No. 677/I+II (178, a+b).
- 55) Catavasiariu grecesc și românesc, Buda, 1818, No. 792 (262).
- 56) Checragarion al dumnezeescului și sfințitului Augustin, episcopul Iaponiei, Neamț, 5 Iunie 1814, No. 759 (264).
- 57) A lui Teofilact, arhiepiscopul Bulgariei, Tălcuirea celor 4 Evanghelii, Iași, 1705, No. 365, ex. 1863.
- 58) Chronograf, Neamț, 1837, No. 372, ex. 1863.
- 59) Irmologion, Neamț, 1827, 15 Martie, No. 406, ex. 1863.
- 60) Viața starețului Paisie, 16 Iunie 1836, No. 363 și 379 ex. 1863.
- 61) Tălcuirea Psaltirei de Teodorit, Buzeu, 18 Sept. 1840, No. 374.
- 62) Puțul sf. Ioan Gură de aur, Buzeu, 1833, Iulie, No. 364.
- 63) Chiriadromion, Sibiu, 1855, No. 408 (28).
- 64) Adunarea cazaniilor, folio, Beci, 1793, No. 406 (26).
- 65) Biblia, Blaj, 1795, No. 396 (25).
- 66) Slujba Inviării, Iași, 1846, No. 39.
- 67) Psaltire în versuri a mitropolitului Dositei, fără titlu. Ea a fost tipărită la 1673¹⁾, în mănăstirea din Uniev, din Podolia. La fine s'a adăugat câteva foi din Acaftistul Maicii Domnului, tipărit de mitropolitul Dositei, tot în Uniev, în 1673, No. 633 (135).
- 68) Psaltire a mitropolitului Dositei, Iași, 11 Aprilie (1788=1680), No. 667 (169). Cartea a fost tipărită în limba slavonă și română la 1670²⁾ în Iași c'o dedicație în prefață pentru Duca-Vodă.
- 69) Gazeta Transilvaniei, ex. 1848, No. 739 (239).
- 70) Foaie pentru minte, inimă și literatură, ex. 1848.
- 71) Noul Testament, St. Petersburg, 1847, No. 358.
- 72) Viața fecitului stareț Paisie, Neamț, 1836, 2 exemplare, No. 386.
- 73) Învățătură pentru târnosire bisericii, tipărită în sec. 18, No. 417/14.

1) Melchisedec. O vizită la câteva mănăstiri din Bucovina, pag. 58 și Bibliografia românească veche, București, 1903, tom. I, pag. 211 și 815.

2) Melchisedec, l. c.; Bibliografia, l. c., pag. 226.

E. *Manuscript în limba germană.*

1) Das Kloster Skit in Maniawa, scris germănește și rusește în 1851, constă din 12 foi prinse într'un caiet și se păstrează sub No. 737.

F. *Tipărituri în alte limbi.*

a) *In limba greacă:*

- 1) Ion Matimaticos, Lipsca, 1767, legată în pergament, No. 593 (95).
- 2) Versurile lui David, fără titlu, No. 592 (94).

b) *In limba latină:*

1) Brevarium romanum, No. 253, a+b (751/b), ex. ducali canipi denensi typographeo a. D. 1750.

c) *In limba polonă:*

1) Carte polonă despre Antichrist, Hristos, biserică, etc., fără titlu, No. (313) 808, ex. 1733, fără frontispiciu. Afară de cărțile amintite mai sus, se mai află în biblioteca mănăstirii din Sucevița încă multe alte cărți bisericești folosite în biserică și altele în limba germană de cuprins diferit, cari nu s'au îndus aici pentrucă ele, atât din punct de vedere al vechimii, cât și al istoriei, nu prezintă oarecare interes.

L. *Clopote.*

1) Un clopot mare donat de Ieremie Movilă Vodă în anul 1606¹⁾ și reînnoit în 7 Martie 7228 (1720). El este ornat cu icoana Inviării Domnului și emblema Moldovii, cumpește 900 klgr. și este prețuit cu 5040 coroane. Inscricția depe acest clopot este următoarea:

A) Pe marginea de sus:

„Invierea ta Hristoase Mântuitoriule o cântă îngerii

1) Ieremie Movilă a comandat în 13 Iulie 1598, în Bistrița, pentru clopote, 200 măji de aramă, cari însă au fost confiscate de Mihai Viteazul în 25 August 1600. Apoi cumpără el altă aramă în 21 Iunie 1605. Cf. Hurmuzaki, Documente, XV, pag. 741 și XV₂, pag. 826.

în ceriu și pe noi pe pământ ne învrednicește a te cânta și mări cu inimă curată. Sfântă mănăstire Sucevița. B) Pe marginea de jos: Io Ieremie Movilă Voevod, cu mila lui Dumnezeu domnul țării Moldovii și fiul său Constantin și Alexandru și Bogdan Voevozi, în anul 7114 (1606) și s'a înoit acest clopot în zilele dreptmăritoriului domn Mihai Racoviță cu mila lui Dumnezeu domn al țării, 7228 (1720)".

Clopotul are o mărime de 99/119 cm.

2) Un clopot mai mic c'o greutate de 25 kgr., prețuit cu 1260 coroane și care are o mărime de 70/88 cm. El poartă inscripția:

„Inviarea ta Hristoase Mântuitoriule îngerii o cântă în ceriu, pe noi pe pământ ne învrednicește a te cânta și mări cu inimă curată”.

Pe clopot se reprezintă Inviarea Domnului, sub care se află cuvintele:

În anul 7229 (1721), luna Ianuar, iar pe partea opusă aflăm emblema Moldovii și jos anul = 1720.

3) Un clopot de 40 klgr., taxat cu 804 coroane și c'o mărime de 70/98 cm. Pe el aflăm inscripția latină: Haec campanna fusa est per Georgium Geib et Ioanem Serafin in colonia Kaluszensis circuli Stryensis, 1863.

Pe mijlocul clopotului se află o icoană și apoi inscripția: „Acest clopot s'a făcut pentru Mănăstirea Sucevița în zilele împăratului Austriei Franz Iosif I și Excelenței Sale episcopului Bucovinei Eugenie în anul 1863”.

4) Clopotul numit Blagovistnic = Binevestitor, cumpește 100 kgr. și valorează 580 coroane. El are o mărime de 44/55 cm și poartă inscripția: „+ S'au făcut de George Fogoraș, maistăr din Pătrăuț la mănăstiri Suceviți, 1847”.

5) Un clopot crăpat c'o greutate de 18.50 kgr., taxat cu 108 coroane. El are o mărime de 38/29 cm și poartă inscripția: + e laboratorio Georgii Geib et Ioannis Serafin in Landestrea, 1863.

6) Un clopot dăruit de visternicul Ioan Movilă în anul 7047 (1539), care cumpește 50 kgr. și este taxat cu 292 coroane. El are o mărime de 23/28 cm. și poartă inscripția: „Acest clopot s'a prefăcut pe vremea domnului Varnava Șindilar, igumen acestii mân. Sucevița, 1878”.

7) Un clopot de 13.50 kgr., taxat cu 78 coroane.

8) Un clopot de 7.50 kgr., taxat cu 21 coroane.

9) Un clopoțel de 1.25 kgr., taxat cu 6 coroane.

CAPITOLUL XI.

Mormintele din mănăstirea Sucevița.*A. In despărțitura ctitorească:*

1) In partea stângă a acestei despărțituri aflăm o simplă piatră năsiptoasă, fără oarecare ornamentică, de 87.5 cm lungime și 38 cm lățime și care este prinsă între lespezile pardoselei și nu se rădică de fel deasupra lor. Pe această piatră aflăm următoarea inscripție slavonă: „Acest mormânt l-a făcut și înfrumusețat Io Ieremie Movilă Voevod fiicei sale Zamfira, care a și trecut la vecinicul lăcaș și a fost aici înmormântată în anul 7104 (1596), luna lui Mart a 7-a zi¹⁾).

După această inscripție în acest mormânt odihnesc rămășițele pământene a Zamfirei, fiica cea mai mică a lui Ieremie Movilă, aflătoare ca ultima între copiii amintitului domn de pe tabloul ctitoresc din mănăstirea Sucevița²⁾. Ea a răposat în vârstă de copil fraged.

2) In partea dreaptă a despărțituri ctitorești se află un mormânt înalt de 51 cm, care este acoperit c'o lespede de marmoră sură. Lespedea are o lungime de 2.19 cm și o lățime la cap de 96 cm, iar la picioare de 90 cm. Marginea ei este înzestrată cu un frumos ornament în stil romanic, după care urmează inscripția încadrată de ambele părți, cu margini pe cari aflăm felurite semne. Mijlocul pietrii este înfrumusețat cu ornamente romanice, iar partea de sus cu marca Moldovii, adică un cap de bour c'o stea cu 6 raze între coarne, în dreapta lui luna și în stânga soarele, iar dedesupt insigniile Movileștilor, adică 2 săbii încrucișate. Câmpul menit pentru inscripție este înfrumusețat la toate 4 cornuri cu câte o rosetă. Inscripția sună:

„Această piatră mormântară o a făcut și înfrumusețat domnul Gavril, fost stolnic mai înainte răposatului dreptmăritoriului și de Hristos iubitoriului domnului nostru Io Ieremie Movilă Voevod, cu mila lui Dumnezeu domnul Moldovii, vecinică să-i fie amintirea și fericit răpaosul, în anul 7114 (1606), luna Iunie 30³⁾).

Ieremie Movilă deci a domnit în Moldova din 17 August 1595—30 Iunie 1606.

1) Kozak, Rezultate, pag. 172 și Inschriften, pag. 166.

2) Cf. cap. VII al acestei monografii, nota 2.

3) Kozak, pag. 250—1 și 167 și Dr. D. Onciul, din Bukowina, în Oesterreich-Ungarn in Wort und Bild, pag. 105.

3) Paralel cu mormântul lui Ieremie Movilă Vodă, însă ceva mai aproape de părete, se află în aceeaș parte a despărțiturii ctitorești mormântul lui Simeon Movilă Vodă.

Mormântul are o înălțime de 49 cm și este acoperit c'o lespede de marmoră sură, care măsoară 2,13 cm în lungime și 76 cm în lățime. Ornamentica depe marginea lepezii samănă cu cea depe piatra lui Ieremie Movilă, mijlocul ei însă este ocupat cu inscripția care n'a încăput toată pe margine. Lunga inscripție slavonă ni spune următoarele:

„A răposat robul stăpânului Domnului nostru Is. Hs. Io Simeon Movilă Voevod, domnul țării muntenești și cu bunăvoința lui Dumnezeu domnul țării moldovinești în anul 7113 (1604)¹⁾, luna Septemvrie 14 și a rămas mormântul lui în uitare fără înfrumusețare până ce a binevoit Dumnezeu și a ajuns preiubitul său fiu Io Gavril Movilă Voevod domn pe întâilele scaun al tatălui său în țara muntenească cu maica sa Melania doamna, apoi au scris piatra și au așezat-o în anul 7128 (1620), luna Martie 15”²⁾.

Simeon Movilă Vodă a domnit mai întâi în Muntenia și anume în anul 1599 și apoi în Moldova și anume din Iulie 1606—14 Septemvrie 1607, când muri — se zice — otrăvit³⁾ de cumnata sa Elisaveta, văduva lui, Ieremie Movilă Vodă.

În această inscripție doamna lui Simeon Movilă Vodă se numește Melania. Știut este însă, că numele ei era Marghita. Este deci sigur, că ea, după subita moarte a soțului ei, a primit rasa călugărească și numele „Melania”⁴⁾, adică cea neagră sau cea în doliu și întristată.

B. *In pronaos.*

În pronaos se află în 2 rânduri de morminte acoperite cu pietre mormântare năsipoașe, cari sunt înzestrate cu inscripții, însă șterse de picioarele închinătorilor.

1) Primul mormânt din primul rând nu este înzestrat cu inscripție, ci numai cu 4 rosete, de aceea nici nu se poate ști cine din familia Movileștilor odihnește aici.

2) Al doilea mormânt din acelaș rând este prevăzut c'o piatră năsipoașă, care măsoară 143 cm în lungime

1) Aici este evident o greșală, căci știut este, că Simeon a murit în anul 1607. Greșala trebuie reparată așa: 7116 (1607) 2) Kozak, Resultate, pag. 162—3 și Inschriften, pag. 170.

3) Cogălniceanu, Chroniclele României, I, și Hurmu-zaki, Documente, IV, pag. 291.

4) Cf. Iorga, Studii, VI, pag. 641.

și 52 în lățime. Partea legiveră a inscripției ne spune următoarele:

„Această piatră mormântară a făcut-o domnul Georgie pârălab din Hotin și doamna sa Crestina, fiicei sale doamnei Angelina, care s'a mutat la vecinicul lăcaș¹⁾).

Din această inscripție aflăm, că pârălabul Georgie a înmormântat aici pe fiica sa Anghelina, care a fost măritată, însă nu se știe după cine.

Pârălabul George Izlozeanu a procurat pentru biserica pârălabiei sale din Hotin o evanghelie slavonă în Martie 1598 în Rohatin din Galiția, care a fost ferecată în 22 Martie 1599 în Suceava și care astăzi se află în mănăstirea Putna²⁾. El a fost, după cum se știe, socrul lui Ieremie Movilă, care împrejurare ne explică, cum de și-a înmormântat el pe această fiică în fundațiunea Movileștilor.

1) Primul mormânt în rândul al doilea este mic, căci piatra mormântară măsură 85 cm în lungime și 37 cm în lățime. Inscripția este următoarea:

„Această piatră mormântară a făcut și înfrumusețat domnul Simeon Movilă, hatman și pârălab de Suceavă fiicei sale Teodosia, care a trecut la vecinicul lăcaș și a fost înmormântată aici în anul 7105 (1596), luna Septembrie 28³⁾).

Această fiică a lui Simeon Movilă, după dimensiunile mormântului, trebuie să fi murit în vârstă fragedă.

2) Al 2-lea mormânt este acoperit c'o piatră năsi-poasă, care măsură 140 cm în lungime și 57 cm în lățime la cap și 52 cm la picioare. Cornul ei cel stâng este frânt, iar mijlocul este înfrumusețat cu ornamente brute. Marginea pietrii este înzestrată cu următoarea inscripție slavonă, pe unele locuri ștearsă:

„Această piatră mormântară a făcut-o doamna Irina domnului său Ioan cu numele... și postelnic, care s'a și mutat la vecinicul lăcaș și este înmormântat aici... (în zilele) dreptmăritoriului domnului nostru Io Movilă Voevod... în anul 4)“...

Din această inscripție nu se poate conchide cu siguranță cine este îngropat aici, de oarec tocmai locul numelui de familie a răposatului este șters de picioarele vizitatorilor bisericii.

3) Mormântul al 3-lea este acoperit c'o mică piatră năsi-poasă, 92 cm lungă și 42 cm respective 38 cm lată.

1) Kozak, l. c., pag. 175 și 172.

2) Dan, Putna, pag. 72—73.

3) Kozak, Inschriften, pag. 174.

4) Kozak, Resultate, pag. 173 și Inschriften, pag. 175, cf. și Iorga, Studii, VI, pag. 642.

Ea este înfrumusețată la mijloc cu rosete, iar pe margină jur împrejur îngrădită cu următoarea inscripție slavonă:

„Acest mormânt l-a făcut și înfrumusețat domnul Nicoară, al 3-lea logofăt, fiului său Procopie, care s'a și mutat la vecinicul lăcaș, vecinica lui amintire, în anul 7106 (1597), luna Noemvrie”²⁾.

După dimensiunile pietrii mormântare putem conchide, că Procopie, fiul logofătului Nicoară, a murit în vârstă fragedă de copil. Ce privește pe Nicoară, apoi el ajunsese în 22 Decemvrie 1597³⁾ uricar, când a cumpărat 3 sate, iar în anul 1606⁴⁾ îl întâlnim ca martor într'un zapis. El era înrudit cu hatmanul Isac Balica⁵⁾, prin urmare și cu Movileștii, de unde se explică, că el își înmormântează pe fiul său în mânăstirea din Sucevița.

4) Mormântul al 4-lea este acoperit c'o piatră năsi-poasă, care măsură 136.5 cm. lungime și 53 cm. respective 49 cm în lățime. Cornul ei drept de sus este trânt. Mijlocul pietrii este înzestrat cu ornamente grupate împrejurul a trei rosete. Pe margini se află următoarea inscripție slavonă:

„Această piatră care zace deasupra mormântului a făcut-o și o a înfrumusețat Ana jupânului său Georgie postelnicul, care s'a mutat la vecinicul lăcaș și este înmormântat aici, vecinica lui amintire, în anul 7109 (1600), luna Noemvrie 13”⁶⁾.

Postelnicul George, care este înmormântat aici, este amintit în 10 Mai 1583, apoi în anii 1589 și 1590⁷⁾ ca ceașnic, și deveni abia sub domnia lui Ieremie Movilă postelnic. El a fost în anul 1593⁸⁾ cu boerii Ieremie Movilă și Luca Stroici, cu cari era înrudit la Bozen în Tirol spre a îndemna pe exdomnul Petru Vodă Șchiopul să fugă de acolo la Moldova ca să-și recâștige domnia. Înrudirea lui George, postelnicul cu Movileștii, explică și înmormântarea lui în Sucevița în fundațiunea acestora.

C. In pridvor.

1) In stânga, lângă ușa dela meazănoapte a pridvorului, se află un mormânt acoperit c'o piatră năsi-poasă, care este 124 cm lungă și 56 cm respective 47 cm lăță.

2) Kozak, l. c., pag. 174 și 175.

3) Tocilescu, Revista, I, pag. 226 și Uricariul, XVIII, pag. 227.

4) Iorga, l. c., V, pag. 9, No. 43.

5) Melchisedec, Chronica Romanului, I, pag. 256.

6) Kozak, Resultate, pag. 173 și Inschriften, pag. 176.

7) Ghibănescu, Ispisoace și zapise, I, pag. 162, 185 și 191.

8) Hurmuzaki, Documente, XI, pag. 375—6, No. DXXII.

Piatra n'are nici un fel de ornamentică, numai pela margini inscripția:

„Această piatră mormântară a făcut-o... Ana fiicei sale Maria, care s'a mutat la vecinicul lăcaș, vecinica ei a-mintire, în anul 7118 (1610), luna Fevruarie 1”⁴⁾.

Aici se pare că este înmormântată Ana, fiica postelnicului George, despre care s'a vorbit mai sus.

2) În partea dreaptă a pridvorului, lângă ușa dela meazănoapte, se află un mormânt acoperit c'o piatră nă-sipoasă, care măsură 150 cm în lungime și 79 cm respective 50 cm în lățime. Ea este înzestrată c'o bogată ornamentică, iar pe margine cu următoarea inscripție română scrisă cu litere cirilice: „Această piatră iaste | făcută de iubitoriul | de Dumnezeu Toader Varnav tret | vis și au pus piatră socrului | său Constantin Silion biv vel med | Martă soțul său Nicolai fiul | său Lascar biv vel med | Safta soțul său | Catrina fiica lor let dela Hs. 1765, Mart 1”⁵⁾

Acest Constantin Silion fusese în 9 April 1731 mare medelnicer și staroste de Cernăuți²⁾, după ce fusese în 11 Septemvrie 1726³⁾ logofăt. El era fiul Mariei, fiica lui Ieremie Iora, nepoatei lui Iordachi Cantacuzino⁴⁾.

D. Lângă biserică.

1) Pe partea nordică a bisericii din mănăstirea Sucevița și anume aproape de pavilionul de intrare în biserică, se află o simplă piatră nă-sipoasă, care măsură 67 cm. în lungime și 39 cm în lățime. Mijlocul pietrii este ornat c'o mare cruce cu 6 capete, pe care se află o lance, o trestie și un burete. Inscripția slavonă care urmează are pe la cornuri câte o rosetă:

„Această piatră a făcut-o și înfrumusețat-o singur pentru sine monahul Andonic ca să-i fie lui amintire după răposare, în anul 7127 (1619)”⁶⁾.

4) Kozak, Inschriften, pag. 177 și Iorga, Studii, VI, pag. 643.

1) Kozak, Inschriften, pag. 177 și Dan, Inscriptia depe piatra mormântală a Silionștilor din mănăstirea Sucevița, în Arhiva genealogică, II ex 1913, pag. 68—69.

2) și 3). Iorga, Studii, V, pag. 411 și 409 și Documentele familiei Callimachi, II, pag. 196 și Dr. R. Fr. Kaindl, Geschichte von Czernowitz, 1908, pag. 14.

4) Iorga, Studii, V, pag. 416, *idem*, Boieri și răzeși din Bucovina și Basarabia în Analele Ac. Rom., secț. jst., XXXV, No. 2, pag. 47—48, notă.

5) Kozak, Resultate, pag. 178 și Inschriften, pag. 178.

6) Kozak, Inschriften, pag. 177, Dan, Inscriptia I. c. —

CAP. XII.

Egumenii mănăstirii Sucevița.

Ca primul egumen al Suceviței se numește *Pahomie*, care a egumenit până la anul 1504¹⁾, când s'a suit pe scaunul episcopesc din Rădăuți. Urmașii lui Pahomie în egumenie nu ni sunt cunoscuți până la *Georgie Movilă*, care a egumenit până la anul 1579²⁾, când și el a ajuns episcop la Rădăuți. Unele nume de egumeni ni-au păstrat pomelnicele Suceviței, cari le inducem în notă³⁾, însă aceste nu ni-au păstrat și însemnări asupra timpului când ei au egumenit și de bună seamă că nu și întreg șirul egumenilor dela începutul schitului și mănăstirii Sucevița.

În cele următoare vom înșira numele acelor egumeni despre cari avem date sigure sau cel puțin aproximativ positive.

Visarion, amintit ca egumen în 22 Iulie 1606*), la care dată a murit.

Calistrat, el a fost egumen-archimandrit și chipul lui se află zugrăvit pe perețele apusean din tinda bisericii, ceace documentează, că el era un om cu deosebită evlavie și trecere, chiar la ctitorii bisericii.

Anastasia se pare c'a egumenit pe la anul 1600, căci în 18 Ianuarie 1615⁴⁾ este amintit ca proegumen.

Zaharie trebuie să fi egumenit după *Anastasia*, căci și el este amintit în 18 Ianuarie și 16 Aprilie 1615⁵⁾ ca proegumen.

1) Wickenhauser, Radauz, pag. 11 și Dan, Cronica, pag. 40.

2) Dan, l. c., pag. 51.

3) După pomelnicul Suceviții No. 740 ex 1803: 1) Iov; 2) Ipolit, 3) Serafim, 4) Sasipatru, 5) Venedict, 6) Teofil, 7) Teodul, 8) Antinoghen, 9) Savatie, 10) Iosif, 11) Galaction, 12) Luca, 13) Silvestru, 14) Inochentie, 15) Ieronim, 16) Iorest, 17) Maftodie, 18) Nicodim, 19) Policnet, 20) Damaschin, 21) Parmen, 22) Pavel, 23) Laurentie, 24) Irinarch, 25) Sozont, 26) Filaret, 27) Mihail, 28) Ierotei, 29) Iezechil, 30) Isachie, 31) Ieronim, 32) Ilarion, 33) Ilarion, 34) Hariton, 35) Zinavie, 36) Luca, 37) Axentie, 38) Ieroshimonah Teodorit, iar după pomelnicul No. 740/III ex 1863, foaia 10 verso: Ieromonahii: 1) Calistrat, 2) Georgie, 3) Parfenie, 4) Pahomie, 5) Vasilie, 6) Arsenie, 7) Ermolan, 8) Macarie, 9) Monah Mitrofan, 10) Mardarie, 11) Sârbul Nicanor, 12) Luca, 13) Iov, 14) Olimpie, 15) Ioil, 16) Iosif, 17) Lazar.

4) Cf. Documentul No. 520 al Suceviței din Anexe.

5) L. c. și I. Bianu, Documente românești, I, București, 1907, pag. 28.

*) Cf. No. 431 (65) din mănăstirea Sucevița.

Nicon, care și el este amintit în 18 Ianuarie și 16 Aprilie 1615⁶⁾) ca proegumen.

Pangratie. El a subscris ca egumen în 18 Ianuarie și 16 Aprilie 1615⁷⁾) schimbul mănăstirii Sucevița cu Nichifor Beldiman vel logofăt, prin care i-a dat satul Ne-goestii pe Orbie din ținutul Neamțului, cu iazuri și moară pentru satul Rujinții, pe Ciahur, în ținutul Iașului, cu iazuri și moară pe Ciahur și 100 galbeni și în 1 August 1615^{**)}) a primit dela Ștefan Vodă pentru satul Salca, în schimb, 2 fălci de vie în Cotnar, 700 lei ungurești, un potir de argint și înapoi satul Stănileștii.

El a egumenit un lung timp în Sucevița și a avut multă trecere între poporul din sat, căci acesta i-a păstrat numele lui până astăzi, prin aceea, că a numit dealul vis-a-vis de școală „dealul lui Pangratie”⁸⁾).

Aftanasie. El testează în 12 Fevruarie 1625⁹⁾) schimbul ce l-a făcut mănăstirea Sucevița cu Evlughie, episcopul de Rădăuți și mănăstirea Solca, dându-li-se satele: Hrinceștii, Ceapulini și Iazlovăț pentru: Iobănești și Crăsin 20 Fevruarie 1625¹⁰⁾).

Arhimandritul Serapion, numit hagi, pentru că vizitase locurile sfinte din Ierusalim. El a primit în 12 Ianuarie 1667¹⁾), pentru Sucevița, în dar o casă din Iași dela Ionașcu Cobăleanu și soția sa Antimia și a răposat în anul 1681²⁾) în Muntenia.

Ieromonahul Varnava, care în anul 1695³⁾) a fost în Rusia după milostenie și a murit în 13 Decembrie 1698⁴⁾).

Teofan dovedește în 5 August 1732⁵⁾) drepturile Suceviței asupra muntelui Giumălăul înaintea lui Grigorie Ghica Vodă.

Nicanor, sârb de origine, amintit în Pomelnicele Suceviței din 1857 și No. 740/II.

Pahomie, Vasilie, Arsenie, Ermolaiu, Mitrofan și Mardarie, care ultimul a înscris numele celor 5 precedenți în Pomelnicul Suceviței No. 740/II.

6) L. c.

7) L. c.

8) Comunicat de dl Constantin Chiraș, învățător, originar din Sucevița.

9) Mazereanu, Condica mănăstirii Solca, editată de S. Fl. Marian, Suceava, 1902, pag. 2,9 și Wickenhauser, Solka, Czernowitz, 1877, pag. 91—92.

10) Wickenhauser, l. c.

***) Wickenhauser, Solka, pag. 77.

1) Cf. Documentul Suceviței No. 533 din Anexe.

2) Cf. Pomelnicul Suceviței No. 740/II, foaia 2.

3) Dr. Dragomir, l. c., pag. 64.

4) Pomelnicul citat, foaia 2, verso.

5) Wickenhauser, Kimpolung, pag. 3—4.

Macarie, deasemenea amintit în Pomelnicul citat.

Luca. El a egumenit în anul 1738 și a murit în anul 1748, în vârstă de 100 ani⁶).

Ieromonahul Lazăr, ungurean de origine. El venise la Sucevița din Schitul cel Mare și a murit în 29 August 1739⁷).

Iov, amintit în Pomelnicul Suceviței No. 740/II, pag. 50.

Varlaam, Gavril, Vasilie și Ignatie, amintiți în Pomelnicul Suceviței No. 740/II.

Nicodim, de care se face amintire în documentul lui Ioan Nicolai Vodă din 18 Iulie 1744⁸), prin care se confirmă Suceviței satul Davida, iar în hotarnica Episcopiei de Rădăuți din 26 Iulie 1768⁹) ca „fost egumen”.

Vitalie, amintit în hotarnica Volovățului și Satului mare din 18 Septembrie 1745¹⁰).

Olimpie, originar din satul Cobilnița din Galiția, a egumenit în anul 1750¹¹). El venise la Sucevița dela Schitul cel Mare. Pe timpul egumeniei lui era dchiu al mânăstirii ieromonahul Meftodie¹²).

Iorest, care a scris hotărârea sinodului din anul 1725¹³).

Teofilact se jăluște în 19 Maiu 1756¹⁴) înaintea lui Scarlat Grigorie Ghica Vodă, că oamenii din Davida nu se supun la dijmă. El este amintit în documentul aceluiaș domn din 8 Ianuarie 1757¹⁵), prin care se confirmă Suceviței părți din moșiile: Vlădeni, Scubinți și Dealul lui Vodă.

Isachie, care la anul 1760¹⁶) fusese stareț la schitul Furcoi din Sucevița.

Serapion, amintit în 28 Maiu 1762¹⁷).

Ghedeon, amintit în 30 Iulie 1762¹⁸).

Ioasaș. El a egumenit la finea anului 1762, și în 26 Fevruarie și 8 Aprilie 1763¹⁹); a vândut 4 pogoane de vie Mariei Jitniceroaei.

6) Pomelnicul citat, pag. 49.

7) L. c., pag. 69 și Pomelnicul din 1857, care face amintire și de un arhimandrit Calistru, de un egumen Varlaam, Gavril, Vasile și Ignatie.

8) Cf. documentul Suceviței No. 549 din Anexe.

9) Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 235 și 238.

10) Cf. No. 89 a protocolului de delimitare.

11) Pomelnicul No. 740/II, pag. 51.

12) Wickenhauser, Homor, pag. 131.

13) Erbiceanu, Istoria Mitropoliei Moldovii, București, 1888, pag. 26.

14) Cf. documentul Suceviței No. 554 din Anexe.

15) Cf. documentul Academiei române No. 157.

16) Cf. Pomelnicul Suceviței.

17) Documentul Suceviței No. 583/18 din Anexe.

18) Cf. documentul nenumărat (No. 17) din mânăstirea Putna.

19) Cf. inscripția de pe Patena Suceviței No. 28.

George, care se pare c'a urmat acestora, căci este numit proegumen atât în 26 Iulie 1768²⁰⁾, cât și 11 Iunie 1776²¹⁾.

Dositei și *Ioil*, amintiți în anul 1767²²⁾.

Ioasaș a II-a oară, amintit în 1 August 1772²³⁾, căci în 26 Iulie 1768²⁴⁾ îi zic fost egumen și arhimandrit.

Parfenie. El fusese protopop în Cerepcăuți²⁵⁾.

Gurie Maximov, I-a oară, amintit în anul 1765 într'o notiță de pe fereastra din polunoșnic și în 26 Ianuarie 1766¹⁾ el a intervenit ca proegumen în 15 Fevruarie 1782²⁾, cu ocaziunea delimitării moșiilor Schitului celui Mare. Pe timpul egumeniei lui, ieromonahul Atanasie a prins ochiurile ferestrelor cu plumb.

Dositei, citat ca egumen în 2 Iulie 1767³⁾.

Ioil, în 1767⁴⁾.

Anfilohie, amintit în 26 Iulie 1768⁵⁾ ca fost egumen.

Ghenadie Mucarevici era egumen în 25 Noemvrie 1772⁶⁾, când episcopul Rădăuțului *Dositei Cherescul* a binecuvântat *Pomelnicul Suceviței* din acel timp, care se păstrează în *Paraclisul Suceviței*.

Teoctist este amintit în 25 Iunie și 21 Iulie 1778⁷⁾. El să fi fost foarte bun cu sătenii din Sucevița, cari încă și astăzi pun copiilor lor, în amintirea lui, la botez, numele *Teoctist*⁸⁾.

Antonie, care în 27 Maiu 1781⁹⁾ era deja proegumen.

Calistrat II, amintit în *Pomelnicul Suceviței*¹⁰⁾.

Anfilohie a II-a oară. El a subscris în 17 Martie 1782¹¹⁾ protocolul de delimitare No. 242, privitor la moșiile *Episcopiei de Rădăuți*.

20) *Pomelnicul* citat, pag. 69 și *Kozak*, *Inscripfen* pag. 179.

21) Documentul *Suceviței* No. 567 din *Anexe*.

22) *Pomelnicul* citat, pag. 50, verso.

23) *Kozak*, l. c., pag. 179.

24) *Dan*, l. c., pag. 238 și *Wickenhauser*, *Radauz*, pag. 146.

25) *Pomelnicul* citat și cel din 1857.

1) *Pomelnicul Suceviței* No. 741.

2) *Wickenhauser*, *Gross-Skit*, pag. 93; *Onciul*, l. c., pag. 68 și *Protocolul de delimitare* din 27 Maiu 1781.

3) *Pomelnicul Suceviței* No. 740/II.

4) L. c.

5) Cf. documentul *Suceviței* No. 567 și *Iorga*, *Documentele familiei Callimachi*, II, pag. 198; — *Pomelnicul* amintit și *Wickenhauser*, *Bistum, Radauz*, pag. 144 și 146.

6) *Pomelnicul Suceviței* No. 741.

7) Cf. *Documentele Suceviței* No. 568 și 569 și *Wickenhauser*, *Horodnik*, pag. 71, 212 și 215.

8) Comunicat de d-l învățător *Chiraș*, originar din satul *Sucevița*.

9) Cf. documentul *Suceviței* din 27 Maiu 1782.

10) No. 740/II.

11) *Dan*, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, pag. 238.

*Hariton Uzaicovski*¹²⁾.

*Silvestru*¹³⁾.

Antioh Dragomireșchi a egumenit în anii 1782¹³⁾, 1783¹⁴⁾, și 1784¹⁵⁾ și a făcut stranele de stejar din naosul bisericii. El a trimis în 1783¹⁶⁾ la Homor, cu ocaziunea delimitării moșilor acelei mănăstiri, ca plenipotent al Suceviței pe ieromonahul Aftinoghen. El a adresat în 2 Mai 1784¹⁷⁾ împăratului Austriei o jalbă a tuturor egumenilor din Bucovina, protestând în contra luării moșilor mănăstirești în administrația statului, pentru care faptă fu suspendat în 22 Iunie (3 Iulie) 1784¹⁸⁾ și strămutat la Schitul cel Mare, apoi în 28 Iunie (9 Iulie) 1784 la Dragomima. El însă nu primi strămutarea și trecu în Moldova. Pe timpul egumeniei lui Antioh, Sucevița era populată cu: 22 ieromonahi, 5 ierodiaconi și 16 monahi¹⁹⁾.

Areta Hugarevici din Schitul cel Mare, fu ales în 1 Octomvrie 1784²⁰⁾. El fusese în 4 Iunie 1784²¹⁾ consilier consistorial.

Varlaam Budovici a egumenit din anul 1786—88²²⁾, având de proegumen pe Gurie Maximov.

Hariton Iazorkovski, amintit în 1793²³⁾ ca proegumen.

Areta Hugarevici a II-a oară, din 1789—1796²⁴⁾, având vicar pe Gurie Maximov.

Ghenedie II, Platenchi, recte *Popovici*, care a fost mai întâi profesor la școala clericală din Cernăuți și din

12) Cf. Pomelnicul No. 740, foaia 8.

13) L. c.

14) Cf. documentul Suceviței No. 570.

15) Cf. documentul Suceviței No. 371 și Evangelia din 30 Aprilie 1783, No. 20.

16) Wickenhauser, Homor, pag. 38 și Onciul, l. c., pag. 101.

17) Wickenhauser, l. c., pag. 162.

18) Cf. Zieglaue, Geschichtliche Bilder aus der Bukowina, IV, pag. 192—197.

19) Onciul, l. c., pag. 118 și Wickenhauser, Bistum, Radauz, pagina 105; — Antonie, adus de d-l Iorga în Istoria bisericii românești, II, pag. 178, care să fi fost disciplinat în anul 1784 de Conzistoriul episcopal al Bucovinei, este sigur sinonim cu Antioh.

20) Cf. Actele Conzistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți și Wickenhauser, Radauz, pag. 105.

21) Onciul, l. c., pagina 110. — După vechiul inventar acest igumen să se fi numit Hubarovici.

22) L. c., pag. 114.

23) Cf. Documentul Suceviței No. 574: Insemnare asupra tuturor călugărilor ce se află acum în mănăstirea Sucevița din Eparhia Bucovinei, 1785.

24) Familia acestui egumen există și astăzi în orașul bucovinean Kötzman; Cf. nota 23.

1800²⁵)—1818²⁶) egumen în Sucevița, unde în 1801 a renovat iconostasul²⁾, iar dela 1826—37¹) în Putna, unde a murit subit și a fost înmormântat lângă biserica cea veche parohială (a lui Dragoș-Vodă).

Arhimandritul Iosif Karaskewicz a egumenit din 1819—1820²⁾, apoi din 1822—26 în Putna³⁾. Acesta să fi tăiet în 1821 $\frac{1}{2}$ dintr'un deget, cari se află într'o coșercuță în mânăstire^{**}).

Arhimandritul Filaret Bendeviski, care a fost fiul parohului Ioan și a soției sale, monahiei de mai târziu Serafima, cu metania din Putna⁴⁾. El a egumenit mai întâi din 1808—13⁵⁾ în Dragomirna, apoi dela 1814—1821⁶⁾ în Putna și în urmă din 1821—1827⁷⁾ în Sucevița, în care ultim an trecu ca arhimandrit diecezan la Cernăuți.

El făcu în anul 1825⁸⁾ pentru răposatul episcop al Bucovinei, Daniil Vlahovici, un epitat în mânăstirea Dragomirna, unde episcopul a fost înmormântat.

Veniamin Burjanovski a egumenit dela 1827—1830. El împreună cu arhimandritul Filaret Bendeviski, a făcut în anul 1837⁹⁾ portretul mitropolitului George Movilă după o icoană din anul 1600 și a scris în 15 Aprilie 1840¹⁰⁾ o învoială cu administrația din Solca, privitoare la deputatul natural care se cuvinea mânăstirii Sucevița.

Dositei Teșcovici, care a egumenit mai întâi în Putna din 1837¹¹⁾—39 și apoi din 1840—47 în Sucevița și în fine din 1848—23 Noemvrie 1860¹²⁾, data morții sale, în Dragomirna. Din Sucevița a dăruit ei mânăstirii Dragomirna, în anul 1840¹³⁾, o cruce de mână, sculptată în lemn și ferecată în argint.

25) Cf. documentul Suceviței 574 și inventarul Suceviței din 18 August 1789.

26) Pentru timpul dela 1797-99, în Insemnarea mânăstirească No. 574 nu este nici un nume însemnat.

26) Cf. Inscricția depe chivotul Suceviței No. 15 și depe Cârja egumenească din Sucevița; Erbiceanu, Istoria Mitropoliei Moldovei, pag. 26 și documentul Suceviței No. 583/ 23 a, din 20 Aprilie 1800.

1) Dan. Putna, pag. 123.

2) Cf. No. 574 din Sucevița.

3) Cf. Pomelnicul Putnii ex 1756, pag. 99.

4) Dan. I. c., pag. 122.

5) I. Vorobchievici, Dragomirna, Suceava, 1908, pag. 60.

6) DDan, I. c.

7) L. c.

8) L. c., pag. 39.

9) Cf. inscripția depe acest portret.

10) Cf. documentul No. 583/23 a.

11) Dan. Putna, pag. 123.

12) Vorobchievici, I. c., pag. 61. — 13) L. c.

*) Cf. Inscricția respectivă depe corada de deasupra ușilor din altar (vezi cap. VI al acestei lucrări).

**) Onciul, I. c., pag. 170.

Arhimandritul Ghenadie Zaharovici a egumenit în anul 1840¹⁴⁾ în Dragomirna, de aici a trecut în acelaș an la Putna, unde a egumenit până la anul 1845¹⁵⁾, când a fost chemat la Episcopie. În anul 1848 veni ca egumen la Sucevița și a condus mănăstirea până la moartea sa, întâmplată în 25 Septembrie 1862.

El a făcut pașii necesari dimpreună cu egumenul Artemon Bortnic din Putna și Dositei Teșcoviți din Dragomirna, ca să primească administrarea moșiilor fondului, ceace însă nu-i succese***).

Varnava Șindelar a condus mănăstirea ca vicar din anul 1862—66. Tradiția populară din Sucevița susține, că el a fost un om foarte rău, deaceea groapa ce i-s'a săpat era plină de apă și cu cât apa se scotea, cu atâta mai mult izvorea din nou¹⁶⁾. El a fost și zugrav, căci a zugrăvit în anul 1868 două ripide pe tinichea, pe una Înălțarea și verso Invierea Domnului, iar pe alta Bunăvestirea și pe verso Botezul Domnului.

Ghedeon Constantinovici Grécul a fost până în anul 1866 paroh în Volovăț, când a fost ales egumen. El, pentru stricteta lui, să fi fost otrăvit de călugării nemulțamiți.

Arhimandritul Ilarion Filipowicz, fost rector seminarial, a egumenit dela 1881—96.

Arhimandritul Vladimir Renney de Herszany, fost paroh în Marginea, din 1896—98 egumen în Sucevița și din 1890—1900, când muri în Putna.

Protosingelul Veniamin Iliuș, fost paroh în Horecea, egumen din 1901—1910, când muri.

Arhimandritul Dr. Ortisie Popescu, fost predicător catedral, din 1911 egumen.

CAP. XIII.

Moșiile mănăstirii Sucevița.

Mănăstirea Sucevița a primit dela fundătoriul ei, cât și dela alți mărinimoși donatori, următoarele moșii:

1) Satul respectiv teritoriul *Sucevița*, fosta moșie domnească dela Petru Vodă cel Șchiop, prin uricul dela 6 Ianuarie 1583¹⁾, care donațiune a fost confirmată de Aron Vodă în 9 Ianuarie 1594²⁾.

14) L. c.

15) Dan. I. c.

16) Comunicat de învățator Chiraș.

***) Cf., notița din vechiul inventar al Suceviței.

1) Cf. doc. Suceviței 504 din Anexe, care se află tradus în germanește în protocolul de delimitare No. 87 și Pumnul. Moșiile fondului relig., pagina 138; și Dr. D. Werenka, *Topographie der Bukowina*. Czernowitz, 1895, pag. 103.

2) Cf. No. 514 din Anexe.

2) Satul *Volovăț*⁴ dela mitropolitul Moldovii George Movilă și maica sa Maria, soția logofătului Ioan Movilă, în 20 Iunie 1589³), când ei schimbă satul lor Stăniilești din ținutul Hotinului cu satul Volovățul, fost domnesc și dăruit atunci de Petru Vodă Șchiopul stolnicului Nicula, care schimb și danie a fost întărită Suceviței de amintitul domn la aceeaș dată.

Sucevița a avut pentru acest sat certe de hotar cu Episcopia de Rădăuți în 29 Iulie 1743⁴). Pe „Prundul”, teritoriul Volovățului, s'a format în anul 1776 satul Marginea.

3) Satele: *Horodnicul de sus și de jos* dela Ieremie Movilă Vodă în 12 Iulie 1597⁵), care atunci le-a fost cumpărat dela diacul Ioan (Iosif) Balici, frații, surorile și rudele lui cu 2000 galbini ungurești. Aceste sate au fost hotărite de către Volovăț în 26 Iulie 1768⁶).

Mănăstirea Sucevița a avut pentru aceste sate certe de hotar și anume în 25 Iunie 1778 și 29 Maiu 1781⁷) cu mănăstirea Putna și abia la hotărnicirea din 25 Ianuarie 1782 i-s'a recunoscut dreptul de proprietate.

4) *Muntele Giumălău*, dăruit $\frac{1}{2}$ de Paraschiva sau Mica, soția marelui vătav Grigorie Udre și $\frac{1}{2}$ de Maria, soția logofătului Ioan Solomon, care ambe danii au fost întărite de Petru Vodă Șchiopul în 1 și 11 Maiu 1584⁸). Ambele donatoare surori au fost nepoatele hatmanului Luca Arbure⁹).

Mănăstirea, imediat după câțiva ani după ce a primit dania, a avut pentru acest munte ceartă de hotar cu Câmpulungeni, care Ieremie Movilă Vodă rândui în 12 Iulie 1595¹⁰) să se cerceteze, iar alta, 12 Iulie 1603¹¹), când amintitul domn porunci ureadnicului de Câmpulung s'o reguleze.

Dania aceasta a fost confirmată de Ieremie Movilă în 8 Ianuarie 1600¹²), de Constantin Movilă în 8 Septem-

3) Cf. No. 511 din Anexe, germânește, în „protocolul de delimitare No. 88 și Wickenhauser, Solka, pag. 64—66.

4) Cf. docum. No. 533 din Anexe.

5) Doc. No. 506 din Anexe, Protocolul de delimitare No. 90, Wickenhauser, Horodnik, pag. 209—212, Pumnul, I. c., pag. 139 Ociul. I. c., pag. 30 și Kozak, Resultate, pag. 199.

6) Doc. No. 122 din Putna; *ad 6.* Wickenhauser, Horodnik, p. 71.

7) Wickenhauser, Radauz, pag. 143—146.

8) Protocolul de delimitare No. 91 și 92, Wickenhauser, Kimponlung, pag. 1—4 și Pumnul, I. c., pag. 145.

9) Cf. doc. No. 510 din Anexe.

10) Iorga, Doc. Bistriței, II, pag. 116.

11) Nicolaescu, Doc. slavo-române, pag. 213—214; *ad II.* Cf. și documentul din Anexe.

12) Cf. Doc. 515 din Anexe.

vrie 1610¹³), de Radul Vodă în 17 Aprilie și 18 Octombrie 1618¹⁴), de Gaspar Vodă în 13 Iulie 1619¹⁵), de Alexandru Vodă în 13 Noembrie 1621¹⁶), de Moisi Movilă în 23 August 1630¹⁷) și 30 August (1633¹⁸), de Istratie Dabija în 22 Maiu 1665¹⁹), de Antioh Vodă în 10 Ianuarie 1707²⁰), etc.

5) *Jumătate din satul Vercăuți și Lunca lui Macarie*, cari atunci se chemau *Lencova*¹⁾, cu mori pe Surșa din ținutul Hotinului, cumpărate de George Movilă, episcopul de Rădăuți, dela Ioan Miliți și fratele său Nicoară Hlușcu în 28 Maiu 1584²⁾, când le-a dăruit mănăstirii Sucevița și când au fost confirmate de Petru Vodă Șchiopul. Această danie a mai fost întărită mănăstirii de acelaș domn în 24 Decembrie 1584³⁾. Lencăuțul de jos a mai fost confirmat de Duca Vodă la 28 Fevruarie 1676, iar hotarul satului a fost fixat în 10 Fevruarie 1628, apoi în 10 și 25 Iulie 1628 și în 20 Septembrie 1629⁴⁾. Privitor la Lencăuți apoi există o mărturie dela armașul Ștefan, din 5 Aprilie 1772 și 12 Iulie 1774, iar privitor la moară, o carte dela Mihai Racovița Vodă din 11 Fevruarie 1708 și alta dela Nicolai Alexandru Vodă din 5 Aprilie 1718⁵⁾.

6) *Jumătatea de sus a satului Stănițești*, pe Nistru, din județul Hotinului⁶⁾, dela George Movilă, care îl cumpărase dela Nicula stolnicul în 28 Maiu 1584⁷⁾. El a fost confirmat mănăstirii de Petru Vodă Șchiopul în 26 Fevruarie 1586⁸⁾ și de Aron Vodă în 9 Iulie 1593⁹⁾. Mitropolitul George Movilă dădu Stănițești în schimb pentru Solca (Arborea) Paraschivei, soția vătavului Grigore Udre și nepoatei lui Luca Arbore în 25 Martie 1598¹⁰⁾. Ștefan

13) Doc. No. 519.

14) Doc. No. 522 și 523.

15) Doc. No. 525.

16) Doc. No. 526.

17) Doc. No. 530.

18) Doc. No. 531.

19) Doc. No. 534.

20) Iorga, Studii, VI, pag. 125.

1) Astăzi se cheamă Lincăuți.

2) Cf. doc. No. 510 din Anexe.

3) Cf. doc. No. 509.

4) Pachetul No. 182 din Conzistoriul bucovinean.

5) L. c.

6) El există și astăzi sub numele de Stălinești. Cf. Arbore, Basarabia, pag. 720.

7) Cf. doc. No. 510.

8) Cf. Pachetul No. 142 din Conzistoriul bucovinean.

9) Cf. doc. No. 512.

10) Marian, Condica mănăstirii Solca, pag. 23 și Wickenhauser, Solka, pag. 66—69.

Vodă, fiul lui Ștefan Tomșa Vodă, luă în 1 August 1615¹¹⁾ satul Solca dela Sucevița și-i înapoia satul Stănileștii cu adaosul de 700 galbini ungurești, un potir de argint și două fălci de vie pe Ciombric, în Cotnar. Mănăstirea a avut pentru acest sat o judecată în 29 Martie 1670¹²⁾.

7) *Satul Verbie*, pe Jijie, în ținutul Hârlăului, cu iazuri și mori pe Jijie și un *Ezer*, în ținutul Hârlăului, primit dela George Movilă în 14 Septembrie 1582¹³⁾, răscum-părat dela călugăru, Avramie din Voroneț, care-l cum-părase dela aprodul Dumitru, fiul lui Vascan Movilă. Acest sat fusese confirmat de Ștefan cel Mare în 5 Martie 1487¹⁴⁾ lui Ivanco Bărlici și surorii sale Anușca. El a fost con-firmat Suceviței de Ștefan Vodă în 11 August 1623¹⁵⁾. Satul a fost hotărnicit în 15 Decembrie 1744¹⁶⁾.

8) *Partea de sus a satului Ozuneștii*, cu $\frac{1}{2}$ de moară pe Militin, din ținutul Hârlăului, dăruită de pitariul Con-dre Rugină cu soția sa Sofronia și confirmată de Petru Vodă Șchiopul în 26 Februarie 1586¹⁷⁾, care parte de sat era proprietatea lor din 20 Ianuarie 1576¹⁸⁾ și *Partea de jos a satului Ozuneștii*, dăruită în 20 Aprilie 1597 de arhimandritul Dosotei din Putna.

9) *Satul Mândreștii*, pe Siret, în ținutul Botoșenilor, numit mai înainte *Balinții*¹⁹⁾, primit dela George Movilă în anul 1582²⁰⁾. Acest sat, la împărțeala făcută înaintea lui Ștefan cel Mare în 17 Martie 1492²¹⁾, a rămas pe partea Marincăi, fiica lui Mândru și vărului ei, lui Sila și surorii lui Donca, cari erau nepoții lui Ștefan Junătate.

Satul Mândreștii a fost confirmat Suceviței de Vasile Lupul Vodă în 22 Martie 1638¹⁾, de Mihai Racovița în 9 Ianuarie 1722²⁾ și de Alexandru Constantin Vodă în

11) Marian, I. c., pag. 23, Wickenhauser, I. c., pag. 14 și 18, Iorga, Studii, XXI, pag. 281. Amintitul pachet konzistorial, unde se află respectivul ipsisoc și I. Onciul, Fondul religiosar, pag. 44 și Iorga, Studii, VI, pag. 413.

12) Cf. amintitul pachet.

13) Cf. doc. No. 207, Kozak, I. c.; Onciul, I. c.; Creșterea co-lecțiunilor Acad. Rom., ex 1905, pag. 119.

14) I. Bogdan, Documentele lui Ștefan cel Mare, I, pag. 293-5.

15) Cf. doc. No. 527.

16) Creșterea colecțiunilor ex 1912, pag. 120.

17) Cf. nota 13.

18) Creșterea colecțiunilor ex 1908, pag. 57.

19) Un sat Balinții, din ținutul Dorohoiului, a fost dăruit de Petru Rareș Vodă în 4 Decembrie 1845 mănăstirii Voroneț, Wi-ckenhauser, Woronețz, pag. 106-8.

20) Iorga, Studii, VI, pag. 250.

21) Cf. doc. No. 501 și Bogdan, I. c., pag. 495-499.

1) Cf. doc. No. 532.

2) Doc. No. 583/3.

26 Ianuarie 1783³⁾). El a fost hotărnicit de către satul Grigorești a Bahușenilor în 17 Noemvrie 1750⁴⁾).

10) *Satul Novosielifa*, cu braniște, păscători, izvoare și sărături în hotarul Movilei, care fusese sat domnesc dăruit de Petru Vodă Șchiopul în 26 Fevruarie 1586⁵⁾). Un sat, Novosielifa, în Basarabia, a fost cumpărat de George Izlozeanul, părălab de Hotin, dela George, ginerele lui Constantin Rășca⁶⁾).

Braniștea a fost confirmată mănăstirii de Aron Vodă în 9 Ianuarie 1594⁷⁾ de Simeon Movilă Vodă în 21 Octomvrie 1607⁸⁾ și de Constantin Movilă Vodă în 25 Iunie 1609⁹⁾).

11) *Satul Giurgiuleștii*, lângă lacul Brateș, din ținutul Tighiului, de lângă Dunăre și *Părăiele Prutului dela Pruteș până la Dunăre*, dăruite de Ieremie Movilă Vodă și confirmate de Simeon Movilă Vodă în 7 Noemvrie 1607¹⁰⁾).

12) *Rujenții*¹¹⁾ din ținutul Hotinului, pe ambele părți ale Ciuhurului, primit în schimb dela visternicul Boul, prin mijlocirea logofătului Nichifor Beldiman, în 18 Ianuarie, respective în 16 Aprilie 1615^{*}), cu adaosul de 100 galbini pentru satul mănăstiresc *Negoeshții*^{**)} sau *Goeștii*, pe Orbic, din ținutul Neamțului. Rujenții, fusese proprietatea familiei logofătului Ioan Golea¹²⁾). Acest schimb a fost confirmat mănăstirii de Mihai Racoviță Vodă în 28 Iulie 1626^{***)} și de Duca Vodă în 17 Iulie 1670¹³⁾; și de Mihail Racoviță Vodă în 28 Iulie 1726¹⁴⁾). Satul a fost hotărnicit în 9 Noemvrie 1741¹⁵⁾).

13) *Satul Davida*, din gura Băcului, lângă Tighine, la ținutul Orhéului, dăruit de vătavul Dumitru Movilă și soția sa Lupa, care danie a fost confirmată de Petru

3) Doc. No. 571.

4) Iorga, Studii XI, pag. 60.

5) Doc. No. 508 și Iorga, docum. VI, pag. 250 și XXI, pag. 397.

6) Iorga, Basarabia, pag. 59.

7) Doc. No. 514.

8) Doc. No. 516; Kozak, I. c., pag. 201, susține greșit, că aici se face confirmare asupra Câmpulungului rusesc.

9) Doc. 518; Kozak, I. c., susține greșit, că este pentru Dalhapole.

10) Doc. No. 517.

11) Doc. No. 520; Iorga, Studii, V, pag. 81; Bianu, Documente, pag. 28, pe când Kozak, pag. 202 și Onciul, pag. 30, despre schimb nu fac amintire.

12) Doc. No. 513 și Ghibănescu, Suvete, V, pag. 226—241.

13) Docum. No. 536.

14) Doc. No. 528.

15) Doc. No. 548.

*) Un sat cu acest nume a fost dat de Ștefan cel Mare în 15 Octomvrie 1487 mitropoliei din Roman, Creșterea colecțiilor ex 912, pag. 110 și Bogdan, I. c., pag. 353—358.

**) Cf. documentul Suceviței, No. 528 ex 1863.

Vodă Şchiopul în anul 1586¹⁶⁾). Satul se pare c'a fost usurpat de Miron Costin, însă apoi înapoiat mănăstirii, cărei a fost confirmat de Grigorie Ghica Vodă în 14 Octomvrie 1730¹⁷⁾, de Ioan Nicolai Vodă în 18 Iulie 1744¹⁸⁾ şi de Grigorie Ghica Vodă în 9 Maiu 1752¹⁹⁾.

14) Jumătate din satul *Pleşăuți* sau *Pleşnița*, astăzi *Zeleneu*, c'o moară și supuși, dăruită de marele vornic George Cantacuzino în 1 Decemvrie 1739²⁰⁾, întru amintirea fiului său Constantin, care a murit în vârstă de 20 ani de ciură în Galați, unde se afla cu Grigorie Ghica Vodă, care fugise în acel an de Ruși. Dania a fost confirmată de amintitul domn în 12 Ianuarie 1740²¹⁾. Această parte de sat s'a vândut de i. r. comisie a hergheliilor statului în numele fondului religionar, în 20 Decemvrie 1811²²⁾, la licitație, lui Ștefan de Vasilco, cu suma de 13.000 florini.

15) A 4-a parte din satul *Berbești* sau *Manilești* dela George Cantacuzino dăruit în 1739. Donatorul cumpărase această parte de sat dela căpitanul Mihuleț. Acest sat îl numește Antioh, egumenul Suceviței cu ocaziunea delimitării moșiilor mănăstirești din 21 Ianuarie 1728²³⁾ „Costești” și nu $\frac{1}{4}$, ci a $\frac{1}{7}$ parte²⁴⁾.

16) *Satul Hrincești*, cu eaz și moară pe pârâul Solcii, pe șes mai jos de satul Arbore, în ținutul Sucevii, dăruit de George Movilă în 11 Ianuarie 1588¹⁾ înaintea lui Petru Vodă Şchiopul, dela care l-a fost cumpărat și care îl luase dela logofătul Solomon pentru 70.000 aspri ce încasase acesta în contul birului împărătesc. El a fost confirmat Suceviței de Ieremie Movilă Vodă, care mai plăti Mariei, soției lui Ioan Solomon încă 300 galbeni în 1 Iunie 1605²⁾. Trecând satul la Vasile, Lupul și Drăguța, fiii Tofanei, fiica lui Solomon, aceștia îl vândură în 20 Decemvrie 1623³⁾ mănăstirii Solca cu 400 galbeni, ceea ce Ștefan Vodă, fiul lui Ștefan Tomșa Vodă confirmă în 30 De-

16) Doc. No. 544 și Iorga, Basarabia, pag. 61.

17) Doc. No. 544.

18) Doc. No. 549.

19) Doc. No. 544.

20) Iorga, Studii, VII, pag. 198.

21) L. c.

22) Tabula Bucovinei, II, pag. 343, No. 206 și Onciul, I. c., pag. 216.

23) Cf. Protocolul imperial ad No. Filsei regii 2349 (857)

24) Dr. Werenka, I. c., pag. 51.

1) Cf. documentul respectiv din Anexe și Marian, I. c., pag. 27—28.

2) Marian, I. c. și Wickenhauser, Solka, pag. 14—15 și 69—72.

3) Wickenhauser, I. c., pag. 87, pe când Marian, I. c., pag. 28, No. 3, aduce data de 20 Octomvrie.

cemvrie 1623⁴⁾. Radul Vodă recunoscu în 11 Februarie 1625⁵⁾ dreptul Suceviței asupra acestui sat, care numita mănăstire îl schimbă în 12 Februarie 1625⁶⁾ cu adaosul satelor: *Iazlovățul și Ceplinii**) pentru satele: *Iobănești și Cântărești*, în ținutul Dorohoiului. Mănăstirea a avut pentru fostu lei sat Hrincești o judecată cu postelnicul Ilie Șeptelici și toată seminția lui, care în anul 1643⁷⁾ recunoscu dreptul mănăstirii.

17) Moșia *Mămăești*, pe Prut, din ținutul Cernăuțului, dăruită de George Movilă, episcopul de Rădăuți. Documentul de danie să se fi pierdut⁸⁾. Satul Mămăești să fi fost înjghebat în anul 1648⁹⁾ de Vașile Lupul Vodă întru amintirea închinării Suceviței la Schitul cer Mare. El a fost închinat Schitului de Istratie Dabija Vodă în 18 Martie 1665¹⁰⁾. Pe teritoriul moșiei Mămăești s'a format un sat, care Duca Vodă l-a dăruit în 9 Februarie 1669 Schitului celui Mare din Polonia, ceea ce s'a confirmat de Ștefan Petru Vodă în 26 Martie 1673¹¹⁾).

18) Seliștea *Ciaplinii*** și satul *Iazlovăț*, dăruite de episcopul George Movilă¹¹⁾. Mănăstirea le-a schimbat în 11 și 12 Februarie 1625 cu mănăstirea Solca pentru Iobănești și Cârștănești, precum s'a arătat sub No. 16.

19) Moșiile *Brescăuții* de pe apa Jijiei și *Trăbujanii* din ținutul Dorohoiului dăruite în 22 Iunie 1716¹²⁾ Ide Anița, jupâneasa lui Pavel Rugină vet comis, fiica lui Ionașcu armașul. Satul Brescăuții a fost luat în 2 Martie 1730¹³⁾ de Grigorie Ghica Vodă dela Sucevița în sama

4) Wickenhauser, l. c., pag. 88 și Marian, l. c., No. 4.

5) L. c., pag. 91 și pag. 29.

6) L. c.

7) Cf. documentul din Anexe.

8) Wickenhauser, Gross-Skit, II, pag. 68.

9) Iorga, Studii și documente, VI, pag. 559.

10) Televici. Istoria lui Mitu Manavski, Lvov, 1887, pag. XC—XCII și No. 2 din Apendice.

11) I. Bogdan, II, pag. 226 și Mărturia din 12 Februarie 1625 ad II. Satul Iaslovăț este amintit deja într'un uric din 1 Aprilie 1448, cf. Dr. D. Werenka, Topographie der Bukowina, Czernowitz, 1895, pag. 37.

din Anexe și Wickenhauser, Solka, pag. 90.

12) Bianu, Catalogul mss. române, fasc. IV, pag. 514. In Pomelnicul Suceviței No. 740/II din Anexe se induce anul 1704, pe când Iorga, Studii, VI, pag. 422, aduce anul 1717, ca an al daniei.

13) Iorga, Studii, XXII, pag. 242—3.

*) Acest sat trecu apoi la Toderășco Iordachi Cantacuzino, cf. Iorga, Basarabia, pag. 67.

**) Dr. Werenka, l. c., pag. 84.

**) Seliștea Ciaplinii din ținutul Hârlăului, a fost întărită la 8 Aprilie 1600 de Ieremie Movilă Vodă lui Nistor Ureche, Maréle Vornic (Creșterea colecțiilor A. R. pe anul 1910, pag. 267).

domniei, care a declarat dania Roginoaei de nevalidă, fiindcă a fost făcută din Rășia, unde donatorul locuia și a fost dat rudei domnului și Răginoaei vel visteriului Sandul Sturdza.

20) A 4 parte din moșia *Șerbănești*, de pe apa Siretiului din ținutul Sucevii dăruită de doamna Elena¹⁴⁾. Moșia din început a fost proprietatea lui Șteful. Jumătate la anul 1430⁸⁾, 7 Iulie, apoi lui Petru Hudici, moșul Movi-leștilor¹⁵⁾. Celelalte părți din această moșie le primise Sucevița în dar dela episcopul George Movilă.

Acest sat era sub Vasile Lupul Vodă în posesiunea lui Vasile Stârcea¹⁶⁾. Mănăstirea se judeca pentru această moșie înaintea divanului țării în 29 Decembrie 1742¹⁷⁾ și 13 Ianuarie 1743¹⁸⁾ cu Ioan Cracalia, fiul lui Pătrășcan și nepotul lui Vasile Stârcea și alți răzeși.

21) Satul *Munteana* sau *Urzești*¹⁹⁾ cu moară pe pârâul Crăcău dăruit de mitropolitul George Movilă și confirmat în 23 August 1631²⁰⁾ de Moisi Movilă Vodă. Satul trecu mai târziu la stolnicul Ilie Sturdza, care-l vându mănăstirii Bărboiul din Iași²¹⁾.

22) A 3 parte din satul *Vlădeni* în ținutul Hârlăului, din Scubintî și din *Dealul lui Vodă*, cari părți au fost ale vornicului Ștefan Pilat, care luase dela mănăstirea Sucevița pentru goștina oilor mănăstirești zălog o aripidă prețioasă dăruită de mitropolitul George Movilă. Neputând el înapoia aripida i s'au luat aceste părți de moșii și dat mănăstirii. Ele au fost confirmate mănăstirii de Grigorie Ghica Vodă în 8 Ianuarie 1758²²⁾ prin două documente.

23) Moșia *Hilița*¹⁾ alătura de Bâzga din Bohotin depe

14) Cf. Pomelnicul Suceviței No. 740, pag. 2.

15) Cf. documentul Suceviței No. 501; Iorga, I. c., VI, pag. 250 și Bianu, I. c., pag. 494. — Un sat Șerbănești se afla și pe Jijia, cf. Creșterea colecțiilor A. R. ex 1912, pag. 111, I. Bogdan, I, pag. 321 și Onciul, I. c., pag. 45. Moisi Movilă Vodă dăruie 1/2 din acest sat în 25 Iulie 1631 mănăstirii Solca, iar boerii țării au adjudecat moșta în 13 Ianuarie 1743 Suceviței (Creșterea colect., I. c. și Catalogul mss. rom., I, No. 237, pag. 494).

16) Iorga, I. c., VI, pag. 250.

17) Bianu, Catalogul, I. c., pag. 494.

18) L. c.

19) Bogdan, I. c., I, pag. 251.

20) Cf. documentul românesc No. 3.

21) Uricariul IX, pag. 145.

22) Creșterea colecțiilor A. R. ex 1909, pag. 1904 și ex 1908, pag. 83. Un sat Vlădeni, pe Siret, era proprietatea mănăstirii Voroneț (Wickenhauser, Voroneț, pag. 103—4. — Un sat Vlădenii din ținutul Sucevii, se amintește în 3 Sept. 1638 (Catalogul mss. rom., I, pag. 199).

y) Iorga, Studii și documente, VI, pag. 413.

1) Radu Rosetti, Cronica Bohotinului, Analele Acad. R. tom. XXVIII, sect. ist., pag. 7, No. 7 și pag. 8, No. 3.

basenul Siretiului²⁾. Ea să fi trecut la Sucevița prin oarecare schimb dela mănăstirea Homorului³⁾. Această moșie trecu în 14 Decembrie 1817⁴⁾ în proprietatea hatmanului Răducanu Roșet, care cumpărase și 2 locuri de prisacă în Braniște lot de ale Suceviței.

24) Jumătate din a 3 parte din satul *Volcineți*⁵⁾ cu vecini și moară. Sucevița a avut pentru această parte de moșie în 18 Martie 1624⁶⁾ o ceartă cu răzeșul Gorcea, fiul lui Ilie din Volcineți. Moșia mai apoi a intrat în proprietatea lui Miron Costin și a fiului său Ioan de la care trecu la fratele său Niculai, care flăru moșia mănăstirii Barnovschi în 14 Februarie 1703 (Waltenhauser, Bachatin, Wien 1874, pag. 46).

25) A 4 parte din *Hrušovăț* și din *Tulitin*, dăruite de Jeremia Movilă Vodă în 23 Noembrie 1605⁷⁾. Donatoriul aceste sate le-a primit în schimb dela fratele său Toader Movilă pe $\frac{1}{2}$ sat din Durnești din ținutul Sucevii, care-l cumpărase dela Petruși Ionașco Albot și surorile lor: Teta, Safronia și Maricuța cu 600 taleri de argint⁸⁾. Aceste sate erau în anul 1622—23¹⁰⁾ proprietatea lui Ifrim Hajdău.

26) Moșia *Ionășenii* dăruită în 1 Decembrie 1739¹¹⁾ de Iordachi Cantacuzino, biv vel vornic, care o avea de la Nicolai Roset.

27) Satele: *Măngeștii*¹²⁾, *Ageștii*, *Vindovenii* și *Guramare* dela ținutul Neamțului, dăruite de Ioan¹³⁾ episcopul Rădăuțului între anii 1605—1608*).

28) Satul *Băleștii*¹⁴⁾ sau *Semenița* din județul Vaslui și $\frac{1}{4}$ din *Șerbăuți*¹⁵⁾ dela doamna Ileana.

2) L. c., pag. 5, No. 3.

3) L. c., pag. 154.

4) L. c.

5) Bianu, Documente, pag. 93, No. 103.

6) Urechia, Miron Costin, II, pag. 534 și Iorga, Studii, VI, p. 55.

7) Cf. documentul Suceviței, No. 580 din Anexe.

8) L. c.

9) Wickenhauser, Solka, pag. 76—9.

10) Iorga, Studii, V, pag. 254 și 411.

11) Această moșie fusese a lui Miron Costin. Constantin Movilă Vodă o vânduse la 21 Maiu 1626 logofătului Pătrașcu. Maria visterniceasa o zălogi lui Mihai Racoviță Vodă, care o dădu spătarului Iordachi Cantacuzino, dela carele trecu în 12 Noembrie 1741 la pitariul Constantin (Iorga, l. c., VI, pag. 151, 414, 432 și 541) și apoi la Ion Cantacuzino (Iorga, l. c., VII, pag. 190).

12) Cf. Pomelnicul Suceviței No. 740, foaia 3 verso.

13) L. c., foaia 2. Acest sat, încă în 1^o Martie 1804 era în posesiunea Suceviței (Uricariul XVI, pag. 349). ad 13. Cf. și Dr. Werenka, l. c., pag. 103.

14) Cf. documentul Suceviței No. 580.

* Cf. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, Viena 1912, pag. 71.

y) O moșie Volcineț, la Soroca, din Basarabia, era a lui Ionașcu Stroici, dela care trecu la Mihai Tăutu, pârcălab de Hotin (Iorga, Basarabia, pag. 58).

29) Satul *Nahoreni* pe Nistru din ținutul Hotinului în schimb dela Toader Movilă pentru satul *Nascova*¹⁶⁾ sau *Braisa* din Basarabia, primit în dar dela diacul Avram Băbici și soră-sa Salomia.

30) Satul *Budeștii*¹⁷⁾ din ținutul Romanului dăruit de oarecari Tapan și Toader. El era în 2 Noemvrie 1811¹⁸⁾ proprietatea căminariului Ioan Cananău.

31) Moșia *Cheleseni* pe Bistrița din ținutul Neamțului dăruit în 5 Iulie 1749¹⁹⁾ de Marta, văduva medelnicerului Constantin Silion, care moșie egumenul Ilarie și cu soborul mânăstiresc o vându în 26 Ianuarie 1766²⁰⁾ visternicului Toader Vârnav cu 200 lei.

32) *Cinci pogoane de vie la Horodește* cu teasc și un loc de eaz și fânaț dăruit în 6 Ianuarie 1583²¹⁾ de George Movilă, episcopul de Rădăuți.

33) *Două fâlcii de vie pe Ciombric în Cotnar* primite în schimb în 1 August 1615²²⁾ dela Ștefan, fiul lui Ștefan Tomșa Vodă pentru satul Solca.

34) *Două pogoane de vie* dăruite de ieremonahul Macarie al Suceviței în 1 Noemvrie 1739²³⁾.

35) *Două pogoane de vie și unul sterp la Crucea de sus* dăruite în 1 Iunie 1745²⁴⁾ de a 2 pițar Pentelei Știucă.

36) *Un loc de prisacă din Braniste și alt loc numit Bazga* dela Pietrarul cel mare din dosul Bohotinului, primul dela Simeon Movilă în 21 Octomvrie 1606¹⁾, și al doile dela Petru Vodă Schiopul în 26 Fevruarie 1586²⁾.

Primul loc a fost confirmat de Antioh Constantin Vodă în 11 Ianuarie 1707³⁾ de Mihai Racovița Vodă în 28 Iulie

15) Cf. Pomelnicul citat, foaia 12. — Un sat Nahoreni se află și la ținutul Sucevii (Creșterea colecțiunilor Acad. R., ex 1911, pag. 223). ad 15. Satul Nascova se amintește deja în 14 Mai 1586 (Iorga, Studii și doc. VII, pag. 209).

16) Cf. I. Bogdan, f. c., I, pag. 324. Cf. și Pomelnicul Suceviței No. 740/II, foaia 8, verso.

17) Iorga, Studii, XII, pag. 288.

18) Pomelnicul No. 740/II, foaia 60, verso.

19) Cf. Pomelnicul Suceviței, No. 741, foaia 24, verso.

20) Cf. documentul No. 19 al Conzistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți.

21) Wickenhauser, l. c., pag. 79.

22) Pomelnicul No. 740/II, foaia 15.

23) L. c., foaia 48 și Dr. Werenka, Topographie der Bukowina, pag. 181.

1) Radu Rosetti, Cronica Bohotinului, Analele Acad. R., tom. XXVIII, sect. ist., pag. 164.

2) Cf. No. Suceviței 541 din Anexe.

3) Creșterea colecțiunilor A. R. pe anul 1912, pag. 115.

1726⁴ și de Grigorie Ghica Vodă în 27 Maiu 1737⁵) în 12 Iunie 1741⁶) în 2 Iulie 1767⁷) și 3 și 15 Iunie 1776⁸). Mănăstirea a avut pentru acest loc o ceartă de hotar în 12 Iunie 1741⁹), care loc a fost hotărnicit la 11 Iunie 1776¹⁰) de boierii țării.

Bazga a fost măsurată în Noemvrie 1785¹¹) de o comisiune așezată de Alexandru Ioan Mavrocordat Vodă.

37) *O casă în Iași cu pivniță* în ulița mare dăruită de Ionascu Cobălceanu cu soția sa Antimia la 12 Ianuarie 1667¹²).

38) *O casă de orândă în Botoșani* pentru care mănăstirea se judeca la anul 1741¹³) cu jidovul Iațco înaintea divanului țării.

39) *Un Ezer' la Dorohoiu* dimpreună cu mănăstirea Dragomirna și Bărnova. Această veche proprietate fu confirmată de Duca Vodă în 31 Ianuarie 1670¹⁴), de Antioh Vodă în 17 Noemvrie 1699¹⁵) și de Constantin Nicolai Vodă în 28 Noemvrie 1741¹⁶).

Proprietarele au fost trase la judecată în anul 1760 înaintea Domnului țării de răzeșii moșiei Silișăul din ținutul Hârlăului, cari susțineau, că 2 cozi, adecă obârșia Ezerului intră în moșia lor¹⁷).

40) *Dijma de pe locul domnesc din Cernăuți* din grâu, orz, malai, etc., care drept a fost recunoscut de caimacanii țării în 28 August 1749¹⁸).

41) *O bucătă de Prut cu vamă trecătoare* din gios de ezerul Belevu din gura Prutului, unde cade în Dunăre¹⁹).

42) *Opt pogoane de vie la Spărieți* în Moldova dăruite de un boier Bals, care vii mai apoi Schitul cel Mare le luă sub stăpânirea sa²⁰).

43) *Satul Micuțis*, care apoi Schitul cel Mare l'a luat în stăpânirea sa²¹).

4) Cf. No. 533 al Suceviței.

5) Radu Rosetti, l. c., pag. 235—6.

6) L. c., pag. 240—2.

7) L. c.

8) L. c., pag. 254. ad. 8. Resumatul acestui document se află la Academia Română în pachetul LXXVIII, No. 81.

9) L. c., pag. 254.

10) L. c., pag. 240.

11) L. c., pag. 265.

12) Cf. No. 533 al Suceviței din Anexe.

13) Iorga, Studii și docum., tom. VI, pag. 211.

14) Creșterea colecțiilor A. R. în 1912, pag. 115.

15) Bianu, Catalogul mss. rom., fasc. IV, pag. 504 și doc. respectiv din Anexe.

16) Iorga, l. c., pag. 211 și doc. respectiv din Anexe.

17) Creșterea colecțiilor A. R. în 1908, pag. 84.

18) Documentul Suceviței No. 588/9 din Anexe.

19) No. 143 al Acad. Române ex 10 Iunie 1812.

20) Wickenhauser, Gross-Skit, pag. 93.

21) L. c., pag. 95.

44) *Moșia Dărepăuțul* sau *Verticăuțul* din hotarul Călmeștilor²²⁾.

45) Muntele *Giumălăul* dăruit la 1 și 11 Maiu 1584²³⁾ de logofătul Ioan Solomon cu soția sa Maria și de marele vătav Udre cu soția sa Paraschiva sau Mica, cari ambe donatoare erau nepoatele lui Luca Arbure.

Pe teritoriul acelu munte se alcătui $\frac{1}{2}$ de sat din Dorna din care Sucevița trăgea dejma, care i-a fost confirmată în 28 Ianuarie 1737²⁴⁾ de Constantin Duca Vodă. Aceasta $\frac{1}{2}$ din Dorna în anul 1776 era proprietatea Suceviței²⁵⁾.

46) *Moșia Măgara*²⁶⁾ din ținutul Dorohoiului primită în dar dela Tomșa Vodă.

47) *Șasă bucăți de loc și o moară* în satul Băieșești²⁷⁾.

48) Satul *Movilinii* în hotarul Suceviței de Petru Vodă în 26 Fevruarie 1586²⁹⁾.

La 1 Maiu 1785³⁰⁾ moșiile Suceviței intrară în mâinile administrației militare din Frătăuți.

CAP. XIV.

Viața culturală și literară în mănăstirea Sucevița.

Ca și toate celelalte mănăstiri din țară așa a desvoltat și mănăstirea Sucevița o activitate culturală destul de rodnică.

Fiind în această mănăstire gropnița lui Ieremie Movilă Vodă și ale rudelor sale este explicabil via comunicație între dânsa și membrii acestei familii.

Aice a scris călugărul Prohor un Triod și Minci slavon pe pergament, care primul a fost îndreptat de Teodosie Barbovski, episcopul de Rădăuți, pe care a notat în 1606 data morții lui Ieremie Movilă¹⁾. Tot aici s'a scris în anul 1606 o Evanghelie care se află în Moskva²⁾ și pomelnicul slavon pe pergament și celelalte pomelnice în cari s'au însemnat multe date istorice și genealogice³⁾.

22) Onciul, I. c., pag. 142.

23) Cf. documentele respective din Anexe.

24) Cf. doc. No. 547 din Sucevița.

25) Cf. Consignația lui Dr. D. Werenka. Topographie der Bukowina, pag. 25, 108 și 160 și Orthorepertorium der Bukowina, Wien. 1894, pag. 6.

26) Cf. doc. No. 521 și 524 din Sucevița și Werenka, I. c., pagina 103.

27) Wickenhauser, Solka, pag. 55.

28) L. c.

29) Cf. docum. No. 508 din Sucevița.

1) Cf. No. 433 al inventariului din Sucevița.

2) Creșterea colecțiilor Acad. Rom. ex 1910, pag. 256.

3) Cf. Pomelnicele No.: 740, 740/II, 741 și samianic scris pe o mare tablă de lemn, cu culori.

Sucevița a stat în legături spirituale cu Benedict episcopul de Vad, care în 4 Maiu (1631⁴) trimise un diac în solie la Sucevița.

Călugării din Sucevița ca Elisei și Dionisie au cultivat locuri pustii, curățindu-le și făcând pe ele prisăci, ca cea din Pietrosul cel Mare, la 21 Octomvrie 1606⁵).

Călugării mănăstirii făceau depărtate călătorii strângând milostenii precum o făcură 2 călugări din Sucevița în 1 Aprilie 1605^{*}) când primiră milostenii dela orașul Bistrița din Ardeal.

În Sucevița se afla din vechime o școală mănăstirească atât pentru călugări și laici, cât și una începătoare pentru copiii locuitorilor din satele din împrejurime. Ea a existat până la anul 1858, când școlile bucovinene au fost predate în mâinile învățătorilor laici. Edificiul școlii și astăzi bine conservat este situat în prima curte a mănăstirii.

Călugării din Sucevița din vechime și până în zilele noastre — dovadă formele de icoane amintite în vechiul inventar mănăstiresc — s'au ocupat cu tipărirea de icoane religioase pentru creștinii ortodocși dovadă icoana Maicii Domnului din anul 1839 și 1855 ș. a.⁶). În Sucevița există o legătorie de cărți în care călugării legau trainic în piele și păreți de teiu, respective renoveau legăturile defecte ale cărților bisericești din mănăstire. preșele și cuțitele induse în vechiul inventar mănăstiresc. Mulți dintre călugări se ocupau cu albinăritul care răsplătea truda lor cu miere dulce și mirositoare; alții cu țesutul de șiac, alții cu sculptura în lemn, ba o samă chiar cu argintăria.

În Sucevița era o croitorie și ciobotărie pentru trebuințele multilor călugări și o făclerie unde se turnau lumânările de ceară albă și galbănă și se înfrumusețau cu culori și aur pentru trebuința bisericilor mănăstirești.

Foarte mulți din egumenii Suceviței prin cultura și viețuirea lor exemplară se bucurau de cea mai mare stimă în țară și ajunseră pe scaunul episcopesc din Rădăuți

4) Iorga, Documentele Bistriței, I, pag. XCV și Hurmuzaki, Documente XV₂, pag. 969.

5) Radu Rosetti, Cronica Bochetinului, Anal. Ac. Rom., sect. ist., tom. XXVIII, pag. 206.

*) Iorga, Studii și doc., I, pag. 48.

6) Cf. Ilustrațiunea și Creșterea colecțiilor ex 1908, pag. 180. O altă icoană a Maicii Domnului a fost săpată de monahul Veniamin, ferecată, care mai apoi a trecut la mănăstirea Dragomirna, unde a ajuns egumen, 1875—94 (cf. cf. Vorobchievici, Sf. mănăstire Dragomirna, Suceava, 1908, pag. 62, No. 23).

și cel metropolitan al țării, precum Pahomie și George Movilă.

Aproape toți egumenii s'au interesat mai mult sau mai puțin și de binele poporului din satele mănăstirești și în spețial din Satul Sucevița, de aceea și numele lor se aminteste cu deosebită venerațiune și dragoste ca d. v. cel al lui Pangratie, Teoctist ș. a.

Alți egumeni erau atât de evlavioși că au făcut lungă și pentru acele timpuri anevoioasă și mult periculoasă călătorie până la sf. mormânt din Ierusalim din care cauză au și purtat onorificul nume de „hagi”, ca arhimandritul Seraphion. Alții s'au nevoit să restaureze prin dese invaziuni în desolare rămasă mănăstire și au întreprins în persoană călătorii prin Rosia pentru adunarea de milostenii ca egumenul Varnava în anul 1698¹⁾, eară egumenul Iqrest a luat parte în anul 1752²⁾ la sinodul din Iași și a subscris hotărîrea lui.

Egumenul Veniamin a făcut o copie depe portretul mitropolitului George Movilă, păstrând pentru posteritate acest interesant chip de călugăr-valadică din familia ctitorească a Movileștilor, eară egumenul Dositei a dăruit mănăstirii Dragomirna o cruce de mână ferecată în argint.

Cei mai mulți din egumenii Suceviței au apărut mai mult sau mai puțin cu bărbăție înaintea domnilor țării și apoi înaintea dirigătorilor imperiale drepturile mănăstirii și au avut o destul de înaltă cultură amăsurată timpurilor în cari au viețuit.

Călugării din Sucevița prin mărturisirile lor au contribuit la stabilirea adevărului curmând așa certe de hotar păgubitoare de avere, precum o făcură în 7 Decembrie 1749³⁾ dichiul Suceviței ieremonahul Maftodie și ieremonahii Luca și Sabin în chestia unui loc din Românești, proprietatea lui Toader Brahă și în Octombrie 1783⁴⁾ ieromonahul Aftinogen, dichiul Suceviței cu ocaziunea delimitării moșiilor mănăstirii Homorului.

Mănăstirea Sucevița întărită jur împrejur cu înalte și puternice ziduri a fost nu odată loc de adăpost pentru boerii și fruntașii țării pe timpul invaziunii feluriților dușmani și în ea s'au păstrat și conservat multe odoare naționale, cari astăzi sunt admirate de vizitatorii străini și formează mândria națiunei românești.

1) Dr. Dragomir. l. c., pag. 64.

2) Erbiceanu, Istoria Mitropoliei Moldovii, pag. 26.

3) Wickenhauser. Homor, pag. 131, No. 37.

4) L. c., pag. 162.

CAP. XV.

Anexe

Documente, cari privesc direct mănăstirea Sucevița.

1) Suceavă 6940 (1432), Ianuarie 4. Ilie Vodă dă lui Van și soției sale Ana, fiica lui Negrin și fiului lor Andrei satele: *Coșilești* și *Stănilești* sub Nesfoi indicând și hotarul Coșileștilor la dial pe pârâul Ruda la sfârșitul Nesfoiului, împrejurul prisăcii lui Negrin, apoi pe val și apoi deacurmezișul păduricii Stînca, apoi peste dumbravă pe hotarul cel vechiu în hotar cu satul Liuban. Mărturia Domnului, a fiului său Roman, a fratelui domnului Bogdan, apoi a lui Mihail cu copiii, George Frătăuți cu copiii, Jălce, vornicului George cu copiii, Dan cu copiii, Cupcici, Isaie cu copiii, Dămciuș stolnicului, Cozma Șandru, Lazar, Stanciul fratele lui Lazar, Șteful și fratelui său Mândru cu copiii lor, ceașnicului Baloș și vornicului Toma. A scris diacul Pașco a lui Cupcici.

NOTE. — Pergamentul, în unele locuri defect, se păstrează în Sucevița sub No. 500. Sigiliul domnesc lipsește. Documentul slavon a fost publicat de E. Kozak în Rezultate meiner Forschungen im Kloster Socawica, pagina 196—8, Nr. 2.

2) Suceavă 7000 (1492), Martie 17. Ștefan Vodă confirmă împărțeala cu satele: *Măndreștii*, *Șerbăneștii* pe Siret și *Jumătătenii* făcută între Marina, fiica lui George Jumătate și copiii ei și ruda ei Marina, fiica Mândrii și vărul ei Sila și sora lui Doncă, fiii lui Toader și rudele lui Șteful și sora lui Marina, fiii Marușcăi, fiica lui Șteful Jumătate, toți nepoții lui Jumătate, fiul lui Ion. Marturi: Domnul cu fiii săi Alexandru și Bogdan Vlad și boierii: Duma, Gangur, vornicul Boldur, Herman, Hudici, Șteful, Mușat dela Hotin, Micot și Rișeș, părcălabi de Niamț, Ciortorei, Săcară dela Novograd, Dângă, spătarul Clănău, postelnicul Ieremie, ceașnicul Movilă, stolnicul Frunțaș, comisul Șandru. Teutul era logofăt. A scris Alexa Popovici din Iași.

NOTE. — Documentul scris în limba slavă cu litere mărunte pe pergament de dimensiunile 19.02 cm × 12.08 cm este bine conservat și înzestrat cu un mare sigil atârnat de o sfoară de mătăasă roșie. El se păstrează în Sucevița sub No. 501 ex 1863. Lectura Sigiliului este: Pecetea lui Io Ștefan Voevod, domnul țării Moldovii.

Documentul nu se află între documentele lui Ștefan cel Mare publicate de răposatul academician I. Bogdan.

3) 7060 (1552), Februarie 19. Ștefan Vodă confirmă mitropolitului George cumpărătura satelor: *Tâmpeștii* pe

Jurăul alb *Mânjeștii* deasupra Pârăului negru și o *butacă de pământ din hotarul Bufeștilor* dela Andreiu și surorile lui Anușca, Varvara, Sofrnică și Marina, fiica lui Dan Davidescu cu 1100 zloți tătarești.

NOTE: George Evloghi a tradus acest surət în limba română în 17 Maiu 1785, care se păstrează la Academia română sub Nr. (62) 7060.

4) Iași 7067 (1559), Aprilie 3. Alexandru Vodă confirmă logofătului Mvilă satele: *Overcăuți* și *Lencicova* (*Luca Lui Macarie*) de lângă Nistru cu mori pe Șurșe cumpărate dela Vașile și sora lui Anghelina, fiica lui Nicșa și verii lor Ionașcu cu surrile lui Magdalina și Nastasia, copiii Marincăi și fiul surorii lor Petrașcu și toată rubedenia lor cu 2000 galbini tătarești. Apoi îi confirmă Domnul și *câteva țefe de Țigani* cumpărate dela Petrașcu Gorescul cu 30 aspri și apoi indică hotarele acelor moșii. Mărturisesc: Domnul cu fiii: Bogdan, Petru și Ioan, apoi vornicul Moțoc, Neaga, Movilă și Petru Cracoviți, pârcălabi de Hotin, Badea și Veveriță, pârcălabi de Roman, Ioan și Cârste, pârcălabi de Niamț, Vascan și Stancioc, pârcălabi de Novograd, Dumitru, portar de Suceavă, spatarul Andricu, postelnicul Liciul, visternicul Ioan, ceașnicul Costea, stolnicul Bode, comisul Pașcu. Scriitor a fost Dumitru Dumșa.

NOTE. — Pergamentul acestui document slav este în câteva locuri defect și măsură 51×33.2 cm. Se păstrează în Sucevița sub No. 502 ex. 1863. Marele sigil este bine conservat și atârna de o șfoară împletită din matasă roșie.

5) Cotnar 7085 (1576), Septemvrie 24. Petru Vodă confirmă lui Ion Golea un loc în pustie pe Ceahor a nume *Rujinții* din ținutul Hotinului cumpărat dela Ion Vodă, care sat a fost luat ca bir dela Cozma Ghiangă, pârcălabul tatăl vornicului Grigorie, care face pretenșiune la acest sat. Golea îi plătește lui Grigorie 500 galbini tătarești și acesta cedează. S'a scris de Dumitru fiul lui Gânscă.

NOTE. — Hârția pe care e scris acest document în limba slavonă este subscrisă de mâna Domnului. Foarte micul sigil domnesc este întipărit deasupra iscăliturii în ceară roșie. Se păstrează bine conservat în Sucevița sub No. 503.

6) Suceavă 7090 (1582), Februarie 14. Iancul Vodă confirmă satele: *Horodnicul de sus și de jos* diacului Ion Babici și fraților lui Trifan, Ștefan și Sturza și surorilor lor Vasutca, Paraschiva, Teodora și Ana și tuturor rubedeniilor lor, de oarece priveția de întărire ce au avut

moșii lor Iațcu, Dumca și Dășca dela bătrânul Ștefan Voevod au ars în casele lui Crăciun. Mărturia Domnului și fiilor săi Alexandru și Bogdan, apoi a logofătului George, a vornicului țării de jos Condrat Bucium, a vornicului țării de sus Jurescu, pârcașabilor de Hotin Toader și Petru, pârcașabilui de Niamț Benart, pârcașabilor de Roman Cle și Jurj, portarului de Suceavă Nicula, postelnicului Brut, spatariului Filip, visternicului Ion Solomon, ceașnicului Golăc, stolnicului Radici, comisului Iane, Mare logofăt era Lupul Stroici, era scriitor Zaharie Bârlădeanu.

NOTE. — Pergamentul documentului slavon cu dimensiunile de 42×36.6 cm este prevăzut cu un sigil defect depe care inscripția lipsește, atârnată de-o sfoară de mătăsoasă roșie. Se păstrează în Sucevița sub No. 506.

Pentru Horodnic Ioan, fiul lui Vascu s'a judecat în 26 August 1474 cu Marușca, fiica lui Ioan Cupcici, soția lui Andrei Șerbici. El susținea că este nepotul lui Cupcici și deci că i se cuvine dreptul de moștenire asupra moșiilor lui Cupcici. Pus să jure a refuzat și moștenirea a fost dată Marușcăi. Cf. Ulianițki, *Materiali*, Moskva 1887, pag. 109, No. 97.

7) Iași 7091 (1632), Septembrie 14. Petru Vodă la reclamarea lui Georgie, episcopului de Rădăuți, maicei lui Doamnei Maria și fraților lui Toader, vornicului Iemie și aprodului Simeon și surorilor lor Șchiuca, soția hatmanului Bălică și Grica, fiilor marelui logofăt Ioan Movilă satul *Verbie* pe Jijie cu *ezuri și mori pe Jijie* și cu *ezăr din ținutul Hârlăului*, care l'a fost vândut vărul lor aprodul Dimitrie, fiul lui Vascan Movilă, pârcașabilui de Hotin unui călugăr Avramie din Voronaț și care l'a fost dăruit mănăstirii Voroneț, a confirmat acest sat episcopului George Movilă care a plătit amintitei mănăstiri 35000 aspri, care la rândul său l'a dăruit mănăstirii Sucevița, care a început s'o zidească.

Martori: Domnul cu fiul său Vlad, mitropolitul Teofan, Agafton, episcopul Romanului, Vârbie marele vornic al țării de jos, Iemie Movilă, marele vornic al țării de sus, Gavril și Gavrițe, pârcașabi de Hotin, Cârste și Golăi, pârcașabi de Niamț, Necula și Toma, pârcașabi de Roman, Balica portar de Suceavă, Brat postelnicul, Stan spătarul, Iane visternicul, George ceașnicul, Cucoară stolnicul și Stan comisul. A scris Iemie Băsinul la ordinul lui Stroici, marele logofăt.

NOTE. — Pergamentul cam la mijlocul părții drepte defectuos are dimensiunile de 65×59.5 cm. Scrișoarea de altfel bine conservată și legiveră este unelă locuri ștearsă.

De pergament atâră de o lungă șfoară de matasă roșie-galbănă-albă un mare sigil de ceară roșie înfășurat într'o mare bucată de ceară galbănă. Legenda sigiliului este: + Cu mila lui D-zeu Io Petru Voevod, domnul țării Moldovii. Pe dosul documentului aflăm notița: Danie pentru mănăstirea Sucevița dela episcopul George, 2 și No. 505 ex. 1863. Documentul se află în Sucevița.

8) Iași 7091 (1582) Noemvrie 5. Petru Vodă dăruiește mănăstirii Sucevița satul domnesc *Sucevița cu pomăt*. Subscribe Gavril logofătui și scriitorul Mihăilescul.

NOTE. — Pe documentul scris slavonește pe-o lemplă coală de hârtie groasă bine conservată se află întipărită în ceară roșie o foarte mică pecete domnească. Interesante sunt numele logofătului Gavril și a pisarului Mihăilescul pe cari d-l Ghibănescu în Uricarul, tom. XVIII nu-i amintește. Documentul se află în Sucevița sub No. 504.

9) 7091 (1583) Ianuarie 6. Petru Vodă confirmă mănăstirii Sucevița satul domnesc *Sucevița*, care ascultă de curtea domnească din Bădeuți, cu loc de mori pe Sucevița, cu poeni pentru fân, cu plaiuri și slatini aflătoare acolo și cu eaz după hotarul tras de vornicul de gloate Iurașcu, marele vataș de Suceavă Corlătescul și fostul mitropolit Anastasie dela revărsatul Horodnicelului eazul lui Mihail la Bălta curată, prin mijlocul Teșcioarei, Priapedenei, pe oșcină la dealul Horodnicelor, spre sfârșitul Pietroasei, la dealul Voitinel spre Vițiu, la dealul Săcării și sfârșitul Voevodesei, spre vârful Berchiașului, la stâna Secheriașului pe vârful Ruscei, unde se împreună hotarele Moldoviței, Putnei cu a Suceviței, apoi pe oșcină la Stănișoara, la stâna Ursului, la trecătoarea din Moldovița, la Prislopul popii, la Poiana mărului, pe oșcină la Tărgușor, prin mijlocul văii Homorului prin mijlocul Izvorului la dealul Homorului, la stâncile femeilor, la Dealul vulturilor, la sfârșitul Sălcii în drumul Slatinei, din câmpul Custurului la sfârșitul Pârăului, pe drumul Volovățului la cortul lui George, la câmpul lui Nehir, apoi la eșirea Verbovățului din Volovăț prin mijlocul țarinelor, la Fântână, unde este crucea și stâlpul lui Ștefan Vodă, la cotel Brădețel la eazul lui Dan și cel al lui Mihail.

Apoi se mai confirmă mănăstirii 5 fălci de vie în Horodește cu teasc și loc pentru pășcărie și livadă dăruite de episcopul George Movilă moștenite dela unchiul său Bocotcă clincerul. Martori: Domnul cu fiul lui Vlad, mitropolitul Teofan, Agafton, episcopul Romanului, și boierii induși în documentul 7. Scriitor a fost însuși logofătul Stroiță.

NOTE. — Acest document se păstrează în arhiva Consistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți sub No. 19, el a fost tradus în limba germană de i. r. comisie de delimitare a moșiilor mănăstirești sub No. 87.

10) Iași 7092 (1584), Martie 21. Petru Vodă confirmă diacul lui Ion Băbici și rudelor sale satele: *Horodnicul de sus și de jos*. Martori întreg divanul domnesc. Scriitor a fost Ieremie Băsinul.

NOTE. — Pergamentul bine conservat măsură 43×27.6 cm. Sigil mare cu șfară roșie și inscripția slavonă obicinuită. Cf. Kozak, Resultate, pag. 199, ar. 10. Se păstrează în Sucevița sub No. 506.

A treia parte din Horodnicul de jos o cumpără Ion Ciudeanul dela ruda sa Gavril, fiul Anei și nepotul lui Iațcu, ceace confirmă Petru Rareș Vodă în 23 Aprilie, probabil a anilor 1541—6. Wielhenhauser, Horodik, pag. 207—9.

11) Iași 7092 (1584) Maiu 1. Petru Vodă confirmă Suceviței o parte din *muntele Giumălăul* dăruită și de logofătul Ion Solomon și soția sa Marica, fiica călugăritei Maria, nepoata hatmanului Luca Arbure. Se specifică hotarul muntelui cu toate părăele, izvoarele și fânatele lui și din împrejurul lui, care s'a donat. Urmează blăstămul obicinuit.

NOTE. — Documentul slavon a fost tradus în limba germană de Fr. A. Wickenhauser și publicat în Kimpolung, pag. 1—2.

12) Iași 7092 (1584) Maiu 11. Petru Vodă confirmă Suceviței și a 2 parte din *muntele Giumălăul* dăruită ei de fostul mare vatav Grigorie Udre și soția sa Parasca sau Mica, nepoata lui Arbure, fostul parcalab. De față a fost marele logofăt Stroici și a scris Predivici.

NOTE. — Trădus din slavonă în germană de Wickenhauser și publicat în Kimpolung, pag. 2.

X 13) Iași 7092 (1584) Maiu 28. Petru Vodă confirmă că Ion Milici cu fratele său Nicoară Illușcu, fiii Mariceii, au vândut $\frac{1}{2}$ de sat din *Overcăuți* și din *Luca lui Macarie (Lencova)*, cu mori pe Șurșa lui Georgie, episcopul de Rădăuți, cu 500 galbini tătarești, care le-a dăruit Suceviței dimpreună cu $\frac{1}{2}$ din satul Stăniilești, partea de sus dinspre Nistru. Apoi confirmă Vodă mănăstirii dănia lui Solomon și Udre Grigorie asupra Giumălăului. Martori Domnul și divanul domnesc. A scris în ziua Înălțării Ieremie Băsinul.

NOTE. — Pergamentul în mărimea de 54×46.05 cm, este foarte vârtos și în două locuri defect. Pecetea stricată atârnă de o șfară roș-galben-albastră. Pe dorso perga-

mentului se află notița: 1584, El se află în Sucevița sub No. 510 ex 1863.

Asupra satului Stănilești conferă documentul No. 1, iar asupra satului Overcăuți și Lencova No. 3.

14) Iași 7093 (1584) Decembrie 24. Petru Vodă confirmă mănăstirii Sucevița danja lui George Movilă, episcopul de Rădăuți asupra $\frac{1}{2}$ din satul *Overcăuți și Lencova*, moștenit dela tatăl său, fostul logofăt și asupra celeilalte jumătăți de sat, cumpărată de episcopul George dela Ion Milici și frații lui Nicoară și Hlușcu cu 444 galbini tătarești. Hotarele cele vechi, iar mărtoria divanului lui Petru Vodă. Lupul Stroici, marele logofăt, a poroncit lui Cârstea Mihailescul să scrie.

NOTE. — Vartosul pergament în mărime de 51×51 cm este în două locuri defect. Marele sigil este ceva deteriorat. Documentul se află în Sucevița sub No. 509 ex 1863. Pe dosul uricului se află notițele: „Pe satul Lengouț”, „1585 Ion Petru Voevod pentru satul Lengouț, pentru ambele părți, cel mai trebuincios”, și „2 hotarnice dela Duca”.

15) Iași 7094 (1586) Februarie 26. Petru Vodă dăruiește mănăstirii Sucevița satul *Mândreștii* pe Siret cu mori și iazuri, fost moșia lui George Movilă din moștenirea vornicului Petru Hudici, trecut din mână în mână până în urmă rămase domnesc, apoi confirmă mănăstirii satul Sucevița cu un sat nou aflător în acelaș hotar cu numele *Movilenii* cu toate hotarele și Braniste și pășcători și izvoare și slatini, cari s'au ținut de curtea Badeuțului. Urmează mărturia întregului divan domnesc și un lung blăstăm. Stroici logofătul, care iscălește, a dat ordin lui Dumitru să scrie.

NOTE. — Pergamentul în dimensiunile 65×57 cm este în două locuri din stânga defect. Documentul păstrat în Sucevița sub No. 508 ex 1863 este prevăzut pe dorso cu notița: Pentru *Mândrești și Sucevița*.

Pentru *Mândrești* cf. documentu. No. 2, iar pentru Sucevița No. 7 și 8 din această monografie. Acest sat a fost mai trăziusurpat de marele spătar Grigorje Ureche și rudele sale iş Vasile Vodă îl redă în '22 Martie 1638 Suceviței, cf. odumentul Suceviței No. 532 ex 1863.

16) Iași 7094 (1586) Februarie 26. Petru Vodă confirmă mănăstirii Sucevița dania pitariului Condre Rugină și soției sale Sofronia asupra $\frac{1}{2}$ de sat *Ozunești* din Turdanul Militinului cu $\frac{1}{2}$ din mori pe Militin, partea de sus din ținutul Hârlăului și o sumă de aspri și mânăstirea să li facă pomenire la 30 Ianuarie în fiecare an. Urmează mărturia Domnului și a divanului și în

fine obicinuitul blăstăm contra înstrăinării. Iscăleşte Stroici, marele logofăt, și scrie Iurașcu.

NOTE. — Documentul scris pe un pergament în mărimea de 61×37 cm, în unele locuri defect, se află în Sucevița sub No. 507 ex 1863.

Academia Română posedă un resumat al acestui document tradus de proinprotopopol Toader din Mândrești sub No. 46/CXII.

17) Iași 7096 (1588) Ianuarie 11. Petru Vodă confirmă mânăstirii Sucevița dania lui George, episcopul de Rădăuți, făcută cu satul *Hrincești*, pe Solca, cu moară și eaz acolo în ținutul Sucevii, care sat rămase domnesc dela Solomon logofătul pentru datoria lui de 70.000 aspri din birul strâns de dânsul în ținutul Sucevii și nevărsat la visterie. Plătind episcopul George suma plătită la visterie, Vocea îi dădu satul *Hrincești*. Urmează blăstăm pentru cazul de înstrăinare; subscris probabil scriitorul Dumitru.

NOTE. — Documentul este scris pe-o simplă coală de hârtie. Micul sigil întipărit în ceară roșie a căzut. Pe dorso aflăm: + *Hrinceșcii*, răsflat răsflat și Lit. A. Fasc. 26. Uricul se păstrează în arhiva Conzistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți sub No. 24 (cf. Izvodul documentar ad No. 9278 ex 1902, ad No. conzistorial 5477/04). Tot aici se află și o traducere germană făcută de Iohan Marcinkiewicz, translator jurat pentru limba ilirică. O altă traducere germană a fost publicată de Fr. A. Wickenhauser în *Geschichte und Urkunden des Klosters Solka, Czernowitz, 1877*, pag. 63—64.

Satul *Hrincești* astăzi nu mai există și numele s'a păstrat numai pentru dealul, unde a fost satul, Cf. Die Bukowina, 1899, Höhenschichtenkarte.

18) Iași 7097 (1589) Iunie 20. Petru Vodă confirmă stolnicului Nicula satul *Volovățul*, supus oculului Ba-deuțului, cumpărat dela domn cu 60.000 aspri și apoi schimbu între acesta și mitropolitul George, maica sa Maria, soția logofătului Movilă, marele vornic al țării de sus Ieremie și Toader și ceașnicul Simeon Movilă cu satul *Volovăț* pentru satul *Stănilești* din ținutul Hotinului, $\frac{1}{2}$ de sat rămas moștenirea mitropolitului, iar $\frac{1}{2}$ cumpărată dela nepotul său Dumitru Moviliță. Mitropolitul dăruiește apoi *Volovățul* mânăstirii Sucevița. Martori: Domnul cu fiul său Ștefan, Agafton, episcopul Romanului și Ghedeon al Rădăuțului, Bucium, vornicul țării de jos, Zota și George, pârcałabi de Hotin, Ioan de Neamț, — și Petru de Roman, Andrei hatmanul și pârcałabul Sucevei, Brut postelnicul, Nădăbaico spătarul, George ceașnicul, — și Stan cornisul. Urmează îndati-

natul blăstăm. Marele logofăt Nicolai Stroici poroncește și Dumitru scrie. Stroici subscrie.

NOTE. — Pergamentul de 64.5×58 cm bine conservat, afară de 2 locuri. Mare pecete cu șfară. Documentul Suceviței de sub No. 511 a fost publicat în traducere germană cu clasarea unei părți dela început de răposatul consilier de finanțe Wickenhäuser în *Geschichte u. Urkunden der Klosters Solka*, pag. 64—6, iar în original și c'o traducere română, însoțită de note de D. Dan, în *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, Viena 1912, pag. 197-202.

19) Iași 7101 (1593) Iulie 9. Aron Vodă confirmă mănăstirii Sucevița satul *Stăniilești* din ținutul Hotinului dăruit de George, mitropolitul Moldovii. Subscrie marele logofăt Ion Tăutul și scriitorul Băsinul.

NOTE. — Documentul scris pe-o coală de hârtie este prevăzut c'o pecete întipărită în ceară roșie și se află la Sucevița sub No. 512 ex 1863.

20) Iași 7102 (1594) Ianuarie 15. Aron Vodă confirmă soției lui Ion Golăi, marelui logofăt, locul *Rujinții*, pe ambele părți ale Ciuhurului din ținutul Hotinului, cumpărat de numitul logofăt dela Cozma Ghiangă, pâr-călăbul și Grigorie Ghiangă, vornicul, cu 500 galbini tă-tărești în contra pretensiunilor lui Toader Vatră, Petru Vaipan, Crișcu și Toader Suilă și Vasile Cârnuț. Vlădica Nicanor a citit și Grigorie a scris.

NOTE. — Documentul scris pe-o groasă coală de hârtie și bine conservat se află în Sucevița sub No. 513 ex 1863. Foarte mica pecete întipărită în ceară roșie este defectuoasă. E. Kozak în *Resultate meiner Forschungen im Kloster Socawica*, pag. 201, No. 18, susține că *Rujinții* au fost întăriți lui Ioan Golăi, pe când în document se zice apriat că soției lui.

21) 7105 (1597) Aprilie 20. Ieremie Movilă Vodă confirmă lui Dositei, arhimandritul Putnii, cumpărătura a 3 părți din $\frac{1}{2}$ de sat din Turda, ce se numește *Ozunestii*, pe Militin, în ținutul Hârlăului, cu loc de moară dela Ion, Druge și Nicoară și Nicoară Burnar și Albót, cari cumpăraseră partea lor dela pitarelul Ion Rugină cu 200 galbini și $\frac{1}{4}$ parte dela visternicu. Ionașcu, fiul lui Ieremie, nepotul lui Rugină, cu 70 galbini roși, care arhimandrit apoi dăruie toate 4 părți a $\frac{1}{2}$ de sat mănăstirii Sucevița.

NOTE. — Documentul a fost tradus de proinprotopopol din Mândrești. Suretul se păstrează la Academia română sub No. 46/CXII. Despre arhimandritul Dositei vezi D. Dan, Putna, pag. 118, No. 12.

22) Suceava 7105 (1597), Iulie 12. Ieremie Movilă

Vodă dăruiește mănăstirii Sucevița satele: *Horodnicul de sus și de jos* cu pârâul Posdeul, poeni și curățituri, cum-părate dela diacul Ioan Babici, frații, surorile și rudele lui, cu 2000 galbini, pentru sănătatea și sufleția sa, a doamnei Elisaveta, a fiului Constantin și fiicelor: Irina, Maria și Catrina. Martori: Domnul cu fiul său Constantin, fratele Domnului George Movilă mitropolitul, Agafton, episcopul Romanului, Amfilochie al Rădăuțului, vornicul Ureche, fratele Domnului, hatmanul și pârcălabul Sucevii Simeon Movilă, vornicul țării de sus George, pârcălabul Hotinului, Dimitrie Chiriță și Mogâlde, pârcălabii de Neamț, Toader Talmaci și Georgie, pârcălabi de Novograd, postelnicul Drăgan, spătarul Busuioc, visternicul Simeon Stroici, ceașnicul Barnovschi, stolnicul Grigorie și comisul Caraiman. Urmează un lung blăstăm. Subscrie Io Ieremie Movilă și marele logofăt Stroici. Scrie Dumitru.

NOTE. — Traducerea germană a acestui interesant document s'a făcut mai întâi de comisia de delimitare a moșiilor mănăstirii Sucevița în anul 1783 și se află sub No. 90 a protocolului de delimitare. Atunci Sucevița posedă originalul, care astăzi s'a pierdut. Mai târziu a publicat Wickenhauser în *Horodnik*, pag. 209—212 o traducere modernisată în care lipsesc multe nume.

23) Suceava 7106 (1598), Martie 25. Ieremie Movilă Vodă confirmă schimbul făcut între Parasca, fiica Evdochiei, nepoata portarului de Suceava Luca Arbore și soția lui Grigorie Udre și rudele ei și între mitropolitul George Movilă pentru satele *Solca*, cu moară și biserică de piatră și asemenea: curte, grădină, slatină și pârâe cu pești și satul Stănilești. Vodă dă pentru *Solca* încă 500 galbini ungurești și apoi îl dăruiește dimpreună cu mitropolitul Georgie Suceviței. Mărturia ca în documentul precedent. Subscrie Vodă, marele logofăt Stroici, iar Petru Bourean scrie.

NOTE. — Originalul slavon scris pe pergament nu-l mai posedă Sucevița. Wickenhauser l-a publicat în germanește în *Solka*, pag. 66—9, No. IV.

Jumătate din Stănilești a fost dăruită Suceviței de George Movilă în 28 Maiu 1584, ca episcop de Rădăuți, care danie a fost confirmată de Petru Vodă Schiopul în 26 Februarie 1586 și de Aron Vodă în 9 Iulie 1593 (cf. doc. Suceviței No. 510 și 515 și cel al Conzistoriului din Cernăuți No. 142).

24) Iași 7108 (1600), Ianuarie 8. Ieremie Movilă Vodă confirmă mănăstirii Sucevița *păscătoarele din Branistea* dela obârșia Putnișoarei, la gurile Dornei, la Bistrița de jos până la gurile Coboltei, la muntele Rădăcină, la

izvorul Mărului de jos, până la Moldovița și cu Bârnavă, toate gârlele și izvoarele. Subscrie Domnul și ce-tește Stroici, iar Serghie a scris.

NOTE. — Documentul scris pe hârtie, prevăzut c'o mică pecete, se păstrează în mănăstirea Sucevița sub No. 515 ex 1863.

- × 25) Suceava 7113 (1605), Iunie 1. Ieremie Movilă Vodă confirmă mănăstirii Sucevița, în prezența mitropolitului Teodosie Barbovschi, episcopului de Roman Agafton, episcopului de Rădăuți Ioan și de Huși Filoftei, satul *Hrincești*, cu eaz și moară pe Solca, cumpărat de mitropolitul George Movilă și dăruit mănăstirii. Vodă mai dă dintru ale sale 300 lei ungurești căpitanului Dumitru, ginerele logofătului Solomon și acesta repășește dela pretensiunile sale asupra acestui sat. Scriitor a fost Drăgan, fiul lui Dumitru, iar logofăt Stroici.

NOTE. — Originalul slavon scris pe pergament a fost tradus în germană de Wickenhauser și publicat în Solka, pag. 69—72, No. V. O copie germană — căci Sucevița nu mai posedă originalul slavon — se află în arhiva Conzistoriului episcopesc din Cernăuți sub No. 24. Documentul este de aceea interesant, că el ni spune, că mitropolitul George Movilă la 1 Iunie nu mai era în viață.

- 26) Suceavă 7114 (1605), Noemvrie 23. Ieremie Movilă Vodă dăruiește mănăstirii Sucevița $\frac{1}{2}$ și $\frac{1}{4}$ din satul *Hrușovăț* și $\frac{1}{4}$ din *Tulitin*, din ținutul Hotinului, care le-a luat în schimb dela fratele său Toader Movilă, pentru $\frac{1}{2}$ sat din Duruești, partea de jos în ținutul Sucevii, care Vodă o cumpăraseră dela fiii lui Albot, apoi confirmă mănăstirii satul *Nahorenii*, pe Nistru, cu mori pe Șurșa, în ținutul Hotinului, luat în schimb dela Toader Movilă pentru satul Noscova din ținutul Sorociei, dăruit mănăstirii de diacul Avram Babici. Mărturia boierilor divanului. Stroici a porocit și Dumitru a scris.

NOTE. — Pergamentul bine conservat măsură 53×64.06 cm. Prima literă este mare și înfrumusețată. La începutul textului aflăm o cruce cu 3 ramuri. Pe marele sigil atârnat de-o șfară de mătasă roșă, aflăm inscripția obicinuită și sub emblema Moldovii insigniul Movileștilor, adică 2 săbii încrucișate. Se păstrează în Sucevița sub No. 580 ex 1863. Un sat Nahorenii era și în ținutul Sucevii (Uricariul XVIII, pag. 419—420).

- 27) Iași 7115 (1606), Noemvrie 7. Simeon Movilă Vodă confirmă mănăstirii Sucevița râul *Prutul cu Prutețul până la Dunăre* și satul *Giurgiuleștii* dela Dunăre până la Palcău. Induce întreg hotarul satului. Cu binecuvântarea mitropolitului Teodosie Barbovschi și a episcopilor: Ana-

Stasie de Roman, Ioan de Rădăuți și Filotei de Huși. Urmează un blăstăm. Subscrie Domnul, marele logofăt (fără nume) și scriitorul Ionașcu.

NOTE. — Documentul scris pe-o mare coală de hârtie este bine conservat în Sucevița sub No. 517 ex 1863. Sigiliul mic aplicat de ceară roșie.

28) 7123 (1615), Ianuarie 18. Boierii țării: Ursu, mare vornic al țării de jos, Mârza, mare vornic al țării de sus, Grigorie Ciolpan, postelnic, Constantin Roșca, visternic, George Balș, logofăt, Goia, mare comis, Moldovan stolnic, Ionașcu al 3-lea logofăt, Vasile, fost mare spătar, Boul, fost visternic, Rødna, fost logofăt, Branbir, comis, Vasile Ureche și George și Ionașcu Bașotești și Grigorie Mogâldă foști pârcălabi, atestă că marele logofăt Nichifor Beldiman schimbă satul său *Rujinții*, pe Ciahur, în ținutul Iașilor, cu eazuri și moară pe Ciuhur cu satul *Negoestii*, pe Orbic, în ținutul Neamțului, cu eazuri și moară a Suceviței, reprezentată prin Anastasie proigumen, Zaharie proigumen, ieromonahii: Nikon, Inoh, Filip și Ioan și ierodiaconul Severian cu mai mulți călugări bătrâni și tineri. Subscrie Beldiman și alți 10 boieri. Alte persoane întipăresc mici peceti.

NOTE. — Documentul slavon scris pe-o groasă coală de hârtie în mărimea de 41×27.5 cm, se află în Sucevița sub No. 520 ex 1863.

29) Iași 7123 (1615) August 1. Ștefan Voevod, fiul lui Ștefan Tomșa, zidind în mănăstirea Solca o biserică închinată sf. apostoli Petru și Pavel, dă mănăstirii Sucevița, care a fost prădată de Leși și Cazaci, pentru satul Solca, cumpărat de mitropolitul George dela Udre cel orb cu 300 lei ungurești și un potir de argint și satul Stănilești, înapoi satul *Stănilești*, 2 fălci de vii la Cotnar (dela Sasul), 700 lei ungurești și pocălul de argint înmănuat egumenului Pancratie în prezența ieromonahilor: Enoh, Nikon, Anastasie, Teodosie, Teolipt, Zaharie, Luca și Ioan și a diaconilor: Severian, Mihail și Silvestru, și tuturor fraților, fiind de față mitropolitul Anastasie, episcopii: Pavel de Roman și Aftanasie de Rădăuți. Vodă dăruiește satul Solca mănăstirii Solca. Subscrie Vodă și scriitorul Ionașcu, al 3-lea logofăt.

NOTE. — Originalul slavon pe pergament a fost conceput de marele logofăt Nichifor Beldiman; s'a pierdut din Sucevița. Wickenhauser, care l-a avut, l-a tradus în germanește și publicat în Solka, pag. 76—79, No. IX.

30) Iași 7125 (1617), Aprilie 28. Radul Vodă dăruiește marelui vornic al țării de sus Nicoară satul domnesc *Măgura*, supus ocolului târgului Dorohoiu și un sălaș de țigani domnești. Subscrie domnul și pitarul Vasile.

NOTE. — Slavon scris pe hârtie groasă, aflător în Sucevița sub No. 521 ex 1863. Sigilul domnesc întipărit pe-o bucată de hârtie lipită de document.

Kozak, în Resultate, pag. 202, No. 26 susține greșit, că prin acest uric s'ar confirma Suceviții asupra Măgurii, pe când Radul Vodă dăruiește lui Nicoară satul Măgura. Această danie o confirmă Gaspar Vodă în 8 Iulie 7127 (1619), cf. documentul Suceviței No. 524 ex 1863. Timpul când a fost dăruit de Nicoară Suceviței este necunoscut.

31) Iași 7131 (1623), August 11. Ștefan Vodă, fiul lui Ștefan Tomșa Vodă, restituie mănăstirii Sucevița satul *Verbie*, pe râul Jijie, din ținutul Hârlăului, fost usurpat de fostul hatman Isac Balica și-i dăruiește 2 *fălci de vie în dealul Tombric din Cotnar*, pentru suflăția sa, a doamnei Axanina și odraslelor lor: Leviin și Ilieș. Cu știrea mitropolitului Anastasie Crimca și episcopilor: Aftanasie de Roman, Euloghie de Rădăuți și Pavel de Huși și a lui Ionașcu Ghiangă, mare logofăt, Dumitru Ștefan, mare vornic a țării de jos, Ioan, mare vornic a țării de sus, Mihail Tăutul, pârcălab de Hotin, Miron Barnovschi, hatman și pârcălab de Suceava, Apostol Catargiu, ceașnic. Semnează domnul și scriitorul Dumitru.

NOTE. — Document slavon scris foarte frumos pe-o mare coală de hârtie, se află în Sucevița sub No. 527 ex 1863. Crucea dela început este în aur cu flori albastre, tot așa literele inițiale și subscrierea lui Vodă. Sigilul întipărit pe-o bucată de hârtie în ceară roșie. V. A. Urechia a publicat o traducere a acestui document în Miron Costin, I, pag. 213—215.

32) Iași 7131 (1623), Decemvrie 20. Boierii țării: Ghiangă, Nicoară, Miron Barnovschi, Dumitru Ștefan, Georgie, Apostol Catargiu, Alexa, Mihăilaș, Ioan, Vasile Roșca, Nicoară, Lupul mărturisesc că Vasile Lupul cu sora sa Drăguța, fiii Tofanei și alții, toți nepoții lui Solomon și strănepoții lui Luca Arbure, au vândut satul *Hrincești*, pe pârâul Solcii, cu loc de eaz și moară, călugărilor dela mănăstirea Solca cu 400 galbini ungurești. Subscriu: Ghiangă, Bărnovschi, Dumitru și Nicoară. Scrie logofătul Lupul.

NOTE. — Originalul slavon a fost tradus de Wickenhauser în germanește și publicat în Solka, pag. 86—87. Privitor la acest sat, cf. documentul din 1 Iunie 1605, prin care Ieremie Movilă Vodă, care a dat Tofanei, fiicei lui Solomon și nepoatei lui Arbure 300 galbini, a confirmat satul mănăstirii Sucevița. Ștefan Vodă, la rândul său, confirmă mănăstirii Solca satul Hrincești în 30 Decemvrie 7131 (1623), cf. Wickenhauser, l. c., pag. 87—88, No. XXV. Născându-se deci ceartă între mă-

mănăstirea Sucevița și Solca pentru acest sat, Radu Vodă le-a învoit în Suceava la 11 Fevruarie 7133 (1625) în așa fel, că Sucevița cedă Solcii satul Hrincești și sate-soarele: Iazlovăț și Ceaplinți, depe părâul Solcii, a primit dela Solca satele: Iobăneștii și Cristineștii din ținutul Dorohoiului. Cf. Wickenhauser, Solka, pag. 90—91, No. XXVIII.

33) Iași 7139 (1631), August 23. Moisi Movilă Vodă confirmă Suceviții satul *Munteana*, astăzi *Urzești*, cu moară pe părâul Cracău dăruit ei de unchiul domnului George Movilă mitropolitul. Subscrie marele logofăt Chiangă.

NOTE. — Acest document se află în traducere germană între scriptele răposatului Wickenhauser. Satul Urzești astăzi nu mai există. Cf. I. Bogdan, Documentele lui Ștefan cel Mare, II, pag. 584.

34) 7151 (1643). Boierii țării: Miron Bucium, mare sufer, Ioniță Prajesul, visternic, Nicolai Bohuș, logofăt, Vasile Mogâldea, postelnic, Nicola Racovița, fost postelnic, Ștefan Petriceico, fost paharnic, Șoldan, visternic, Vasile...., Mirăuț, portar, Miron Stârce, George...., Dumitru Roșca, vornic, mărturisesc, că marele postelnic Ilie Șeptelici cu seminția sa au avut pără înaintea lui Vodă cu călugării mănăstirii Sucevița pentru satele: *Hrincești și Iazlovăț*, care i-au fost moșii drepte, deci s'a făcut învoeală, ca aceste sate să rămâie ale mănăstirii, iar ea să dea lui Șeptelici satul *Șerbăuți*, pe *Horaiț* și 2 fălci de vie în deal la *Crăfești*.

NOTE. — Originalul scris în limba română pe hârtie se păstrează în arhiva Conzistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți. O traducere germană se află între hârtiile răposatului Wickenhauser ad Suczawitza în arhiva fostului Comitet al Bucovinei din Cernăuți.

35) Iași 7162 (1654), Iulie 18. Șeptelici, marele postelnic cu fratele său Georgii, adeveresc că s'au învoit cu Sucevița pentru satele: *Hrincești*, *Iazlovăț* și *Ceplinti*, pentru care au avut scrise de învoire, că le-au ținut în zilele lui Ieremie Vodă, cari scrise le-au luat ctitorul sf. mănăstiri vladica Evloghie și să le fi ars, să lese aceste sate mănăstirii pentru satul mănăstiresc *Șerbăuți* și 2 fălci de vie la Cotnar.

NOTE. — Documentul scris românește pe hârtie se păstrează în arhiva conzistorială din Cernăuți, iar o traducere germană de Wickenhauser în cea a Comitetului țării. Iscălește însuși Ilie, pe când George numai cu semnul crucii.

36) Iași 7175 (1667), Ianuarie 12. Ionașcu Cobălean cu soția sa Antimia din Iași, fiind bătrâni și fără copii

și din prilejul ce-au avut a dăruit Suceviții pe când era egumen arhimandritul Serafion hagi, *o casă în târg în Iași, în ulița nouă*, între casa lui Săvin vătavul, la Tatăpoia și casa lui Bejan mesergiul. Cer înscrierea lor și părinților lor în pomelnicul cel mare și urmează blăstăm. De față au fost popa Gligori, care a scris zăpisul, dela Sf. Nicolai cel domnesc, protopopul Petrașcu de Iași, vornicul de poartă Dumitrașcu Râșca, Ponici, vornicul de Iași, cămărașul Ionașcu, fostul vătav Georgii Arsenie și alții.

NOTE. — Zăpisul scris pe hârtie groasă se află în Sucevița sub No. 533 ex 1863. Pe contrapagină aflăm notița: „Danie ot Ionașco Cobiliian u Iasich chata copinețeu na uliți noi”, din care rezultă, că casa avea și o pivniță zidită. Kozak, în monografia sa asupra Suceviței, nu face amintire despre danie, nici zăpis.

37) 7208 (1699), Noemvrie 17. Antioh Constantin Vodă confirmă mănăstirii Sucevița, Dragomirna și Bârnova dreptul vechiu asupra peștelui din iezărul dela Dorohoiu, oprind pe pârcałabi șoltuzi și târgoveți să vâneze pește din acel iezăr.

NOTE. — Acest document se află introdus în „Sama mănăstirii Sucevița”, aflătoare la Academia Română sub No. 110, pag. 446.

38) Iași 7215 (1707), Ianuarie 11. Antioh Vodă confirmă Suceviței, la cererea egumenului și a tot soborul, *un loc de prisacă din Braniște dela Pietrosul cel mare, în dosul Bochotinului*, după ispisocul lui Simeon Movilă și să aibă a lua din a zăcia din pâni și din fânaț și din stupi și din tot locul și venitul.

NOTE. — Documentul scris pe-o mică coală de hârtie pe care este întipărit sigilul domnesc cu inscripție slavonească este înregistrat în Sucevița sub No. 541 ex 1863. Pentru acest loc, călugării au avut judecată înaintea lui Grigorie Ghica Vodă în 12 Iunie 1741 cu postelnicul Ion Rusătu, cf. No. 133 din pachetul Academiei române LXXXI și Radu Rosetti, Cronica Bohotinului, pagina

39) 1717, Iunie 22. Anița, soția marelui comis Pavel Rugină, fiica lui Ionașco armașul, după călugărie Isaie, neavând cuconi, dăruiește mănăstirii Sucevița moșiile: *Broscauții și Trăbujanii*, cari se hotăresc cu târgul Dorohoiului, *cu baltă cu pește, heleștee și pomete*, iar călugării s'o pomenească pe dânsa, soțul ei și pe mătușa ei Anița Ursachioae. Scrie duhovnicul dănatorei, ieromonahul Teofan din mănăstirea Putna.

NOTE. — Acest zăpis se află în original în „Sama mănăstirii Sucevița”, aflătoare la Academia română sub No. 110, pag. 460 (504).

40) Iași 7230 (1722), Ianuarie 9. Mihai Racoviță Vodă poroncește, ca brudanul Toader Rusul, pus de mânăstirea Sucevița să păzască vadul *depe Siret, la moșia mânăstirească Mândreștii*, dela ocolul Botășenilor, să fie scutit de orice dare la sat.

NOTE. — Documentul scris pe $\frac{1}{2}$ coală hârtie, pe care este întipărit cu roș un foarte mic sigil domnesc, se află în Sucevița sub No. 583/15.

41) Iași 7235 (1727), Ianuarie 13. Ion Grigorie Ghica Vodă scutește pe vecinii Suceviței: Toader, Vașile, Lazar și Manolachi Butnărești de sarcinele bănești impuse de Câmpulungeni, pentru că ei s'au fost dus și au șezut la Volovăț și de acolo la Moldovița.

NOTE. — Documentul scris pe $\frac{1}{2}$ coală hârtie, cu sigil mic, se află la Sucevița sub No. 583/16.

42) Iași 7238 (1730), Octomvrie 14. Grigorie Ghica Vodă confirmă Suceviței satul *Davida*, din gura Băcului, lângă Tighine, în ținutul Orheiului, dăruiată ei în anul 7094 (1586) de vătavul Dumitru Movilă și soția lui Lupa, cu dreptul să iee a zăce din pâni, fânațe, prisăci și din tot locul.

NOTE. — Documentul scris pe $\frac{1}{2}$ coală hârtie cu un foarte mic sigil domnesc întipărit, se păstrează în Sucevița sub No. 544 ex 1863. Pe dorso notița: *Davida* pe Bender. Satul *Davida* l-au fost luat logofătul Miron pentru comândul sau mai apoi Turcii (cf. Iorga, Studii și documente, V, pag. 133 și 634). Această danie a fost confirmată de Ioan Nicolai Vodă în 18 Iulie 1744, Cf. documentul Suceviței No. 549 ex 1863 și de Scarlat Grigorie Ghica Vodă în 19 Maiu 1758, cf. Doc. Suceviței No. 554 ex 1863.

43) 7242 (1734), Ianuarie 15. Constantin Nicolai Vodă apără drepturile mânăstirii Sucevița asupra muntelui *Giumălâul* și *poenile lui dela Dorna*, hotărînd ca Dornenii să dea dijma convenită.

NOTE. — Documentul se păstrează în Sucevița sub No. 546 ex 1863. Tot aceasta hotărăște acelaș domn în 28 Ianuarie 7245 (1737), cf. doc. No. 547 din Sucevița.

44) Iași 7248 (1740), Ianuarie 12. Grigorie Ghica Vodă confirmă Suceviței $\frac{1}{2}$ de sat din *Pleşniți cu moară*, $\frac{1}{7}$ din *Costești* și partea din *Berbesti*, numită *Manilești*, dăruiate de fostul vornic Iordachi Cantacuzino cu soția sa Catrina pentru sufleția fiului lor Constantin, murit în Galați de ciumă, în vârstă de 23 ani. Partea a 4-a din *Pleşniță*, din ținutul Cernăuțului, a avut-o dela sora lui Iordachi, Safta lui Preda stolnicul, dela moșul său Boul, iar cealaltă $\frac{1}{4}$, cumpărată dela căpitanul Mihuleț, $\frac{1}{7}$ parte din *Costești* cumpărată asemenea dela Mihuleț.

iar partea din Berbeștii de sus, numită Manilești, o avea dela moșul său Boul. Călugării au fost obligați să-i facă lui Constantin pomenire în fiecare an în ziua de 8 Octombrie. Subscrie Domnul, apoi Vasile, al 2-lea logofăt și Simeon Cheșco, care a scris.

NOTE. — Traducerea germană a acestui document, făcută de Wickenhauser, se află în arhiva Comitetului țării din Cernăuți. Aceste părți de sate sus amintite le-a cumpărat marele visternic Solomon Bârlădeanu în 8 Decembrie 1654, cf. Gh. Ghibănescu, Surete și Izvoade, IV, pag. 16. Amintiții donatori înosec dania lor în 1 Decembrie 1748 (1740), impunând călugărilor să mai cetească pentru răposatul în fiecare Sâmbătă 6 rugăciuni, apostolul și evangelia și deosebit să-i facă 40 de slujbe, dela 14 Septembrie până la Crăciun.

45) Iași 7254 (1746), Iulie 20. Ioan Nicolai Vodă rânduște pe Ion Izmană, fost mare șătrar și Dumitrașcu Zbera, mare căpitan de Dorohoiu, să facă cercetare pentru 40 stupi furați de oamenii din Pomârla, din *prisaca Suceviței dela Iubănești*.

NOTE. — Originalul scris pe hârtie cu un mic sigil domnesc, se află în Sucevița sub No. 583/17. Grigorie Ghica Vodă rânduște cercetare prin fostul mare medelnicer Iordache Canano, ispravnicul Hârlăului pentru pagubele Suceviței în Iubănești, în fân și popușoi. Cf. doc. din 28 Maiu 1762 din Sucevița, No. 583/18.

46) 7257 (1749), August 28. Caimacanii Moldovii: logofătul Iordache Cantacuzino, logofătul Sandul Șturze, vornicul Casparache, vornicul Radul Racovițe și postelnicul Toader Paladi confirmă Suceviței vechiul drept de a lua *dijma pânei depe locul domnesc din Cernăuți*.

NOTE. — Cartea subscrisă de cei 5 caimacani se păstrează în Sucevița sub No. 583/9 ex 1863. Din aceasta s'ar putea concluda, că dreptul acesta a fost dat călugărilor din Sucevița, iar nu celor din Schitul cel Mare din Galiția, contrar uricului lui Ghica Vodă din 13 Iulie 1659, cf. Wickenhauser, Horecza, pag. 21 și Apendicele.

47) Iași 7265 (1757), Ianuarie 8. Grigorie Ghica Vodă adjudecă mănăstirii Sucevița la mâna igumenului Teofilact și a tot sôborul partea lui Ștefan Pilat, fost vornic, din *Vlădeni*, din ținutul Hârlăului, *Scubinți* și *Dealul lui Vodă*, pentru că acesta fiind goștinar de oi la Suceava, a luat dela mănăstire o ripidă prețioasă, dăruiată de mitropolitul George Movilă, ceea ce a fost afirmat prin ispisocul lui Mihai Racoviță Vodă din 26 Maiu 1725 (1717), care a rămas la Pilat. Se înduce hotarul satului Vlădeni făcut după o hotarnică dela căpitanul Ion Izmană și Miron Gorovei, de căpitanul Iftodie, Stamatie Sîrbul, zelu

lui Albotă și alții. Subscrie pisaru uricar Simeon Cheșco.

NOTE. — Documentul scris pe o coală de hârtie groasă, pe care fusese aplicat un mare sigil domnesc, se păstrează la Academia Română sub No. 157.

48) Putna 1781, Maiu 29. Puncturi din cari se cunoaște, că numai un Horodnic este, iar nu două, după cum arată părinții Suceviței, 1781, Maiu 29.

1) Să arăte părinții Suceviței dovezi din scrisori dela domnii cei dedemult, cum că sunt două sate Horodnice.

2) Mănăstirea noastră are 2 sate, Vicovele și pe amândouă satele avem privilegiu deosebite, pe fieștecare moșie.

3) Mănăstirea noastră are dovezi adevărate cu privilegiu vechi, întru care scriu, numai pentru un Horodnic, iar nu pentru două, care Horodnic îl cere mănăstirea noastră la cinstita comisie cu hrisov de danie ce are mănăstirea noastră dela fericitul ctitor Ștefan Voevod.

4) Arătăm cinstitei comisii acele dovezi de un Horodnic, în jos, în rândul portarilor, după cum vor vede fiește care, și față în șasă privilegiu vechi.

5) Un hrisov din velet Iuli 15 (6947=1439), dela 2 trați, Ilie Voevod, întru care scriu, că au dat cei mai înainte întru sfinți odihniții părinții lor sfintei mănăstiri a Înălțării cinstitei cruci, care este la Horodnic, unde este Antonida stareța, un sat pe Suceavă, anume Balasineștii și cu mori.

6) Un hrisov din velet (6952=1444), 1 August, dela Ștefan Voevod, întru care scrie, că binevoind Domnia sa, au dat o scrisoare mănăstirii sale din Horodnic, precum acel sat, ce este al acestii mănăstiri, anume Balasineștii, ca să nu dee nici un bir i proci.

7) Un hrisov din velet (6961=1453), Iuli 8 dela Alexandru Voevod, întru care scrie, cumcă au dat o carte tuturor oamenilor din mănăstirea Horodnic, unde este hramul cinstitei și de viață făcătoare, înălțării cruci și iar anume oamenilor din Balasinești.

8) Un hrisov din velet (6983=1475), Ap. 17 dela Ștefan Voevoda, ctitorul mănăstirii noastre, întru care scrie, că au venit călugărițele dela mănăstirea din Horodnic și au arătat o carte dela părintele său, Alexandru Voevod, pre care au avut ele pe 2 sate și au întărit și Măria sa mănăstirii din Horodnic pe 2 sate.

9) Un uric din velet (6998=1490), Mart 16, iarăș dela Ștefan Voevod, întru care scrie, cumcă au venit înaintea sa și înaintea tuturor boerilor Efrosina, starița și cu toate surorile dela mănăstire ce este la Horodnic, și au închinat acea mănăstire și un sat anume Balasineștii, sfintei mănăstiri Putniî, și au dat și toate dresese

în mâna Arhimandritului de Putna, anume Paisie, și iarăș zice, că au dat și au întărit mănăstirii sale, acea mănăstire dela Horodnic și cu tot venitul, căci au fost din vechi supuși acei mănăstiri și acel sat, anume Balasineștii, Cere dreptate Sfânta mănăstire la cinstita comisie, cum părinții Suceviții nu numai că stăpânesc acea mănăstire, peste danie ce avem, ci acum umblă, să se întindă să între în 3 moșii, iarăș a mănăstirii noastre.

10) Mai avem un hrisov vechiu pentru moșia Cupca, iarăș dela Ștefan Voevod, din velet (6982=1474), Apr. 26, întru care scrie în 2 locuri, de un Ivan sîn Vasco din Horodnic, iar nu zice acolo de Horodnicul de sus ori de Horodnicul de jos, Asămene, prin toate uricele acele vechi scrie deasupra cu slovă veche tot de un Horodnic, iar nu de două, și părinții Suceviții zic, că li-i mic Horodnicul și umblă să între în tustrele moșiile mănăstirii, anume: Voișinul, Mancuții, Balasineștii; Cerem să ni se facă dreptate de cinstita comisie, căci mare supărare ne fac părinții Suceviții.

NOTE. — Acest interesant izvod de documente, scris pe-o coală de hârtie, se păstrează în mănăstirea Putna sub No. 122, cf. D. Dan, Putna, pag. 100, No. 154. Ce privește Horodnicul I. c., pag. 172, No. 1—4 și Wickenhauser, Woronetz und Putna, pag. 179 și Horodnik, pag. 201—205.

49) 1797, Iulie 19. Boerul Balș ordoană vătăvului de Dumbrăveni Lupul Balș, să plătească la mâna igumenului Hurie din Sucevița pentru capela de deasupra porții de acolo, anual *câte 72 lei*, danie rânduită de răposatul lui tată dela 23 Aprilie 1797. Scrisoarea să fie la mâna igumenului, care arătând-o, să primească suma de bani amintită.

NOTE. — Scrisoarea se află în mănăstirea Sucevița sub No. 583/23, d. Balș cu scrisoarea din 5 Fevruarie 1801 înștiințează, că a urcat dotația anuală a Paraclisului la 100 lei, cf. No. 583/23, C.

50) Sucevița 1800, Aprilie 20. Ieroshimonahul Gavriil Maximov, fiind bătrân, predă prisaca de 20 matce a Paraclisului Suceviții date acelei biserici de ctitorul ei, visternicul Iordachi Balș, nacealnicului Suceviții, care pentru Paraclis va avea să dea ceară și alte trebuințioase. Subscrie Maximov și apoi: Coram nobis: Ghenădie Platenchi, igumen, Hariton Iuzarkovschi, Nicanor Matlevici, ierodiacon.

NOTE. — Adevărta se păstrează în mănăstirea Sucevița sub No. 583/23, a.

51) Iași 1812, 9/21 Iunie. Mărturie iscălită de noi marturi și scrisă în târgul Sucevii în Bucovina, a d-sale

Dumitru Popovici, neguțitoriu, acum trăitor acolo, om ca de 70 ani de vârstă, în care mărturisește întru adevăr și cu frica lui Dumnezeu, că în anii 1773 și 1774 mânăstirea Sucevița ca un vecinic stăpân au fost, în stăpânire Iocurilor aceluia, care să cuprindă *dela văd Isacului în g(i)os pe malul Prutului până în G(i)urg(i)ulești din preună.*

In orașii Iașii 9/21 Iunie 1812.

NOTE. — Această mărturie însemnată în Velichii Extract de toate ispisoacele și scrisorile pe moștile și averile ce se află întru țara Moldovii și sunt a mânăstirilor din Bucovina, sau a Iegii Religeonului Bucovinii ad Sucevița ex 20/8 Dec. 1811. Ea se păstrează la Academia Română.

CAP. XVI.

H o t a r n i c e

1) *Hotarnica satului Pleșnița din ținutul Cernăuțului din anul 7245 (1736), Septembrie 20.*

Noi George Ursachi, postelnic, Manoli Samfir biv vel căpitan și Toader Sturza, vornic, facem știre, că aducându ni-se poronca Măriei Sale Grigorie Ghica Vodă, ca să mergem la satul Pleșnița din ținutul Cernăuțului de pe părâul Brusnița și să chemăm pe vechii vecini de sus și jos, apoi să măsurăm întreg satul Pleșnița și a 4-a parte s'o dăm dumisale Iordachi Cantacuzino biv vel vornic, care i-a dăruit-o Michail Micul, biv vel vornic în Câmpulungul rusesc și femeea lui Safta, fiica răposatului Preda, biv vel stolnic, care mai înainte a fost a lui Ciogole, apoi o altă parte din acelaș sat Pleșnița, adecă a lui Apostol Mihalachi, biv vel căpitan de Coțman, care înainte a fost a lui Solomon Bârlădeanu, fost mare logofăt, acuma însă a cumpărat-o dumialui vornicul Iordachi Cantacuzino dela Mihalachi și să despărțim într'un loc de părțile celorlalți răzeși și să încunjurăm cu pietre de hotar.

După prea înalta poroncă ne-am dus încolo, am chemat oameni buni, vecini din sus și jos și pe toți răzeșii din Pleșnița și Berbești și am eșit la măsurarea satului, poroncind răzeșilor să ni arăte vechile pietre de hotar. Apoi ni-a dus căpitanul Samson cu răzeșii și cu Vasile Carp, vornic, Șerban Flondor, ceașnic, și George Pârveu, ceașnic și ni-au arătat hotarul, pentru ci au fost trimiși la poronca lui Constantin Nicolai Voevoa ca hotarnici și înamtea acestor hotarnici căpitanul Samson și cu răzeșii să fi zis, că hotarul Pleșniței spre Berbești începe dela această piatră de hotar. Fiind însă Șerban Flondor și George Pârveu de față, ei au mărturisit, că și ei au mă-

surat dela numita piatră până pe dealul de deasupra Prutului. De aceea și noi am voit să începem măsurarea dela acea piatră, precum au mărturisit căpitanul Samson, că este adevărat hotăr, Grigorie diacon Zărca însă a zis, ca noi să nu măsurăm dela această piatră, ci să mergem la altă piatră, care a aflat-o, când ara pentru meu și care este în vârful dealului. Răzeșii însă văzând această piatră au zis, că ea este a 4-a piatră a părții de jos și au mărturisit cu toții, că este partea lui Isar și apoi am măsurat dela dânsa până în părăul Brusnița, unde a fost matca cea veche a Prutului și s'au aflat 5 otgoane (otgonul 33 stânjini, iar stânjinel 8 palme).

Apoi am început a măsa dela această piatră în sus înspre hotărul Berbeștilor, prin mijlocul hotarului, la o piatră arătată de căpitanul Samson și am aflat și 3 părți de jos cu câte 50 otgoane ca și partea măsurată de cătră Prut, ca să fie una cu celelalte patru. Apoi au mers peste piatra, arătată de Samson 1 otgon 8 stânjini 2 palme în hotărul Berbeștilor, până unde adevăratul numitul Samson ni-a arătat, că se întinde hotărul Pleșniței. Aflând însă că răzeșii din Berbești și Pleșnița nici într'un chip nu voesc să ni arăte adevăratul hotăr și strică hotărul Pleșniței cel dinspre Berbești și trăgându-se ei și căp. Samson și diaconul Grigorie, Zărca și toate celelalte rude de ale lor dela Isar și având părți atât în Berbești, cât și în Pleșnița, am cerut dela dânsii hotarnicele Berbeștilor și a Pleșniței. Ei apoi ni-au arătat hotarnica vornicului din 7170 (1662), care zice, că el a împărțit Berbeștii și Botoșnița în 4 părți și a pus pietre de hotăr, care stau și astăzi și piatra dinspre Pleșnița, nu se împreună hotărul Berbeștilor și a Pleșniței, s'a aflat răsturnată. Iară când Șerban Flondor și George Pârvu au hotărît Pleșnița, atunci răzeșul George Sevescu a venit înaintea lor, zicând, că știe o piatră răsturnată, care pare să fie hotăr, deci voind Flondor, Pârvu și Vasile Carp, vornic, să măsure Berbeștii, din care trei părți erau hotărâte, au îndreptat hotărul Pleșniței dinspre Berbești, căci ei voiau să facă toate 4 părțile din Berbești tot una de mari și fiind 3 părți încunjurate cu pietre de hotăr, de aceea aveau de gând să măsure și a 4-a parte, a căpitanului Samson, după măsură celorlalte, fiindcă aceasta a 4-a parte a lui Samson este jos lângă Pleșnița. Samson însă s'a opus acestei măsurări zicând, că hotarnicii n'au poroncă dela Vodă să măsure satul Berbești, de aceea Flondor și Pârvu au lăsat acea măsurare și punând tuturor răzeșilor o vedea, să meargă la Iași, totodată au scris lui Vodă toate împrejurările, care știre se află la fostul vornic dumialui Iordachi Cantacuzino.

Cunoscând noi înșă șiretenia lui Samson și a diaconului Zurcan, că hotarele Pleșniței alffel nu se pot îndrepta și văzând conținutul hotarnicei vornicului Rugină, că el adecă a împărțit satul Berbești în 4 părți, de aceea am măsurat această $\frac{1}{2}$ de sat ca partea logofătului Solomon, care astăzi o ține Calmuțchi, dela o piatră aflătoare spre partea Ciornohuzilor de sus până la piatra lui Samson, și am aflat 14 otgoane 6 stânjini, apoi am măsurat și partea lui Samson, care o ține el singur, care măsură 13 otgoane, 2 stânjini, 1 palmă, apoi a 4-a parte a lui Samson și am aflat numai 30 stânjini, 7 palme în $\frac{1}{2}$ sat a lui Calmuțchi, de unde se vede, că satul Pleșnița este micșorat. Apoi noi am scăzut și această parte a lui Samson la 7 otgoane, 3 stânjini și prin măsurare s'a arătat, că această parte nu se întinde mai departe decât până la piatra răsturnată arătată nouă de George Sevescul ca semn de hotar și aflând-o noi ca adevărată piatră de hotar, am așezat-o la locul ei. Dela această piatră am măsurat de-acurmezișul și hotarul Pleșniței până la părauul Brusnița, unde a fost vechia albie a Prutului și am aflat 24 otgoane, din care cad 12 pe $\frac{1}{2}$ și 6 otgoane pe $\frac{1}{4}$ de sat. Apoi s'a împărțit hotarul în 2 părți, s'a pus o piatră de hotar în mijlocul satului și am mers peste părauul Brusnița, spre Prut, la capătul de sus a hotarului Pleșniței, unde iarăș n'am aflat piatră de hotar, care ni-ar fi arătat unde începe hotarul spre Berbești. De aceea am îndreptat hotarul mult amintit al Pleșniței după cel dela Berbești, apoi l-am măsurat dela cel dela Călinești până în mijlocul satului, până la o bucață de piatră de moară, care s'a pus ca piatră de hotar în mijlocul satului, fiindcă și toți razeșii din Berbești au mărturisit, că la această piatră este mijlocul satului, unde am aflat 23 otgoane, 27 stânjini. Apoi am măsurat și cealaltă $\frac{1}{2}$ de sat dela această piatră tot deacurmezișul spre Prut până la mal lângă un părauș, până a ajuns măsura 23 otgoane, 27 stânjini, care parte, neaflând noi nici o piatră dinspre Pleșnița, o am măsurat întocmai cu celelalte și așa am îndreptat hotarul Pleșniței dinspre Berbești și piatra aflată la acel părauș s'a așezat așa, că hotarul taie dincolo de părauul Brusnița malul de sus mai jos de casa lui Samson, iar această este îndreptată spre piatra răsturnată, care iarăș o am rădicat și așezat așa, că ea arată drept la piatra, care stă pe vârtul dealului din unghiul hotarului Hliniței, unde lovește în hotarul Dracinețului și căpitanul Samson a mărturisit, că aici se întâlnește capătul hotarului Hliniței cu cel dela Berbești și după această hotarele au să se ție, așa precum merge linia pietrelor de hotar. Tot

asa am împărțit și satul în 4 părți. Aflând o parte întreagă împărțită în 3 părți între răzeși și încunjurată cu pietre, pentru care a 4-a parte de sat Samson a avut în anul trecut cu Sevescul mai multe certe, din care pricină Samson a rugat pe starostele de atunci Constantin Conachi, ca să iasă la hotărnicire și noi am văzut și cartea lui de mărturie în mânele lui Sevescul, prin care Samson se leagă, că dacă va dovedi pe Sevescul pentru aceasta a 4-a parte, Sevescul să plătească o gloabă și să capete băte la cap pe hotar, iar de nu, atunci Samson să primească o astfel de gloabă.

Starostele Conachi apoi a hotărât satul Pleșnița și a aflat de bine, că Sevescul și 2 oameni să jure în biserică, că a 4-a parte de sat cu adevărat este a lui și apoi va avea credință. Sevescul deci a aflat 2 oameni cu cari a jurat în biserica din Cernăuți și l-a dovedit pe Samson, că a 4-a parte de sat este cu adevărat a lui, apoi starostele Conachi a pus să-l ducă pe Samson la acea a 4-a parte cu gălceava și să-l globească după învoeală și l-a silit pe Samson să plătească gloabă, prin care s'a dovedit, că această parte, care vornicul Rugină a încunjurat cu pietre, este o adevărată parte. Apoi am măsurat acea parte a lui Sevescu-Isar, apoi a lui Pitic și o am aflat de 4 otgoane, 16 stânjini, 1 $\frac{1}{2}$ palme, partea de jos însă a lui Pitic, care a fost apoi a lui Isar, despre care au mărturisit, că este a lui Isar și se află lângă acea a 4-a parte, despre care iarăș au mărturisit, că este a lui Ciologaiu, o am măsurat și aflat numai 2 otgoane, pentru că râul Prut a rupt-o și pe ea a crescut felurit ciritis, cu toate aceste n'am smintit vechile pietre de hotar, ci le-am lăsat să stea, iar partea lui Isar am lăsat-o cu 2 otgoane, pentru că așa i-a fost norocul și s'a micșurat partea de sat și așa s'a sfârșit hotărârea cu totul, apoi cum numai am măsurat, așa ș îndată am pus pietre de hotar în tot locul în sat și în câmp și am îndreptat linia acelor pietre de hotar. După aceasta fiecare are să-și ție partea pe vecie și să-și facă moară pe partea lui. Apoi le-am lăsat tuturor răzeșilor în voie să-și aleagă partea de sus sau de jos și ei au ales partea de jos a satului, adică a 4-a parte a lui Isar, apoi a 4-a parte a lui Ciogole dimpreună cu moara făcută pe părâul Brusnița de Grigorie diacon, Zurcan, partea de sus a satului însă, adică partea a 4-a din mijloc, care a avut-o Sevescul, Isar și Pitic, apoi a 4-a parte de lângă partea lui Ciogole și partea de sus de lângă partea abia amintită, care a fost a logofătului Bârlădeanu și ajunge la hotarul Berbestilor, care a cumpărat-o tîmialui biv vel vornic Iordachi Cantacuzino dela Apostol Mihaleni cu loc de moară și eaz de peste pe

părăul Brusnița, răzeșii au lăsat-o de bună voie dumisale vornicului lordachi Cantacuzino, pentru care alegere și învoire s'a dat răzeșilor și o mărturie și răzeșii au mărturisit, că partea de jos din pădure și sat este partea lui Isar, care ei au ales-o pentru sine și răzeșii să fie tocmala lor și să strămute casele lor pe partea de jos. Și am aflat de bine și am hotărât, ca dumialui lordachi Cantacuzino pentru această să-și scoată carte de mărturie și întărire domnească. La această hotărânicire au fost de față iscăliții boeri, mazili, preoți și alți oameni buni, spre mai mare adevărintă noi am iscălit. Pleșnița 7245 (1736), Septembrie 20. George Ursachi. Manoli căpitan. Toader Sturza vornic.

NOTE. — Traducerea germană a acestei hotărâniciri făcută de pe originalul român, acuma poate pierdut, de Fr. A. Wickenhäuser, se află în arhiva Comitetului țării din Cernăuți.

2) *Hotărânică din anul 7250 (1741), Noiembrie 9.*

Milostive și luminate Doamne, să fii Măria ta sănătos.
 + Facem știre Mării tăli, că după luminată poronca Mării tali am venit la sat la Rujinți, ce iaste pe Ciuhur în ținutul Iașului, care acestu satu Rujinți este a dumisali Lupoace Buhaescul biv vtor. cluc. dila socru său Gavril Ciolpan, iar lui Ciolpan i-au fostu iar de zestre dela socrul său Ilie Moțoc din zapis de cumpăratură ce-au arătat Toader Cluc(i)u și din ispisoaace de înțărituri, un ispisoc di întăritură dela Pătru Vodă vălet (7085=1577) și altu ispisoc de întăritură dela Aron Vodă din vălet (7102=1594) și din cărți de stăpanitu dela Ieremie Movilă Vodă și dela Aron Vodă s'au arătat o driasă dela Tudosca giupăniasa lui Ilie Moțoc ce-au fost med. mare din vălet (7213=1705) scriind cum s'au înțărit moșiile ficiorilor săi și pol sat s'au vinit ginerelui lui Gavril C(i)olpan) și pol sat fiică-săi lui Gligori Moțocu și hotărându să acestu satu Rujinții din sus cu satul Hrenăuții a mănăstirii Todireni de la Suceavă și având multă pricină Toader Cl(i)uc(i)u cu prețul Tanasie din Hrenăuți și cu Toader Ravenco vornicul din Hrenăuți și cu trate-său Ștefan Răvenco și cu vărul lor Ursul Răvenco cumpărând acești oameni dijma satului Hrenăuți dela egumenul Iosaf dela mănăstire Todereni și acești cumpărători de dijma s'au întinsu cu lăcomie lor de au dijmuțu și de pe satul Rujinții și poprindu-i Toader Cluc(i)u cu carte Mării sal(e) lui Grigorie Vodă și acum și es(t) timpu și ei nebăgându samă și din pricina lor ni-au orânduit Mărie-ta pe noi ca să îndreptăm hotărâle acestor

moșii pe scrisori și pe mărturiu oameni buni și ce-or fi luat dijma acești cumpărători depe moșie Rujinții să plinim, și iată după luminată poronca Mării tale am venit la aceste moșii, fiindu și egumenul și Toader Cluc(i) față și s'au strânsu și oameni buni megieși din susu și din g(i)os anume Toader Goronda și cu frate-său Ion moș(n)eni din Verteporu și din Onești, carii să hotărâscu din g(i)os cu Rujinții și preutul Luca din Ruseni și Constantin vornicul din Ruseni și Ion Muniianul at tam și Ion sin Borșuchichai at tam și Vasilie Mehedin at tam și Vasil Petrușco at Verteporu at racot Hotinului și Ion Zorilă at tam și Ion Burdnji at Hrenăuți și Toader Perșul at tam și Ion Lopată at tam și Iremie vornicul at Rujinții și Ștefan Curnarului at tam și Ion Sauca din Hrenăuți din ceia parte ot rac și luând noi sama pe scrisori ce ni-au arătat din înbe părțile s'au arătat și egumenul un ispisoc de întăritură dela Istratie Dabija Vodă, scriindu că acel satu Hrenăuți este datu miluire mănăstirei Todereni dela ctitorul ei Toader Movilă, fratele răposatului Iremie Movilă Vodă și scriindu diresul atâta a Rujinților câtu și a Hrenăuților cum le trecu hotarale și pe de ceia parte de Ciuhur în ținutul Hotinului și atunce având înpresurare mănăstire din sus dispre Cârnoșeni s'au trimis pe Costan vornicul și pe Marco sinu Silistrariului și așe s'au aflat cu oameni buni, că începe hotarul Hrenăuților pe un drum vechiu până la niște movili dinspre satul Rujinții, de acolo până la o fântână despre Cârnoșeni, de acolo la o movilă despre Mihăilășeni, de acolo la o ripă, iar despre Mihăilășeni și despre Cârnoșeni numai nescrîndu ia ispisocul mănăstirii din care parte de Ciuhur s'au hotărâtu și fiindu multe movile și hârtoape și râpi atâta pi din ceia parte cât și pe di iastă parte și acești cumpărători de dijma nevrând să arăte ei adevărul, multe zile ni-au purtatu pe câmpu, arătându acele semne, că s'ar fi hotărâtu pe de iasta parte de Ciuhur și cu semnele ce arăta ei înneca satul Rujinții, încă trecē și înralte moșii, și nepotrîvindu să semnele pe ispisocu n'am crezut, cunoscându și noi că facem înpresurare cu lăcomie, numai cu gurile lor fără de nici o dovadă, ca-s înnece ei dijma ce-au luat depe hotarul Rujinților, dară pe urmă aflându noi adevărul dela oameni din rac, că aceste moșii Rujinții și Hrenăuții trecându și piste Ciuhur și având pricină Turcii de rac pentru hotarul acestor moșii, s'au orânduit dela Hotin pe Alai bei s'au strânsu mulți oameni bătrâni s'au îndreptatu hotarale acestor moșii pe din ceia parte de Ciuhur și s'au aflatu ace hotărâtură a Hrenăuților c'au îndreptatu atunce hotarale acel Costan vornicul și cu Marcu sinu Silistrariului, pe din ceia parte de Ciuhur și

dovedindu-l într'acestu chip, apoi și singur Toader Răvenco ce-au cumpărat dijma Hrenăuților dela egumenul, care sta pricină, cu tovarășii lui, ș'au mărturisit păcatul lor, că adevăratu ace hotărîtură a mănăstirii s'au făcut atunce pe de ceia parte de Ciuhur în rac, ș'am măsurat în lat satul Hrenăuți dintr'o răpă din marginea satului în sus dispre Cârnoseni până dispre patru movile, ce sint în dialu diasupra satului Rujinții din iasta parte de Ciuhur și s'au aflat 56 funii și funie de 20 de stânjini și stânjinul de opt palme de a lui Neculai C(i)ohoranul căp., unde au mărturisitu și un Ion Zorilă din rac, c'au apucatu și o piatră hotaru și egumenul și cumpărătorii lui de dejmă totu de acele movile să ocolisie, că ar fi hotaru între Rujinți și între Hrenăuți, număi movilele din ceia parte de Ciuhur ce s'au doveditu că sintu hotaru dispre Rujinți batu mai sus înspre Hrenău, dară aflându noi acolo o dâlmă din vale de movile din sus, am pus o piatră hotaru, care bate la vale dreptu în apa Ciuhurului, iar la dial înaintea totu dâlmă pe pōdiș și ca(m) la dial până la altă piatră hotaru ce s'au pus drept o moviliță din câmpu, de acolo totu pōdișul și ca(m) la vale până la altă piatră ce s'au pus hotaru în fundul unei răpi, de acolo tot pōdișul ca(m) la vale până la altă piatră hotaru, ce s'au pus deasupra vârtopului celui mare, de acolo la vale peste vârtopu și peste un piscu și tae peste o vâlce, și drept la vale pin dumbravă până la moviliță, unde s'au aflat hotarul vechiu în movilă și acolo să infundiază hotarul, și cu aceste pietre să disparte satul Rujinții de cătră Hrenăuți și apoi s'au măsurat și satul Rujinții în latu iarăș cu fune de 20 stânjini și stânjinul de opt palme și s'au aflatu cinzăci și opt de funi pe vale pe Ciuhur până dreptu un sat nou, ce l'au descălecatu un Paladi din țalină în rac, unde au mărturisit Toader Răvenco vornicul și Vără-său Ursul Răvenco, precum este și piatră hotaru din ceia parte de Ciuhur și au rădicatu cu sufletele lor, că li-au spus un ba bahrin at Bătrănu, că ace piatră disparte Rujinții din gios Verteporu și s'au pus o piatră hotaru pe pōdiș de iasta parte lângă o moviliță și bate la vale în Ciuhur mai sus de un iazu, iar la dial bate totu pōdișul și ca(m) la vale peste un părău și apoi la dial tot pōdișul până la altă piatră ce s'au pus în capul unui gavan în sus în câmp, de acolo totu coștes și la dial și pus într'o moviliță, ce este din sus de un vârtopu cu pomi, care ace piatră este fundu hotarului din gios dispre Vertepos și bate fundul, prin dumbravă la vale, prin un părău ce vine dela Rujinți și s'ue la dial pin dumbravă, în sus peste o piană și totu pin dumbravă până la piatră din sus, ce s'au aflat hotaru vechiu într'o moviliță din

lăumbravă, pe desparte Rujinții de Hrenăuți, așe s'au încheetu totu hotarul Rujinților și din sus dispre Hrenăuți și din gios dispre Verteporochu și așe s'au priimitu și ei și s'au mulțămitu și utdă cum li-am hotărātu li-am datu și dela noi câte o mărturie la înbe părți, ca să li-s facă și ispisoace de întăritură dela mila Mării tale.

robii Mării tale u ias vălet (7250=1741) (9).

Simeon Cheșco uricariul — Neculai C(i)ohoranul căp.

NOTE. — Această hotarnică originală este scrisă pe o coală de hârtie de mâna lui Simeon Cheșco. Pe contrapagină aflăm notițele: și No. 548 ex 1863, sub care hotarnica se păstrează în mănăstirea Sucevița.

Satul Rujinții trecuse la Sucevița prin schimb dela Nișitor Beldiman în 18 Ianuarie 1617 și fu confirmat mănăstirii în 17 Iulie 1670 și 28 Iulie 1726. Cu toate aceste, prezența hotarnică susține, că este proprietatea Lupoacei Buhăescul. Satul însă a rămas și mai departe proprietatea Suceviței, dovadă că hotarnica satului se află la Sucevița.

No. 3) *Hotarnica Volovățului din 7253 (1744), Sept. 18.*

La luminata poroncă a preînălțatului nostru domn Ioan Nicolai Voevod, care ni-a adus cuviosul Vitalie, igumenul sf. mănăstiri Sucevița, care s'a plâns înaintea Măriei sale că moșia Volovățul a mănăstirii Sucevița se încalcă dinspre Satul-mare, moșia mănăstirii Sf. Ilie, urmând preluminata poroncă ne-am dus la locul pricinei și am poroncit să se adune vecinii de hotare dinprejur și anume pe: Crinul, de 90 ani, din Satul mare, Toader Lupașco, de 80 ani, din Volovăț, Miron Viclovici de aice, Toader Robul de aice, Ioan Chirilescul din Horodnic, Toader Blonga de aice, Dumitru Clișinco de aice și Grigorie Prelipcean tot de aice. Apoi am chemat și pe Aftanase, igumenul dela sf. Ilie și s'au înfățișat și Vitalie, igumenul dela Sucevița, cu alți călugări, pe care l-am întrebat unde intră Satul-mare în moșia Volovățul, la care a răspuns, ca fiecare să arăte uricele sale pentru moșiile sale.

Deci Aftanase, igumenul dela sf. Ilie, a arătat un ispisoc din 24 Fevruarie 7070 (1562) dela Iancul Vodă, care descrie jur împrejur hotarele moșiei Satul-mare, cari hotare despărțesc moșiile și igumenul dela Sucevița s'a primit așa cum este scris în hotarnica dela Iancul Vodă. Apoi au mărturisit susnumiții oameni, adevă că Cârnel din Satul-mare și Toader Lupașcu din Volovăț, cari erau mai bătrâni decât ceilalți, că știu unde se hotărăște Volovățul de Satul-mare, de aceea am cêtit hotarnica domnească tuțurora, ca să audă și apoi am zis acêlor moșnegi, să

ne arăte acele semne de hotăr, cari hotăresc Volovățul de Satul-mare. Ei deci au început hotarul Volovățului dela pârâuașul, care vine dela Fețsecel în pârâul Volovățul, care acuma se cheamă Sucevița, și unde se adună hotarele Volovățului, Rădăuțului și Satului-mare, de acolo merge hotarul Volovățului cu cel a Satului mare pe pârâul Volovățului în sus, precum arată hotarnica lui Ian-cul Vodă, până la Coltova, unde este cearta, de aceea am întrebat pe susnumiții oameni ori de pot mărturisi pe sufletul lor. Ei deci au luat o brazdă pe cap și au mers maine pe unde au știut, până unde hotarul se depărtează dela pârâul Vilcovăț la Coltova, aici am pus o piatră pe malul pârâuașului lângă drumul, care vine dela Rădăuți, de aici merge hotarul până la cărare spre mează-noapte la fântâna putredă și mai departe prin Coltova până la Scrântee, unde se împreună hotarul Volovățului cu a Rădăuțului și de aici merge cu hotarul Rădăuțului spre apus și așa am hotărât noi satul Volovățul de Satul-mare, iară hotarnica am dat o igumenului dela Sucevița, ca să-i fie spre credință și să-și iee întărire și ispisoace domnești. Și spre credință ne-am iscălit în 18 Septembrie 7253 (1744).

Lupul Balș, biv vel medelnicer

Toader Angheluș, vornic de Suceavă a scris.

NOTE. — Traducerea germană a acestei hotarnice se păstrează în protocolul de delimitare No. 89. Originalul se pare că s'a pierdut. De oarece Ian-cul Vodă a domnit din Maiu 1572—Iunie 1574, apoi data de 7070 din hotarnică li fost greșită cu ocaziunea traducerii sau dacă acea dată se află în original, întreaga hotarnică este un falsificat.

4) *Hotarnica Volovățului de Băbeuți și Iazlovăț din 7276 (1768), Iulie 20.*

Facem știre cu această mărturie a noastră că din luminata poroncă prea înălțat Domnului nostru Măria sa Grigori Ioan Calemach Voevoda, fiind orânduți cu carte gd. ca să hotărăm și să alegem moșia Badențai a mănăstirii Solcăi de către moșia Volovățul a mănăstirii Suceviței, care moșii sunt la ținutul Suceviți fiind pricină între marginele acestor două hotără, Deci după poronca gd. fiind noi la mai sus numitele moșii am chemat de față și pe părintăi călugări dela mănăstirea Sucevița anume Anfilochia egumen și ierodiacon Iosaf și Iosaf proigumen și monah Silvestru, Bogatul și Miron Niculeț at Volovăț și Simeon Lupășcian at tam și Grigoria Mi-chăilescul at tam și Castaș Vlonga at Horodnic și Toa-

der Lucescul at Baduț, și am adus și pe părinții dela mănăstirea Solca și cu oamenii săi bătrâni și tiner și a-nume ieromonah Venedictu, egumen Solcâi, ieromonah Teodor, erodiacon Calistru și monah Vasăian erei Ioan at Solca și pre Vasile Sântăbul at tam și Andreeș at Baduț și Ștefan Cioată at tam și Leonti at Solca și Ioan a Luculesei at tam și Grigoraș a Luculesei at tam și Toader Ciobotar at Iazlovăț și Ioneț sânt Lupului Ilenii at Solca și Toader sânt diiaconului Iftimi at tam și Manolachi sânt Andrei Vântul at tam și Dumitrașcu a Ioanii at tam și Ioneț a lui Jacotă at tam și Nichifor sânt Andrei Pahomia at tam, Deci fiind cu toții de față li-am cerșut ca să ne arate scrisori ce au ispisoace hotarnice vechi și ni-au arătat și o parte și alta ispisoace domnești întru care scriă că hotarele umblă pe hotarale cele vechi iar hotarnice au dat samă că nu au nici o parte, nici alta și neputându ca să aflăm din scrisori nici o lumină, am cercetat dintru știința oamenilor bătrâni și a călugărilor cum știu și pe unde au apucat dintru bătrâni și de-o parte și de altă și unii arăta pe un loc și altăi pe alt loc și nu să potrivia spunerea lor că face hotarul coturi nu merge drept fără de cât ni-au arătat niște sămne marturii dela amândouă părțile zăcând că din părinții și bătrânii lor acele semni li-au apucaț că să despart hotarale acestor moșii arătându aceste semni znimănul și pintri făgetăle și gura zăpodii ce-i zăc dolina și aceste semne arătându-le marturii de amândouă părțile cum că pe acolo să despartu hotarale ni-am încredințat într'aceste semni și am întrebat pe părinții călugări de amândouă părțile să priimăscu pe aceste semne și așa au zăs înaintea noastră că cu aceste semne să priimăscu și priimindu-să pe semnele aceste am tăetu alte cotituri ce intra pe arătarea oamenilor unii în parte altuia și am purces drept din zniământ înspre amiazăză piste podiș și piste părăul ce vine din câmpu pin gura părăilor și tot înspre amiazăză piste podiș pe câmpu pin priloage și la mijlocul câmpului s'au pus un bolovan piatră ce este scrisă dar scrisoarea nu să poate ceti și de acolo tot înspre amiazăză și piste câmpu și piste o bahnișoară și la dialu și în coasta dialului s'au pus alt bolovan hotar și iar scris dar nu să poate ceti și de acolo tot în dialu piste podiș printre făgetăle și în dumbravă s'au făcut un buor într'un stejaru și de acolo tot la dialu piste dumbravă și piste dumbravă în mûche dialului în gura zăpodii lângă drum iar am făcut un buor într'un stejar și de acolo purcede hotarul Volovățului alătore cu hotarul Iazlovățului tot a mănăstirii Solcâi la vale pe mijlocul zăpodii și în gura zăpodii ce-i zăcu dolina în scur-

sura păraului iar am făcut un buor într'un stejaru și de acolo la vale pe matca dolinii păra la un văduț unde trece drumul piste părau la niște loză și acolo trece păraul cam spre apus și în malul păraului despre pădure iar am pus piatră hotaru și de acolo piste cotu cam bahnă și piste păraul săcul și piste pădure piste făget tot cam spre apus și drept în fundul poienii lui Trif ce-i zăcu unghiul lui Trif și în fundu s'au făcut un buor într'un și de acolo tot cam spre apus și tot alături cu hotarul Iazlovățului prin pădure cu bahnă până în tuful poienii Mihului și acolo iar au făcut un buor într'un și de-acolo drept piste păraul petros și piste pădure tot cam spre apus și până în fundul poienii Grozai și iar s'au făcut un buor într'un și de-acolo drept în păraul Iazlovățului și apucă tot păraul Iazlovățului păra la obârșia Iazlovățului și piste păraul Iazlovățului nu trece nici Sucevița cu Volovățul, nici Solca cu Iazlovățul și dela obârșia păraului Iazlovățul merge hotarul păraul de să tălnește cu munții Suceviței și așa cu aceste semni de mai sus arătate s'au despărțit hotarul Volovățul moșia Suceviței de hotarul Badeuței și Iazlovățul moșiile Solcâi și după cum s'au priimit și s'au învoit amândouă părțile înainte noastră pe semnile ce s'au arătat mai sus am făcut și dela noi această mărturie sfintii mănăstiri Suceviței și am iscălit.

L. S. Iet (7276—1768) Iulie 20.

Dositei episcop Rădăuțului, *Venedict*, igumen Solcâi, Ieromonah *Teodosii*, Ierodiacon *Chazor*, *Carp Piceroga*, vornic de poartă; *Calistru*, ierodiacon, *Toader* ermonah, *Iorest*, monah, *Varian*, monah.

NOTE. — Legenda pecetii de pe această hotarnică este: + Această pecete este a sfintei mănăstiri Solcâi. Pe ea se represântă apostolii Petru și Pavel, cari țin o biserică pe mâni. De o parte și alta a crucii bisericii se află litera

Pe contrapagina hotarnicii, scrisă pe-o coală de hârtie, aflăm notița: Hotarnică de cătră Badeuț și de cătră Iazlovăț a Volovățului de cătră moșia Solcâi, ce au hotărât prea sf. episcop *Dositei* at episcopia Rădăuțului Iet 7276—1768, Iul 20. Hotarnica se păstrează în mănăstirea Sucevița sub No. 557. ex. 1863.

Hotarnica din 10 Iulie 1768 amintită de d-l Iorga în Documentele familiei Callimachi, tom. II, pag. 198, No. 122 este identică cu aceasta adusă aici și se pare că data de 10 Iulie este o greșală de tipar.

No. 7) *Hotarnica locului de prisacă Bazga din Bohotin
dela anul 1776, Iunie 11.*

+ Din luminată poronca preînaltat Domnului nostru Mărie-sa Grigorie Alexandru Ghica Voevoda, fiindu noi rânduiți să mergem la un loc de prisacă ce are mănăstire Sucevița în ținutul Eșului supt codru la Braniște la Petrosul cel mare din fundul Bohotinului, care loc dela o vreme încoace se numește Bazga, și ni să poruncește ca după hrisoave și hotarnică ce are mă(nă)stire, și după mărturiile înpreg(i)urașilor și a oameni bătrâni, să îndreptăm și să alegem, pe unde să desparte Bazga moșia mă(nă)stirii Suceviței de cătră Bohotin moșia dumisale bănesăi Mariei Dumitrăchioae, Deci mergându noi la numita moșie am strânsu oameni buni și înpreg(i)urași, anume: preutul Ion Bătu at Bohotin, om bătrân de 70 ani, și Ion Vul sâs Gavril Gigne at Fundul Moșmii, om bătrân piste 60 ani, și Pascal Doniç(i) at Bazga, om bătrân piste 70 ani, și Strătulat Gigne, vornicel at Bohotin, și Irimie sâs Tănase Vânător at Cozâc și Costandin diacon at Bazga și Ioniță Lungul at tam și Toader brat ego at tam și Georgii Gălușcă at tam și Ion Frîmul at tam, și Grigoraș Vlasă at tam, fiindu față și părintele Georgie, proegumen de Sucevița, iar dumnei băniasa Marie ci este moșancă de Bohotin n'au vrut să vie la hotărât, nici vechil n'au trimes cu scrisorile ce va fi avându pe moșia Bohotinul, și noi împreună cu toți acești oameni ce scriu mai sus, mergându la stare locului, întâi am cetit toate scrisorile mă(nă)stirii, un ispisoc dela răpăosatul Sămeon Movila Voevoda din lit 7115 (1606), oc. 21, în care scrie, că au întărit svintii mă(nă)stiri Suceviței după ispisocul de danie dela răpăosatul domnu Pătru Vodă pe acest loc de prisacă, începându-să hotărul acestui loc dela prisăca călugărilor în g(i)os până la pietri unde să chiamă Sfeșnice, și de acolo de-a curmezăș drept piste părăul Bohotinului până la unghiul Romanului, și de acolo în sus până la fundul Bohotinului, și altă carte dela Antichie Voevoda din lit 7215 (1707), (Ian. 11), asămine din semne în semne, și altă carte dela răpăosatul Mihail Racoviț Voevoda din lit 7234 (1726), Iulie 28, asămine de stăpânire din semne în semne după cum scrie și ispisocul dela Sămeon Movilă Vodă, și o carte dela răpăosatul Mărie sa Grigorie Ghica Voevoda, din lit 7247 (1739), Ian. 24, ce să dă volnicie călugărilor de Sucevița a opri toată dejma cătră au luat fiii dum. vor. Ștefan Roset depe hotarul moșii mă(nă)stirii ce au la Bohotin, puindu-se și zi de soroc până la svete Georgii să-ș aducă fiii vor. Ștefan Roset scrisorile,

să-s înfățăseze cu scrisorile mă(nă)stirii, și să cunoaște că de atunce au fost intrat niamul vor. Ștefan Roset cu asuprială de stăpânire piste hotarale mă(nă)stirii, și de atunce și pără acum au dat samă Georgii proegumenul că n'au încetat călugării de Suceviță a trimite soroace piste soroace la niamurile vor. Ștefan Roset ca să scoată scrisorile, și întrebându noi și pe acești oameni ce sânt numiți mai sus, cum știu și cum au apucat și au auzat din părinții lor de stăpânire mă(nă)stirii pe unde au stăpânit și unde este locul ce să chiamă Sfeșnice și Unghiul Rominului, și ei ne-au arătat un loc supt margine codrului ce est în dreptul pietrilor ce să chiamă Sfeșnice și de acolo drept la vale de curmezăș piste părăul Bohotinului ni-au arătat că este Unghiul Rominului și așa au dat samă că au auzat din părinții lor, că până la aceli semne este moșia Suceviței, iar dela o vreme încoace au văzut pe niamurile vor. Ștefan Roset, că s'au întinsu cu stăpânire piste aceli sãmne a mă(nă)stirii, iar cu ce pricină s'au întinsu ei nu știu, deci după ispisocul răpăosatului Sămeon Movilă Vodă, ce arată în sãmne moșie mă(nă)stirii, pe care sãmne le adevieriază și cărțile altor Domni ce-au fost mai pe urmă, care semne nici odată nu să pot clăti nici pierdi, și după mărturiile oamenilor ce sânt scriș mai sus, s'au dovedit că hotarul aceștii moșii a mă(nă)stirii, purcegându din codru de unde au fost prisaca călugărilor merge în g(i)os pela pietri și pela locul ce este supt margine codrului, unde să număscu Sfeșnice și acolo supt codru în margine locului din g(i)os s'au făcut buor într'un fag și de acolo drept la vale de curmezăș până în părăul Bohotinului, în dreptul Unghiului Rominului, ci este piste părăul Bohotinului, și am făcut și odgon de 20 stânjini și stânenul de opt palme și am măsurat acest loc de curmezăș, din buorul ce s'au făcut în fag supt codru lângă locul unde să număscu Sfeșnice, și până în părăul Bohotinului la Unghiul Rominului și s'au aflat trei sute de stânjini și s'au pus și 2 pietri hotară, o piatră s'au pus dela locul Sfeșnicilor drept la vale în costise unde au venit măsura la 100 stânjini, și altă piatră s'au pus mai la vale de un drum ce vine din g(i)os pe vali, unde au venit măsura la 110 stânjini, din piatra ce scrie mai sus și până la această de al doile piatră, și de acolo tot drept la vale și piste șes până în matca părăului Bohotinului, în dreptul Unghiului Romenului, s'au aflat 90 stânjini, și de acolo în sus pe părăul Bohotinului, până în fundul Bohotinului, unde să obârșește hotarul aceștii moșii, și cu acești sãmni și hotară s'au despărțat moșia Bazga a mă(nă)-

stirii Suceviței de către Bohotin moșiia dumisale bănesăi Mariei.

lit 1776, iun. 11.

Palma lui Neculai Grosu vor. de poartă, cu care s'a măsurat locul; Ștefan Năstas biv vel med hotarnic; Nicolai Grosu vornic de poartă; † Ion Vul sân Gavril Gigne at Fundul Moșnii; † Stratulat Gigne at Bohotin; † Irimie sân Tanase vânător at Cozue; † Ion Lungul at Bazga; † Toader brat ego at tam; † Georgii Gălușcă at tam; Crei Ion Băte at Bohotin; Eu Costantin deconul at Bazga; † Ion Frimul at Bazga; † Gligoraș Vlasă at tam.

NOTE. — Această hotarnică scrisă pe simplă coală de hârtie se păstrează în mănăstirea Sucevița sub No. 567 ex 1863. O copie a acestei hotarnice se află la Academia română, cf. Creșterea colecțiilor în 1907, pag. 211.

8) *Hotarnica satelor Horodnicul de sus și de jos din anul 1778, Iunie 25.*

După jaloaba ce-au dat sfinție sa Chir Teoctist egumenul și cu soboriul dela sfînta mănăstire Sucevița, asupra părinților călugări dela sfînta m(ănă)stire Putna, arătând prin jaloaba lor că li s'ar fi împresurând o parte de moșie din satul Horodnicul cu hotarul moșiilor mănăstirii Putnii, ce să hotărâscu prin preg(i)ur, și poroncindu-ni-să ca să mergem la numita moșie să cercetăm pricina, și să alegim hotarale acelor moșii pe unde s'a dovedi cu dreptate, și după poroncă mergând noi la numita moșie Horodnicul, am înștiințat și pe sfinție sa chiar Iosaaf, egumenul dela sfînta m(ănă)stire Putna, și viind aice cu soborul de acolo, fiind față și egumenul cu soborul dela m(ănă)stire Sucevița, întâi am cercetat scrisorile și la o parte și la alta, scoțând egumenul de Sucevița un ispisoc dela Irimie Movilă Voevod ctitor care au făcut mănăstire Sucevița cu velet 7105 (1597), Iulie 12, care sânt de atunci 191 ani în care arată că au cumpărat doao sate anume Horodnicul de sus și Horodnicul de g(i)os cu doao mii galbini ungurești, cu halăstie și cu mori pe părăul Horodnicul și pe părăul Pozinul și cu poeni și cu ră(ri)turi într'ator hotară, iară hotarul pen-preg(i)ur nu arată, numai scrie pe unde au înblat hotarul din vec, și arătând călugării dela Sucevița că de alte părți n'au nici o pricină, ci își stăpânescu moșie cu pace după hotarul vechiu, cum au apucat din vac, numai despre hotarale moșiilor Putnii au pricină și li să împresoră o parte din loc din Horodnicul de g(i)os și capul din sus la amândoao satele, deci întrebând și pe egumenul de Putna, să ne arăte scrisori dovezile moșiilor Putnii ce

are prin preg(i)ur, de să hotărâscu cu Horodnicul, au scos un ispisocu dela Ștefan Voevod cu velet 6998(1490), Mart 16, care sânt de atunce 288 de ani, în care arată că au cumparat satul Voitinului dela Bogdan și dela fratele său Ivan și dela surorile lor feciorii lui Gherman nepoții lui Ețco cu cinci sute de zloți tătarăști și l'au dat m(ănă)-stirii Putnii, dor hotar prin preg(i)ur nu scrie, numai zice satul Voitinul unde au fost casa lui Gherman, unde eșă din codru și pojană, unde este măstre lor, și fânațul lor cel vechiu de supt Brădit, iar altă dovadă de hotar n'au arătat și strângând oameni bătrâni din satele mă(năs)tirii Putnii și din satele mă(năs)tirii Suceviței, întrebându-să care știi hotarale acestor moșii pe unde este pricina, și după mărturisire lor nici dela o parte nici dela alta ade-vărul nu s'au putut găsi, și văzând noi că într'alt chip nu să poate afla dreptate, am întreat pe părinții dela Putna, cu ce moșie pogoară de întră în Horodnicul de g(i)os și pe la capitale Horodnicianilor, ei au dat samă, că cu Voitinul și cu acel fânațu ce scrie supt Brădit, precum pe supt tot Brăditul și cer pân în apa Pozinului și a Horodnicului și luând noi scrisoare dela egumenul și dela sobor cumcă cu Voitinul cer acia parte de loc, am încălecat și am înblat trii zile pin munți și pin codri încung(i)urând tot locul, căutând toate marginile hotarălor, socotind stare locului cu amănuntul în frica lui Dumnezău, nepărtinind nici la o parte nici la alta și după cunoștința noastră așe am aflat, că cu strămbătate au intrat călugării de Putna în moșie Horodnicul. Pintre moșie Horodnicilor și pintre moșie Voitinul s'au aflat opcină de unde să despařt ăpele, și așa am aflat după cum înblă hotarale la moșie. De unde să rumpu părăile din opcină și cad în Voitin să stăpâniască Putna, iar care părăe să rumpu din opcină și cad în Horodnic și în Pozin să stăpaniască Sucevița, și pe aceste așa s'au priimit și o parte și alta; Dar luând noi tot opcina pără au eșit afară în câmpu despre Brădit, vrând noi ca să mergim drept să îndreptăm hotarul, nici decum n'au priimit călugării de Putna zicând că tot ei au stăpânit acel loc, și nici călugării de Sucevița nu tăgăduesc că n'au stăpânit Putnenii acel loc dela o vreme încoace, numai au dat samă că fiind ei mai slabi, și văzând că călugării de Putna întră cu țarie, n'au mai cerat, căci ei nici dejmă dela oamenii ce lucriază pe moșiile lor nu iau, și cu ace pricină au tot lăsat. Și acmu fără de nici o dovadă cer călugării de Putna tot locul cu moșie cu tot până în satul Horodnicul de g(i)os la stăpânire lor, și noi așe am socotit că după cum vine opcina din capăt pin pădure, așa să iasă șil la câmpu drept și pe supt acel dial. ce zic Brădit

câte părae trag la Pazin să stăpâniască tot locul mănăstire Sucevița, și care părae să rumpu din opcină de cad în Voitini să stăpâniască mă(nă)stire Putna, și fiindcă egumenul de Putna nu s'au priimit am lăsat n'am pus pietri sămni hotar pe unde să cade, și înștiințăm la administrație.

în Horodnic luna lui Iunie 25, anul 1778.

Ilie Cârste; Simeon Tăutul; Alexandru Ilchi.

NOTE. — Această hotarnică, scrisă de Ilie Cârste, se păstrează în mănăstirea Sucevița sub No. 569 ex 1863. Ea a fost publicată în traducere germană de Fr. A. Wickenhauser, în Horodnik, pag. 212—215.

9) *Ordin domnesc de hotărnicirea satului Balinții la ținutul Sucevii, peste Siret, din anul 1778, Iulie 21.*

Io Costandin Dimitrie Muruz Voevoda b. m. 9 z. m. Credincioși boerii noștri dum. Manolache Dimache biv vel stol. i Petre Cheșco șat. să face știre că la domnie me tau dat jalob rugatoriul nostru Teoctist egumenul dela mănăstire Sucevița, arătând cumcă mănăstre iare o moșie anume Balinții la ținutul Suceviu peste Siret, care moșie a mănăstirii fiindcă să răzășeste cu o moșie anume Grigoreștii, cere numitul egumen să să hotărască de cătră Grigorești după scrisori ce are mă(nă)stire, deci iată domnie me Vă rânduim hotarnici și scriem dum(ta)li stolnice dinpreun cu șat. Cheșco, să mergeț la stare numitei moșii și acolo fiind atât om din parte mă(nă)stirei, cât și dum(ia)lui banul Varnav sau vechilul dum(i)sale, și mai strângând și pe alți răzăși megieși și înpreg(i)uraș dup obicei, să cercetaț și atât dup scrisori ce să vor arăta, și dela o parte și dela alta, cum și dup mărturii a oameni vrednic(i) de credință ce vor fi știind stăpânire veche cum s'au urmat, pe unde să vor dovedi hotarale între Balinții și între Grigorești, pe acolo să despărteze moșiile una de cătră alta, și să puneți și pietri pe unde a fi trebuință, după care alegere și hotărîtură ce veți face să dați și mărturie hotarnică în semne, ca dup aceiaș mărturie hotarnic rămăind odihnițe și o parte și alta, să să facă mă(nă)stirii întăritură cu hrizovul Domnii mele. Aceasta scriem.

L. S.

1778, Iulie 21.

NOTE. — Acest document original, înzestrat cu un mic sigil întipărit cu roș, este scris pe-o coală de hârtie. Pe dos aflăm notița: „S'au trecut la condică” și No. 568 ex 1863, sub care se păstrează în mănăstirea Sucevița.

10) *Copia tabulară a protocolului aulic de delimitare a proprietăților mănăstirii Sucevița, aflătoare în districtul Bucovina. Continuătură în 21 Ianuarie 1782. Ad No. Fiscii 2349/857.*

În urma citării făcute s'a prezentat actualul igumen al mănăstirii Sucevița, anume Antioh, care după depunerea jurământului prescriș, la întrebările puse lui, a răspuns următoarele:

1) Cine a zidit mănăstirea Sucevița a cărei igumen este?

R.—La început a făcut George Movilă, episcopul de Rădăuți, o bisericuță pe locul domnesc Sucevița cu învoirea domnului Petru și a primit dela acest voevod un uric de danie pentru această moșie Sucevița. După un timp, fratele amintitului episcop, anume Ieremie, a zidit aice mănăstirea, însă înainte de ce a ajuns domn al Moldovii.

2) Ce fel de moșii și sate poșede mănăstirea Șucevița zidită de acest Ieremie?

R.—În acest Cordon mănăstirea de astăzi, zidită de acest Ieremie, poșede următoarele sate și anume: Sucevița, Volovățul, Horodnicul de sus și de jos, muntele Giumălău, $\frac{1}{2}$ din Pleșineț, $\frac{1}{7}$ din Costești.

Dincolo de Cordon mănăstirea poșede următoarele sate și preșii, anume satele: Mândreștii, Semenița, mai înainte Baleștii, Ibanești, Măgura, Hristinești, Nascova, Verbie și preșiiile: Ozoneștii, Dovidă, $\frac{1}{2}$ Rujinți, $\frac{1}{3}$ dintr'un eaz de pește la Doroșoi, Bohotin un petec pentru o prisacă, o moară și 4 pogoane de vie la Pesidești, 6 pogoane de vie la Cruce, un pomăt la Horodești în mărime de cam 5 fălci.

3) După zisa lui acumă Petru Vodă să fi dăruit bisericii clădite de George Movilă, episcopul Rădăuțului, satul Sucevița pe care s'a zidit apoi de Ieremie mănăstirea, deci ori de n'are vre-un uric domnesc în mână pentru aceasta?

R.—Da, și au în mână un uric domnesc.

Să se noteze. — Traducerea acestui uric domnesc de donațiune din 6 Ianuarie 7091 (1583), care este foarte bine conservat și în care hotarele sunt în regulă însemnate, se află alăturat aice sub No. 87.

4) Ori de mănăstirea poșede acest sat încă și astăzi cu aceleaș hotare, cum este el arătat în uricul arătat?

R.—Mănăstirea acest sat Sucevița de mult timp nu-l poșede cu hotarele, cari sunt însemnate în uricul domnesc. Mănăstirea Solca a rupt o parte dintr'o parte, eară Putna altă parte din altă parte. Putna și-a luat

partea cu putere, cum a ajuns o parte la Solca el n'oste, ci așa a apucat.

5) Cum a dobândit mănăstirea Sucevița satul Volovățul?

R.—Satul Volovățul l-a primit episcopul George Movilă în schimb dela Petru Vodă pentru un sat din ținutul Hotinului și apoi l-a dăruit mănăstirii Sucevița, care danie Petru Vodă a întărit-o prin uricul arătat.

Să se noteze. — Traducerea acestui uric, stricat în 3 locuri de șoareci, s'a alăturat sub No. 88. În uric hotarele satului nu sunt însemnate.

6) Nefiind hotarele satului Volovăț însemnate în arătatul uric domnesc, ori de poșede mănăstirea o hotarnică și de când poșede satul în liniște?

R.—Mănăstirea întotdeauna a posedat Volovățul în liniște, un an însă de venirea Rușilor în țară episcopul de Rădăuți și mănăstirea Solca au pretins câte o parte din locul satului, dară înainte de 13 ani mănăstirea s'a învoit atât cu episcopul, cât și cu mănăstirea Solca privitor la aceste cereri și apoi a hotărnicit satul și poșede această hotarnică.

Să se noteze. — Respectiva hotarnică din 18 Septembrie 1753 (1745) s'a alăturat aici în traducere sub No. 89.

7) Quo titulo poșede mănăstirea Sucevița cele 2 sate Horodnicul de sus și de jos?

R.—Ieremie Movilă a dăruit aceste 2 sate, cari au hotar Mănăstirea Sucevița peșede uricul de danie pe care îl presentă.

Să se noteze. — Și acest uric de danie s'a alăturat aici în traducere sub No. 90, însă în el hotarele nu sunt însemnate și el se razimă pe hotarele cele vechi.

8) Nefiind hotarele acestor 2 sate însemnate în acest uric de danie, ori de mănăstirea n'are o anume hotarnică și de când poșede aceste sate în pace?

R.—Hotarnice pentru aceste sate n'au, însă au ținut aceste sate totdeauna în liniște până ce actualul episcop de Rădăuți, cam înainte de 33 ani a ajuns igumen al mănăstirii Putna. Acesta a început a împresura cu Țigani o parte din aceste sate, care mănăstirea Putna o ține și astăzi. Mănăstirea Sucevița stă în judecată, care se află la auditoriatul districtului.

9) Quo titulo poșede mănăstirea Sucevița satul-munte Giumălăul?

R.—Acest sat-munte Giumălăul l'au dăruit Suceviței 2 surori anume Maria, soția marelui logofăt și Paraschiva, soția vătavului Udre, care danie Petru Vodă a întărit-o cu un uric. De oarece aceste țanii au fost făcute de aceste

2 surori pe rând, Petru Vodă a dat un uric de întărire pentru întreg satul.

Să se noteze. — Cele 2 urice de danie dela Maria din 1 Maiu 7092 (1584) și dela Paraschiva din 11 Maiu 7092 (1584) s'au alăturat aice sub No. 91 și 92 și cartea domnească de întărire din 28 Maiu 7092 (1584) pentru întreg satul.

În cele 2 urice sunt însemnate și hotarele și cartea de întărire a lui Petru Vodă, alăturată aice în traducere sub No. 93, amintește hotarele.

10) Ori de mănăstirea Sucevița poșede acest sat Giu-mălău după aceleas hotare, cari sunt însemnate în uricele arătate și de când îl poșede în pace?

R. — Mănăstirea poșede acest sat cu hotarele arătate în uricele aduse din timpuri străvechi în pace, înainte de 50 ani Câmpulungenii moldovinești au împresurat o parte din acest sat, însă ei au pierdut judecata și această parte împresurată a rămas mănăstirii. Atunci s'a făcut o nouă hotarnică de Grigorie Ghica, pe care o supune aice.

Să se noteze. — Această hotarnică din 7 August 7240 (1732) s'a alăturat aice în traducere sub No. 94.

11) Cum a dobândit mănăstirea Sucevița $\frac{1}{2}$ din satul Pleșineț?

R. — Jumătatea din satul Pleșineți a dăruit-o Iordachi Cantacuzino, fost vornic, pentru care mănăstirea poșede o carte de danie și o întărire domnească dela Grigorie Ghica Vodă.

Să se noteze. — Cartea de danie a lui Iordachi Cantacuzino din 1 Decemvrie 7248 (1739) și cartea domnească de întărire din 12 Ianuarie 7248 (1740), în care sunt arătate și hotarele acestui jumătate de sat, sunt aice alăturate în traducere sub No. 95 și 96.

12) Poșede mănăstirea Sucevița aceasta $\frac{1}{2}$ de sat Pleșineț și astăzi după hotarele însemnate în cărțile arătate și de câtă vreme o poșede în liniște?

R. — Ei poșed aceasta $\frac{1}{2}$ de sat în liniște de când a dăruit-o Iordachi Cantacuzino și după hotarele arătate în cartea domnească de întărire.

13) Quo titulo poșede mănăstirea $\frac{1}{7}$ parte din satul Costești?

R. — Și aceasta $\frac{1}{7}$ din satul Costești a dăruit-o mănăstirii marele vornic Iordachi Cantacuzino și această danie este îndusă în cartea de danie arătată a lui Cantacuzino, care a fost apoi întărită cu carte domnească.

Să se noteze. — Aceste două cărți din 1 Decemvrie 7248 (1739) și din 12 Ianuarie 7248 (1740) se află sub No. 95 și 96.

14) Ori de poșed această $\frac{1}{7}$ din satul Costești în liniște și de când și ori de nu s'au îndreptat hotarele satului?

R. — Mai înainte ei au avut tot certe cu răzeșii, de 4 ani încoace, hotărnicindu-se satul de isnou, îl poșed în pace. Hotarnice ce au, în care sunt însemnate și hotarele a $\frac{1}{2}$ de sat Rușinț, arată hotarele acestui sat, după care s'a făcut și hotărnicirea cea înainte de 4 ani și s'au întărit hotarele de mai înainte.

Să se noteze. — Această hotarnică din 14 August 7247 (1739) pentru $\frac{1}{2}$ din Rușinț și $\frac{1}{7}$ din satul Costești s'a alăturat aice în traducere sub No. 97.

15) Poșede mânăstirea Sucevița în liniște satele și prediile de peste cordon?

R. — Mânăstirea are pentru cele mai multe moșii aflătoare peste cordon certe, de oarece boerii de dincolo face ce voesc.

Aceste depuneri, până ce see vor încunjura hotarele la fața locului, au fost cetite și tâlmăcite igumenului, care apoi le-a subscris el și comisiunea.

† *Antioh igumen sf. mânăstiri Sucevița. Metzger, colonel. Ioan Calmuțchi, căpitan. Alexandru Ilschi. Pitzelli, căpitan de cavalerie. Harsani, sublocotenent auditor. Jf. Erggelet qua actuarius. Petru Aaron, tâlmaci jurat.*

Continuat în Cernăuți la 18 Martie 1783.

Iuoniță Strișca, care locuște aice, poșede o parte din satul Pleșniț de pe valea Ceremușului, care oamenii astăzi îl numesc Zeleneu, pentru a cărui $\frac{1}{2}$ mânăstirea Sucevița și-a arătat drepturile.

Strișca, după ce a fost făcut luător de samă la jurământul depus, răspunse la întrebările puse așa:

1) El poșede $\frac{3}{8}$ din întregul sat;

2) Aceste părți le-a dobândit prin cumpărătură și schimb și are un contract de schimb și 2 de cumpărătură. Contractul de schimb din 7254 (1746) și de cumpărătură din 1758 și 1781 s'au alăturat aice;

3) Din timpul când a cumpărat și schimbat părțile sale a avut pentru dânsule o judecată, însă părțile lui i-au fost recunoscute prin hotărânță judecătorească din 1773, care s'a alăturat aice în traducere.

4) Satul are o hotarnică din 7245 (1737), care s'a alăturat aice în traducere.

5) El și 3 părtași din Pleșniț poșed, după hotarnică, fără oare-care judecată.

Această depunere s'a cetit, tradus și subscris.

Iuoniță Strișca.

Continuat în Cernăuți la 24 Martie 1783.

Astăzi s'au prezentat părtașii susnumitului sat și după ce au jurat au depus:

1) În Pleșniț au încă părți: Vasile Onciul, Teodor Coșan și Ștefan Sevescul cu rudele lor.

2) Ei posed $\frac{1}{8}$ de sat, care au moștenit-o dela părinții și moșii lor. Strămoșul lor Sava a cumpărat aceasta $\frac{1}{8}$ dela un anumit Pitic, precum arată întărirea domnească ce o au în mână lor. Contractul de cumpăratură întărit de Vodă din 7146 (1638) s'a alăturat aici în traducere.

3) Ei posed aceasta $\frac{1}{8}$ dela moartea părinților lor, unii de 13, alții de mai mulți sau mai puțini ani, dară și părinții și moșii lor au posedat-o în liniște.

4) Hotarnică n'au și dinspre satele învecinate sunt semne de hotare, după cari posed în liniște.

Aceste depuneri li s'au cetit și trădus răzeșilor, cari le-au subscris.

Toader Coșan, Calmuțchi, Metzger, Pitzelli, † Vasile Onciul, Alexandru Ilschi, Harsani, Erggelet, Aaran.

Continuat în Pleșniț la 7 și 8 Maiu 1783.

Satul Pleșnița, din care o parte a aparținut la schitul Ostra, acuma desființat, se hotărește cu Berbeștii și Hli-nița.

Presentându-se în urma citării atât proprietarii respectivi, cât și vecinii de hotrae, deci s'a început hotărnicirea la malul Prutului, acolo, unde se întâlnesc cele două sate Pleșnița și Berbeștii și s'a rădicat o movilă de hotar peste o piatră de hotar aflată aproape de amintitul mal, cari a fost recunoscută de interesați ca un adevărat semn de hotar. De aici hotarul merge între Pleșnița și Zeleneu pe șes lângă râul Prutului drept înainte spre meazăzi-apus, peste drumul, care duce la Ciartoria, la o movilă de hotar rădicată dincoace de casa locuitorului din Pleșnița Andrei Nicoforeț pentru că piatra se află pe câmpul îngrădit al acestui locuitor, apoi peste pârăul morii, lângă casă, prin pârăul Brusnița la deal, unde s'a rădicat peste o piatră adevărată hotar o movilă, pe deal în sus drept la altă piatră de hotar peste care s'a rădicat altă movilă de hotar, apoi pe deal în jos, apoi prin pârăul Berina, apoi mai departe în sus la o piatră, recunoscută de interesați ca adevărat hotar, care s'a îngropat și lăsat să stee și lângă care s'a rădicat o movilă de hotar. Mai departe în sus pe dealul Berina, unde s'a aflat o piatră de hotar de un cot și în 4 cornuri, a cărei 4 cornuri arată hotarele Pleșniței, Berbeștilor, Dracinețului

și Hliniței și împrejurul ei s'au rădăcat 4 movile de hotar. De aici merge hotarul lângă Hlinița ceva în jos la o movilă de hotar rădăcată lângă un stejar și vecinii de hotar ai ambelor părți au arătat locul unde să se rădice, mai departe în jos spre vale la o piatră de hotar aflată lângă drumul ce duce de la Pleșniță (Zeleno) la Schitul Oștra, care s'a îngropat sub movila rădăcată, spre un deal și de aici prin o vale nu adâncă la alt deal, pe care earăș s'a rădăcat o movilă de hotar. De aici drept la o movilă mare de hotar aflată între 2 căi afundate, pe care se află deasupra îngropată o piatră de hotar. Peste drum înspre Hlinița drept la Dealu Crucii pe care cresc cireți, pe care earăș s'a aflat o piatră, pe care interesatii n'au luat-o în samă, deasupra cărei s'a rădăcat o movilă de hotar. Apoi drept la malul Prutului în preajma caselor din Revacăuți aflătoare lângă Prut. De aici, unde înceată hotarul Hliniței, acest râu este hotarul și merge până acolo, de unde s'a început. După această hotărnicire făcută spre mulțămirea proprietarilor și vecinilor de hotar acest protocol s'a scris de toți spre mai mare întărire și comisiunea a scris.

Iuan Strișca. Vichilul mănăstirii Sucevița ieromonah Ascântie; † Vasile Onciul.

Urmează subscrierea membrilor comisiunii.

Actum pe dealul Giumălău în 1, 2 și 3 August 1783.

Dealul Giumălău, care pe baza documentelor No. 91, 92, 93 și 94 este proprietatea mănăstirii Sucevița, pe care se află multe case împrăștiute pentru prășila oilor și vitelor, este situat pe domeniul statului Câmpulungul moldovinesc și hotarele lui s'au înnoit pe baza ispisocului din 5 August 1740 (1732) alăturat sub No. 94, în prezența oamenilor din Câmpulung în următorul mod: Hotarul acestui deal Giumălău începe la revărsatul pârâului Putnișoara în râul Moldova, unde s'a rădăcat dincoace de pârâu, pe Giumălău și dincolo de pârâu, pe hotarul Câmpulungului moldovinesc câte o movilă de hotar în semn, că pârâul Putnișoara, care curge în mijloc, este hotarul natural între Câmpulung și dealul Giumălău, cari movile de hotar s'au numit movilele lui Matiei. Pârâul Putnișoara este hotarul natural între dealul Giumălău și Câmpulungul moldovinesc până la izvorul Putnișoarei, acolo 3 pârâe se împreună, unde earăș s'a rădăcat o movilă de hotar pe hotarul Câmpulungului. De la această movilă este pârâul Putnișoara mai departe hotarul natural între Câmpulungul moldovinesc și dealul Giumălău, unde earăș s'a rădăcat o movilă, care despărțește dealul

Giumulău de Câmpulungul moldovinesc. De aici se trage hotarul dealului Giumulău mai departe lângă moșia Câmpulungului moldovinesc pe lângă poalele unui deal drept până la izvorul pârâului Chilie, pe care pârâu stă earăș o movilă, care despărțește aceste două hotare. Dela această movilă pârâu Chilie este hotarul natural între dealul Giumulău și hotarul Câmpulungului moldovinesc în jos, până unde pârâu Chilie se revarsă în Bistrița și anume acolo, unde râul Dorna se împreună cu Bistrița. Aice se află pe două înălțimi, care stă una în fața alteia, 2 movile, una dincoace de pârâu Chilie pe hotarul Câmpulungului și alta dincolo de pârâu pe hotarul Giumulăului mai sus de biserica de acolo, în semn, că pârâu Chilie, care curge între aceste două movile, este hotarul natural între dealul Giumulău și Câmpulungul moldovinesc până în Bistrița, de unde râul Bistrița este hotarul natural până acolo, unde pârâu Colbul cade în Bistrița. Aice, la revărsatul pârâului Colbul în Bistrița, stă o movilă, care de mai multe ori despărțește dealul Giumulău de Câmpulungul moldovinesc. De aici merge linia hotarului între Câmpulung și dealul Giumulău pe opcina de acolo, drept la o movilă de hotar rădăcată între izvoarele pârâului numit Izvor, care despărțește pe Câmpulungenii moldovinești de locurile dealului Giumulău. De este abie amintitul pârâu Izvor hotarul natural între dealul Giumulău și moșia Câmpulungului moldovinesc, până unde se revarsă în râul Moldova, de aceea s'a rădăcat dincoace de pârâu pe hotarul Giumulăului o movilă, și alta pe cealaltă parte, adică pe hotarul Câmpulungului, lângă casele din Pașorita ca semn, că pârâu, care curge între aceste movile, este hotarul natural până la revărsatul lui în Moldova, delă revărsatul pârâului și acele 2 movile, cari se numesc movilele Sultanei, este mai departe râul Moldova hotarul natural a dealului Giumulău până acolo, unde pârâu Putnișoara între două movile, a Martei, cade în Moldova și unde s'a început hotarul dealului Giumulău.

Această hotărnicire făcută în prezența igumenului Suceviței și a locuitorilor din Câmpulungul moldovinesc s'a subscris de ambele părți și apoi de comisiune.

Urmează subscrierea a 11 supuși ai Moldovii și a membrilor comisiunii de delimitare.

Actum, în Sucevița la 5 August, 13, 14 și 15 Oct. 1783.

Fiindcă satele Horodnicul de sus și de jos, Sucevița și Volovățul, cari sunt proprietatea mănăstirii Sucevița, se țin astfel la un loc, că formează așa zicând o moșie sau un domeniu, de aceea ele au fost hotărâte la un loc

și numai de câtră satele învecinate, fiindcă între aceste moșii, cari au un stăpân, certe nu se pot isca.

Susnumitele moșii se hotărăsc cu Moldovița, Homor, Solca, Satul-mare, Rădăuți și Putna și înfățișându-se igumenul mănăstirii Sucevița, anume Antioh, cu plenipotenți mănăstirilor învecinate, de aceea hotărnicirea respectivă s'a început pe așa numita Stâna Secherișului, unde se întâlnesc cele 3 hotare, a Suceviței, Moldoviței și a Braniștei Putnii și se despărțesc apoi de olaltă prin o movilă rădicată. Imprejurul acestei movile și anume acolo, unde se despărțesc liniile hotărârilor au fost 3 brazi însemnați cu literele și M (adecă Putna și Moldovița) și și C (adecă Putna și Sucevița) și M și C (adecă Moldovița și Sucevița).

Dela această movilă și literele abie amintite merge Sucevița lângă Moldovița pe-o opcină astfel înaintea, că părăele, cari curg în dreapta de pe opcină în jos, sunt ale Moldoviței, eară apele, cari curg în stânga de pe opcină în jos sunt ale Suceviței până la o movilă de pietre rădicată pe această opcină și de aici mai departe pe aceeaș opcină câteva oare de cale până la așa numita Poiana Mărului, pe care se împreună hotarele Suceviței, Moldoviței și Homorului și se despărțesc de olaltă prin o movilă rădicată pe opcină. La acest hotar rădicat în Poiana Mărului, Sucevița părăsește hotarul Moldoviței și merge alături cu moșiile mănăstirii Homor în stânga pe-o opcină, care se întinde spre răsărit până la Pietrile muerilor, de unii numite și Brazii muerii, unde se întâlnesc moșiile a 3 mănăstiri, Sucevița, Homor și Solca și se despărțesc de olaltă prin o movilă rădicată acolo. La această movilă hotarul Suceviței părăsește hotarul Homorului și merge alături cu cel a Solcii pe opcină în sus până la izvorul părăului Iazlovăț, unde sus s'a rădicat o movilă, care hotărăște Sucevița de Solca.

De aici părăul Iazlovăț este hotarul natural între Sucevița și Solca până la Poiana Grozii, unde ambele hotare părăsesc părăul și merg în stânga la capătul de sus a Poienii Grozii, unde s'a rădicat lângă un fag bătrân însemnat cu un bour o movilă, care despărțeste Sucevița de Solca.

Dela această movilă ambele hotare merg alături spre mează-noapte prin Părăul pietros la bourul aflător dincolo de părău, lângă care earăș s'a rădicat o movilă, de unde linia duce drept la o movilă rădicată pe șesul acestei rădicături, unde se putea vedea un copac vechiu însemnat cu un bour, iar alături cu el un bour nou.

Dela această movilă linia de hotar se trage între mează-noapte și răsărit prin părăul Sucha sau Părăul

uscata la piatra-hotar, care s'a aflat între pârâul Sucha și Dolina, unde earăș s'a rădăcat o movilă, care despărtește aceste două hotare. Dela această movilă tot în valea Dolina în sus (Dolina se numește în limba rusească și slavonă o vale, fiind însă, că Moldovenii, locuitorii de aici nu înțeleg această limbă, de aceea numesc ei această vale Dolina, care înseamnă rădăcină, radix), pe lângă un fag mare însemnat cu un bour pe opcină, unde s'a putut vede lângă cale în Gura sepodii un fag însemnat cu un bour, unde s'a rădăcat o movilă ca hotar între Sucevița și Solca.

Dela această movilă, prin rara pădure de fagi la partea cea de câtră mează noapte a dealului Feșețel, unde s'a aflat o piatră-hotar, lângă care s'a rădăcat o movilă. De aici apoi în jos prin valea Feșețel prin șes la o piatră-hotar c'o inscripție, unde earăș s'a rădăcat o movilă ca hotar între Sucevița și Solca. Dela această piatră-hotar cu inscripție, și delo movila aflătoare lângă dânsa, peste pârâul Feșețel pe marginea suișului, de unde se vede pârâul Sucevița. Aici s'a rădăcat o movilă mai sus de casa lui Ștefan Ciobotar, care stă pe trotarul Rădăuțului, însă este așijdere proprietatea mănăstirii Solca, mai jos de cârșma depe hotarul Volovățului, care este proprietatea mănăstirii Sucevița, unde țaranii din Rădăuți au mărturisit, că se chiamă la Znamen, care înseamnă semn.

Țaranii din Volovăț însă voiau să aibă pe baza hotarniceii ca punct de hotar locul, unde pârâele Feșețel și Sucevița se împreună în curs, neconsunând însă factica posesiune a ambelor mănăstiri cu sub No. 89 alăturata hotarnică, de aceea ambii interesați au primit de bună voe acest punct, de aceea merge de aici Sucevița lângă Solca sau Volovățul lângă Rădăuți pe șesul Suceviței în jos și prin pârâul Sucevița pe vârful lui Traian sau pe marginea malului celui vechiu, unde Satul mare, proprietatea mănăstirii Sf. Ilie, se întâlnește cu Sucevița și Solca.

Aici Sucevița sau Volovățul părăsește pământul Solcii sau a Rădăuțului și merge lângă Satul-mare spre apus tot cu marginea vechiului mal până în fața celor 3 movile, care despărtesc Rădăuțul de Sucevița și Satul-mare, unde Volovățul și Satul-mare părăsesc malul și merg drept la cele 3 movile, unde se întâlnește Sucevița, respective satul ei Volovățul, Satul-mare și Rădăuțul și se hotăresc prin aceste 3 movile.

La aceste 3 movile Sucevița părăsește hotarul Satului-mare și merge lângă Rădăuți, satul episcopesc, în sfânga spre meazăzi prin unele fânațe mlăștinoase și lângă 2 movile rădăcate pe aceste fânațe la piatra-hotar cea vechie aflată, care a stat cam 116 pași de rând dincoace de

drumul, ce duce dela Sucevița la Rădăuți, care s'a îngropat în movila rădicată.

Dela această movilă rădicată deasupra pietrii de hotar, Sucevița sau satul ei Volovățul merge peste deja amințitul drum la piatra-hotar, care s'a aflat lângă drumul, care duce dela Sucevița la Rădăuți și care s'a îngropat sub o movilă rădicată acolo. De aici în linie dreaptă pe acest șes în sus la o movilă rădicată între Volovăț și Rădăuți, de unde se ajunge mai departe earăș la un drum, care duce dela Volovăț la Rădăuți, la care drum earăș s'a aflat o vechie piatră de hotar, care s'a lăsat nescăntită și s'a rădicat o movilă cam la 30 pași în sus. De aici drept în sus lângă pârâul Sucevița până la alt drum, care duce dela Volovăț la Rădăuți, unde earăș s'a rădicat o movilă ca hotar între aceste 2 teritorii. De aici în fine la al 3-a drum, care duce dela Volovăț la Rădăuți, unde stă o movilă ca hotar.

De aici apoi la drumul, care duce dela Horodnic la Suceavă, unde s'a aflat o vechie piatră de hotar, care a rămas neclintită și 46 pași dela dânsa s'a rădicat o movilă. La această movilă hotarul Rădăuțului face un unghiu și satul Sucevița sau satul ei Volovățul se îndreaptă lângă Rădăuți în dreapta și merge, depărtându-se încă în mai tare de pârâul Sucevița, pe albia Gârlei, pe care rar când curge apă, unde earăș s'a aflat o piatră-hotar, care s'a acoperit c'o movilă.

De aici mai departe la piatra-hotar, care a stat dincoace de Taplița, care s'a îngropat sub o movilă. De aici prin pârâul Taplița până la altă movilă, care hotărăște Sucevița, respective satul ei Volovățul de Rădăuți, de unde linia hotarului se trage prin Fântănele și pârâul Redița spre apus ceva în stânga în sus până în vârful deluțului din față și așa numitului Trajan (un șanț, care abie se observă), unde movile rădicate despătesc cele 3 moșii Volovățul, Horodnicul și Rădăuțul. Aice rămâne Volovățul, moșia Suceviței înapoi și Horodnicul, care aici începe și este proprietatea tot acelei mănăstiri, merge mai departe lângă Rădăuți și anume ceva în dreapta cu acel șanț Trajan la o piatră de hotar aflată pe acele câmpuri, peste care s'a rădicat o movilă ca hotar între Horodnic și Rădăuți.

Dela această movilă linia hotarului merge ceva în dreapta în jos la o movilă de hotar rădicată pe partea acelu deal și de aici mai departe în sus, apoi prin pârâul Valea-sacă la o movilă de hotar rădicată lângă acest pârâu. De aici prin 2 quasi peninsule tăind în două încovoitura acestui pârâu drept la o piatră de hotar aflată între pârâul Valea-sacă și drumul dela Vicovul de jos

la Rădăuți, unde stă o movilă ca hotar între aceste 2 teritorii.

La această piatră igumenul Suceviței a obiectat, că ea a stat mai departe sub drumul amintit la Rădăuți și că a fost așezată aici în urma unei învoeli private între 2 călugări din Sucevița și Rădăuți, neprimind însă satul Rădăuți aceste obiecțiuni fără de o dovadă judecătorească, de aceea s'a fixat posesiunea ambelor părți până la această piatră și movilă de hotar.

Dela această piatră și movila de alături Horodnicul merge mai departe lângă Rădăuți peste amintitul drum în jos și prin fânațele cele mlăștinoase la movila de hotar rădăcată la marginea foastei păduri Jalcău la Mărul roș. Dela această movilă drept la movila rădăcată dincoace de pârâul Bodmianu și de aici în linie dreaptă prin pârâul Bodmianu la movila, care s'a rădăcat pe malul de dincoace a pârâului Posinul în fața unui teiu ciuntit, care stă dincolo de pârâul Posinul, care mai înainte drept prin mijlocul său forma hotarul între Horodnic, Rădăuți și Frătăuți, astăzi însă, după ce hotărârea judecătorească din 24 August 1782 a fixat hotarele astfel, acest teiu dimpreună cu movila de hotar de dincolo arată numai hotarul în pârâul Posinul între Horodnic și Rădăuți, de unde mănăstirea Sucevița respective hotarul satului ei Horodnicul se îndreaptă lângă Rădăuți în dreapta și merge cu pârâul Posinul cam 100 pași până la Vadu pietros, unde s'a rădăcat o mare movilă ca hotar între Horodnic, Rădăuți și Frătăuți, totuș aceste 3 hotare nu se împreună la movilă, ci în mijlocul pârâului la Vadu pietros. Aici la acest Vad pietros laudabilul Auditoriat districtual a început în 24 August 1782 să îndrepteze hotarele între mănăstirea Sucevița și Putna pe baza sentinței din 1 Octomvrie 1781 și emisului intrat în vigoare a Apelațiunei din 5 Aprilie 1782, din care cauză sentința judecătorească s'a alăturat aici din cuvânt în cuvânt, așa dară Auditoriatul districtual amintit a rădăcat la Vadu pietros, ca la un punct de hotar triplex, între Rădăuți, Frătăuți și Horodnic o movilă încunjurată cu șanț.

11) *Hotarnica satelor Horodnicul de sus și de jos de câtră moșiile mănăstirii Putna din 24 August 1782.*

După cum să arată din scrisorile ce s'au luat în sus prin g(i)udecătorie, trotarul casei îl stăpâne călugării dela mănăstire Suceviții prin putere hrisoavelor răpăosatului Domnu ctitor Ieremie Voevod din let 1597 după cald. nou, sau 7105 cald. vech(i) la doao moșii anume Ho-

rodnicul de sus i Horodnicul de g(i)os de treizeci de ani s'au fost împreunat dispre lăcuiitor moșiilor a călugărilor at mânăstire Putnii, adecă dispre hotarul Frătăuțului, Balasineștilor, Manăuțului și a Voitineliului, îndrăznind călugării numitei mânăstiri cu puternicie a lua mare bucată din hotar, carei mai bun din fânață, pământul dela Horodniceni, care de atâț ani încoace ei însuș li-au și stăpânit.

Dar cercetându-s această pricină încă în anul trecut la 4 Oct. let 1781 foarte cu amăruntul i luare bine de samă de cătră țesăresc crăesc a Bucovinei District-Auditoriat, după arătările jăluiitorilor și răspunsurile răspunzătorilor toat pricina după dreptate ce iubește Dumnezeu, într'acest chip s'au hotărât ca de osebite hotarului moșiilor Horodnicului de sus i de g(i)os dispre hotărale moșiilor Putnii, adică dispre Frătăuț, Balasinești, Manăuț i Voitineli într'ac(e)alaș chip și pe acelaș loc să rămăe, după cum și pe unde au fostu și în vremile de demult adecă pe unde au arătat jăluiitor cu dreptate.

Adecă din Vadu pietros unde să întâlnesc preste hotar, la un loc, a Rădăuțului, Frătăuțului i a Horodnicului a căruia moșie pravățul hotarului merge pe obcină, prin Mestečini și de ci înainte pe mână stângă pe lângă fântăna Voloca, tij pe obcină și peste fânațele ce să află acolo până la Gorhana adecă pe supt codru, de unde apucă prin codru tot pe muche obcinii pân(ă) la muntele Horodnicului.

Iar hotărâra moși Suceviții cu Voitineliul într'acestu chip s'au înnoit ca începându hotarul din vârful muntelui Horodnicu merge tot pe obcină prin poiana pietros(ă) i peste muntele pietros și apucând iarăș muche muntelui drept prin poiana Haic(i)unca merge sau bate oblu pe piscul muntelui Voitineli, care ase s'au aflat.

Fiind dar că g(i)udecata Auditoriatului acestui district și la Apelatorium dup(ă) cum arată orânduielele din 5 zile April let 1782 di cătră Chesara craescă a Galiții i Lodomerii orânduit Marele General-Comanda s'au aflat statornică și drept g(i)udecată, după cerere părinților mânăstirii Suceviții din poronca tij țărăstii crăești Administrații s'au orânduit acei comisie din oprazele mai g(i)os iscalită, care au venit la Horodnice prin Execuție să îplinească g(i)udecata ce s'au făcut.

Auditoriat de district, deci la acest sfârșit fiind faț(ă) și părintele Antioh, igum. mânăstirii Suceviții, iar Iosaf, igum. Putnii macar câte porunci atâta di cătră Auditoriat, cât și di cătră cinst. Administrații precum și di cătră Preasfinția sa Episcopul Dosotei nic(i) decum n'au vrut să vie față, la Comisie pentru care și rânduita pe-

deapsă au luat, așe dar s'au făcut o mohilă mare cu șant înpreg(i)ur la vadu pietros, unde să întâlnească la un loc trei hotar(e) adică Horodnicului, Rădăuțului și a Frătăuțului, și deci începându-s(ă) pravățul hotarelor trece peste fânațele ce să află acolo pân(ă) la un loc unde cale ce vine dela Rădăuț abate cătră Frătăuț, unde să află și o mohilă veche peste cale dincolo, aceasta linie hotarnică s'au însămnat cu o piatră, cu 3 mohili după pravățul mohilii cei dintâi, ca să-s cunoască, și dela mohila ce veche ce să află lângă cale Frătăuțului alături cu dânsa de alt(ă) parte s'au făcut alt(ă) mohilă nouă și dintr'acest loc apucă pravățul hotarului spre stânga pe multe obcinii, care este foarte(c) cărligat prin mestecini, păr la cale cea dintâi ce vinee dela Horodnic, și merge cătră Frătăuț, și pân(ă) acolo s'au făcut cinci mohile cu câte o piatră, însă a treie(mohilă dintr'acest(e) este alături cu un bordeiu vechiu, ce s'au găsit acolo, și din sus de cale această dintâi iar s'au pus o piatră și doao mohile și pe urmă iarăși o piatră, și mai înainte(e) patru mohilii la cari tij s'au adaos o piatră, după(a) aceea mai înainte(e) lângă a doao cale care vine dela Horodnicu și merge la Frătăuț pe o mohilă veche, în care s'au aflat cărbuni și hărburi de oală veche la cari s'au cunoscut că este sâmnu drept acolo s'au făcut alt(ă) mohilă noao ca să-s cunoască mai bine; De aici înainte(e) tot pe multe obcinii prin mestecini trece peste a trei(a) cale ce vine dela Horodnicu și merge spre Frătăuț, și să lă(r)gește pân(a) la a patra cale ce vine tij dela Horodnicu, și așa s'au însămnat pe acolo hotarul cu zece mohile, dintru cari a doao mohilă s'au făcut iarăși pe o mohilă veche întru care la sapatul ei așijdere s'au găsit hărbur(i) și dărăbur(i) de oală veche, și s'au însămnat și cu trei pietri ca să-s cunoască. Și din sus de acea cale ce vine dela Horodnicu și merge la Vicov s'au aflat sâmnu o piatră mare și din sus de această tij s'au făcut o mohilă noao pe un bordeiu mare vechiu ce este acolo în fânaț dela fântâna Voloca spre stânga, și deci înainte(e) prav(e)țul hotarului care trece prin fânaț(e)le cele de pe lângă pădure pân(ă) la codru ce este dispre stânga alături cu Gorhana asemine s'au însămnat cu doao pietri și cu patru mohili și de acolo pentru depărtare și vătămării și ca toat(ă) pricina ce s'ar mai pute face în vreme viitoare să lipsască, s'au tăet plaiul pin codru cel mare, tot pe multe obcinii pân(ă) la muntele Horodnicului, și fiind cunoscut drept prav(e)țul hotarului s'au făcut pe acea linie treisprezece mohile și douăzeci semne de piatră sau pus, mestecat una prin alta ca să fie lucru cunoscut în vec(i).

Mai pe urmă pentru ca învoire hotarelor între moșiia Suceviț i între Voitinul să fie luminat și vederit s'au făcut în muntele Horodnicului unde să întâlnescu trei hotar(e) adecă a Voitinului, a Soceviț i a Horodnicului, o mohilă foart(e) mare, și fiindcă de aici înainte făr(ă) ace obcină arat(ă) hotarul cel drept pân(ă) la poiana pietros(ă) la începutul aceștii poeni s'au mai făcut pe un bordeiu vech(i) ce să află acolo alt(ă) mohilă mare, lângă carii s'au pus și doao pietri, dintre cari una caută drept la muntele Horodnicului, iar cee lalt(ă) caut(ă) oblu la munte pietros, și prin aceste semne s'au făcut deosebire între trei hotar(e), adecă între hotarul Voitinului, a Soceviței, a Horodnicului,

Și dela această mohilă apucă prav(e)țul piste — — — Poeni pietros spre drept costiș pe obcină și caut(ă) oblu la Piscul murelor pietros și de aci înaint(e) spre dreapta peste muche prin Poiana Hac(i)uca pe muntele Voitinului sau Vițau este drept pravățul hotarul, pentru cari s'au mai pus numai o piatră la sfârșit Poeni pietros(e) dispre muntele pietros, care cu lungime(a) spinări(i) arat(ă) despărțire hotarului între Suceviță i între Voitinul. Așijdere și în poiana Hac(i)unca încă s'au mai pūs doao în pietri, și la urmă la sfârșitul aceștii(i) poeni adecă pe muntele Voitinului sau Vițau unde să întâlnesc trei hotar(e) a Putnii, a Voitinului, i a Suceviții s'au făcut o mohilă mare lângă cari și doao pietri s'au pus a căroră praveț despart(e) hotar(ul) Suceviți(i) di cătră moșiile Putnii, ca să fie luminat i vederos și cunoscut hotarul în vec(i), ca sfințiilor sale părinți(i) dela Suceviță după g(i)udecat(a) ce s'au luat, în dustrii cins. Ouditoriatu Bucovinii district și prin chesaro crăescu a Galiții i Lodomerii orânduita oșteniască g(i)udecătorie s'au întărit ca de acum să ș stăpâniasc(ă) numit(ă) moșie cu pace și făr nici o smintială.

Și dup(ă) ce ac(e)ast(a) hotăritur(ă) prin Execuție sa să fi(e) isprăvit(ă) i închietu, s'au pus ac(e)ast(ă) hotarnică împreun(ă) cu celelalt(e) scrisori sau actumur(i) ce sânt împreun(ă) acestui proșes în archivumul Administrații și la mânăstire Sucevița încă s'au dat asemenea Exemplar ca să le fie în vreme viitoare de apărare i de încredințare, carei hotarnică s'au făcut în Horodnic în districtu Bucovini(i) la let 1782, August 24, cald. nou.

Filip Cranister, căp. Algeii von Lustnau, căp. auditor. Matias Știpald, logof. de g(i)ud(e)cătorie. Alexandru Pap, g(i)urat talmăcitor.

NOTE. — Această hotarnică originală scrisă pe 21/2 coale hârtie groasă pe jumătate (partea stângă) în limba germană și pe jumătatea (partea dreaptă) în cea română.

este sfăruiată cu ață neagră-galbenă și pe ea sunt întipărite în ceară roșie pecețile celor subscriși și sigilul cu pajură a Auditoriatului. Pe dos aflăm însemnat No. 570 ex 1863, sub care hotarnica se păstrează în mănăstirea Sucevița.

12) *Carte domnească de întărire asupra satului Mândrești de pe Siret din ținutul Botoșanilor din 20 Ianuarie 1783 pentru mănăstirea Sucevița.*

Io Alexandru Constantin bej milost. Gosp. zem. mold. „De vreme ce Domnii mele i s'au jăluit rugătoriul nostru Antiochi egumenul dela mă(nă)stire Sucevița din cordon, arătându cumcă mă(nă)stire are o moșia, anume Mândreștii la țin(u)tul Botoșanilor pe Siretiu, cari moșie au arătat egumenul și cu ceilalți călugări, că au și scrisori vechi, și s'ar fi stăpânit moșie Mândreștii tot de mă(nă)stire, luându-ș tot venitul deplin, dar în anul trecut în vreme Domnii sale Costandin Dimitrie Muruz Voevoda, un Ursache Soroc(e)anul au jăluit la Domnie sa, cumcă ar fi avut o bucățe de loc din moșie sa Hrișcanii cuprinsă de călugări în moșie lor Mândreștii, pentru care impresurare au cerșut atunce hotarnici ca să-i aleagă acea bucată de loc, ce zice că i-se împresurasă de către călugări, și fiindu rânduit atunce cu carte gospod, către dum. stol. Manolachi Dimachi fiind vor. la Botoșani, și către Toader Sileon med. și din parte stol. Manolachi au rânduit pe Toader Isăcescuș șat. împreună cu Toader Sileon med. și mergând la stare moșii Hrișcanii după scrisori și dovezi e-au arătat călugării pe moșie lor Mândreștii și după carte de blăstăm s'au dovedit că nici o impresurare moșii Hrișcanii a lui Ursache Soroc(e)anul nu i-s'ar fi făcut cu moșie Mândreștii a mă(nă)stirii Suceviței, După care cercetare ce s'au făcut atunce, au dat rânduiții hotarnici și mărturie hotarnică în semne i iscălită de dânșii la mâna călugărilor pentru acea impresurare ce zice Soroc(e)an că i-ar fi făcut călugării din moșia sa Hrișcanii, încredințată fiind și cu iscălitura dum. stol. Manolachi Dimache, acum prin jaloba ce ni-au dat numit(ul) egumen, și cu ceilalți călugări dela mă(nă)stire Sucevița, s'au rugat ca să li se dee carte Domnii mele, fiind rânduit la al nostru cinstit și credincios boeriu dum. Costandin Rosetu vel logof. de au cercetat atât scrisorile cele vechi a moșii Mândreștii, cât și mărturie hotarnică, de sus pomenită, ce-i din anul 1782, Iunii 4, cari hotarnică s'au văzut și de dum. vel logof. după scrisori și dovezi, s'au cunoscut că moșie Mândreștii iaste direaptă a mă(nă)stirii din vechiu și s'au stăpânit de mă(nă)stire

tot cu pace, pentru acie iată că printr'aceast(ă) carte a Domnii mele, dăm volnicie numitului egumen și călugărilor dela mă(nă)stire Sucevița și vechilului mă(nă)stirii ce vor orându-i la numita moșie, ca să aibă a stăpâni și a dejmii moșie Mândreștii după drepte hotarale ei, însă luând venitul de azăce din țarani, cu pâne, din fanaț, din livez(i) cu pomi, și din prisăci cu stupi, însă din ținzaci unul, iar fiind mai puțin va lua câte una c(e)ara de stupu, și din tot locul cu tot venitul moșii pe obicei și după hotărâre ponturilor, așjdere și pentru cei cari din locuitori vor fi șezători pe numita moșie Mândreștii încă să aibă a lucra zilele obic(i)nuite, după hotărâre ponturilor ci sint în vistrie cu pecet gospod., ori să de bani învoindu-se cu stăpânii moșiei, Deci poroncim Domnie me și dumv. vornici de Botoșani, că pentru cei ce nu s'ar supune a-ș da venitul moșii, și a lucra zilele obic(i)nuite pe an, dumv. pe acie să-i supuneți și să împliniți de pre la dâșii venitul moșii tot pâr la cel puțin, iar având cineva a răspunde împotriva acestii moșii, cu dresă și scrisori ce va ave să vie la divan. Aceasta poroncim.

L. S.

1783, Ian. 20.

S'au trecut la condică de Sandul Candeari.

NOTE. — Acest document este scris pe-o simplă coală de hârtie. Intipăritul sigil arată inițialele Domnului, adică: Iw. Al. Ks. Vv. Pe dos aflăm însemnat: Mândreștii și No. 571 ex 1863, sub care se păstrează în mănăstirea Sucevița.

13) *Rezumat de hotarnica Bazdăi, proprietatea mănăstirii Sucevița, din Noembrie 1785.*

Moșia Suceviții, ci-i zic Bagazu, piste șas cheziș, pân(ă) la lunca pârăului Potroc și apoi drept la dial pi acest pârău, prin codru și di undi să adun(ă) doă curgeri de apă întru acest pârău, drept prin mijloc, pân(ă) în deal(ul) Cet(ă)țui(i), la un bour și cruce făcute pe față, cari ni le-au arătat Niculaiu Vor(ni)c(ul) și cu alți oameni din sat, din Bohotin. Aici au arătat oamenii, în dealul Cetățuii, este colțul moșiei Bohotinului care aice se desparte de a Suceviței, de Pribești și de Podoleni. S'au aflat 1360 stânjani, iar de unde au început hotarul, den apa Jijiei, 4237.

Mănăstirea Sucevița netrimitând vechil la acea hotărâtură, au arătat boerii răzăși copii de pe ispisoacele mănăstirii, dela Petru Vodă și dela Simeon Movilă și dela Grigorie Ghica și carte de judecată. Dă măsurile locului Suceviți: 1360 lungul marginii din sus, 620 latul curmeziș, în jos pe zarea dealului până au dat colțul Suceviții la

un stejar cu bour, în drumul ce vine dela dealul Cetă-
țuții în jos, prin codru și 1211 lungul pe marginea cea
din jos.

NOTE. — Acest resumat a fost luat din hotarnica
moșiei Bohotin a Rosateștilor, aflătoare în copie la Aca-
demia română, Pach. LXXXI, No. 147 și publicată de
Rădu Rosetti în Cronica Bohotinului, Analele Ac. R.,
Seria II, tom. XXVIII, sect. ist., pag. 265.

CAP. XVII.

Pomelnicele

A. *Pomelnicul No. 740/I ex 1863.*

Prima foaie verso, hârtie lipită de păretele cărții:
Traducere din slavonă¹⁾.

Mântuește Doamne și miluește pe dreptmăritoriul și
de Hs. iubitoriul domnul nostru Io Georgie Ștefan²⁾
Voevod și doamna lui Elisafta.

Pe presfințitul mitropolit Ghedeon³⁾.

Episcopul Iorest⁴⁾.

Episcopul Sava⁵⁾.

Episcopul Misail⁶⁾.

Episcopul Laurentie⁷⁾.

Episcopul Nicolai⁸⁾.

Foaia 2-a, pergament.

Luna Sept. 8. In ziua nașterii Născătoarei de (Dumnezeu
amintirea domnului Melentie Balica⁹⁾ și doamnei sale
Ana¹⁰⁾.

In aceeaș lună, Sept. 26.

In ziua aducerii sf. Ioan Cuvântătoriul. Amintirea lui

1) Traducerea este făcută de autorul acestei monografii.

2) El a domnit în Moldova din 1654—8, cf. A. D. Xenopol,
Istoria Românilor, tom. IV, pag. 271 și nota 1.

3) El a arhipăstorit Moldova din 1658—9, cf. Iorga, Istoria
bisericii românești, tom. II, pag. 336.

4) El a sezut pe scaunul episcopesc din Rădăuți dela 1654—6,
cf. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 86.

5) Fost episcop la Rădăuți din 1656—8, Dan, I. c.

6) A episcopit la Rădăuți în 1686, Dan, I. c., pag. 93.

7) Episcop de Rădăuți I-a oară din 1687—93, Dan, I. c., p. 94.

8) A fost la Rădăuți contra-episcopul lui Laurentie în 1694—5,
Dan, I. c., pag. 95.

9) Melentie Balica a fost de origine muntean, fiul Mariei Ba-
lca, care apoi s'a măritat după Ioan Movilă, și cumnatul lui Teremie
Movilă Vodă, de oarece luase de soție pe Ana sau Schjeuca (Mo-
vilă. Iorga, Istoria literaturii române, pag. CXIV.

10) Fiica lui Ioan Movilă.

Ioan Miron Barnovschi Movila Vodă¹¹⁾ și tatălui său domnului și maicei sale Elisaveta¹²⁾.

În luna Septemvrie în a 14-a zi la fericita Aflare a cinstitei și de viață făcătoarei Cruci. Amintirea domisale domnului Georgie Corostenul și doamnei sale Irina¹³⁾ și părinților lui și fraților lui.

• Foaia 2-a, verso, pergament.

În luna Oct. 14. În ziua precuvioasei maicei noastre Paraschiva, amintirea cnihinei Eleana¹⁴⁾, care a dat satul Balești și $\frac{1}{4}$ parte din Șerbăuți.

În luna Octomvrie 14, ziua precuvioasei maicei noastre Paraschiva, amintirea lui Nicora Crinul¹⁾ și cnihinea lui și copiii lor

† Octomvrie 14 precuvioasa Paraschiva Amintirea Eleanei Ciogole²⁾.
4 cai, 40 oi și 10 lei în tot anul.

În aceeaș lună 26. În ziua sf. marelui martir Dimitrie, amintirea monahului Dionisie și monahului Mihail. Și a dat Dionisie 105 taleri bani gata și Mihail a dat 2 (potire?) și un discos de 70 taleri și bani gata 45 taleri și pentru parastas, ca să fie cu lumini și la trapezare câte două pahare, unul pentru Dionisie și al doilea pentru Mihail.

Foaia 3-a, pergament.

Luna Noemv. 13. În ziua sf. Ioan gură de aur, amintirea domnului Onciul³⁾ și a cnihinei sale Marica.

În aceeaș lună 8, ziua sf. Arhangel Mihail, amintirea domnului Ion și maicei sale Irina și cnihinei sale Irina și copiilor lor Grigorie Bobinca⁴⁾.

În aceeaș lună a 21-a zi. Amintirea arhiepiscopului Teodosie Barbov⁵⁾ și a dat întâi din 100 de taleri 70

11) El a domnit din 1626—9 și 1633, Xenopol, I. c., tom. III, pag. 512.

12) Ea era soră cu Melentie Balica, cf. și Iorga, Inscriciile depe biserică, tom. II, pag. 215, No. 4.

13) Aceasta trebuie să fi fost înrudită de aproape cu Movileștii, de oarece i-se zice „cnechină” și se înscrie cu de altfel necunoscutul ei bărbat Georgie Coresterul în pomelnicul Movileștilor.

14) Iarăși vreo rudă de-a Movileștilor.

1) Se pare că a fost uricar (Uricariul XVIII, pag. 530).

Un Toader Crinul a fost ucis de Aron Vodă la 7 Ocembrie 1593. Cf. Dan, Putna, pag. 76.

2) Vreo rudă de-a marelui logofăt Pătrașcu Ciogolea, I. c., pag. 453.

3) Părcălab de Roman la 3 Mai 1692, Uricariul, I. c., p. 487.

4) Poreclă dela cuvântul slav „vov”.

5) Fost episcop de Rădăuți dela 1599—1600 și 1600—1604, apoi mitropolit al țării dela 1604—1608. Cf. Dan, Cronica Episcopiei Rădăuți, pag. 62—3 și 69—71.

și 7 minee și psaltire pe pergament și cartea praznicelor pe pergament și o psaltire și un ceasoslov pentru mărimuri și un felon cu totul bun și o candelă de argint.

În aceeaș lună 30, în ziua sf. apostol Andrei, cel întâi chemat, amintirea domnului Ivanașco și cnihinei sale Maria și fiilor lor Dumitrașcu, Toader, Vasile.

Foaia 3, verso, pergament.

În această lună Noemb. 27, amintirea ctitorilor acestui sf. și nou lăcaș, cari zac aici în biserică, după poronca marei cnihine Maria, maica sângur stăpânitoriului domn Io Ieremie Movilă Voevod, dară din celui întru sfinți răposatului părintelui chir Georgie Movilă¹⁾ fost mitropolit al Sucevii, vecinica pomenire a luminării sale.

În luna Dec. 5. În ziua sf. Sava cel sfințit, amintirea domnului Iurașcu Bașota²⁾, Frosia, părintelui său, — niamul său. — Elena.

Foaia 4-a, pergament.

În luna Dec. 6. În ziua sf. Nicolai, amintirea domnului Miron Barbovschi³⁾ și a cnihinei sale Anghelina și copiilor lor Constantin și au dat 4 boi și 4 vaci cu viței și 50 ugi.

Maria, Teodora, Teodosia și copiii lor și întreg neamuul lor, Stoian, amintește Doamne pe Nicolai, Paraschiva și întreg niamul lor.

În aceeaș lună 13, în ziua sftilor marilor 5 martiri, amintirea lui Ioan⁴⁾, episcopul Rădăuțului și a dat satul Mânjeștii și Ageștii și Vindövenii și Gura-mare la ținutul Niamțului.

Foaia 4, verso, pergament.

Luna Dec. în a 26-a zi, facem amintirea anuală a episcopului George⁵⁾, a dăc 100 lept.

În luna August într'a 17-a zi, amintirea marelui logofăt Miron⁶⁾ și a cnihinei lui Ileana, Teodosie, Safta, Ioana, Nicolai, Petru, Safta, Safta, Maria, Ana, Teodosia.

1) Despre familia Movileștilor, vezi capitolul respectiv din această monografie.

2) El a fost portar de Suceava în 26 Maiu 1632, Uricariul XVIII, pag. 495.

3) Privitor la familia Barbovschi, cf. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 62, nota 2, cf. și Iorga, Documentele Bistriței, I, pag. XXII și II, pag. VII, Hajdau, Magnum Etymologicum, art. Barbovschi, tom. III, pag. 2511—13 și Iorga, Studii și documente, tom. XXI, pag. 205 și Wickenhauser, Bochotin, pag. 81.

4) El a fost episcop la Rădăuți dela 1605—8 și din 1608, pentru scurt timp, mitropolit al Moldovii, Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 71—2.

5) Poate episcopul de Huși sau de Roman, cf. Iorga, Istoria bisericii românești, tom. II, pag. 407.

6) Acesta este marele logofăt Miron Costin cu soția sa Eleana, fiica lui Ioan, fiul lui Simeon Movilă Vodă.

Luna Ianuarie într'a 8-a zi. Lui Toma, Annei, Ștefan, Vasilcăi, Gavril, Alexandru, Ecaterinei, Toma, Ecaterinei, Saftai, Alexandru, Mariei, Teodor, Nicolai, pentru sănătatea păharnicului Iordachi, Ana, Ionița, Petru, Safta, Sozim, Safta, Teodora, Sandul, Teodora.

Foia 5, pergament.

In luna Ian. 1. In ziua sf. Vasile cel Mare. Amintirea cnihinei Maria¹⁾, maica stăpânului.

Ian. 7. In ziua soborului proorocului înainte-mergător Ioan, Amintirea lui Georgie, Ștefan, doamna lui Elisafta, a dat sf. mânăstiri 100 galbini ungurești, și ?

Aceeaș lună 17. In ziua sf. Antonie cel Mare, amintirea domnului Simeon Bilăi²⁾ și cnihinei lui Glicheria.

Aceeaș lună. In ziua sf. Grigorie teologul. Amintirea domnului Vasile — și cnihinei lui Condochia și copiilor lor.

Aceeaș lună 27. In ziua lui Ioan Gură de aur amintirea ieromonahului Pavel.

Foia 5-a, verso, pergament.

Aceeaș lună 30. In ziua a 3 arhieriei, amintirea lui Condre Rugină³⁾. Amintește Doamne pe robul tău — Savin⁴⁾, cnihina lui Agafia și copiii lor Grigorie și tot niamul lor, fratele Teodor, Safta, copiii lor Dimitrie, Paraschiva, George, Safta și tot niamul lor.

Amintește Doamne și miluește pre robul tău Antioch — hatmanul și cnihinea Ecaterina și copiii lor Toader, Safta, Niculai, George, Marga, Ilinca și pre Ieremie Jore⁵⁾, banul.

Amintește D-ne și miluește pre robul Tarasie, monahia Teodora Foroaia și copiii lor și Eleana și copiii lor.

Amintește D-ne și miluește pre răposatii robii tăi Gavril Jorea⁶⁾, Iane, Tudora, Costida, George Grigorie vel. Ecateerina, Ioan și Alexandru Rucar log. și soția lui Safta și copiii lui și Costan.

1) Aceasta a fost soția logofătului Ioan Movilă.

2) Un boier, Bilăi, este amintit în 19 August 1579, Wickenhauser. Putna, pag. 412.

3) El a fost pitar și a dăruit dimpreună cu soția sa Sofronia, în 26 Fevruarie 1586. $\frac{1}{2}$ de sus din satul Ozunești din ținutul Hârâului mânăstirii Sucevița, cf. documentul No. 207 din Sucevița și cap. XII al acestei monografii.

4) Poate că pârcălabul de Neamț din 15 Martie 1631, Uricariul, tom. V, pag. 228 și XVIII, pag. 489.

5) El era moșul lui Constantin Silion biv vel medelnicer și fusese vel căpitan. Iorga, tom. V, pag. 416 și Dan, Inscricția de pe piatra mormântală a Silionestilor din mânăstirea Sucevița, în Arhiva genealogică, ex 1913, pag. 68, nota 1.

6) O rudă de aproape sau un descendent de-a lui Ieremie Jora.

Foia 6, pergament.

- Luna Febr. 2. In zioa Intimpinării, amintirea lui Toader Boul¹⁾ vist. și cnihinei lui Agafia și copiilor lui și părinților lui și a dat la biserică 2 sfeșnice de argint.

Amintirea lui Georghită zis Crața.

Amintește Doamne pe robul tău Georghită, Vasilena, Georghită, Anastasia, Flore, monah Gavriil, cu soția.

Morții

Dumitru, Anița, Toader cu soția lui Evdochia cu soțul ei Aftanasie, Anița, Maria și tot niamul lor întru împărăția ta.

Pominește pe fratele lui Georghită.

Aminte D-ne pe robii tăi. Mardarie, Maria, Costin, Anița.

Morții

Vasile, Safta, Vasile, Mitrofan, Georgie, Nichifor, Grigorie, Eufrosina, Lupa și Vasile, Simeon, Pintelei. VIII.

Amintește D-ne pe robii tăi. Andrei, Ilie, Abaza vornicul Botoșenilor și cnihinia lui Sultana și copiii lor și tot niamul. Ion, fiica Sankla și copiii lor.

Morții

Amintește D-ne pe robii tăi. Toader Rusul, fost mare clucer și cnihinia lui Maria și copiii lor și tot niamul: Safta i copiii lor și tot niamul Andrei, Ioan.

Foia 6, verso, pergament.

Pe întreaga pagină se află numai nume de botez.

Foia 7-a, pergament.

Luna Mart 25. In zioa Bunăvestirei amintirea cnihinei Anghelina sora doamnei Elisaveta²⁾.

Foia 7-a, verso, pergament.

Luna Apr. 23. In zioa sf. marelui martir al lui Hs.

1) El era în 26 Septembrie 1600 stolnic. Iorga, Studii și documente, tom. XI, pag. 274, No. 14, iar la 7 Martie 1611 visternic, cf. Uricariul, tom. XVIII, pag. 270 și 505, iar în 30 Martie 1613 i-se restituie de Ștefan Vodă satul Dovideanii. Iorga, Studii și documente, tom. XI, pag. 88, No. 182. El avea 2 frați: Dumitru și Patrașco, o soră Frăsina și un fiu Ștefan. Iorga, l. c., pag. 91, No. 192.

2) El era în anul 1693 vornic de Câmpulung. Iorga, Documentele Bistriței, tom. II, pag. 87 și 88, No. 337 și 339.

2) Aceasta era sora doamnei Elisaveta, soția lui Ieremie Moșvilă Vodă. Elisaveta avea deci pe lângă fratele Vasile și două surori: Maria și Anghelina, ultima înmormântată în Sucevița. (Kozak, l. c., pag. 173), cari erau copiii părcălabului George Izlozeanu și a soției sale Cristina, cf. Dan, Putna, pag. 72, Iorga, Studii și documente, tom. VI, pag. 641—642 și Sever cav. de Zotta, în Arhiva genealogică ex 1913, pag. 178—180.

Georgie, amintirea domnului Ion¹⁾ Voevod și doamnei lui Marica și copiii lor.

În ziua Înălțării domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Is. Hs. Amintirea lui Toader Petriceico²⁾, marelui vornic din Godnohod.

(Urmează apoi diverse nume de botez nelegivere).

Foaia 8-a, pergament.

Luna April 25. În ziua sf. apostol și evangelist Marco, amintirea preotului Marco și soției lui. amintește

D-ne Ștefan Dumitru, Maria și copiii lor Andrei, Lupa, Anița și tot niamul lor, Iordachi, Sandul, George, Ștefan, Alexandru, Ana, Safta și copiii lor, Ștefan, Anița.

Amintește D-ne pe George, Catrina, Ștefan, Teofana, Alexandru, Alexandra, Ion, Maria.

Pomelnicul lui Vasile cămăraș, Vasile, Maria, și copiii lor Dochia, Apostolachi, Gavril, Ioachim, Nazarie.

Foaia 8-a, verso, pergament.

Dela Chindești³⁾ a doamnei Costinoaei.

Pomelnicul căpitanului Costin, mare căpitan. Amintește D-ne pe robii săi: Teodor și copiii lui Teodor, Costin, Maria, Istratie, Ancuța, Ion, Constantin, Safta, Smaranda, Stoian, Toader, Vasilena, Ion, Ion, Vasilca, Vlad, Simeon, Eleana, Ion, Anița, Catrina, Grigorie.

Marele vornic Ilie Catargiu⁴⁾ și doamna lui Ecaterina și copiii lor Filip⁵⁾.

Amintește D-ne pe robul tău Lupul, Anița și copiii lor: Toader, Dafina și Sandul. Vlad, Nicolai, Ștefanică.

1) Aici probabil, că este amintit Ioan, fiul cel mai mare al lui Vasile Lupul Vodă, dimpreună cu soția sa Marica. Acesta n'a domnit nici când, ci a fost pretendent la tronul Munteniei în anul 1637 și la cel al Moldovei în anul 1639.

2) El era tatăl lui Ștefan Petriceico Vodă (1672—4). Cf. Iorga, Documentele Bistriței, II, pag. XXXIV, No. 294—5.

3) Un sat între râul Siret și pârâul Molnița, care era proprietatea Costinoaei, văduva marelui căpitan Costin.

4) El este amintit în Septemvrie a anului 1707 și în Octomvrie 1708, când a dăruit bisericii catolice din Iași 2 juncani și 100 vedre de vin de Florești. Atunci era el mare visternic. Cf. Iorga, Studii și documente, tom. II, pag. 66 și 67.

5) El era în 2 Iunie 1760 biv vel spătar, în 29 August 1760, visternic, în 25 Octomvrie 1762, biv vel yisternic, cf. Iorga, documentul familiei Callimachi, tom. I, pag. 432, 438, 441, 444, 456, 570 și 574.

Luna Maiu 1. In zioa sf. proroc Ieremie. Amintirea lui Io Ieremie Movilă¹⁾ Voevod.

Foia 9-a, pergament.

Aceeaş lună 8. In zioa sf. Ioan teologul, amintirea domnului Dumitru, mare postelnic Paleologul²⁾ şi cni-hinei lui Maria.

Aceeaş lună 15. In zioa sf. Pahomie cel Mare. Amintirea Nastei, lui Ioachim şi arhiepiscopului Teodosie³⁾, Ieromonachului Ioachim şi ceilalţi.

Urmează apoi numai nume de botez.

Foia 9-a, verso, pergament.

Neguţitoriul Lupaşcu din Iaşi.

Aminteşte D-ne sufletele robilor săi. TeodŃr, Dafina, Lupaşcu, Aniţa, Rufina, Ion, Constantin, Panaite.

Şi dă la sf. mânăstire Suceviţa 50 vedre de vin pe fiecare an.

Vasile din Iaşi, dela visterie.

Aminteşte D-ne sufletul robilor săi. Vasile, Anastasia, Ienachi, Constantin, Grigorie, Alexandru, Lupul, Constantin, Roxanda, Ioana, Serafim, Sandul, dă la sf. mânăstire Suceviţa 50 vedre de vin pe fiecare an.

Dimitrie, Daniil şi tot niamul lui.

Foia 10-a, pergament.

Luna Iunie 24. In zioa naşterii sf. Ioan, amintirea domnului Dimitrie, fiul lui Movilă⁴⁾.

Aceasta este amintirea d-nului Constantin Turcul⁵⁾, staroste de Cernăuţi şi soţiei sale ————— Constantin, Antimia, Andriaş, Pavel, Vasilca, Anastasia, Ecaterina.

Aceeaş lună 29. In zioa sf. primi apostoli Petru şi Pavel. Amintirea lui Io Petru⁶⁾ Voevod şi a dat satul Suceviţa, Mândreştii, Mămăeştii şi Volovăţul.

Urmează numai câteva nume de botez.

1) El a murit în 30 Iunie 1606, cu toate acestea amintirea lui se face în zioa numelui de botez.

2) Acesta era cumnatul lui Ieremie Movilă Vodă; cf. cap. VII al acestei monografii.

3) Aici se aminteşte mitropolitul Teodosie Barbovski.

4) Acesta era fiul lui Vascan Movilă, amintiţi ambii în 20 Ianuarie 1582. Ei erau rudele lui Ieremie Movilă. Cf. Iorga, în Hurmuzaki, tom. XI, pag. L şi Documentul Bistriţei, II, pag. IV.

5) El era în anul 1686 comandant de trupe în Polonia, în 1687—1691 vagmistru şi staroste de Cernăuţi. Iorga, Documentele Bistriţei, II, pag. XXXII, 66, No. 285 şi 82, No. 323. Vezi şi Dr. R. Fr. Kaindl, Geschichte von Czernowitz, 1908, pag. 14, însă fără a preciza când a fost staroste de Cernăuţi.

6) Petru Vodă Şchiopul, care a domnit mai întâi în Muntenia din 1559—1567, iar în Moldova de 4 ori şi anume din 1574—1591. Pentru că a confirmat Suceviţei dania lui George Movilă asupra Volovăţului, Mămăeşti, şi Mândreşti, pomelnicul îl face donator.

Foaia 10-a, pergament, este nescrisă.

Foaia 11-a, pergament.

Luna lui Iulie 5. În ziua sf. Aftanasie din Atos, amintirea lui Avram Bobici¹⁾ și surorii lui Salomia, și a dat satul Noscova.

Aceeaș lună 8, în ziua sf. marelui martir Procopie, amintirea d-lui Isac Balica²⁾ și cnihinei lui Nastasia³⁾.

Aceeaș (Iună) 20. În ziua sf. proroc Ilie, amintirea lui Pavel și a dat 500 galbini de argint pentru chilii și 2 cruci aurite.

Aceeaș lună 25, în ziua adormirii sf. Ane

Foaia 11-a, verso, pergament, urmează numai nume de botez.

Foaia 12-a, pergament.

Luna August 6. Amintirea d-lui George⁴⁾ postelnicul și cnihinei lui An⁵⁾ și copiilor lor și a dat 174 ugi și un potir aurit cu capac, 7 pahare de argint și aurită și năstrapă de argint și 13 linguriți de argint.

Aceeaș lună într'a 15-a zi, în ziua adormirii presfintei Stăpâne noastre Născătoarei de Dumnezeu, amintirea cnihinei Mariei, fiica lui Dratan⁵⁾, mare postelnic.

Domnul Radul stolnicul, fiul hatmanului Gavril⁶⁾, a dat 50 op. și 30 matce de albini.

Aceeaș lună, Aug. 29. În ziua tăerii sf. înainte-mergător și botezător Ioan. Amintirea domnului Io Alexandru⁷⁾ Voevodul țării Ungrovlahiei și doamnei sale Ecaterina.

Amintește D-ne pe Mardarie, Salomia, Safta, Varvara.

Foaia 12-a, verso, pergament.

Amintește D-ne sufletele... Dreptiubitoriului Episcop Meftodie⁸⁾. Ierei Leontie, Ioan 2, Evpraxie, Constanția, Tatiana, Ecaterina, Ana, Grigorie 2, Maria și copiilor lor. Monahul Ilarion, Procopie, Elisaveta, Mihail

1) Cf. Cap. XII, No. 29 al acestei monografii.

2) El era fiul lui Melentie (Leontie) Balica și soției sale Ana Movilă, sora lui Ieremie Movilă. Cf. cap. VII al acestei lucrări.

3) Ea era fiica lui Nestor Ureche. Cf. cap. VII.

4) Era postelnic în 1 April 1622—7 Mart 1623, Uricariul XVIII, pag. 511.

5) Se pare că este Drăgan, postelnicul din 1599, Uricariul XIV, pag. 98.

6) El este amintit la anul 1638, Iorga, Documentele Bistriței, I, pag. 63.

7) Probabil, că aici se amintește Alexandru V. Coconul, 1623-27.

8) Acesta a arhipăstorit la Rădăuți din 1608—1614, cf. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 724.

Foaia 13-a, hârtie.

Aminteste D-ne ctitorii sf. lăcaș. Arhiepiscopul Georgie Movila, Teodosie¹⁾, Petru²⁾.

Domnii Movilești³⁾:

Petru⁴⁾ Voevod, Ieremie Voevod, Simeon⁵⁾, Constantin⁶⁾, Alexie⁷⁾, Gavril⁸⁾, Ioan⁹⁾, Dimitrie¹⁰⁾, Nestor¹¹⁾, Iuliana¹²⁾.

Shimonahii: Gimnasie, Maria, Teodora, Teodor, Sofia, Magdalina, Olimpiada, monahia Rahila.

Foaia 13-a, verso, hârtie.

Costea, Ioan, Ana, Timotei, Grigorie, Irina, Ioan, Iacov, Evdochia, Teodor și alte rude de ale lor.

Grigorie, Ana, Zaharie, Maria și alții. Maria, Ioan, Xenia.

Foaia 14-a, hârtie.

Pomelnicul

sf. locașului acestuia.

Mântuește D-ne și miluește pe părintele nostru Igu-
menul ieromonah:

Ieromonahii: Iov, Ipolit, Serafim, Sosipatru, Venedict, Teofil, Teodul, Antinoghen, Sabatie, Iosif, Galaction, Luca, Silvestru, Inochentie, Ieronim, Iorest, Metodie, Nicodim, Ilarion, Ilarion, Hariton, Zinavie, Luca, Avxentie. Ieroshim. Teofilact; Schim. Onufrie; Ieroshim. Teodorit; Ieromonahii: Policnet, Damaschin, Parmen, Pavel, Laurentie, Irinarh, Sózont, Filaret, Mihaiul, Ereteiu.

Foaia 14, verso, hârtie.

Ieromonahii: Iezechil, Isac, Ieronim.

Mântuește D-ne și miluește pe Dreptmăritoriul de Hri-

- 1) Aici este amintit Teodosie Barbovski.
- 2) Arhiepiscopul Kievului Petru Movilă.
- 3) Aici voeste să amintească pe rudele Movileștilor.
- 4) Petru Vodă Schiopul.
- 5) Simeon Movilă Vodă.
- 6) Fiul lui Ieremie Movilă.
- 7) Cf. nota 6.
- 8) Fiul al 2-lea al lui Simeon Movilă Vodă.
- 9) Fiul al 5-lea al lui Simeon Movilă Vodă.
- 10) El a dăruit Suceviței satul Davida, cf. cap. XII, No. 13 de sus.
- 11) Vornicul Nestor Ureche era o rudă de-a Movileștilor.
- 12) Probabil a doua soție a lui Nestor Ureche, căci prima se numia Mitrofana, cf. Arhiva istorică, III, pag. 71.
- 13) Criptogramă.

stos iubitoriu l domnului nostru Io Georgie Duca¹⁾ Voevod și fiul lui Grigorie²⁾ Voevod.

Pe presfințitul mitropolit Ghedeon³⁾ și episcopul Georgie⁴⁾, episcopul Teofan⁵⁾.

NOTE. — Acest pomelnic are formă lungăreată în dimensiunile 11.7×3.7 cm, este legat în piele, în care sunt întipărite flori aurite. El constă din o foaie de hârtie lipită la începutul lui de scoarță, apoi din 12 foi de pergament, cărora urmează mai multe de hârtie groasă, din cari mai multe nescrise, apoi din o coală de hârtie adăogită cărții mai târziu, pe care sunt scrise numai nume de botez.

Pomelnicul este proprietatea mănăstirii Sucevița, unde se păstrează sub No. 740 ex 1863, pe când No. cel vechiu era 240, a.

B. *Pomelnicul No. 740/II ex 1863.*

Foaia 1, hârtie.

Amintirea monahului Varlaam din Sucevița¹⁾ murit în anul 1673 , Moisei din Schit în anul 1678 a murit, fratele Ionisim în luna Mart 30 anul 1676 a murit fratele nostru Ghe-nadie, luna Martie 15-a zi, în acelaș an a murit fratele nostru monahul Sozont în 22 Decembrie într'o mercuri, în 1677, luna Noembrie 30 a murit fratele nostru monahul Cozma din Schit, în slujbă în Cotnar și a fost acolo înmormântat în pomăt, anul 1679 a murit robul lui Dumnezeu ieromonahul Filaret, a trăit 45 ani în luptă, din Schit, în luna Ianuarie 19. În acelaș an, luna Fevr., a murit fratele nostru monahul Avramie fierariul.

1) El a domnit în Moldova în 3 rânduri, și anume în 1665, 1669—1672 și 1678—1683.

2) Acesta a domnit în Moldova sub numele de Constantin din 1693—96 și 1700—1704.

3) El a arhipăstorit în Moldova din 1708—1722, după ce fusese episcop la Rădăuți din 1701—7, cf. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 96—99.

4) Aici se amintește sau Georgie episcopul de Roman sau de Huși, Cf. Iorga, Istoria bisericii românești, I, pag. 159, 179, 308, 325 și II, pag. 81.

5) El a fost episcop de Rădăuți din 1658—1666, Dan, I, c., pag. 88—90.

1) Vasile Lupul Vodă a închinat în 31 Martie 1648 mănăstirea Sucevița, la dorința Mariei, fiica lui Ieremie Movilă Vodă, văduvei după Ștefan Patocki, Schitului celui Mare din Galiția, din cauza, că mănăstirea, în urma mai multor prădări, rămase deșartă de călugări, cari fugiră cari încotro. Schitul începu deci a trimite la Sucevița, unde se întoarseră și din călugării refugiați, călugări dela Galiția și așa mănăstirea se populă de iznou.

Foaia 1, verso, hârtie.

În acelaș an, luna Iulie 28, a murit fratele nostru Ghervasie într'o zi de sâmbătă, în acelaș an, luna 21 a murit fratele nostru ieromonahul Mardarie din Schit, în acelaș an luna Octom. 14 a murit fratele nostru nahul Gherman în slujbă la Cotnar, unde l-au înmormântat cu Cozma, în acelaș an a murit fratele nostru ierodiaconul Iona, în duminică de lângă Nicolis.

În anul 1681, Noemvr. 30 a murit fratele nostru ieromonahul Vasian, care a fost prin 30 ani duhovnicul multor trați în acel timp n'a eșit din mânăstire. În 1673 pe ieromonahul Meletie, numit fără de D-zău, Agarcini aproape de casă fântână, mergând din Milesăuț la luna Mai 31 ieromonahul Isac a murit în anul 1624, luna Noemvrie 22.

Foaia 2, hârtie.

În anul 1681 a răposat fratele nostru ieromonahul Serapion¹⁾ din Schit, care a călătorit la Ierusalim și acolo a ajuns arhimandrit și protosicel ierusalimitean, el a răposat în Muntenia, fratele ieromonah Teodul a răposat în acelaș an în 12 Decemvrie în mânăstirea din Hârlău, unde a și fost înmormântat în acelaș an.

În anul 1685 a răposat fratele nostru monahul Filimon, morar și bodnar, în 22 a luni Aprilie într'a 5 lature; în acelaș an a răposat fratele nostru monahul Climentie, care a altoit pomățul; în acelaș an în 3 a luni Maiu a răposat fratele nostru monahul Ioil croitor, cu postrigul din Putna; în anul 1686 a răposat fratele nostru monahul Teodot în 26 a luni Ianuarie; în anul lui Dumnezeu 1689 a răposat fratele nostru monahul Filaret, vecinica lui amintire.

Foaia 2-a, verso, hârtie.

În anul lui Dumnezeu 1697, luna Iulie 11, a răposat fratele nostru ieromonahul Iosif din Tesarov de sub Strii, care s'a nevoit mulți ani în sf. mânăstire a Schitului și a fost trimis aice spre slujbă, de boală a căzut la pat într'a 2-a săptămână și s'a dus câtră Domnul pe care l-a iubit, vecinica lui amintire.

În anul 1698, luna Decemvrie 13, a răposat fratele nostru ieromonahul Varnava²⁾ din Zloczow, el s'a trudit

1) Cf. cap. XI al acestei monografii.

2) Cf. locul citat.

3) Din aceasta se vede, că pomelnicul este străvechiu, deoarece el s'a început încă pe timpul când în Sucevița exista prima biserică a lui George Movilă cu hramul Arătării Domnului.

mulți ani în sf. mănăstire din Schit și a fost trimis aice spre slujbă, a devenit igumen, dela jug prin boală ajungând la pat, a suferit mult în 40 ani ai vieții sale și s'a dus la Domnul pe care l-a iubit, vecinica lui amintire.

Foia 3-a, pergament.

Incepem pomelnicul cu Dumnezeu:

Cu învoirea Tatălui și ajutoriul Fiului și conlucrarea sf. Duh. S'a început acest pomelnic în cinstitul hram a premăritei și sf. Arătări a Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Is. Hr., care este pe pârâul Sucevița și care l-a zidit preluminatul arhiepiscop Georgie de Rădăuți, fiul logofătului Movilă, în anul 7089 (1580), luna Sept., zioa a 3-a.

Foia 3 verso, pergament.

Dacă voești să moștenești viața de veci și să câștigi împărăția ceriului și să fii scris în cărțile vieții și să te mântuești de munca de veci, să adaogi și să ajutori acest sf. hram din dreptul tău câștig și din toată inima ta cu dorința către Dumnezeu, ca să fie amintiți în vecii vecilor ctitorii și părinții și frații noștri și tot niamul creștinesc, care au binevoit să se înscrie aice. Tot așa cine va slăbi sau strica această înscriere să-ș dea sama în zioa strășnicului județ. Și se începe așa.

Foia 7-a, pergament.

După finirea mănecândeii și sârândeii iesă preotul, ducând steșnicul înaintea lui, în pridvorul bisericii, pune pe sine epitrahilul și începe cu glas mare Miluește-ne pre noi

Foia 4-a, verso, nescrisă.

Foia 5, pergament.

Miluește-ne pre noi D-zeule după mare mila ta. Incă ne rugăm pentru odihna și fericita amintire și ertarea păcatelor a celor mai înainte răposăților și purure amintiților ctitorilor locașului acestuia părinților și fraților noștri cari zac aice și aice înscriși și pretutindene dreptmăritorilor a căroră amintire se facee; așa amintește preotul după nume pe toți și noi (zicem) D-ne miluește, sfârșind amintește pe toți câți voește. Earăs ne rugăm pentru ca să li se erte toată greșala; Rostește apoi, că tu ești învierea și viața și odihna mai înainte adormiților și purure amintiților ctitorilor sfântului lăcașului acestuia, părinților

Foia 5-a, verso, pergament.

și fraților noștri, cari zac aice și pretutindine dreptmăritori Hristoase D-zeul nostru și fie mărire înălțăm cu cel

fără de început al tău părinte și cu presfântul, bunul și de viață făcătorul tău duh. Apoi finalul: Hr. adevăratul D-zeul nostru cu rugăciunile precuratei maicei sale și a tuturor sfinților, sufletele mușătorilor dela hoi ctitorilor lăcașului acestuia, părinților și fraților, părinților și rudelor noastre, care zac aici și pretutindene dreptmăritorilor în lăcașurile dreptilor să le așeze și în sinurile lui Avram să le odihnească și pre noi să ne miluească ca un Dumnezeu bun și iubitor de oameni.

Foaia 6, pergament.

Aici se amintesc domnii țării Moldovii.

*Scrisoare cu negru din timpul mai nou. Pomelnic,
anul 1860.*

Varnava Șindelari, ieromonah și namesnic. Turnul dela Săhăstrie cu a sa cheltuială l-au făcut din temelie și altele odoară! Ieromonah Varnava, Monahia Teodosia, Monahia Tecla, Ioan, Samuil, Artemi, Rahila, Selvestru, Nicodim, Anfilohi, Vasile, Fevronia, Fevronia, Teofilia, Ioan, Iuliana, Alimpie, Irei Matte, Monah Ionichie, Prezvitiera Ana, Ana, Ana, Grigorie, Maria, Maria, Grigorie, Arhiman Ghenadi, Ili, Ilinca, Alexandra, Teodor.

Foaia 6-a, verso, pergament.

Aici se amintesc patriarhii de a toată lumea.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi patriarhul Parfentie*) din Constantinopole, patriarhul Teofan y) din Ierusalim, patriarhul Ioachim z) din Antiohia**), patriarhul Antiohiei Silvestru.

Foaia 7-a, pergament.

Aice se amintesc mitropoliții țării Moldovii și episcopii.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi, arhiepiscopul Teoctist¹⁾, arhiepiscopul Ioanichie²⁾, arhiepiscopul Anasiasie³⁾, arhiepiscopul Teofan⁴⁾, arhiepiscopul Georgie⁵⁾,

*) El a întărit în 11/3 1643 catechismul ortodox al lui Petru Movilă, Iorga, I. c., pag. 315.

**) Contimporanul lui Partenia (I. c., pag. 358). El descrie lui George Movilă, în 1587, o icoană a Maicii Domnului, cf. cap. IX. D. a acestei monografii și Iorga, I. c., pag. 258. și la 1740 petrecu în București, I. c., I, pag. 87.

1) Aici se pare că este amintit Teoctist, despre care se zice că a fost așezat de Iurg Vodă Koryatowicz.

2) Acesta să fi arhipăstorit în Moldova între anii 1429 și 1451, Iorga, Istoria bisericii românești, II, pag. 335.

3) Acesta a fost episcop de Roman, Iorga, I. c.

4) Acesta este Teofan Movilă, fost episcop de Rădăuți. El a arhipăstorit în Moldova de 3 ori, cf. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 42—44 și Iorga, I. c.

5) Este George Movilă, cf. Dan, I. c., pag. 51—59 și Iorga, I. c.

pe episcopul Eustație Popescul¹⁾, episcopul Isaia²⁾, episcopul Agaton³⁾, arhiepiscopul Ioan⁴⁾, episcopul Efrem⁵⁾ de Rădăuți, episcopul Evloghie⁶⁾, episcopul Calistru⁷⁾, mitropolitul Antonie⁸⁾, arhiepiscopul Laurenție⁹⁾, episcopul Orest¹⁰⁾, episcopul Atanasie¹¹⁾, episcopul Varlaam¹²⁾, arhiepiscopul Teofil¹³⁾.

Foaia 7-a, verso, pergament.

Amintește D-ne sufletele robilor săi: Ienachie, Ursian, Maria, Sanda, Ana, Ștefan.

Aceasta este scrisoarea lui Dimitraș Mirețchi, anul 1691, Constantin.

Amintește D-ne sufletele robilor săi: Petru, Simeon, Melania, Vasia, Simeon, Iosif, ierod. Irinarh, Paraschiva cu soțul și copiii lor: Agripina, copil: Ecaterina, Antonie, Daniil, Ilie, copil și celelalte rude.

Foaia 8-a, pergament.

Aice se amintește arhiepiscopul Georgie de Rădăuți și părinții lui și tot niamul lui.

Amintește D-ne sufletele robilor săi: arhiepiscopul Georgie, ctitorul acestui lăcaș, Domnul Ioan, marele loșofăt Movilă¹⁴⁾ și cnihinea lui Maria și copiii lor. Teodor, Georgie (șters Ana), domnul Ieremie, (șters Elena), Simeon, Elisaftha, Nastasia, domnul Melentie și soția lui Ana și tot niamul lor, domnul Drăgan.

Foaia 8-a, verso, pergament.

Intâmplarea focului 7261 (1753).

Pomelnicul lui Dimitrie Cuza¹⁵⁾. Amintește D-ne pe robul tău Miron, Elena, Ioan, Teodosia și tot niamul.

- 1) Poate dela Roman, 1577—84, Iorga, l. c., pag. 343.
- 2) Probabil de Rădăuți, 1566—79, Dan, l. c., pag. 49.
- 3) Dela Roman, 1584—91 și 1595—1605, Iorga, l. c.
- 4) Fost episcop de Rădăuți 1605—8, Dan, l. c., pag. 71—2.
- 5) Dela Rădăuți, 1608—14, sau II, 1616—23, Dan, l. c., pag. 72—4 și 75—6.
- 6) La Rădăuți, 1623—27 și 1629—1639, Dan, l. c., pag. 77—78 și 80—81.
- 7) La Rădăuți, dela 1708—28, Dan, l. c., pag. 99—106.
- 8) A arhipăstorit în Moldova din 1729—40, Dan, l. c., pag. 106—109.
- 9) Poate că aici este amintit episcopul Laurenție, fost la Rădăuți și apoi la Roman, Dan, l. c., pag. 95—6.
- 10) Fost la Huși, apoi la Rădăuți dela 1654—6, Dan, l. c., p. 86.
- 11) Dela Rădăuți 1615—6, l. c., pag. 74—5.
- 12) Dela Rădăuți 1734—45, l. c., pag. 110—112.
- 13) Poate episcopul de Roman 1743—7, Iorga, l. c., pag. 344.
- 14) Privitor la Movelești, cf. cap. VII al acestei monografii.
- 15) Acest boier se pare că n'a jucat nici un rol în istoria Moldovii. El își face în 5 Mart 1699 testamentul, Iorga, Studii, XI, pag. 93.

Amintește D-ne pre robul tău Miron, Elena, Ioan, Teodosia și tot niamul.

Amintește D-ne pre robul tău: Ionic Cuza¹⁾, stolnic, Ion, Tudosica, Nicolai, George și tot niamul, Arghirache, Alexandru, George, Ecaterina și tot niamul.

Miron Cuza²⁾, mare logof., Elisaveta, soțul său, Ioniță Costin³⁾, hatman, Mihalachi, Irina.

Foia 9-a, pergament.

Aice este amintirea robului lui D-zeu Teodor, neguțitor din Iași, 7176 (1668). Teodor, Constanția, Smaranda, Călinara, Etama, Constantin, Vasile, moșii și copiii lor.

Aminte D-ne pre domnul Mihai Gegolea, Constantin, monahia Paraschevia.

Amintește D-ne pre robul tău Ion Druța și cnihinea lui Gafița și părinții și frații lui.

Ștefan Țăranul iugbașa din Zgarța. Ștefan, Gavril, Safronia, Constantin, Teodor, Anastasia, Ioan.

Foia 9-a, verso, pergament.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi ieromonah Serafim, ierodiamon Serapion, ierodiamon Mărdarie, ierodiamon Severian, ieromonah Atanasie, ieromonah Mihail, monah Casian, monah Gerontie, monah Serapion, ieromonah Luca, ieromonah Venedict, ierodiamon Domentian, ieromonah Rafail, ieromonah Enoh, ieromonah Pancratie, ieromonah Nicon, ieromonah Grigorie, ieromonah Ioachim, monah Grigorie, ieromonah Ioachim, monah Daniil, monah Teodosie, monah Ioil.

Foia 10, pergament.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi Iosif, Safronia și copiii lor. Pătrașco mare ban anul 7191 (1683), Ana și copiii Vasile, Alexandra, și copiii Sofronie.

Urmează mai multe nume de botez.

Foia 10, verso, pergament.

Aceasta este amintirea robilor lui D-zeu Tofan și Toader. Amintește D-ne pre robii lui D-zeu Tofan, Maria și copiii lor, Ionașcu, Ana, Simeon, Ioan, Gavril, Vasile,

1) Amintit pela 1760 cu șederea la Vaslui, Iorga, Studii, XXII, pag. 107 și 124.

2)

3) El a fost însurat cu Safta Zora vorniceasa, cf. Arborele genealogic al lui Miron Costin în V. A. Ureche, Miron Costin, tom. I.

Georghită, Irina, Ileana, Anița, Anghelina, Ana, Alexa.—
citor a dat satul Budești¹⁾.

Pomelnic a robuilor lui Dmnz. Lazar Inachevici²⁾, so-
țul său Safta din Siret, au hărăzat un lanț de aur la
Maica dom. și altele odpoară. 1858.

Vii: Lazar, Safta, Ana, Ioan, Rucsanda.

Morții: Urmează mai multe nume de botez.

Această este amintirea robului lui D-zeu Petru Sa-
vițchi din Corne³⁾.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi: Iliodor, maica
Ana, Elena, Anastasie, Teodor, Ștefan, Mihail, Ioan, Si-
meon.

Aceasta este amintirea robului lui D-zeu Darie, Bi-
lețchi⁴⁾ Amintește D-ne pre robii tăi: Andronic, Ana.

Foaia 11, pergament.

Marco Orinici⁵⁾: Iluță, Miron, Miron Tantici din Ca-
rapciu⁶⁾.

Urmează simple nume de botez.

Amintește D-ne fiica Pașcaniței de mai jos.

(Urmează earăș numai nume de botez).

Foaia 11, verso, pergament.

Amintirea cinstitului părinte Varlaam Calmuțchi⁷⁾, s'a
scris în anul 7243 (1735).

Amintește D-ne pre robii tăi: Monahul Varlaam.

(Apoi urmează nume de botez).

Foaia 12-a, pergament.

Aristarh din Trifești, ginerele Deleanilor. Aristarh
Duca⁸⁾, Ileana, Aristarh, Balașa.

Mitropolit Sidis⁹⁾, Paraschiva, Lupul serdar, Petra, Sti-
vro, Andrei.

Aceasta este amintirea ieromonahului Feoftan din
Smerceane, anul 1732.

Foaia 12, verso, pergament.

Aice se amintesc igumenii¹⁰⁾ sf. locaș acestuia.

1) Cf. cap. XII al acestei monografii. Acest sat se pare că este
situat în județul Neamț, Frunzescu, Dicționarul topografic al Ro-
mâniei, pag. 76.

2) Era un avut neguțător român din orașul Siret.

3) Se pare că o localitate din Galiția.

4) Vreun Rutean oarecare.

5) Un Răzăș.

6) Răzeș din Carapciu.

7) Despre Calmuțcheni, cf. Arhiva genealogică ex 1912, pag.
123 și Iorga, Documentele Callimachi, II, pag. 673.

8) Un ginere grec de-al lui Iordachi Cantacuzino-Deleanu, cf.
Arhiva genealogică ex 1912, pag. 40, No. 9.

9) Vreun mitropolit grec.

10) Cf. cap. XI al acestei monografii.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi, ieromonahul Calistrat, ieromonahul Georgie, ieromonahul Parftenie, fost protopop din Cerepcăuți, ieromonah Pahomie, ieromonah Vasilie, ieromonah Arsenie, ieromonah Ermolai, ieromonah Macarie, monah Mitrofan, ieromonah Mardarie, care este scriitorul celor de aice, ieromonah Nicanor sârb, egumen, părinții lui Nicanor, monahul Ioachim, domnul Dumitru și soția lui Magdalina și cnehinea Sora, Grigorie, Condrat.

Foaia 13, pergament.

Aice este amintirea cinului călugăresc. Amintește D-ne sufletele robilor tăi, ieromonah Calistrat, proigumen.
(Apoi urmează simple nume de călugări).

Foaia 13, verso, pergament.

Schit †. Amintește D-ne sufletele robilor tăi, monahul Ioan din Pantocrăt, Elena, Vasile, din Ilie monahul Nicolai, Agafia.

Amintește pre domnul Teodor Petricic, domnul Teodor, Elena.

Aceasta este amintirea ieromonahului Mardarie: 20:
(Urmează simple nume de botez).

Amintește pre Dimitrie Ciornoșlic.
(Urmează nume de botez).

Foaia 14, pergament.

Urmează nume călugărești și de botez. Schit.

Foaia 14, verso, pergament.

Amintirea ierodiac. Filip, și apoi urmează nume de botez.

Aceasta a scris domnul Grigorie Stroescul¹⁾ comisul: Amintește D-ne pre robii tăi, pre robul tău Grigorie, roaba ta Despa, Antonie, Constantin, Ecaterina, Matei, Lupul, Dumitrașcu, Vasile, Rachita, Maria.

(Urmează simple nume de botez).

Foaia 15, pergament.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi domnul Miron Barbă-albă²⁾ și cnehinea lui Anghelina, fiica postelnicului Drăghin¹⁾ și copiii lor Constantin și tatăl lui Drăghin și maica lui Stoiana, cnihișea Maria.

1) El este amintit în 1758 și 1763, cf. Iorga, Documentele familiei Callimachi, II, pag. 104 și Studii, V, pag. 416.

2) Aici se pare că se amintește Miron Stârcea, numit și Barbă-lată (aici „albă”, poate din greșală), care ca biv pârcaľab subscris în 12 Ianuarie 1675 un zapis (Ghibănescu, Surete, V, pag. 159-160).

3) Drăgan postelnicul este amintit în anul 1598—9, cf. Iorga, Studii, V, pag. 6, No. 30.

Domnul Simeon și soția lui Maria și copiii lor, domnul Stroescul¹⁾.

Ion Bobeică²⁾ și cnechina lui Irina și copiii lor Grigorie și maica lui Irina. Amintește D-ne pre Cârstea.

(Urmează simple nume de botez).

Foaia 15, verso, pergament.

În anul 7142 (1634). Aceasta este amintirea de bun neam domnului Georgie Apostol Catargi³⁾, mare postelnic (George Apostol, mare postel. și soția lui Prepia). Amintește D-ne pre răposatul robul lui D-zeu Georgie, Prepia, Vasilie.

Stoian s'a mântuit în timpul 1664.

(Urmează simple nume de botez).

În anul 7212 (1704). Aceasta este amintirea Anei Rugină⁴⁾ comisoarei și a soțului ei Pavel comis și ea a dat după moartea lor 2 moșii Suceviței: Brescăuți și Trebujeni lângă Dorohoi și zăpis și Lozeni schitului Tamac. Pavel comis, Ana, Ionașco, Ana.

Brescăuți, Trebojeni, lângă Dorohoiu, Eară cine s'ar amesteca după moartea mea din neamul nostru să fie blăstămat, afurisit și maranata.

Foaia 16, pergament.

Aice se amintesc vechii domni ai țării Moldovii.

Amintește D-ne sufletele robilor săi: Io Dragoș Voevod, Io Petru Voevod Mușat, Io Alexandru Voevod, Io Bogdan Voevod, Io Ștefan Voevod, Io Bogdan Voevod, Io Petru Voevod și doamna lui Elena, și copiii lor, Io Petru Voevod și doamna lui Maria, Io Aron Voevod și doamna lui Maria, Io Ștefan Tomșa Voevod și doamna lui Axanina, Io Moisi Movilă Voevod, Io Vasile Voevod și d-na lui Todossia, Io Georgie Ștefan Voevod și doamna lui Safta, Io Ștefan Voevod și doamna lui Maria.

Foaia 16, verso, pergament.

Aice se amintesc moșii și strămoșii arhiepiscopului

1) Probabil un frate sau vreo rudă de aproape a lui Grigorie Stroescul de pe foaia 14, verso, cf. nota 1 dela acel loc.

2) Nume vechiu de boeriu. Familia aceasta a dat numele cătunei Bobeica, care aparține la Șipotul cameral de pe pârâul Izvor, unul din izvoarele Sucevei, cf. Schematismus der Bukowinaer, gr. or: Arhiepiskopal-Diözese pro 1914, pag. 107 și D. Dan, Scrieri, Cernăuți, 1902, pag. 1.

3) Cf. Iorga, Documentele familiei Callimachi, I, pag. 529, No. 220.

4) Cf. cap. XII al acestei monografii.

Georgie de Rădăuți¹⁾: Domnul Cozma și soția lui Marina și copiii lor și tot neamul lor. Domnul Dragot și soția lui Sapomia și tot neamul lor. Costin, Ana, Ioana, Daniil, Evdochia, Teodora, Drăgan.

Aice se amintește domnul Ipatie Murguleț²⁾. Amintește D-ne pre domnul Ipatie și cnehinea Tafana și copiii lor și părinții lor domnul Dimitrie și cnehinea lui Maria și copiii lor.

Foia 17, pergament.

Urmează simplu numai nume de botez, apoî:
Ieromonah Macarie, monah Michei, Dumitru Sanda, Safta, Zoe, Smaranda și tot neamul lor, care a dat 2 pogoane de vie, 7247 (1739), Noemvrie 1.

Foia 17, verso, pergament.

Urmează câteva nume călugărești și de botez.
Amintește D-ne pre robul tău domnul Ilie și cnehinea lui Gervasia.

Pre domnul Manuil din Buzău. Manuil, Maria, Șerban, Simeon, Șerban, Maria, Ioan, Radul, Maria.

Pre domnul Caluian din Buzău. Caluian, Maria, Zugrav.

Foia 18, pergament.

Igumenu Solcii.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi: ieromonahul Ioan, ieromon. Daniil din Solca, igumen Daniil 1717, ieromon. Teofan și maica Axenia și tot neamul lor.

Foia 18, verso, pergament.

Aceasta este amintirea domnului Badiul¹⁾: Grigorie Sigalaș. Amintește D-ne pre domnul Badiul Grigorie și cnehinea lui Irina și copiii lor și toți părinții lor.

Aceasta este amintirea lui Statie Canavo. Amintește D-ne pe robii tăi Atanasie, Statie, Despa, Păuna.

Sasin din Siret. Amintește D-ne pre robii tăi: Teodor, Nicolai, Ștefan, Agaton, fost jitar la logofătul Carista, Gafia, Dumitrașco, Nastasia, Toader, Maria, Zaharie, Maria, Ursul.

Foia 19, pergament.

Aice (se amintesc) călugării acestui sfânt loc.
(Urmează numele a 2 diaconi și mulți monahi).

1) Cf. cap. VII al acestei monografii.

2) Murgulețenii erau proprietarii moșiei Mihalcea de lângă Cernăuți, cf. și Z. Voronca, Mihalcea, Cernăuți, 1912, pag. 36.

1) Acesta este amintit într'un zăpîș din 5 August 1670 (Ghibănescu, Surete și izvoade, V, pag. 185).

Foia 19, verso, pergament.

(Urmează nume de călugări și de botez).

Foia 20, pergament.

Amintește D-ne pre domnul Andrei Talpă²⁾, mare lo-gofăt. Amintește D-ne sufletele răposaiilor robilor tăi Gavril, Evdochia și fiica lor Iustina. Pre vornicul Stra-tilat³⁾ și Magdalina și fiul Ioan, marele ceașnic și Maria și fiii lor Georgie, Dimitrie.

(Urmează simple nume de botez).

Amintește D-ne pre domnul Georgie Stroescul⁴⁾, Amin-tește D-ne sufletele robilor tăi: Miron, Agaton, și copiii lor Grigorie, Alexandru și copiii lor Nicolăi, Anastasia și copiii lor Georgie, Maria și copiii lor Roxandra și copiii lor Marica.

Foia 20, verso, pergament.

Aceasta este amintirea domnului Iezechiel Sturza⁵⁾.

Amintește D-ne pre: Macsim, Maria și copiii lor Ieze-chil, Antimia și pre fratele lui Ionașcu și copiii lor și părinții lor Teodosie.

(Urmează multe nume de botez).

Amintirea domnului Solomon Burlevschi Mironeshti, a-nul? Amintește D-ne pre robii tăi Andronie, Eleana, So-lomon, Eleana.

Amintește D-ne pre robii tăi Grigorie, Tanasia, Mar-culeț.

Foia 21, pergament.

Amintește D-ne pre robii lui D-zeu Antiohi, căpitan din Roman. Antiohi și soția lui Xeñia; apoi urmează nume de botez și călugărești.

Foia 21, verso, pergament.

Urmează numai nume de botez.

Foia 22, pergament.

Aice se amintesc călugării cei de rând.

Amintește D-ne pre robii tăi: monahul Teofan, zugravul; și apoi alte nume călugărești.

Foia 22, verso, pergament.

Amintește D-ne pre robii tăi ierei Ioan și soția lui Sofia și copiii lor, ieromonah Matei, monah Ioan, ierodiacon Ni-

2) Familia Talpă era răspândită în Moldova de sus.

3) Stratulat avea moșii pe teritoriul Bucovinei, unde și astăzi există răzeși din familia Stratulat.

4) Un membru de-al familiei Stroescul.

5) Acesta se pare că n'a jucat nici un rol însemnat în țară și poate că s'a călugărit.

ghitor și tot neamul lor, monah Paisie, din Horodnic Lucescul. Amintește D-ne sufletele robilor tăi Georgie, Magdalina, Toader, Ioan, Simeon.

(Urmează simple nume de botez).

Foia 23, pergament.

Nume de botez simple, apoi:

Amintește D-ne sufletele robilor tăi pre presfințitul mitrop. Ioan¹⁾, sf-țitul preot Varlaam.

și apoi alte nume de botez.

Foia 23, verso, pergament.

Nume banale de botez.

Foia 24, pergament.

Aice se amintește domnul Isăcescul, anul 7229 (1721), Octomvrie 13.

† Amintește D-ne sufletele robilor tăi: Ioan Isăcescul²⁾, mare medelnicer și cnechina lui Alexandra și tot neamul și copiii lor. † Amintește D-ne sufletele robilor tăi Dumitrașcu Isăcescul și cnechina lui Maria și copiii lor și tot neamul.

Amintește pre Petru (din Lencăuț, căpitanul Petrașco), maica Simeona, Titiana, Costin, Anastasia, Mihalachi, etc.

Hârtie, Foia 25 și verso.

și foia 26 și verso numai simple nume de botez.

Dela foia 27—41 urmează nume călugărești, atât din Schit cât și din Sucevița, apoi mulțime de nume simple de botez.

Foia 41, verso.

Amintește D-ne pre ieromonahul Iosit (din Umania, pre episcopul Laurentie¹⁾), ieromonahul Varsonofie.

Urmează nume de botez.

Dela foia 42—49 nume călugărești și de botez.

Foia 49, verso.

Episcopul de Rădăuți, shimonahul Mina.

1) El a fost din 1605—8 episcop de Rădăuți și a dăruit mănăstirii Sucevița 4 sate, cf. D. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 71—72.

2) Acesta a zidit în 1714 biserica din mănăstirea Hișești. El a murit în 6 August 1720, cf. Kozak, Inschriften aus der Bukowina, pag. 40—41.

1) Dela Rădăuți, 1687—93 și 1696—1700, Dan, I. c., pag. 94—95.

Foaia 50.

Amintește D-ne robii Pentelei, Catrina, etc., care a dat 2 pogoane de vie la Cruce în anul 7253 (1745), Iunie 1. Pentelei Știucă²⁾ a 2 pitar.

Foaia 50, verso, simple nume de botez și călugărie.

Foaia 51.

Ieromonah Luca³⁾, igumenul Suceviței, a trăit de tot 100 de ani și mai bine, 1748, ieromonahul Luca a trăit 45 (în mănăstire) și a venit la slujbă la Chelăseni, s'a trudit 13 ani în Sucevița a ajuns la igumenie, a trăit având în viață 100 ani și

Foaia 51, verso, simple nume.

Foaia 52.

Schit mare.

Aceasta este amintirea ieromonahului Iov⁴⁾, care a fost igumen al Suceviței.

Foaia 52, verso.

Aceasta este amintirea robului lui D-zeu arhimandritul Calistru⁵⁾. Amintește D-ne sufletele robilor tăi episcopul Ierotei⁶⁾, etc.

Amintirea monahului Silvestru Bogatul⁷⁾, 1766, Apr. 15.

Foaia 53.

Schit mare. Amintirea ierom. Serapion⁸⁾, care a fost igumenul Schitului mare în anul 1748.

Amintirea ierom. Olimpie⁹⁾, care a fost igumen al Suceviței în anul 1750 din satul Cobelnița.

Foaia 53, verso—57, verso, nume simple călugărești și mirenești.

Foaia 58.

Aceasta este amintirea monahului Ioanichie, albinariul sf. mănăstiri Sucevița, s'a mântuit în anul 1759. Acesta

2) Cf. cap. XII al acestei monografii.

3) Cap. XI al acestei lucrări.

4) Cf. 3.

5) L. c.

6) A fost la Huși 1744—52, Iorga, Istoria bisericii românești, II, pag. 358.

7) Cf. hotarnica din 26 Iulie 1768 din Anexe.

8) El a igumenit în Schit după Olimpie și înaintea lui Nicodim Nazarehevici, cf. Dr. Televici, l. c., pag. 135.

9) Cf. cap. XI al acestei monografii.

este pom. ieromon. Isachie, starețul din Furcoi!), anul 1760.

Foaia 58 verso—60, simple nume.

Foaia 60, verso.

Igumenul Schitului. Amintirea ieromon. Avraamie²⁾, fost igumen al sf. mănăstiri din Schit.

Igumenul Suceviței 1767, luna Iulie a 2-a zi. Aceasta este scrisoarea ieromonahului Dositei³⁾, care a fost pe acel timp igumenul Suceviței.

Foaia 61.

Igumenul Suceviței. Scrisoarea ierom. Iosaf⁴⁾, care a fost la acel timp igumenul sf. mănăstiri Sucevița.

Foaia 61, verso—62, simple nume de botez.

Foaia 62, verso.

Amintirea Mariei Simionesci⁵⁾, med., care a dat moșia Heleseni pe Bistr. Constantin, Nicolai, Safta, Smaranda, Inochinia, Marta și tot niamul lor 7257 (1749), Iulie 5.

Amintește D-ne pre domnul Lascar, Lascar, George, Manoli, Hadița și tot neamul lui.

Amintirea domnului Todod Varnav⁶⁾ 3 vist. Todod, Safta.

Foaia 63—64, simple nume.

Foaia 64, verso.

Amintirea viilor: hagi Andrei, hagi Stana, hagi Nicola, doamna Ana și copiii lor, hagi Ioan, Dimitrie, Teodor, răposaiilor: Dobra, Stanca, Andrei, Ion, Dobra, Troica și tot neamul.

Pomelnicul lui hagi Nicola, a dat 2 oacă smirnă, 1 oacă tămâie, 1 oacă untdelemn la mănăstirea Sucevița din venitul dela vamă, în anul 1769; Ianuarie 1. hagi Nicolce, fiii hagiului Andrei din Rusciuc.

Foaia 65—68, diferite nume de botez.

Foaia 69.

Sucevița. In anul Domnului 1739, luna August a (29-a zi a răposat robul lui D-zeu ieroshimon. Lazar din Un-

1) Schăstria Suceviței.

2) Avraam Iurchevici a igumenit în Schit la 1783. Televici, I. c., pag. 135.

3) Cf. cap. XI al acestei monografii.

4) L. c.

5) Cf. cap. XII de mai sus.

6) Cf. Pomelnicul Suceviței No. 741 ex 1863 și D. Dan. Inscriptia de pe piatra mormântală a Șilioneștilor din mănăstirea Sucevița în Arhiva genealogică ex 1913, pag. 68, nota 2.

garia. S'a trudit mulți ani în mănăstirea Schitului și în Sucevița, spre slujbă sfântă a ajuns la igumenie, a pățimit mulți ani de mare boală și apoi a mers (cătră D-zeu) pe care l-a iubit, vecinica lui amintire.

Urmează și pe verso simple nume călugărești și mirenești.

NOTE. — Prezentul pomelnic are un format octav mic și este legat în piele. El se compune din 2 foi de hârtie la început, cărora le urmează 22 foi de pergament și apoi 45 foi de hârtie; este bine conservat și se păstrează în mănăstirea Sucevița sub No. 740/II, ex 1863, No. vechiu 94.

Pomelnicu lacesta are mare valoare istorică, de oarece el s'a început să se scrie, după cum se zice pe foaia 3-a, în biserica Arătării sau Botezului Domnului, adică pela anul 1578.

D) *Pomelnicul cel Mare lipit pe table de lemn*
No. 461.

Cu D-zeu începem marele Pomelnic al lui Movilă și mitropolitului Sucevii.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi:

Ioachim²⁾ patriarh, Petru³⁾ Voevod și doamna lui Maria, Ștefan⁴⁾ Voevod și doamna lui Axania, și copiii lor Ioan, Georgie, Ștefan⁵⁾ Voevod, doamna lui Safta, Vasile Voevod, Ioan, Ștefan Voevod.

Acesta este pomelnicul dreptmăritoriului domn Ion Constantin⁶⁾ Voevod și amintește D-ne pre Alexandru, Sultana, Ion, Nicolai, Alexandru Voevod, doamna lui Pulcheria, Ioan, Constantin, Nicolai Voevod, Alexandru Voevod, domnița Sultana.

Amintește D-ne pre Iorache, Ecaterina, Constantin, Ioniță, Iordache.

Amintește D-ne pre robii tăi: Ioniță, Tudosca, Nicolai, Bogdan, Alexandru, Catrina, Miron, Elisaveta, Ioniță, Costin, Mihalachi, Irina.

Acesta este pomelnicul Mariei Silionesii¹⁾, Mina, Constantin, Marta, Nicolai, Safta, Smaranochinia.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi: Grigorie, Constantin, Aristarh, Bălașa, Eleana, Aristarh, Duca, Eleana, Anastasia, Eleana, Catrina, Zoe, Safta.

1) Cf. cap. XI de sus.

2) Cf. cap. IX de sus.

3) Aici se amintește Petru Rareș Vodă cu doamna lui Maria.

4) Ștefan Tomșa Vodă cu doamna lui Axanina.

5) George Ștefan Vodă.

6) Aici probabil că se amintește Constantin Movilă Vodă.

1) Privitor la Silionești, cf. pomelnicul următor No. 741.

Сен поманік списаса
и дадест Варам Блго Вѣщеніа Пре
на бранѣ того жъ года и числа шсващена ѿ

Вгноемвбра кѣ. днѣ
Свѣри. Вмонастирѣ Сучевіцѣ.
Епископого Доснодѣ.

ЖИВЫХЪ		Преставившия		ВЫХЪ		ЖИВЫХЪ	
Мухарева ча	Помані Гдн Прешсващен- наго Епископа Данила	Помані Гдн ктиторовъ: Іеремію, Константія, Богдана, Блансавета, Ірина, Маріа, Екатерины, Анны, Самфірѣ	Константина, Симоноу, Беладо, Порфеу	Іоанна, Марав, Григоріа, Параскеву.	Іеродона, Димитріа, Евфросинію, Константеса радѣ ихъ.	Гдн ктиторы Бителі сѣ и соудамн	
Іеромона- ховъ	Іеромонаховъ Парфенія, Харитона, Каліста, Іезекіиля, Хараломпій Севості- ана, Ісидора, Іпполита, Гедѣо- на, Евгенія, Венеди- кта, Хараломпій, Гав- риіла, Силвістра, Діоні- сіа, Ігнатія.	Поманіиъ Архіепіскопа кола Рого- гіа Мотил- ан Сімеона, Мотилъ Восводан Петра шкото- ты воево- ды Димитріа Мотилска Кондрій рвцина Арауинн Постаніиъ сем	Архіепіскопа Георгіа, Архіепіскопа Петра, Архіепіскопа Феодосіа, Іоанна, Марію, Феодора, Сімеона, Мухіана, Гавриіла, Іоанна, Марію, Меланію, Мойсея, Настасіа, Феодосіа, Розанди, Петра, Марію, Петра, Елены, Димитріа, Луца Кондра, Софронію, Архіман- дріта, Досіаея, Петра, Елены.	Гавриіла, Никлаша, Іоанна, Монаха Щоки Іеромо- наха Микаѣ, Монаха Зонца, Смаранда Іоанна, Козы и брати его Ма- гдаліна Архистар- ха шк- внстер- ника Василия роснѣ мана	Гавриіла Гавриіла, Параскева, Іоанна, Марію, Александръ, Екатерина, Мона- ха Пайсіа, Екатерина, Іоанна, Марію, Константіна, Евдокию, Мидаллія, Сава, Марію, Геор- гіа, Іоанна, Авраіма, Стефана, Монаха Герасима, Александръ, Марію, Нринъ, Василій, Іоанна, Екатерины, Елены, Марію, Балаша, Гавриіла флоре.	Смаранда Іоанна Зонца и члвкъ Л. Ливъ и члвкъ и члвкъ его Смаранда и члвкъ Гдн ѳусопшыъ Сава, Іоанна, онна, Катринъ, мо- фа, Сава, Іоанна, Параскевъ, Василия, атринъ, Константіна, Василія, Елены, Ксандра, Георгіа, рѣ Сава, Григоріа, Іларіа, Марію, Порфаріа, Розанди, рѣ, Григоріа итина и весѣ	Помані Гдн Іеросхимно- наха Гавриіла
Іеродіико- новъ	Іеродіконовъ Іерофея, Германа, Сил- ва, Феодилкта.	Авраіма, Влвчла Феодора, Хѣци Іорданія, Кантано, Зина, Ве- логоре	Авраіма, Іоанна, Магдал- ина, Саломію, Петра, Феодора, Монаха Георгіа, Екатерина, Константіна, Шервална.	Духа Елены, Архистарха, Балаша, Ішраікіа, Монаха Варлаама, Елены, монаха шрести, Ілію, Ішраікіа, Сава.		Блаженныиъ ѳуъ смнѣ. смнѣ снхмонаховъ Іеросхимнонаха, Анастасіа	
	МОНАХОВЪ Силъ Темнаста, Софро- ніа, Феодорита.						

Надъ. Acest ponicul este un tablă de lemn și se găsește în biserica parohială Săcărâmb, nr. 740/III ex 1863. El a fost con-
puzut în 25. Noiembrie 1772 și este la actuala formă de tablă, scrisă de către...

Cu învoirea Tatălui și ajutoriul Fiului, sf. Duh acestui pământ mold-vlah în anul 7206 (1698).

Amintește D-ne sufletele robilor tăi: ieroshimonah Ioachim, ieroshimonah Pahomie, monah Damaschin, monah Teodosie, monah Mihail, monah Dionisie, monah Tarasie, monah Protasie, ieroshimonah Vasilie, monah Parfenie, ieroshimonah Pavel, ieroshimonah Agafton, monah Amon, monah Dionisie, ieromonah Nil, monah Ioachim, ieromonah Georgie, monah Macarie, monah Avramie, ieromonah Iorest.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi: Ieromonah Silvestru, ieromonah Simeon, ieromonah Ilarion, ieromon. Eutrosin, monah Iacov, ierodiacon Severian, monah Varahie, monah Paisie, ieromon. Iacob, ieromon. Venedict, ieromon. Atanasie, monah Gherondie, monah Iorest.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi: ieromon. Panchratie, pre tatăl lui Simeon și maica lui Eliodora, monah Paisie, ieromon. Atanasie, ieromon. Atanasie, monah Nicolai, ieroshimon. Teofil, Elasiu.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi: Petru, Maria, Ioan, Toma, Misail, Varsinovia și neamul lor, monah Nicolai, ieroshimon. Ignatie și părinții lui ieroshimon. Esenie, ieromon. Varlaam, Maria, ieromonah Veniamin, ieromon. Gurie, ieromon. Simeon.

Și conlucrarea sf. Duh se începe acest Pomelnic.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi: părintele lui Miron, marelui logofăt, Constantin hatmanul¹⁾, Miron Barnavski Movilă²⁾ Voevod și sora lui Siverca³⁾, Damian, Constantin hatmnaul, cnehinea lui Safta⁴⁾, Serafim, Monahina, Roman cu tatăl Alexandru, Adamaș, Alexandru, Ana, Mihail, Maria, marele vornic Constantin, Constantin, domnul Miron și cnehinea lui Iuliana, fiii lor Nona, Nicolai, Vasile, Iliș, Vasile, Iliș, Petrașcu, Safta, Maria, Anița, Catrina, Todosca, Gavril, Maria și fiii lor Miron, Vasile, Constantin, Anița, Alexandra și tot neamul lor, Alexandru, Rucsandra și tot neamul lor, Ioan, cnehinea Anastasia și copiii lor, Dumitrașco, cnehinea lui Părăchiva și copiii lor Savin, Georghită, Ilie, Crastea, Axania, Iosif, Constantin, Achilina și tot neamul lor.

1) El era tatăl lui Miron Costin (V. A. Urechia, Miron Costin, I, pag. 296—97.

2) Domnul Moldovii, 1626—29.

3) Ea era Sârbea, sora lui Miron Barnovschi Vodă, fiica postelnicului Dumitru Barnovschi și soției sale Safta și soția logofătului Gavriilaș Matiaș (cf. Dan, Un manuscris slavon, Iași, 1913, pag. 4 și 5). Ea avea încă o soră Teodosia și una căsătorită cu Miron, fiul lui Gligorie Clucer, cf. Urechia, Miron Costin, I, pag. 294.

4) Soția hatmanului Constantin.

Episcopul Isaia⁵⁾, episcopul Agaton⁶⁾, episcopul Teodosie⁷⁾, episcopul Ioan⁸⁾, episcopul Evloghie⁹⁾, părintele lui și maica lui, episcopul Efrem¹⁰⁾, episcopul Anastasie¹¹⁾, episcopul Teofan¹²⁾, episcopul Georgie¹³⁾, episcopul Iorest¹⁴⁾, episcopul Serafim¹⁵⁾, arhiepiscop Teodosie¹⁶⁾, 1735, a scris pomelnicul. Apostol, Merla, Dimitrie, Ionică, viii Maria, Vasile, Palaghia, Monahina, Dimitrie, Adam, Ilie și tot neamul lor. Toader, Safta, Vasile, Enachie, Tudosie, Constantin, Catrina, Maria, Gavril, Paraschiva, Toader, Maria, Sadcu, Paraschiva, Nicodim monahul, Csenia, Solomon, Tofana, Toader, Eleana, Paraschiva, Ion, Cozma, monahul Grigorie, Eleana, Catrina, Maria, Constantin, Catrina, Vasile, Toader, Toader, Maria, Nicolai, Safta, Alexandra, Anița, Toader.

Să amintească Domnul sufletele robilor lui D-zeu Împăratul țării Moldovii Ieremie Movilă, maica lui Maria și doamna lui Elisaveta și copiii lor Constantin (Voevod și Alexandru Voevod și doamnele Irina, Maria, Catrina, Ana¹⁾), amintește D-ne pre robul lui D-zeu domnul Vasile și cnehinea lui Candachia și copiii lor Gavril, Georgie, domnul Georgie și cnehinea lui Irina și părinții lor. Domnul Dimitrie și cnehinea lui Maria și copiii lor.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi domnul Cozma și cnehinea lui Marina și copiii lor și tot neamul lor. Domnul Dragoș și cnehinea lui Salomia și copiii lor și tot neamul lor, domnul Meletie și cnehinea lui Ana și copiii lor, domnul Isac
domnul Georgie și cnehinea lui Crestina, monahia Anna, domnul Grigorcea și cnehinea lui Anghelina; Amintește D-ne sufletele robilor tăi. Domnul Dumitru și cnehinea lui Maria, Amintește D-ne sufletele robilor tăi Grigorie și cnehinea lui Antimia și copiii lor, Ioan, Ioan, Todosia, Ioan, cnehinea lui Magdalina și copiii lor Pătrașco și Nastasia, monahul Teo-

5) La Rădăuți, 1566—79 (Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 49).

6) De Roman, 1584—91 și 1595—1605 (Iorga, Istoria bis., II, 343).

7) Barbovschi, de Rădăuți, 1599—1600 și 1600—1604, Dan, Cronica, pag. 62 și 69.

8) De Rădăuți, 1605—8 (Dan, I. c., pag. 71).

9) De Rădăuți, 1623—7 și 1629—39 (Dan, I. c., pag. 77 și 80).

10) La Rădăuți 1616—1623 (Dan, I. c., pag. 75).

11) La Rădăuți, 1639—45 (Dan, I. c., pag. 81).

12) La Rădăuți, 1646—54 (Dan, I. c., pag. 85).

13) Poate dela Roman, 1718—24 (Iorga, I. c., pag. 344).

14) La Rădăuți 1654—6 (Dan, I. c., pag. 86).

15) La Rădăuți 1667—85 (Dan, I. c., pag. 90).

16) Trebuie să fi fost vreun ierarh străin.

1) Privitor la familia lui Ieremie Movilă Vodă, cf. cap. VII al acestei monografii.

dosie, Mihail și soția lui Tofana, copiii lor și părinții lor. Domnul Dan și cneheina Maria, Simion, Anisia, domnul Grigorie și cneheina lui Antimia și părinții lor²⁾.

Amintește D-ne sufletele robilor lui D-zeu: Georgie Movilă, arhiepiscop și mitropolit al Sucevii și pre părintele lui și maica lui și tot neamul lui, Io Simeon Movilă Voevod, domnul țării Ungro-Vlahiei și doamna lui Maria³⁾ și copiii lor Io Mihail*) și Gavril y) Voevod, Petru z) și Pavel h) și Moisi m), Petru⁵⁾, Nastasia⁶⁾, Teodosie⁷⁾, Rucsanda⁸⁾, Petrici, Teodor și cneheina lui Elena și părintele și maica lui, domnul Mironașco și cneheina lui Todosca și părinții lor Isac și cneheina lui Teodosia și copiii lor, domnul Solomon și cneheina lui Ana. Amintește D-ne sufletele robilor săi domnul Teodor și fratele lui George și maica lor Greaca și moșul lui Pavel și cneheina lui Stanca și maica lui Anghelina și tratele ei Nichita, domnul Dumitru și fiul lui Simeon.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi domnul Nichifor și cneheina lui Ana și copiii lor.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi Teodor și Ana și părinții Gavril hatmanul și cneheina lui Agaf-tona și copiii lor Matei, Damian, Vasile și fiucele lor Irina, Antimia, Maria. Amintește D-ne sufletele robilor lui D-zeu domnul Dumitru și cneheina lui Ana și copiii lor și maica lor Varvara, Ioan și soția lui Agafia și copiii lor Ioan, Teodor, Zenovia. Amintește D-ne sufletul ro-

2) Aici se pare că se amintesc rude de ale lui Ieremie Movilă Vodă.

3) In loc de Marghita, care era polonă de origine (Zotta, I. c., pag. 243) In Pomelnicul mănăstirii Bisericiani o numesc: Melaniia (Iorga, Studii, XVI, pag. 247).

4) Socrul lui Miron Costin, care luase de soție pe fiica lui, Eleana. Soția lui era Teodora, fiica lui Iani Postelnicul, Arhiva genealogică ex 1913, pag. 240.

5) Despre acest fiu istoria nu știe nimic.

7) Ea a murit în 28 Septembrie 1596 (Dr. Kozak, Inschriften, pag. 174).

8) Aceștia au fost copiii lui Simeon Movilă Vodă (cf. Enăceanu, Ghenadie, Petru Movilă în Biserica ortodoxă ex 1883, pag. 449-52).

y) El ținea de soție pe unguroaica Elisabeta Zólyomi de Albes, văduva lui Mihai Imreffy, (Iorga, Documentele Bistriței, I, pag. XCIII și Studii și documente, IX, pag. 5).

z) Mitropolitul Kievului.

h) El a murit în 24 Mai 1607 și este înmormântat în biserica din satul Balnița din Moldova (Arhiva istorică, III, pag. 68).

m) El a domnit de două ori în Moldova și apoi se așază în Wielki-OCze din Polonia, Sever de Zotta, Știri noi despre Movești in Arhiva genealogică ex 1913, pag. 220.

*) El a murit în Târgoviște în 27 Decembrie 1607 și a fost înmormântat în mănăstirea Dealului. St. Nicolaescu, Documente slavo-române, București, 1905, pag. 327.

bului tău George, Ana, Iftimia și copiii lor Irina și părinții ei, Ioan, Antimia și copiii lor.

Mărita înviare a Domnului și D-zeului Mântuitorului nostru Is. Hs. Amintește D-ne sufletele robilor lui D-zeu domnul Lupu și cnehinea lui Paraschiva, domnul Condrea și cnehinea lui Sofronia și copiii lor. Domnul Drăgan, domnul Toderel, domnul Mihail, domnul Petru și soția lui Sofia și copiii lor. Domnul Zaharie și soția lui Sofronia și copiii lor. Domnul Crastea, domnul Andrei și cnehinea lui Zonea, domnul Onciul și femeea lui Marica și copiii lor Miron, Agaton, domnul Simeon și soția lui Sinclitica, domnul Gavril și cnehinea lui Marina și copiii lor. Domnul George și cnehinea lui Ana și copiii lor. Domnul Petru, Eleana și părintele Ion Lupu, Ioan, domnul Onciul și femeea lui Magda și copiii lor. Domnul Grigorie și cnehinea lui Vasilca și copiii lor. Domnul Avram și sora lui Solomia, domnul Dimitrie și femeea lui Stanca, Domnul Vasile și cnehinea lui și copiii lor. Domnul Boico și soția lui. Domnul Nistor și cnehinea lui Mitrofana și copiii lor. Domnul Ștefan și cnehinea lui Axana și copiii lor, Nana, Carp și părinții lui Andrei și soția lui Ana, Dinis, Tecla. Amintește D-ne sufletele robilor lui D-zeu Sava și cnehinea lui Maria. Domnul Mihail, Agafia, domnul Dumitru, domnul Miron și cnehinea lui Anghelina și copiii lor Constanțin, domnul Ioan și maica lui Irina și cnehinea lui Irina și copilul lor Grigorie.

Amintește D-ne sufletele robilor lui D-zeu Teodor și soția lui Agafia și copiii lor și părinții lui Corst și Nastasia, domnul Sima și cnehinea lui Sora, domnul Călin și cnehinea lui Catrina, domnul Condrea și cnehinea lui Evtimia și cnehinea lui Marin ca și copiii lor, domnul Pavel, domnul Grigorie Branicean, domnul Alexa și cnehinea lui Maria, domnul Ioan și soția lui Vasutca și copiii lor, domnul Teodor și cnehinea lui Teodora și copiii lor.

Amintește D-ne sufletele robilor tăi cnehinea Maria, domnul Simeon și soția lui Maria, Dumitrașcu, Toder, Vasile, Anghelina, Calina, Crestina, Pancratie, Anghelina, Grigorașcu, Drăguțul, Bogdan, Ștefan, Ion, Magdalina. Care este pe părâul Sucevița, care a și zidit-o. Amintește Doamne sufletele robilor tăi. Ierei Marcu și soția lui și copiii lor, Ierei Toma și soția lui Maria, Ierei Georgie și Anghelina, Ierei Luca și soția Evdochia.

Amintește D-ne sufletele robilor lui D-zeu monahul Ieremie, Ierei Iacov și soția lui Domna și copiii lor. Ierei Vasile și soția lui Ana, monahia Evfrosina, monahia Evloghia, Vasile și soția lui Paraschiva. Ierei Pa-

vel, Andrei și părinții lui domnul Constea și soția lui Dena, Mihail, Georgie, Nicolai, Marin, Evdochia, Palaghia, Antimia, Axenia, Grigorie, Vasile, Antimia, Alexa, Smaranda, Nichifor, Irina, Anisia, Axenia, Simeon, Maria și copiii lor și neamul lor. Vlasie, Agafia, Constantin, Nastasia, Ioan, Matei, Ana, Alexie, ieromonah Ioan, ieromonah Daniil, ieromonah Teofan, Axenia, ieromonah Ghedeon și neamul lui. Amintește D-ne pre robii tăi ieromonah Varnava, Teodor, Sofronia și copiii lor, ieromonah Damaschin. Pre sfințitu. arhiepiscop Georgie, amintește D-ne sufletele robilor lui D-zeu Ieremie, Ștefan, Maria, Teofana, Isaie Mironașco. Amintește D-ne sufletele robilor tăi Dimitrie, Maria, Teofana. Amintește pre robii lui D-zeu domnul Solomon și cnehinea lui Anița, Teodor, Costantin, Maranda, Vasile, Costantin și neamul lor, Ionășco, Petrea, Ion, Nichifor, Grigorie, Agafia, Nichita, Anastasia, Grigorie, Ilie, Petrea, Teodor, Simeon, Alexandru, Ioan, Teofana, Amintește D-ne sufletele robilor lui D-zeu Vasile, Anastasia, Ienachie, Constantin, Ruxanda, Ioana, Serafim, Sandul, Toader, Doshina, Lupășcu, Annița, Rufim, Constantin Panaite. Sfârșit și lui D-zeu mărire, amin.

NOTE. — Acest pomelnic, numit al lui Movilă, mitropolitul Sucevii, este scris pe pergament în negru și în color, care este lipită pe-o mare tablă de lemn, care se pot acoperi cu 2 părți de pe margini. La acest interesant și vechiu pomelnic am aflat numărul 461. — Că acest pomelnic s'a început din timpuri vechi, și anume încă pe timpul domniei lui Ieremie Movilă, ne dovedește împrejurarea, că pomelnicul îl numește pre Iermie Movilă „Tar” = împăratul Moldovii și apoi că el nu amintește pre Bogdan și Zamfira și Gafița, copiii lui Ieremie Movilă, care pe timpul scrierii încă nu erau născuți. Mai departe este acest pomelnic foarte interesant, de oarece în el aflăm amintiți toți 10 copiii lui Simeon Movilă Vodă, și anume 7 feciori și 3 fete. Se pare, că cele mai multe persoane amintite în acest pomelnic au fost rude mai aproape sau mai depărtate de ale Movileștilor.

E. Pomelnicul No. 741 ex 1863.

(Foaia 1). Dositei din mila lui Dumnezeu Episcop Rădăuțului.

Tuturor celor ce vă aflați întru eparhie Smerenii noastre, iubitorilor de Dumnezeu blagoceștivi creștini, căți sănteți fii adevărați sfintei soborniceștii și apostoleștii maicii noastre biserici a răsăritului. Dela Domnul Dumnezeu atotputernicul vă rugăm har, mila, pace, sănătate,

viiată curată, și șpăsenie sufletiască. Iară dela Smere-
niia noastră arhierască molitfă, și blagoslovenie vă tri-
mitem, întru nimică ca întru milostenie nu să bucură
Dumnezău, zice limba bogoslovului, și milostenie când să
face pre la săraci, și obrază scăpate, mare folosință aduce,
cu cât mai vârtos, când să săvârșaste pre la lăcașurile
cele dumnezăești unde purure să cinstește și să laudă
numele presfintei și de viiață făcătoarei troiță și să săvâr-
șaste jărtva c(e)a fără de sânge pentru ușurința pă-
catelor noastre, cu adevărat milostenie ce să face pre la
aceste sfinte lăcașuri spre întemiare și bună stare lor,
Mare îndrăznelă va pricinui sufletelor (*Foaia 1, verso*)
celor ce o săvârșescu cătră Dumnezău. Despre ac(e)asta
prin Arhierasca noastră scrisoare vă înștiințăm pentru
sfânta mănăstire Suceviță la care să cinstește și să prăz-
nuiaște hramul înviiare domnului nostru Iis Hristos, a-
fândusă acolo mulți părinți călugări, carii purure pre-
vighiază și să roagă cătră milostivul Dumnezău zioa și
noapte pentru tot sufletul creștinesc și de vreme că ac(e)a
sfântă mănăstire cu veniturile ce are, nu să poate cu-
prinde la toate trebuințele și să sprejiniască și pe călu-
gării săi, pentru lipsa lor ce iaste, mai ales pentru hrana
lor ce de toate zălele și înbrăcăminte, fiindu că oile ce
ave mănăstire au murit de gălbază întrăcești ani de
n'au rămas, cum și de alte vite așijdere iaste lipsită
și ne avându altă nădejde de nicăiure, cugetatau dup
Dumnezău sfântul, la mila și ag(i)utoriu, pravoslavnicilor
creștini, carii viind cătră pravoslaviiia voastră, vă îndem-
năm și noi cu duhul blândetilor cu dragoste să-i prumiți,
și să ag(i)utorati ace sfântă mănăstire după cum vă veți
îndura, și vă va năstăvi duhul sfânt, și carei veți da
milă să scrie în pomelnicul acesta ca dup datorie să fiți
pomeniți purure la sfântul jărtvennic, ca să fiți mo-
(*Foaia 2*) ștenitori dumnăzăescului cuvânt carile zice, fe-
riciți cei milostivi, că acie să vor milui. Acăruiă bun dar
și nemărgenita milă, și molifta și blagoslovenie Sme-
renii noastre să fie cu voi cu toți amin.

Anii dela Hs. 1769, Dechem. 26.

Dositei¹⁾, episcop Rădăuțului.

(*Foaia 3*). Episcop Dositei, Ilie²⁾, Toader³⁾; Morții:
Monah Efrem, monahia Elena⁴⁾, monah Iosif, Ioan, Elena.

1) El a arhipăstorit la Rădăuți, respective Cernăuți, din 1750-83,
cf. Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, pag. 111.—127 și Dan,
autorul datelor istorice din Schematismus pro 1914, pag. 91, No. 43.

2) Dan, l. c., pag. 111, No. 11.

3) L. c., pag. 112, No. 1.

4) L. c., pag. 112, No. 2.

(*Foaia 24, verso*). Pomelnicul răpăosaților anume: Costandin Silion¹⁾ biv vel med., Marta Silionasca, soțul său, Neculai Silion, fiul lor, Lascar biv vel med. ginere lor, Safta soțul său, fca lui Selion, Caterina fiica lor.

Care acești răpăosați s'au făcut ctitori la sfânta mănăstire Sucevița unde didese danie cu scrisoare Martei Silionesei o moșie anume Chilăsenii²⁾ ce-o ave dipe soțul său Silion la ținutul Niamțului și după moartea lor făcându-se ginere răpăosatului Lascar și soțului său Saftedum. Toader Varnav³⁾ biv 3 vist. pe carele poftindu-l Svinție sa Hurea⁴⁾ egum. de Soceviț și cu tot săborul ca să de 00 lei bani ag(i)utor spre tocmire unui turn ce să surpa care acel turnu este dela vale dispre clopotnițe la răsrit, și arătându că moșie li este piste mână și n'au nici un folos, au făcut învoială cu egum. și tot săborul si au dat moșie la stăpânire vist. Varnav cum și vist. Varnav au dat acele 200 lei la mănăstire de au fost de ag(i)utor la tocmire turnului precum adeverește scrisoare ce au dat egum. și cu tot săboru în care este iscalit și svinția sa chir (*Foaia 27*) Dosotei episcop Rădăuțului și au mai dat și răpăosatul Lascar o candelă argintu însemnată cu numele său, Cum și vist. Toader Varnav după datorie fiiască cu cheltuială sa au adus oasele răpăosaților de mai sus arătați la sfânta mănăstire și astrucândule toate la un mormânt în priforul mănăstirii s'au făcut grije și prohodu și am pus piatră desupra scriese cu numele tuturor și covor pe piatră și făclie c(e)ară și candelă de unt delmn la cap și am mai dat vist. Varnav la mănăstire o cadelniță de madzim și o păreche naraclițe de ștofă sichir care ac(e)aste pamintu s'au făcut la lit 1766, Ghen. 26. Deci și tocmala răpăosaților ș'a vist. Varnav cu egum. și cu tot săboru dela sfânta mănăstire Sucevița iaste întru acesta chipu, adecă pe tot anul să facă pomenire cu părastas la 21 zile a lunii lui Maiu, cum și la toate zilele anului să aibă a înpodobi mormântul cu toate cele de mai sus arătate și cu actenie să po-

1) Cf. Dan, Inscricția de pe piatra mormântală a Silionestilor din mănăstirea Sucevița, în Arhiva genealogică ex 1913, pag. 68, nota 1.

2) Cătuna Chilișenii care face astăzi parte din parohia Udești al districtului Sucevii din Bucovina, cf. Schematismus pro 1914, pag. 144, nu este identică cu moșia cu acelaș nume amintită aici, căci ea era situată pe Bistrița și nu pe Suceava.

3) Dan, loc. citat. nota 2. — Banul Ioniță Varnav, probabil fratele lui Toader, a făcut în 14 Octomvrie 1757 pentru Săhăstria Putnii un policandru de bronz, cf. Dan, Putna, pag. 59, No. 2.

4) Cf. Cap. XI al acestei monografii și l. c., nota 3.

meniască răpăosații ca pe niște ctitori, iar când nu vor urma întru acesta chipu să aibă a da samă de strajnicul g(i)udeț, aceasta adevăresc.

Toader Varnav biv 3 vist.

(*Foaia 27, verso*). Pomelnicu ce au făcut vist. Toader Varnav pentru niamul său:

Vii: Toader Varnav biv 3 vist., Safta, fiica med. Las-car soțul său, Zoîța, fiica lor. Serafima Varnăvoae soța vist. Varnav și fii săi: Vasile, Simeon, Ilinca, soțul său.

Morți: Sandul Varnav, Taghin vis. Varnav și fiul său.

F. Pomelnicul Suceviței din 1774 respective 1846.

Ctitori: Arhiepiscopul Georgie, Petru, Teodosie, Ioan, Maria, Teodora.

Vv. Ieremie, Constantin, Bogdan, Elisaveta, Irina, Maria, Ecaterina, Ana, Zamfira, Simeon Vv., Mihail, Gavril, Ion, Moisei, Melania, Maria¹⁾, Anastasia, Teodosia, Roxanda²⁾, Petru, Elena³⁾, Petru, Maria, Dimitrie, Ană, Condrat, Safronia, arhimandrit Dosoftei⁴⁾ Petru, Elena, Avram, Ion, Magdalina, Salomia, monah George, Ecaterina, Constantin, Șerban, Ioan, Marfta, Grigorie, Paraschiva, Constantin, monahia Marfta, Nicolai, Safta, Vasile, Elena, Ioan, Teodosie, Nicolai, Arghir, George, Alexandru, Ecaterina, Mihai, Ioan, Maria, Gavril, Paraschiv, Alexandru, Ecaterina.

Igumeni: Veniamin, Arefta, Ignatie, Paisie, Hariton, Antonie, Varlaam⁵⁾.

Urmează simplu nume de botez.

NOTE. — Pomelnicul este scris cu mâna pe o 1/2 coală de hârtie și lipit pe-o tablă de lemn.

G. Pomelnicul Suceviței din 1857.

Ctitori: Arhiepiscopul Georgie, Petru, Laurentie, Ieremie, Simeon, Bogdan, Constantin, Alexie, Maria, Elisaveta, Melania, Zamfira, Sosana, Stana, Ecaterina, Eugenie.

Arhimandriți: Calistrat, Calistrat, Serapion, Varlaam, Iosaf, Gavril, Vasilii, Ignatii⁶⁾.

Igumeni: Alimpie 1750, Lazar 1743, Nicanor, Macarie, Luca (trăit 100 ani, murit 1743), Iov, Isachii, stariț din Furcoi 1760, Dosoftei 1767, Iosaf, George, Parftenie⁷⁾.

1) Cf. Pomelnicul lui George Movilă, lipit pe table, unde Marghita, doamna lui Simeon Movilă Vodă, se numește Maria. Aici i-se antepune și numele Melania.

2) Aici se amintesc toate 3 fiicele lui Simeon Movilă.

3) Probabil că și aceasta era o fiică a lui Simeon Movilă, deoarece aici este scrisă între ambii Petri, fiii numitului domn.

4) Cf. cap. XI al acestei monografii.

5) L. c. — 6) L. c. — 7) L. c.

Urmează simplu nume de botez.
 NOTE. — Pomelnicul scris pe $\frac{1}{2}$ coală de hârtie este lipit pe-o tablă de lemn.

CAP. XVIII.

Apendice

A. Documentele Schitului celui Mare (Maniava)
 din Galiția.

Inchinând Vasile Lupul Vodă la 31 Martie 1648 mânăstirea Sucevița, la dorința Mariei, fiica lui Ieremie Movilă Vodă, mânăstirii Schitul cel Mare (Maniava) din



Ruinele Mânăstirii Schitului celui Mare.

Galiția, cu a cărei ajutor bănesc s'a rădicat în 13 Septembrie 1612¹⁾ biserica Înălțării Domnului din amintitul schit, de aceea am crezut de trebuință să adaog la monografia mânăstirii Sucevița atât actul de închinare a lui Vasile Lupul Vodă, cât și uricele de confirmare și danie

1) Intre donatorii Schitului a fost și Petru Movilă, mitropolitul Kievului, care i-a testat o sumă de bani, cf. Televisi, l. c., pag. 17 și 42.

a următorilor lui în domnia Moldovii, cari în munificența lor au înzestrat cu multe moșii și privilegii și centrul curat slav numit Schitul cel Mare, care însă era un puternic zid de apărare al Ortodoxiei mult periclitată în acele timpuri în regatul polon.

1) Iași 7156 (1648), Martie 31. Vasile Lupul Vodă, considerând dorința Mariei, fiica lui Ieremie Movilă Vodă, fiind mănăstirea Sucevița, din cauza multor neofândueli, aproape de pustiire și cunoscând evlavia călugărilor din Schitul cel Mare primită dela primii lor părinți Iov și Teodosie, încuviințează ca Sucevița cu toată averea și supușii ei să fie predată în mânele părinților din Schitul cel Mare, cari acuma de 5 ani trecuți se află în Sucevița, unde au întocmit viața întru păstrarea poroncilor lui Hs²), buna ascultare și ordine. Vodă face închinarea cu statul mitropolitului Varlaam, a episcopilor țării și boerii moldovinești. Martori: Vodă cu fiii săi: Ștefan, Ioan și Alexandru, apoi boerii: Ghica, mare vornic al țării de jos, Toma, mare vornic al țării de sus, Gavril, hatman și pârcălab de Suceava, Petriceico, pârcălab de Hotin, Ștefan Boul și Damaschin, pârcălabi de Niamț, George și.... pârcălabi de Roman, Iure, postelnic, George, ceașnic, Iordachi, visternic, Ieremie Vanculeț, stoinic, Costea, comis. Urmează blăstâmul îndatinat.

Toderașcu, marele logofăt, a scris. Domnul subscrie și sigilul domnesc se întipărește.

NOTE. — Documentul este publicat de Dr. Iulian Televici în Istoria Schitului Manavskago, Leov 1887, pag. LXXXVI—VIII în limba polonă. Un extras din el a publicat d-l N. Iorga în Studii și documente, VI, pag. 126, No. 5 și o notiță la pag. 559. Interesant este pasajul din acest document în care se zice, că mănăstirea Sucevița cu toate averile ei se dă călugărilor Schitului „în posesie”, adică într'un fel de arândă. Domnul se pare că prin ea a scoposit să sprijinească Schitul, care era stâlpul Ortodoxiei din Polonia, unde Ortodoxia sta așa de slab, că acolo nu exista mitropolit și episcopi ortodoxi trebuiau să fie hirotoniți de metropolitul Moldovii¹). Textul latin al acestui document, aflător în arhiva Conzistoriului arhiepiscopesc din Cernăuți, a fost publicat de Is. Onciul, Fondul religiosar, Cernăuți 1891, pag. 65—67, nota 1. Tot în acel loc se află o copie a uricului de confirmare a uricului de sus dela Ștefan Vodă din 6 Martie 1660.

2) Călugării din Schit nici când nu mâncau carne, nici unt, ci numai rare ori untdelemn, Petru Movilă, Lidos, albo kamien z procy prawdy, Krakow, 1642, apud Televici, l. c., pag. 31, No. 1.

1) Televici, l. c., pag. 21.

2) Iași 7167 (1659), Iulie 13. George II. Ghica Vodă miluește pe călugării petrecători (adecă în țară și anume la Sucevița) cu zăciueală²⁾ din grâu, orz, sacară, ovăs și hrișcă din târgu Cernăuți. Subscrie Ion Giorge Voevoda.

NOTE. — Originalul scris pe $\frac{1}{2}$ coală hârtie groasă, foarte greu de descifrat, pe care este întipărit cu roș un mic sigil domnesc, se află în Sucevița sub No. 583/2 ex 1863. Wickenhauser îl amintește în Gross-Skit, pag. 65, numindu-l însă pe domn greșit „Grigorie”. Și Dr. Kaindl, în Geschichte von Czernowitz, comite această greșală.

3) Iași 7168 (1660), Fevruarie 23. Ștefan Vodă confirmă călugărilor schiteni zăciueala din pâne din orașul Cernăuți. Călugării să se roage pentru sănătatea Domnului și pentru părinții lui.

NOTE. — Originalul scris în limba română a fost tradus în cea germană de locotenentul Zapeiski în Suceava la 1 Martie 1782. Această traducere a fost atașată protocolului de delimitare a moșilor Schitului sub No. 188. Și Wickenhauser amintește documentul în Gross-Skit, pag. 65. Tot aceasta se confirmă și de Nicolai Alexandru Vodă în 2 Martie 7218 (1710), cf. Doc. Suceviței No. 583/4 ex 1863.

4) 7173 (1665), Martie 18. Istratie Dabija Vodă, cu binecuvântarea mitropolitului Ghedeon, a episcopilor: Dositei de Roman și Teofan de Huși și cu sfatul boierilor țării, *dă biserica din întregii Mămăești* din ținutul Cernăuțului în posesia călugărilor din Schit, ca să li fie metoh, *cu 12 case de supuși*, care moșie este a Suceviței, *cu mori pe Prut și 4 prisăci*, scutindu-i de dări, zloți pentru haraci, ugi, cemen, bezmân, taleri, arac, desetina albinelor, gostina oilor și porcilor, darea pentru sare și mori, cai de olac și potvoade. Staroștii Cernăuțului, alte slugi domnești, globnicii și deșugubinariii să n'aibă a se amesteca în acel sat, pe făcătorii de rele însă călugării să-i dee pe mâna judecătorilor. Dela supuși să nu se aleagă husari, ci ei să lucre numai mânăstirii. Urmează mărturia Domnului și a boierilor: Toma Cantacuzino, mare vornic al țării de jos, Solomon Bărlădeanu, mare vornic al țării de sus, Nicolai Racoviță, hătman și părcălab de Suceavă, Costăș și Contes, părcălabi de Hotin, Damaschin și Banteș, părcălabi de Niamț, Mihail, părcălab de Roman, Stamați Chizi, postelnic, Duca, visternic. Urmează un blăstăm. Mare Iogofăt era Nicolai Bohuș, eară Stratilat Ruginos a scris.

2) Cernăuțenii plăteau această zăciueală Schitului încă în anul 1782, cf. Protocolul de delimitare a satului Roș (suburbiul Cernăuțului) din 3 Septembrie 1782, cf. D. Dan, Roșoșa, monografie care în curând va apare.

NOTE. — Documentul s'a publicat în text polon de Televici, I. c., pag. XC—XCII.

5) Iași 7176 (1667), Septembrie 1. Iliș Alexandru Vodă confirmă Schitului satul Mamaești cu toate scutițiile și *seliștea numită Răvna* din hotar cu Mamaeștii, care i-a fost dăruită de marele logofăt Solomon Bărlădeanul. Subscrie Vodă și pisarul Enachi.

NOTE. — Documentul slavon scris foarte răzvedit pe o groasă și mare coală de hârtie cu 8 litere începătoare roși se păstrează în Sucevița sub No. 535 ex 1863. El este amintit în Resultate de Kozak, pag. 203, No. 37, iar Dr. Televici, I. c., pag. XCIII—IV publică o traducere polonă. Wickenhauser îl amintește în Gross-Skit, pag. 68, aducând anul 1668. Dania lui Iliș Vodă o confirmă Duca Vodă la 9 Februarie 7177 (1669 în documentul scris de Stratilat Ruginos, (cf. Televici, I. c., pag. XCIV—VI, Protocolul de delimitare a Schitului, No. 180 și Is. Onciul, I. c., pag. 68) și Ștefan Vodă în documentul său scris de Pascal Corlat în 26 Martie 7181 (1673), (Cf. Protocolul de delimitare No. 181, Wickenhauser, I. c., pag. 69 și Is. Onciul, I. c., pag. 68), apoi Mihai Racoviță Vodă în 9 Ianuarie 7212 (1704), (cf. documentul Suceviței, No. 539 ex 1863), Antioh Constantin Vodă în 13 Iunie 7213 (1705) (cf. doc. Suceviței, No. 540 ex 1863).

6) 7218 (1710), Iulie 8. Savin, marele ban dăruiește călugărilor dela Schitul cel Mare din țara leșască satul său *Pleșești pre Miletin, în ținutul Hârlăului*, care-i este lui și fraține-său George Postelnicul cumpăratură dela moșul lor Nacul stolnicul. Subscrie Savin vel ban.

NOTE. — Zapisul scris pe-o coală de hârtie se păstrează în Sucevița sub No. 542 ex 1863. Pe dorso se află notițe în cari satul se numește: Pleșite, Pleșești și Plișăști. Dania este amintită de Wickenhauser în Gross-Skit, pag. 75.

Savin sulgerul și George postelnicul, fiii răp. Dumitrașcu, fost mare ceașnic, au cumpărat acest sat dela stolnicul Nacul în 8 Aprilie 7186 (1678) cu 1400 lei (cf. doc. Suceviței No. 537 ex 1863), care cumpăratură o adeveresc boierii țării în 6 Maiu 7186 (1678). (Cf. doc. Suceviței No. 538 ex 1863. Această adeverință o publică V. A. Urechia în Miron Costin, I, pag. 709—710, însă cu data greșită de „7188 (1680), Mai '8". Cf. pentru cumpăratura satului Wickenhauser, I. c., pag. 75.

7) 7218 (1710), Iulie 8. Ileana băneasa, soția marelui ban Savin, fiica răposatului biv vel logofăt Vasile Geaurul, dăruiește sf. mare Schit din țara leșască $\frac{1}{2}$ de sat *Mitcău din ținutul Cernăufului* pentru pomenirea ei și a părinților. Urmează subscrierea și pecetea donatoarei.

NOTE. — Traducerea germană a acestui zapis este alăturat Protocolului de delimitare a moșiilor Schitului celui Mare sub No. 185. Zapisul este amintit de Wickenhauser, l. c., pag. 75 și Iorga, Studii și documente, V, pag. 408. Satul Mitcău, situat în Bucovina pe Nistru era, în 16 Aprilie 1617, proprietatea lui Nistor Ureche (cf. Ghibănescu, Surete și Izvoade, II, pag. 169).

8) Iași 7220 (1712), Iulie 4. Nicolai Alexandru Vodă confirmă Schitului celui Mare, la cererea igumenului Filaret, satul Pleșești pe Miletin, din ținutul Hârlăului, $\frac{1}{2}$ sat din Mitcău pe Prut și satul *Pilipăuți pe Prut din ținutul Cernăuțului*, ultimul dăruit prin zapis de Maria, văduva marelui stolnic Dumitrașcu Ursachi. Sigilul domnesc și subscrie ispisocul Manolachi Costachi.

NOTE. Traducerea germană a acestui ispisoc se află alăturată Protocolului de delimitare a moșiilor Schitului din 15 Februarie 1782. El amintește Wickenhauser în Gross-Skit, pag. 75.

9) Iași 7241 (1732), Decembrie 12. Grigorie Ghica Vodă înștiințează pe Constantin Silion, fost mare medelnicer, staroste de Cernăuți, cumcă igumenului Schitului celui Mare s'a jăluț, că George Ursachi cu moșia sa Lențești și Gligoraș Stroescul cu Șubranețul trec peste semnele hotarului și împresură moșia mănăstirească Mămăești și-i dă ordin să meargă la fața locului și să *indrepteze hotarul satul Mămăești* prin prejur despre toate părțile și să pue stâlpi de piatră, ca apoi să se facă întăritură dela domnie. Domnul pune sigilul cel mare și subscrie pisarui Miron.

NOTE. — Ordinul, scris pe-o groasă coală de hârtie, se păstrează la Sucevița.

10) Iași 7252 (1744), Octombrie 23. Ioan Nicolai Vodă scutește Schitul cel Mare, care află într-o țară deoparte și n'are vreun ajutor, afară de mila și milostenia creștinilor, *de dări pentru 250 oi și 50 stupi*, apoi să li se dea de la vama domnească din Cernăuți în fiecare an *2 ocă untdelemn și o litră de tămâie* și-i confirmă zăciuala de pâne din Cernăuți. Călugării să se roage pentru sănătatea și mântuirea Domnului. Subscrie Vodă, apoi Iordachi Ursul, al 2-lea logofăt, care a cêtit și Dumitru, logofătul care a scris. Sigil domnesc întipărit.

NOTE. — Traducerea germană făcută de locotenentul Zapciski, a fost alăturată Protocolului de delimitare sub No. 189. Se citează de Wickenhauser, l. c., pag. 76.

11) 7253 (1745), Iunie 28. Ioan Nicolai Vodă judecă în cearta târgoveților din Cernăuți și Gavril Moțoc, care pretindea, că are două sate, adică: Mihalciul și *Clocucica*, a care ultim sat târgoveții i-ar împresura o parte. Nepu-

tând Moțoc dovedi, că ar fi stăpânit acel sat și mărturisind igumenul Schitului celui Mare că de-acolo a luat dejma pâinii, fără a i-se fi dat locul, Vodă hotărește, ca Moțoc să stăpânească Mihalciul pe unde a ținut hotarul, tot așa și târgoveții din Cernăuți, rumpându-se hotarnica veche adusă de Moțoc fără pecete. Sigilul domnesc cu însemnarea: a cetit marele logofăt.

NOTE. — Cartea de judecată scrisă la început cu litere roși pe-o mare și groasă coală de hârtie, înzestrată cu pecetea domnească întipărită cu massă roșie se păstrează în Sucevița sub No. 550 ex 1863.

Această judecată a fost confirmată de Toader Vodă în 8 Iulie 1760, cf. Resumatul d-lui Iorga, în Studii și Documente, IV, pag. 132, No. 20. Originalul a fost proprietatea regretatului Dr. George Popovici. Amintire face Dr. Kaindl în Geschichte von Czernowitz, pag. 22 și Zaharie Voronca în Mihalcea, Cernăuți 1912, pag. 22, No. 1.

12) 7253 (1745), Iunie 28. Ioan Nicolai Vodă judecă în cearta între Isaia, igumenul Schitului celui Mare și Gavril, Toader și Constantin Volcinschie cari pretindeau, că satul mănăstiresc Revna, ar fi a lor, arătând un ispisoc dela Ștefan Vasile Vodă din anul 7169 (1651), în care se zice că Revna a fost a lui Grigorie, nepotul lui Sidor, care aflându-se viclian și hăinindu-se au jăcnit casa vornicului Lupul Stroescul, deci Vodă pentru aceasta i-a luat satul și l-a dat lui Lupul Stroescul, pentru paguba lui, eară ei sunt strănepoții aceștia. Călugării au dovedit, că au primit satul dela Solomon Bârlădeanul, având confirmări domnești și o hotarnică din 15 Iunie 7175 (1666) dela Grigoraș Gherman, iscălită și de Lupul Stroescul. Vodă deci judecă ca Schitul să fie satul amintit după acea hotarnică. Sigil domnesc.

NOTE. — Cartea de judecată scrisă pe $1\frac{1}{2}$ coală hârtie se află în Sucevița sub No. 551 ex 1863. Această judecată o confirmă Grigorie Ghica Vodă în 12 Iunie 7256 (1748), când nepoții lui Volcineștii și Gligoraș Stroescul au tras pe călugării dela Sucevița pentru satul Revna la judecată, cf. No. 553 din Sucevița.

B. Hotarnice.

- 1) *Hotarnica satului Mămăești din 7175 (1667), Iunie 15.*

Traducere. — Precinstite doamne și tatăl nostru mare logofăt să trăești, noi îți facem știre, că călugării dela sf. și marele Schit au venit la noi cu preînălțata scrisoare a

preluminatului domn și cu poronca lui, ca să mergem la Mămăești și să cercetăm hotarul lui dispre toate părțile, de aceea m'am dus încolo și am adunat oameni buni și bătrâni și anume pe Stroescu biv vornic, pe Zota, sluga vornicului Miron și dregătoriul de Lujeni, preoții din Lujeni și alți oameni buni și au venit și 3 oameni bătrâni, anume Andrei Negru din satul dumisale vornicului care au fost de Mămăești de moșie și dedemult răsărit din Mămăești, al 2 Ion Costenco din satul Lujeni și al 3 Ion Hilibarca din Lențești și apoi am mers spre Lențești la o piatră vechie pe care o am îndreptat, care este împotriva unor plopi mari cari stau în țărmurile Prutulului ce este împotriva lor o poiană cu șanțuri de se chiamă Bila. De aici peste o vale și peste drumul cel mare la o piatră pusă în mlaștină și peste pârâul numit Zoia și peste Rudca, de aici peste câmp, din piatră în piatră până la drum, care duce la Sobraneț, apoi drumul în sus până unde se desparte și mai departe între drumuri până la un stejar cu bour lângă care stă o piatră, de aici peste câmp la câteva cruci de drum, unde se întâlnește hotarul Vitelinței și Valevei, unde s'a pus o piatră, apoi drumul în jos la o fântână numită Huboca și la vale și earăș peste Zoia din piatră în piatră până la o mare movilă, care desparte Lujenii de Mămăești. De aici peste Pruf apoi peste valea Ruvnioara în sus spre Spasca, unde am rădicat o movilă și am așezat o piatră de hotar, de aici apoi earăș prin pădure la poiana Bila cu 3 șanțuri și anume la șanțul cel din mijloc, până unde se întinde și hotarul Cernăuțului. Această hotarnică am făcut-o cu mulți oameni buni după cugetul nostru, ca să se creadă și să și poată scoate și întăritură domnească, această îți facem de știre și să fii sănătos în Hsl., amin.

În 15 Iunie 7175 (1667).

Lupu Stroescu, cea mai plecată și ascultătoare slugă. Gligorașco Gherman. Ca călugării să nu poată strica această hotarnică, de aceea am iscălit Iordachi Cantăcuzino, paharnic; Neculai Kocan, cea mai plecată slugă; Ionașco Isar. m'am întâmplat cu alți oameni buni la această hotărâre.

NOTE. — Originalul în limba română a fost tradus în cea germană. Această traducere a fost alăturată sub No. 182 protocolului de delimitare a moșiilor Schitulului celui Mare. Traducătoriul se pare că nu cunoștea bine limba română, căci traduce plop cu eiche (stejar). Pârâul Zoia astăzi se numește Sovița, eară Zobani are să se cetească Sobraneț.

O hotarnică se făcuse la Mămăești deja în 16 Iulie 1763, cf. Iorga, Documentele familiei Callimachi, II, pag. 190, No. 80.

2) *Hotarnica moșiei Revnova din 7268 (1760), Mai 11.*

Traducere. — Noi jos iscăliți am mers la poronca milostivului și preluminatului nostru domn și Voevod Ioan Toader la Rivnova, moșia sf. și marelui Schit din țara Leșască, care moșie este aice peste Prut în ținutul Cernăuțului și ajungând acolo n'am putut altfel afla vechile hotare pentru că această moșie până acuma a fost a răposatului Nicolai, care însă a dat-o de ezstre domnului Constantin Macri, jîtnicer, care a ținut-o până acuma. Având însă cuviosul igumen Isaie dela sf. Schit pentru această moșie judecată cu Macri și apoi primind mânăstirea această moșie prin hotărântă de judecată și din hotarnica făcută în 15 Iunie 7175/1667 de Lupul Stroescul și Gligorașco Gherman pentru hotarele satului Mămăești dispre Lujeni și alte sate, pe care ni-a arătat-o vechilul igumenului și alți călugări când au fost întrebați să arăte de unde se încep hotarele acestii moșii, care hotarnică arată că hotarul satului Mămăești dispre Lujeni merge de pe câmp peste Prut până la o movilă mare, apoi înapoi peste Prut, apoi cu pârâul Rivnovului până la vârful dealului în marginea poenii Spasca la o movilă mică și după acest hotar s'au ținut Lujenii până la începerea judecării. Apoi a zis Macri, că moșia nu se hotărește cu Lujenii, ci în partea de jos a Mămăeștilor, eară călugării au mărturisit dimpreună cu alți 2 oameni bătrâni, că satul Revnova se hotărește în sus lângă Prut cu capătul satului Lujeni și Șipeniți, nu însă cu Mămăeștii și au arătat seliștea, unde a fost casa, pivnița și 2 așareturi mai jos de casă și fântâna lui Fedor, biv starost, apoi au primit jos însemnații martori și cartea de blăstăm, care l-au pus călugării asupra celor cari știu adevărul și nu voesc să-l spue, că părinții lor le-au spus, că Revnova se întinde în sus lângă Prut și Lujenii și Șipenițul ține poenile satului Revnova și că și acuma medelnicerul Șerban Flondor ține cu hotarul Hliniței poeana Corastova, acesta fiind de față a răspuns, că poeana Corostova este din hotarul Hliniței nu însă a Revnovei și ne-a dus la o piatră din codru pe partea dealului deasupra pârâului Horastovata zicând, că acesta despărtește Hlinița de Revnova, despre care el însă n'au știut nimic și pe care un om oarecare a aflat-o înainte de câțiva ani și i-a arătat-o, fiindcă aice erau certe, de aceea noi am cercetat cu deamăruntul și am aflat sub acea piatră semne de hotar,

de aceea ea a fost recunoscută ca un adevărat semn de hotar și am pus o piatră în acea linie pe marginea unei poenițe deasupra pârâului Horastovata pe un vârf lângă drumul care duce spre Prut în jos, care se uită drept la Prut, dela vechea piatră în partea dealului spre mează-zi pârâul Horastovata până la marginea poenii Spasca și acolo am pus noi în vârf o piatră mai jos de vechiul drum spre Hlinița, apoi tot pe opcina dealului până la un stejar pe care am însemnat un bour și duce la o moviliță până unde Lupul Stroescu și Gligoraș Gherman au hotărât, de oarece hotarul Mămăeștilor merge până acolo și fiindcă după hotarnica vechie această moviliță este semn de hotar, unde am aflat pietre sfărmate, de aceea am pus acolo altă piatră, apoi dela acea piatră așezată în moviliță în jos spre Prut, unde s'a încheiat hotarul Revnovei, după cum spune hotarnica lui Stroescu și mărturia martorilor iscăliți.

Eftimie Basaraba din Lujeni; Mihail Hostinar din Mămăești; Iacov Foti din Mămăești; Gligori Marosenco din Mămăești; Andrei Foti din Mămăești; Costin Clepaci din Revna; Mihai Coșara din Revna;

Deci am așezat această hotarnică după cum am aflat cu drept și bine, ca să li se creadă și să-și scoată întărire domnească.

11 Mai 7268/1760.

Ioniță Beldiman, vel căpitan; Ștefan Zota, căpitan;
Șerban Flondor, medelnicer, am fost de față;
Mihalachi Naforneț, vornic, am fost de față.

NOTE. — Hotarnica scrisă în limba română a fost tradusă de comisia de delimitare a moșiilor Schitului în cea germană, în care s'a alăturat protocolului de delimitare sub No. 184.

3) *Hotarnica satului Mămăești din 1760, Iulie 13.*

Facem înștiințare cu acest ispisoc a Domniei mele, tuturor cui se cade a ști, că viind înaintea Domniei mele rugătoriu nostru Isaia egumenul și cu tot soborul dela sf. mănăstire Schitul cel mare din țara leșească, și ne-au arătat o mărturie hotarnică din leat 7175 (1667), Iulie 15 dela Lupu Stroescu și dela Grigoraș Gherman, întru care scrie că fiind rânduit din poronca gpd. și cu învățătura lui Solomon Bărlădeanul ce au fost vel log., de au mers la sat Mămăeștii ce este în ținutul Cernăuților, să aleagă hotarul împrejur despre toate hotarele care sunt împrejurul Mămăeștilor, deci mergând au străns oameni buni și boiari; anume pe Stroescu, ce au fost

vornic și Zote, sluga lui Miron vorn. și pe Dregătoriul de Lujăni și pe popa din Lujăni și pe alți mulți oameni buni și s'au aflat 3 oameni bătrâni anume Andrei cel Negru din satul lui Miron, vornicul carele au fost de Mămăești de moșie și dedemult răsărit din Mămăești. Al doile Ioan Costenco, iarăși din sat Lujăni, al treile Ion din Lintești. — Deci întâi au mers despre Lintești la un stâlp ce-au fost de demult pus și-l scosese depe locul lui și l'au tocmit, carele stâlp este împotriva unor plopi mari care stau în țărnișurile Prútului, ci este împotriva lor o poiană cu șanțuri de se chiamă Bilă. De acolo peste vale ce se chiamă Zoia Pisteroaița. De acolo peste câmp, din stâlp în stâlp până la un drum ce este despre Sobraniș. De aici pe drum în sus până unde se despart drumurile drept între drumuri la un stejar ce este cu bour și un stâlp de piatră sub stejar... Pentru care, văzând Domnia mea ac(e)astă mărturie hotarnică, că este cu cale și cu dreptate făcută, iată dar că și Domnia mea dăm și întărim stăpânire sf. mănăstiri pe toate semnele mai sus arătate și poftim Domnia mea și pe alți luminați domni ce vor fi în urma noastră cu domnia acestei țări...

Manolache Costache, vel log. proc.

Trecutu-s'au la condică.

Silion Burghele.

NOTE. — Originalul se află la d-na baroneasă Pulcheria Vasilco, născută Costin, din Șipeniți. El a fost publicat de V. A. Urechia în Miron Costin, I, pag. 721—2. Privitor la satul Lujăni, cf. D. Dan, Lujenii, Cernăuți, 1893.

4) *Mărturie de hotarul Mămăeștilor din 1762, Noemvrie 17.*

† Adecă eu Itimiu Bocanc(e)a din satul Stroescului ce-am șezut mai nainte, că fiindu eu om a Dum. comisului Stroescului, și încălecând Stroescul și cu mine să vie la târgu la Cernăuți, încă în vreme când au fost Crupinski starosti, și viind până în hotarul Mămăeștilor, m'au dus pân la doao pietri în una Mămăeștilor, și la altă piatră despre Jușca ce să hotărește cu Subranețul și cu Lintești, și mi-au zis ca să scot acele doao pietre, să le duc la biserică ceia ce-o face Dum. atunci, ca să-mu facu o pomană, și eu neștiindu că sunt hotară, am mersu și li-am săpat pinprejur și li-am clătut dar nu le-am putut scoate și au trimis Dum. argații cu carul și liiau luat și liau dus la biserică și peste vr'o șasă luni de zile mi s'au tământat primejdie de m'amu ologit de mână, pentru păcatul ce-am

făcut că s'au tămplat din scoătere piétrilor multe judecâti moşii Mămăeştilor dela Schitul cel mare din țara leşască, și acum am mărturisit păcatul ce-am făcut, ca să fie ertat dela milostivul Dumnezău și ac(e)asta mărturiia am făcut înainte Dum. starostelui și a mulți oameni buni și boiari și pentru credință am iscălit.

7271 (1762), Noemv. 17.

Eu Itimii Bocance mi-am pus degetul.

Arghirii ban, martor; Toăder Beldiman, căpitan; Ion Stărce, martor; Păunei, căp. martor.

NOTE. — Mărturia scrisă pe $\frac{1}{2}$ coală de hârtie se află în mânăstirea Sucevița sub No. 583/19 ex 1863.

5) *Hotarnica Mămăeştilor din 7271 (1763), Iulie 16.*

† Din luminată poronca Preînălțatului Domnul Nostru Măriia sa Grigori Ioan Voevoda, ce ni-au adus părinții călugări dela Schitul cel mare din țara leşască, întru cari ni să poroncește, ca să mergem să căutăm hotarul satului Mămăești de aice dela ținutu Cernăuțului pentru care ar fi mai jăluit părinții călugări că au împresurat de cătră hotarul Sobranețului a com. Stroescu, și mai vârtos cu cercetare ce-au făcut-o Ștefan Popescu, vornic de poartă ast(ă) toamnă la li-au făcut mare strâmbătate, necăutând semnelor pe hotarneca veche din lit 7175 (1667), Iuni 15, care est(e) la mâna părinților călugăr(i) c(e)-au hotărât Lupu Stroescu vor. și Gligoraș Gherman, nic(i) altor hotarnic(i) c(e)-au mai făcut cercetar(e) și mai pe urmă, o hotarnică a dum. Vasile Crupin starost și a dum. — Ioniț(ă) Iamandi și Ioniț(ă) vel căp. din Coțman din lit 7259 (1741), Mai 9, și o hotarnică dela med. Șerban Flondor și dela Mih(a)lachi Calmățchi mază, car(e) est(e) cercetată și de dum. banu Enăcachi, fiind starost aice din lit 1760, dec(i) dup(ă) luminată poronca Mării sal(e) am mersu la numitu locu la Măm(ă)ești ș'am strâns pe toț(i) împreg(i)uraț(ii) din preg(i)ur și boer(i) mază(i), anume pe med. Șerban Flondor, om bătrân ca di 80 ai, car(e) și mai dinaint(e) au fost hotarnicu la aceast(ă) pric(i)nă și pe căpit. Ioniț(ă) Beldiman și pe șat. Ioniț(ă) Stărce și pe căp. Ioniț(ă) Străjea și pe căp. Dumitraș Patlog și pe Gligoraș Cracaliia, mază și pe Ștefan Roschip vor. at Daviđești și pe Neculai Roschip vor. at Coțman și pe Ion Piroțcă vor. at G(i)uțca (Jucica) și pe Tănasi Rugină at Lențești om ca de 80 ai și pe căr. Șandro at Oșăhlib și pe Mihalachi Tuluico vor. at Mămăești și Iacob Foții at tam, și Pintelei Marcenco at

tam și pe alți săteni bătrâni și arătându-li și carte de blestăm i-am întrebat pe împreg(i)uraț(i) cum știu cu sufleteli lor să ne arete semneli hotarului vechiu despre Lențești și dispre Sobranețu Stroescului, dec(i) întâi ni-au dus împotriva unor plopi mar(i) în țârmurii Prutului ce est(e) împotriva lor peste Prut o poiană cu șanțu de să chiamă Bila despre Lențești, și de acolo peste o baltă și prest(e) drumu cel mare într'o mocirlă unde am găsit și stâlpu vechi cum arată să'n hotarneca c(e)a veche și de acolo prest(e) o vale ce să chiamă Soveța preste Rudca, de acolo peste câmpu pân(ă) la un stâlp, și de acolo iar pest(e) câmpu și pest(e) drumu ce vine despre Rohozna și într'o culme de dial s'au găsit alt stâlp de piatră despre Lențești, și fiind strămbată de Stroescul, ș'ancă împotriva acei petrei mai puseră Stroescu și altă piatră ca să cuprinză cu pravățul ei din hotaru Mămăeștilor car(ee) la cercetar(e) med. Flondor și a lui Mih(a)lachi Calmuțchi nigăsând acea piatră în hotarneca c(e)a veche și apucând pe Stroescul sângur au mărturisit c'au pus-o el, și numitii. In fine am mers toți peste această înălțime în pădurea de stejeni, unde am aflat a 3. și ultima vechie piatră de hotar, la hotarul dela Onut, care despărțește această moșie. Recunoscând dumialui Herescul și toți ceilalți oameni, cari erau de față, și pe această piatră de hotar ca adevărată și vechie și asigurându-ne cu toții, că mânăstirea Schitul cel mare n'a trecut peste hotarele înduse în vechia hotarnică, adăogând numai domnul Herescul, că vechia hotarnică îi este spre stricăciune, și că prin urmare amintita mânăstire ar primi prin conținutul ei prin vechile semne de hotar mai mult decât jumătate de moșie, care mai ales se vede clar ex occulari inspectione, de aceea am așezat și la acest al 3 și ultim semn, care era foarte afund și mic, o piatră mai mare ca să se evite pe viitor orice nedumeriri și greșeli. Pe urmă am desgropat și nimicuit cu totul in vim executionis a emisului oficios a Auditoriatului toate pietrele de hotar așezate în 19 Aprilie st. v. 1779, ca cuvioșii părinți din Schitul cel mare să rămâie și pe viitori posesori în pace și netulburați a acestei părți de moșie după conținutul hotarniceii mari făcută înainte de 23 ani în 5 August st. v. 1757 și pe baza hătărîntei deja întrată în vigoare a lăudabilului Auditoriat al districtului.

Protocolul prezent, ca și noua întărire a vechii hotarnice s'au alăturat, în urma deciziunii comisiei locale, celorlalte acte de proces deja finalizate, eară mânăstirii Schitul cel mare s'a dat spre asigurarea ei un asemenea exemplar dresat în limba română.

Actum ut supra. L. S. Algey v. Lustenau, căpitan și auditor districtual inermal; L. S. Matias Stipal, scriitor de judecătorie qua actuarius; L. S. Grigorie Popovici, translator jurat.

NOTE. — Originalul german al acestei hotarnice se află alăturat protocolului de delimitare a moșiilor Schitului celui mare sub No. 187. Unde va fi copia românească, de care este vorba, că s'a dat călugărilor Schitului, n'am putut afla.

6) *Hotarnica satului Mitcău din 30 Iunie 1780.*

Actum la Brad în districtul Bucovinei la 30 Iunie 1780. Protocolul comisiei locale.

Cerând dumialui medelniceriul Ilie Hierescul cu sub alăturatul ales de prealăudabila i. r. administrație a țării Bucovina, ca să se execute hotărânta lăudabilului i. r. Auditoriat al districtului Bucovinei din 17 Iulie st. n. 1779 privitoare cearta de hotar a ginerului său George Russet, sătrar, cu călugării mănăstirii Schitul cel mare din Galiția pentru hotarul satului Mitcău și Brad și nerecunoscându-se valabilă noua hotărnicire între aceste sate făcută în 19 April st. v. 1779 de lăudabilul i. r. Auditoriat al districtului Bucovinei și hotărându-se, ca să se ție de hotarnica făcută și de domnul țării întărită din 5 August st. v. 1757 de sub Z. I. et K. și ca acest hotar al satului să se facă și statorească după această amintită hotarnică vechie, s'a constituit la ordinul prealăudabilei i. r. Administrații a țării în ziua de astăzi jos amintita lăudabila comisie în loco quæst: spre îndeplini hotărânta amintită oficioasă a Auditoriatului.

Noi deci am conchemat pe vornicul Ioan Balan, arân-dașul satului Mitcău, apoi pe mazilul Dumitraș Zota, vornicul satului megieș Ocna, și mai mulți oameni bătrâni din ambele sate Brad și Mitcău și am pus să ne arăte, fiind de față medelniceriul Ilie Herescul, apoi curviosul igumen Donat Dorotei din mănăstirea Schitul cel mare, în hotarnica cea vechie semnele induse prin cari această moșie a fost despărțită în două. Apoi ne-au dus la malul Nistrului, unde ni s'au arătat o vechie deja sfântă piatră de hotar în partea de dincolo nu departe de râu, care a fost recunoscută de toți cei de față ca acel semn amintit în vechia hotarnică.

Noi deci am întrebat pe dumialui medelniceriul Ilie Herescul ori de mănăstirea Schitul cel mare a usurpat până aici acest vechiu semn? Răspunzând el că mănăstirea peste acest vechiu semn nu și-a întins hotarul, am așezat încă o mai mare piatră, ca acest hotar să fie ve-

zibil și neschimbat. De aici ne-au dus pe suișul Chissa, unde ni s'a arătat pe vârful suișului a 2-a piatră vechie de hotar, care despărțește această moșie, care însă zăcea foarte adânc și era foarte mică, unde am așezat o piatră mai mare lângă cea vechie, după dumialui Herescul întrebând a recunoscut că este vechiul sâmn de hotar și că numita mânăstire n'a trecut peste dânsul.

De sus au scos-o, și pe acea strâmbată au îndreptat-o și fiind și acum strâmbă iar am îndreptat-o, și de acolo am mersu la drumu cel dispre Sobraneț, și acolo s'au găsit și un stâlp vech(i), pe cari l'au mărturisit un om anume Ictim că l'au pus Stroescu de l'au fost scos, și pe urmă la hotarâr(e) facut(ă de) Iamandi și a starost. Crupenschi, dovedindu-l dumn(i)alor că l'au scos Stroescu și îl puseră supt talpa bisericii și găsindu-l hotar drept l'au adus și l'au pus la loc, și la alți stâlpi ce scria mai sus au mărturisit cu sufletul lui med. Șerban Flondor cât știa că sânt hotară vech(i) încă din domniia Mării sal(e) Mihai Voevod fiind hotarnic și de acolo am mersu drumu Sobranețului în sus păr la un locu unde să dispart drumurile și drept pintre drumur(i) unde arată în hotarnică de un stejar cu bour, și stejam nu s'au găsit numai rădăcina lui și este și stâlp care iar îl arată hotarnica veche, s'au mărturisit și med. Flondor că știe că est(e) hotar, iar de acolo dela rădăcina stejarului și dela stâlp drept pe vale pân(ă) la un iaz și dela iaz drept la dial și 'n vârvu dialului între păreia s'au găsit stâlp și de acolo drept pest(e) părau înpotriva locului și prest(e) câmpu la niște cruc(i) de drumur(i), unde să adună hotaru Vet(e)lincei și a Valevii și acolo încă s'au găsit stâlp vech(i), măcar că nu arată în hotarnică nic(i) are Stroescu vre-o dovadă, cumcă merge moșia lui pân(ă) acolo. Iar Popăscu vornicul arăta drumu ce(l) vechi despre Rohozna că est(e) hotar dar nic(i) o dovadă prin scrisor(i) sau cu martur(i) sau niscar(i) semne nu arăta ce numai cu gura care noi pe gura lui n'am putut ca să facem strâmbătat(e) cumva nefiind nic(i) o dovadă, ce pe semnele hotarnice vechi înscris, și pe mărturii a oameni bătrâni ce-au mărturisit înaint(e) noastră și în frica lui Dumnăzău am făcut cercetar(e) și toat(e) semnele ce le arată mai sus li-am găsit pușă cu cal(e) și cu driaptat(e) și măcar că l'a hotărât med. Flondor ș'a lui Mihalach(e) Calmuțchi pentru ca să lipsască de tot pricele despre Stroescu și pentru mai bună odihna călugărilor am pus de au tras cu plugul trei brazde din stâlp în stâlp și din movilă în movilă ca să fiia ca o îngrăditură Mămăeștilor de către Sobraneț și după cercetar(e) ce-am făcut am dat această) mărturiia la mâna pă-

rinților călugăr(i) întru car(e) ni-am iscălit ș'au iscălit și toți boeri(i) mazăl(i) car(i) s'au întâmplat la așt(ă) cercetar(e).

lit 7271 (1763), Iulie 17 zi.

Constantin Sturza vel spatar; Constantin Macri, vel jitenicer, Ioan, Șerban Flondor, vel med.; Ionișă Strișca, biv vel căpitan; Ion Stârce, vel șatrar; Grigori Cracaliă, mazil; Iosif Beldiman, biv vel căp.

Scrisus-au această hotarnică de mine: *Dumitraș Potlog, biv vel căp.*

NOTE. — Această hotarnică originală, scrisă pe-o coală de hârtie, are pe dos notița: „Nouă hotarnică pentru Mămăești, 7271, Iulie 16” și No. 556 ex 1863, sub care este înregistrată în arhiva mănăstirii Sucevița.

Hotarnica se află în traducere germană în Protocolul de delimitare a proprietăților mănăstirii Schit sub No. 183, în care traducătoriul a însemnat greșit: Stephan Zotta biv vel Schatrar hat es geschrieben, adică că șatrariul Ștefan Zotta ar fi scris hotarnica, căci în original aflăm, că Dumitraș Potlog a scris-o. Această hotarnică a fost tradusă în limba germană și alăturată sub No. 183 protocolului de delimitare a moșiilor Schitului.

Copia tabulară a protocolului aulic de delimitare în Bucovina a proprietăților aflătoare în i. r. cerc bucovinean a mănăstirii Schit din Galiția dela pagina 617 până la 623.

Continuatum într'a 15 Februarie 1782.

Posedând mănăstirea Schit din Galiția în districtul Bucovinei câteva locuri, de aceea Administrația țării Bucovinei a fost rugată, ca ea să chieime încoace pe igumenul acelei mănăstiri, ca el să arăte drepturile de proprietate asupra locurilor, cari sunt ale mănăstirii Schit. Astăzi s'a prezentat acestei comisii ecteziarul acelei mănăstiri, anume Isachie cu ieromonahul Ghelasie și proigumenul mănăstirii Sucevița, anume Hurie, cari după ce au fost puși la jurământ au fost întrebați:

1) Ce fel de proprietăți are mănăstirea Schit din regatul Galiția în acest district al Bucovinei?

R. — Mănăstirea Schit posedă în acest district al Bucovinei întregul sat Mămăești, satul Revnova, $\frac{1}{2}$ de sat Mitcău, o măcriște în orașul Cernăuți și zăciueala depe locurile orașului Cernăuți, afară de fânățe, dela cari mănăstirea n'are zăciueală.

În cordonul de dincolo posedă mănăstirea satul Pili-povți, proediul Miculiți și 8 pogoane de vii la Spărieți.

2) Dela cine a primit mănăstirea satul Mămăeștii?

R. — Atunci, când mănăstirea Sucevița aflătoare în acest district s'a supus mănăstirii Schit situată în Galiția, și a devenit o filială a Schitului, Sucevița și-a rezervat ca nu toate satele Suceviței să fie supuse mănăstirii Schit și i-a predat mănăstirii Schit din Galiția satul Mămăești din apropierea Galiției, ca să aibă aice o măcriște și să poată trage foloase din acest sat.

3) Eară mănăstirea Sucevița, care a predat satul Mămăeștii mănăstirii Schit, dela cine are?

R. — Mănăstirea Sucevița are acest sat dela episcopul George, care a fost un frate al domnului Moldovii Ieremie și mai apoi a ajuns Mitropolit, ca dar dela ctitorul mănăstirii Sucevița. Mănăstirea Sucevița predând satul Mămăeștii mănăstirii Schit i-a predat și cartea de danie, care însă a fost arsă dimpreună cu mănăstirea de Turci. Mănăstirea are însă în mână confirmări domnești asupra acestui sat, cari le arată. *Insemnare.* Prima carte de confirmare dela Duca Vodă, prin care întărește mănăstirii posesiunea satului acestuia se află aice sub No. 180.

A doua, dela Ștefan Petru Vodă, prin care el confirmă mănăstirii proprietatea satului Mămăeștii asemenea se află aice sub No. 181.

În ambe aceste documente de hotare nu se amintește nemică.

4) Nefăcându-se amintire în documentele domnești de confirmare despre hotarele satului Mămăeștii, ori de nu posedă mănăstirea vre-o hotarnică deosebită și ori de mănăstirea posedă acest sat în liniște?

R. — Mănăstirea are în mână o hotarnică a acestui sat, mai de mult mănăstirea a avut o ceartă cu un mazil anume Grigoraș Stroescul¹⁾, însă la această nouă hotarnică hotarele mănăstirii au fost întărite, în scurt mănăstirea posedă acest sat în cea mai mare liniște după hotarnica arătată.

Să se însemne. — Cele două hôtarnice în care în ultima se întăresc hotarele din cea primă s'au alăturat aice sub No. 182 și 183.

5) Dela cine a primit mănăstirea Schit satul Revnova?

R. — Un anumit Solomon Bărlădianul, mare logofăt, a dăruit seliștea, pe care astăzi stă satul Revnova. Cartea de danie a ars dimpreună cu călugări și mănăstirea. De această danie amintește și cărțile de confirmare dela Duca și Ștefan Petru Vodă.

1) Proprietariul moșiei învecinate Șubraneț.

Să se însemne. — Ambele cărți de confirmare sunt alăturate aice sub No. 180 și 181.

6) Poșede mănăstirea și pentru acest sat o hotarnică și ori de-l poșede în liniște?

R. — Și pentru acest sat mănăstirea poșede o hotarnică fășcută din poronca lui Ioan Toader Vodă și poșede satul până într'acest ceas după această hotarnică în liniște.

Să se însemneze. — Această hotarnică făcută din poroncă domnească se află în traducere aice sub No. 184.

7) Quo titulo poșede mănăstirea $\frac{1}{2}$ de sat din Mițcău?

R. — Jumătatea din satul Mițcău a fost dăruită mănăstirii Schit de Iliana Băneasa, fiica marelui logofăt Vasile Ceaurul, care are și o confirmare domnească dela Alexandru Nicolai Vodă.

Să se însemne. — Cartea de danie a Ilenei Băneasei și cea domnească de confirmare dela Alexandru Nicolai Vodă s'au atașat aice în traducere sub No. 185 și 186, în cari însă hotarele nu-s amintite.

8) Poșede mănăstirea pentru această jumătate de sat o hotarnică și ori de o poșede în pace?

R. — Mănăstirea poșede o hotarnică făcută în 30 Iunie 1780 de auditoriatul districtual și poșede această jumătate de sat după această hotarnică în liniște.

Să se însemne. — Copia acestei hotarnice se află sub No. 187.

9) Cum și în ce fel a câștigat mănăstirea Schit măcriștea aceasta din Cernăuți?

R. — Această măcriștea a fost dăruită mănăstirii Schit de un Ieremie¹⁾, fiul lui Marcu, care încă trăește și fiind foarte bătrân, este susținut de mănăstirea Schit. Mănăstirea poșede asupra ei o scrisoare, însă n'a putut-o afla.

10) Quo titulo rădică mănăstirea Schit zăciueala depe locurile orașului Cernăuți?

R. — Acest drept al zăciuelii asupra locurilor orașului Cernăuți mănăstirea Schit le-a primit dela Ghica Vodă, care Ștefan Vodă l'a confirmat. Mănăstirea poșede cartea de danie dela Ghica Vodă, însă nu știe încotro s'a rătăcit.

Să se însemne. — Cartea de confirmare și resp. poronca lui Ștefan Vodă și a lui Ioan Nicolai Vodă se află aice sub No. 188 și 189.

11) Ori de mănăstirea rădică acea zăciueală în pace și ori de știe cât de departe merge hotarul orașului Cernăuți dela care ie dejma?

1) I. Onciul, I. c., pag. 69, No. 4 îl numește „Ioan”.

R. — Mănăstirea scoate în liniște dejma, numai dintr'o parte usurpează mănăstirea Putna. Târgoveții orașului Cernăuți mai înainte vreme au avut o hotarnică a locurilor târgului, care însă s'a pierdut. Cearta încă nu este hotărâtă.

Neavând mănăstirea Schit afară de deja însemnatele sate și moșii, alte proprietăți și neputându-se încă încunjura hotarele, li s'a cetit călugărilor din Schit depozițiunile lor, li s'au tradus și ei le-au subscris.

Ieromonah Gurie; Ieromonah Ghelasie; Isaac) Ecleziarh; Alexandru Ilschi; Metzger, colonel; Harsani, sublocotenent-auditor; Ig. Ergelet, qua actuarius, scriitor de judecătorie; Petru Aaron, translator.*

NOTE. — Acest protocol a fost dresat în limba germană, din care s'a dat în traducere română.

C. Moșiile Schitului celui Mare.

Pentru că toate moșiile Schitului celui Mare, cari el le avea în Moldova a trecut la mănăstirea Sucevița, de aceea le înducem în cele următoare:

1) *Satul Mămăești* a fost luat dela Sucevița de Eustratie Dabija Vodă și dăruit în 18 Martie 1665¹⁾ Schitului celui Mare. Această danie a fost confirmată de Ilieș Alexandru Vodă în 1 Septembrie 1667²⁾, de Duca Vodă în 9 Februarie 1669³⁾, de Ștefan Petriceico Vodă în 26 Martie 1673⁴⁾, de Mihai Racovița Vodă în 9 Ianuarie 1704⁵⁾, de Antioh Constantin Vodă în 13 Iunie 1705⁶⁾ și de Grigorie Ioan Vodă în 30 Maiu 1762⁷⁾.

Acest sat a fost hotărnicit de cătră moșia Lențești a lui George Ursachi și Subranețul lui Grigoraș Stroescul la poronca lui Grigorie Ghica Vodă din 12 Decembrie 1733⁸⁾ și a lui Grigorie Ioan Vodă în 16 Iulie 1763⁹⁾.

Schitul și-a făcut în Mămăești un metoh pe care Grigorie Ioan Callimach Vodă l-a scutit în 20 Iunie 1767¹⁰⁾ de toate dările și angăriile.

*) L. c., pag. 68, îi zice „Isachi”.

1) Dr. Iuliu Televici, l. c., pag. 33 și XC—XCII, care aduce documentul lui Dabija în traducere polonă.

2) Doc. No. 535.

3) Onciul, l. c., pag. 68.

4) L. c.

5) Doc. No. 539, care este o traducere adverbium, doc. No. 535.

6) Doc. No. 540.

7) Doc. No. 555.

8) Doc. No. 545.

9) Doc. No. 556.

10) Doc. No. 551, Televici, l. c., pag. 34; Onciul, l. c.

2) *Satul Giurcanii* din ținutul Bacăului în câmpul lui Dragoș dela George hatmanul. Pierzând Schitul acest sat, George Ghica Vodă îl înapoiază în 20 Fevruarie 1659¹¹⁾.

3) *Seliștea Revna sau Revnova*, dăruită de marele vornic Solomon Bărlădeanul în 12 Ianuarie 1648¹²⁾, Dania a fost confirmată de Ilieș Alexandru Vodă în 1 Noemvrie 1667¹³⁾, de Duca Vodă în 9 Fevruarie 1669¹⁴⁾ și de Ștefan Petriceicu Vodă în 26 Martie 1673¹⁵⁾.

Seliștea a fost hotărnicită în 15 Iunie 1666¹⁶⁾.

Schitul a avut pentru această seliște ceartă cu Gavriil, Toader și Constantin Volcinschi înaintea lui Ioan Nicolai Vodă, care hotără în 28 Iunie 1745¹⁷⁾ în favorul călugărilor, ca și Grigorie Ghica Vodă în 12 Ianuarie 1748¹⁸⁾ și Grigorie Ioan Ghica Vodă în 30 Maiu 1762¹⁹⁾.

Seliștea a fost hotărnicită în 11 Maiu 1760²⁰⁾ de Ioniță Beldiman vel căpitan, Ștefan Zotta, căpitan și Șerban Flondor, medelnicer²¹⁾.

4) *Satul Pleșești pe Miletin**, în ținutul Hârlăului, dăruit de marele ban Savin în 8 Iulie 1710²²⁾, care danie a fost confirmată de Nicolai Alexandru Vodă în 4 Iulie 1712²³⁾.

Acest sat a fost întărit sugerului Savin și fratelui său George postelnicul, fiii răposatului Dumitrașco ca cum-păratură dela Nicolai stolnicul în 8 Maiu 1660¹⁾.

5) *Satul Pilipăușii*²⁾, pe Prut, din ținutul Hertei, care în 1650 era proprietatea lui Avram de Lunceni**), dăruit de Eleana, soția lui Dimitrie Ursachi, care danie a fost confirmată de Nicolai Alexandru Vodă în 4 Iulie 1712³⁾.

11) Urechia, M. Costin, II, pag. 555.

12) Wickenhauser, Gross-Skit, pag. 75.

13) Televici, I. c., pag. 34 și XCIII—IV.

14) L. c. și XCIV—VI.

15) Doc. No. 551. — 16) L. c.

17) Doc. No. 551.

18) Doc. No. 553.

19) Doc. No. 555.

20) Protocolul de delimitare No. 184.

21) L. c.

22) Doc. No. 542; Onciul, I. c., nu amintește nimic de acest sat, pe când Pumnul, I. c., pag. 121, îl amintește greșit, zicând că era proprietatea mănăstirii Mamaeștii, care doară era numai un metoh a Schitului și care ar fi fost dăruit de Eleana Băneasa.

23) Protocolul de delimitare, No. 186.

*) Un sat „Pleşești” se afla și la ținutul Cârlișăuului (Creșterea colecțiilor ex 1911, pag. 242).

1) Urechia, M. Costin, I, pag. 709.

2) Doc. No. 555; Pumnul, I. c., pag. 121; Televici, I. c., pag. 34, îl numește „Filipoușii” și Onciul, I. c., pag. 69.

3) Wickenhauser, Gross-Skit, pag. 75.

*) Ghibănescu, Surete, III, pag. 293 și V, pag. 13.

Ilie Holban avu în 17 Decembrie 1761 n) ceartă cu igum. și călugării pentru o parte din acest sat; iar la începutul secolului al 19-lea a cumpărat Sava Holban călugărul 5 resp. 6 părți din acest sat, care le dăruiește mănăstirii Mogoșăștii (Iorga, Studii, XXII, pag. 214).

6) *Jumătate de sat Mitcău* în ținutul Cernăuțului dela Eleana, soția Marelui Ban Savin, fiica răposatului Marelui logofăt Vasile Ceaurul în 8 Iulie 1710⁴⁾, care danie a fost confirmată de Nicolai Alexandru Vodă în 4 Iulie 1712⁵⁾ și de Grigorie Ioan Vodă în 30 Maiu 1762⁶⁾.

Satul a fost delimitat de satul Ocna în 5 August 1757, care delimitare a fost întărită de Auditoriatul districtului în 30 Iunie 1780⁷⁾.

7) *O odaie în Cernăuți*, dăruită de Ieremie, fiul lui Marcu, pentru ca să fie ținut cât va trăi⁸⁾.

8) A 8-a parte din moșia *Miculinti* în Moldova⁹⁾ din județul Dorohoiului m).

9) *O bucată de loc deșert în Cernăuți*, pe care apoi egumenul Isaia o vându în 10 Iulie 1768¹⁰⁾ preotului Simeon cu 12 lei și pe care loc Mihail Ott își clădi o casă¹¹⁾.

10) *O bucată de loc înainte de poarta orașului Iași* dela Ana Roszkowska, o armeană din Sniatyn în Galiția, la anul 1710¹²⁾.

11) *Opt pogoane de vie la Spărieți* pe cari un oarecare boier Balș le dăruise Suceviței¹³⁾.

12) *Dejma depe câmpurile târgului Cernăuți* dela George Ghica Vodă în anul 1659¹⁴⁾. Dania a fost confirmată de Ștefan Petru Vodă în 23 Februarie 1660¹⁵⁾, de Mihai Racoviță Vodă în 20 Maiu 1716¹⁶⁾, de Grigorie Ghica

n) Iorga, Documentele familiei Callimachi, tom. I, pag. 453, No. 82.

4) Televici, l. c., pag. 83; Onciul, l. c., pag. 69. Protocolul imperial No. 185; Pumnul, l. c., pag. 120 și Iorga, Studii, V, p. 408.

5) Onciul, l. c., Protocolul imper. No. 186 și Pumnul, l. c.

6) Doc. No. 555.

7) Protocolul de delimitare No. 187.

8) Televici, pag. 83; Pumnul, pag. 121 și 148; Onciul, l. c., pag. 69 și Protocolul de delimitare No. 186.

9) Wickenhauser, l. c., pag. 93 și Televici, l. c., pag. 34.

m) Cf. Frunzescu, Dicționar, pag. 290.

10) Wickenhauser, Gross-Skit, pag. 78.

11) L. c.

12) Wickenhauser, l. c., pag. 79; *ad 12* și Televici, l. c., p. 34.

13) L. c., pag. 93—94 și Televici, l. c., pag. 34.

14) Doc. No. 583/2 al Suceviței din Anexe; Iorga, Studii, VI, pag. 559 și Onciul, l. c., pag. 69.

15) Doc. No. 550.

16) Wickenhauser, l. c., pag. 76.

Vodă în 25 Iulie 1727¹⁷⁾, de Ioan Nicolai Vodă în 23 Octomvrie 1744¹⁸⁾ și 28 August 1748¹⁹⁾ și Ioan Toader Vodă în 6 Iulie 1760²⁰⁾.

Schitul a avut pentru această dejmă, respective hotarul Cernăuțului, ceartă cu Gavril Moțoc, proprietarul satelor Clucucica și Mihalciul (Mihalcea) înaintea lui Ioan Nicolai Vodă în 28 Iunie 1745²¹⁾ și lui Ioan Toader Vodă²²⁾, care se fini în defavorul lui Moțoc și cu mănăstirea Putna. Cu aceasta a făcut Doroftei, igumenui Schitului, o împăcare cu Iosafat, egumenui Putnei, în 19 Iulie 1777 y), după ce în mai multe rânduri fusese comisii la starea locului.

13) Schitul a fost scutit de *desetină* de Ioan Nicolai Vodă în 23 Octomvrie 1744²³⁾ pentru 250 oi și 50 stupi și *de toate dările*. Acest domn îi dădu din vama Cernăuțului pe fiecare lună 2 *ocă de untdelemn și o litră de tămâe*.

Relațiile de subordonare a Suceviței la Schitul cel Mare au fost desrădicate prin directivă ilirică din 2 Ianuarie 1777²⁾, cu toate, că Schitul ceruse în 25 Iulie 1776¹⁾ ca Sucevița să-i fie și mai departe subordonată, ne mai existând cauza, adică lipsa de călugări în Sucevița din anul 1648, când această mănăstire fu supusă Schitului celui Mare.

Schitul cel mare fu decretat prin preinalta rezoluțiune din 1 Iulie 1785³⁾ ca să fie desființat, ceea ce se și întâmplă în 30 August 1785⁴⁾. Biserica de lemn a Schitului fu transportată la Nadvorna, iconostasul și icoanele la biserica unită din Bohorocean, cărțile, ornatele, vasele și clopotele la seminariul rutean unit din Lemberg și o cruce de lemn de mână la Sucevița.

Pe timpul desființării Schitului se aflau acolo 59 călugări⁵⁾. Dintre aceștia, trecură în anul 1785⁶⁾ la Sucevița 20, iar în 17 Septemvrie 2 rămaseră în Sucevița, cei mai

17) L. c., pag. 77.

18) Protocolul de delimitare No. 188; Wickenhauser, I. c., pag. 76 și Onciul, I. c., cu anul greșit 1745.

19) Wickenhauser, Gross-Skit, pag. 78.

20) L. c.

21) Cf. doc. No. 550 și protocolul de delimitare No. 189.

22) Cf. doc. nedat., No. II.

23) Wickenhauser, I. c., pag. 77.

y) Televici, I. c., pag. 117—8, notele 1 și 2.

1) Televici, I. c., pag. 114.

2) Wickenhauser, I. c., pag. 95 și 97.

3) L. c., pag. 103.

4) L. c., pag. 109.

5) Cf. Extrasul călugărilor Suceviței din Martie 1786.

6) Wickenhauser, Radauz, pag. 184.

mulți se retraseră în Rusia și Moldo^va, unul rămase în Putna și 2 în metohul din Mămăești, unde muriră.

Schitul cel Mare posedă la delimitarea moșiilor lui în 15 Februarie 1782⁷⁾ și în anul 1785, următoarele proprietăți⁸⁾:

a) În Bucovina:

1) *Mămăeștii* cu *Revna* și *Burdigău* (astăzi Burdei) în districtul Cernăuțului, cu 356 locuitori, cu stejeri, 2 mori și un eaz cu un venit anual de 1447 florini;

2) *Brod* (astăzi Brodoc), cu $\frac{1}{2}$ *Mitcău*, cu o moară și 77 suflete, cu un venit anual de 300 fl.;

3) *Zăciuiala* productelor dep^e teritoriul Cernăuțului, cu un venit anual de 150 fl.;

4) *O odaie cu grădină în Cernăuți*, cu un venit anual de 50 fl.

b) În Moldova:

1) *Pilipăuții Dorohoiului*^{*}, în districtul Cernăuțului, cu 70 suflete, cu un venit anual de 200 fl.;

2) Opt pogoane de vie la Spărieți, donate de un boier Balș mănăstirii Sucevița;

3) O gospodărie în Miculinți⁹⁾.

Mănăstirea Sucevița posedă, după încorporarea Bucovinei la Austria, următoarele proprietăți¹⁰⁾:

a) În Bucovina:

1) *Satul Sucevița*, c'o moară și păduri de brazi și fagi, locuit de 171 suflete cu un venit anual de 708 florini;

2) *Satul Volovăț*, cu 2 mori, cu asemenea păduri și 122 suflete, cu venit anual de 726 florini;

3) *Horodnicul de sus și jos*, cu 2 mori și 2 pive, 166 suflete, păduri, venit anual 903 florini;

4) *Jumătate de Plesnița* pe Prut, cu un eaz de pește;

5) *Jumătate de sat Costești*, cu 12 suflete și o moară. Moșia era arândată în 1 Ianuarie 1784 lui Nicolai Botezat din Berbești cu 110 fl.;

6) *Muntele și satul Giumălău*¹¹⁾, cu 60 suflete, păduri de brazi și fag, care se ținea în arândă de locuitorii de acolo cu 120 fl.

b) În Moldova:

7) L. c., pag. 185—186.

8) Wickenhauser, Gross-Skit, pag. 93.

*) Iorga, Basarabia, pag. 57; Pilipăuți era la 1650 proprietatea unor anumiți Toderășco și Cârste; Iorga, l. c., pag. 70.

9) L. c.

10) I. Onciul, l. c., pag. 69, susține greșit că întreaga moșie Miculinți.

10) Cf. Dr. Werenka, Topographie der Bukowina, pag. 160, unde se susține, că și $\frac{1}{2}$ din Dorna.

11) L. c., pag. 169.

1) *Ibăneștii*, din districtul Dorohoiului, care aduce venit anual de 700 fl.;

2) *Cârstenestii*, din districtul Dorohoiului, care aduce venit anual de 100 fl.;

3) *Măgura* (seliștea), din districtul Dorohoiului, care aduce venit anual de 100 fl.

Toate aceste 3 proprietăți erau locuite de 100 suflete, posedau o moară și păduri de fagi și aduceau anual un venit de 200 florini;

4) *Seliștea Verbie* din districtul Hârlăului și Botoșanilor cu 40 suflete și c'o moară și aducea un venit anual de 100 florini;

5) *Măndreștii* din districtul Botoșanilor, cu 50 suflete, 2 mori și un venit de 500 florini;

6) *Băleștii* sau *Semenița* din districtul Sucevii, cu 60 suflete și un venit anual de 100 florini;

7) *Noscova* sau *Braina*, din districtul Sorociei, cu venit de 400 fl.;

8) *Jumătate* din seliștea *Brusenița**, din districtul Iașului, cu 200 fl.

Aceste 2 proprietăți aveau 30 suflete și au fost arândate în 1 Ianuarie 1784 lui Macarie Marchitan cu 50 florini pe an.

9) *O prisacă în Bohotin* din districtul Iașului cu 20 suflete, fagi și stejeri. Locuitorii plăteau în 1 Ianuarie 1784 o arândă anuală de 20 florini.

10) *Jumătate de eaz lângă Dorohoiu*;

11) Un loc deșert „*Ozuneștii*”¹⁾ din districtul Hârlăului, arândat în 1 Ianuarie 1784 lui Iordachi Cantacuzino din Iași cu 20 fl. pe an;

12) *Dovida*²⁾ din districtul Orheiului, care se usurpase înainte de 4 ani de Turci;

13) 10 pogoane de vie la Focșani;

14) 4 pogoane de vie la Iași și

15) 3 pogoane de vie la Hârlău.

În fine, posedă mănăstirea ab antiquo și mulți robi Țigani.

Guvernul austriac a vândut în anul 1798³⁾ toate moșiile Suceviței aflătoare în Moldova cu alte 59 moșii de ale Putnii, Dragomirnei și celor desființate din Bu-

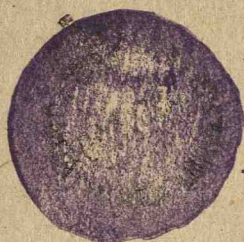
*) În conșinația dela Dr. Werenka, Topographie der Bukowina, Czernowitz, pag. 169, se numește „Ruscheniza”.

1) Acest loc se pare să fie identic u cel adus de Dr. D. Werenka, Topographie der Bukowina, Czernowitz, 1895, pag. 179, sub numele de „Inschanestie”.

2) Cf. Bianu, Documente românești, I, pag. 146.

3) R. Rosetti, l. c., pag. 141—145.

covina, la mai mulți boeri moldoveni, prin intermediul
neguțiotriului Teodori Mustiață, cu suma de 331.000 flo-
rini. Această vânzare însă a fost finalizată prin contract
abia în 9 Octomvrie 1804 și întărită în 18 Aprilie 1805 ¹⁾
prin concludul diyanului țării Moldovii.



VERIFICAT
2007

1) L. c., pag. 145.

CUPRINSUL

	Pag.
Precuvântare	3
CAP. I. — Timpul înființării mănăstirii Sucevița	5
„ II. — Tradițiunile privitoare la zidirea bisericii din mănăstirea Sucevița	6
„ III. — Fundătorii bisericii din mănăstirea Sucevița după cronicar și documente	9
„ IV. — Hramul bisericii din mănăstirea Sucevița	17
„ V. — Biserica din mănăstirea Sucevița	18
„ VI. — Frescurile din mănăstirea Sucevița	25
„ VII. — Paraclisul din mănăstirea Sucevița	33
„ VIII. — Tabloul citorosc din mănăstirea Sucevița	34
„ IX. — Intâmplări marcante din mănăstirea Sucevița	44
„ X. — Odoarele mănăstirii Sucevița	49
„ XI. — Mormintele din mănăstirea Sucevița	96
„ XII. — Egumenii mănăstirii Sucevița	101
„ XIII. — Moșiile mănăstirii Sucevița	107
„ XIV. — Viața culturală și literară în mănăstirea Sucevița	118
„ XV. — Anexe.	
A. Documente originale, rezumate și traduceri, cari privesc direct mănăstirea Sucevița	121
„ XVI. — Hotarnice	139
„ XVII. — Pomelnicele din mănăstirea Sucevița	171
„ XVIII. — Apendice.	
A. Documentele Schitului celui Mare	203
B. Hotarnice	208
C. Moșiile Schitului celui Mare	220

TABLA ILUSTRĂȚIUNILOR

	Pag.
1. Priveliștea totală a mănăstirii Sucevița	2
2. Biserica din mănăstirea Sucevița în forma ei promordială	23
3. Fosta Săhăstrie (astăzi biserica satului) a mănăstirii Sucevița	24
4. Tabloul chitoresc din mănăstirea Sucevița	35
5. Icoană sculptată de un călugăr din Sucevița	48
6. Portretul lui Ieremia Movilă Voevod	53
7. Portretul lui Simeon Movilă Voevod	54
8. Biserica mănăstirii Sucevița	64
9. Globul din Sucevița cu părul Doamnei Elisaveta	68
10. George Movilă Arhiepiscopul și Mitropolitul Moldovei	76
11. Petru Movilă Mitropolitul Kievului la 1633	77
12. Petru Movilă Mitropolitul Kievului (la bătrânețe)	78
13. Emblemele lui Petru Movilă 1628-1630-1664	80-82-83
14. Ruina Schitului celui Mare	203

BIBLIOTECA
 CENTRALĂ
 UNIVERSITĂȚII "CAROL I"
 BUCUREȘTI

ERRATĂ

Pag.	In loc de	Să se citească
25	Cap. V.	Cap. VI.
33	Cap. VI.	Cap. VII.
34	Cap. VII.	Cap. VIII.
34	Tabloul chitoresc	Tabloul ctiioresc

VERIFICAT
 1987